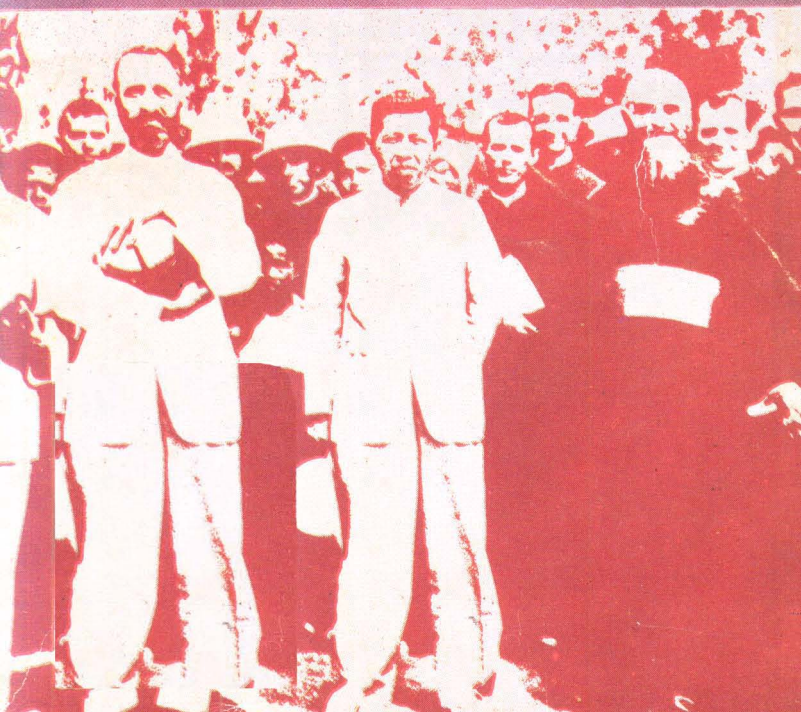

แผนฆ่า

ปรีดี พนมยงค์

สุพจน์ คำนถระกุล

ความดีของหนังสือเล่มนี้ขออุทิศ

แต่.....ปวงชนชาวไทย ผู้พิทักษ์มาตุภูมิ ตลอดมาและ
ตลอดไปชั่วกาลนาน

แต่.....อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ และ
คุณปาล พนมยงค์

ผู้พิทักษ์แนวทางสังคมนิยมวิทยา-
ศาสตร์ประชาธิปไตย

แต่.....ชาวมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ ผู้ซื่อสัตย์

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดี - พูนสุข พนมยงค์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share Alike
BY NC SA 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อ
การค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

แผนฆ่าปริดี ๆ

โดย สุพจน์ ด่านตระกูล

แผนฆ่าปริตึ๋โดยสุพจน์ ด้านตระกูล

จัดพิมพ์โดย “สำนักพิมพ์สันติธรรม

จัดจำหน่ายโดย “บริษัทเคล็ดไทย” 303/7 ซอยสันติภาพ

ถนนนเรศ บางรักกทม. โทร. 2332382

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์อนงค์ศิลปการพิมพ์

452/68-69 ซอยวัดบางพลัดใน

ถนนจรัญสนิทวงศ์ กทม.

ผู้พิมพ์โฆษณา รัญพร ทองेम

กันยายน ๒๕๒๖

คำขึ้นต้น

คณะรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ มีแผนฆ่าท่านปรีดี ดังที่ท่านได้กล่าวไว้ในที่หลายแห่งว่า “คณะรัฐประหาร 8 พ.ย. ๒๔๙๐ ได้ส่งรถถังระดมยิงบ้านพักของท่านที่ปากคลองหลอด เพื่อจะให้ท่านและภรรยาและบุตรที่ยังเป็นเด็ก ไร้เดียงสาต้องพินาศล้มตาย”

แต่ท่านก็รอดพ้นจากการถูกฆ่าครั้งนั้นไปได้ และเมื่อฆ่าชีวิตไม่ได้ ปฏิบัติทางการเมืองของท่านก็ได้พยายามฆ่าเกียรติยศชื่อเสียงของท่านตลอดมา ด้วยการกล่าวหาและโฆษณาชวนเชื่อหลอกลวงว่าท่านเป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์ในหลวงอานันท์ แต่นักโฆษณาชวน

เชื่อเหล่านั้นก็ไม่สามารถฝ่าฝืนสัจจะได้ จึงถูกศาลพิพากษาให้แพ้ และต้องขอขมาท่านทุกคดีเมื่อท่านนำคดีที่ถูกใส่ร้ายป้ายสีขึ้นขอความ ยุติธรรมจากศาล

นอกจากเผด็จการและเศษเดนศักดินาที่พยายามทำลายท่าน แล้ว พคท.ก็เป็นขบวนการเมืองขบวนการหนึ่งที่พยายามทำลายท่านตลอด มา หลังจากที่ยุทธการเมืองนั้นไม่อาจเอาท่านเป็นเครื่องมือได้ ซึ่งผู้ที่สนใจที่เคารพในสัจจะและติดตามขบวนการปฏิวัติย่อมจะตระหนักถึงแผนทำลายเกียรติยศชื่อเสียงของท่านบริติที่พคท.ได้กระทำกับท่านอย่างหน้าไหว้หลังหลอก และโดยบางครั้งก็ใช้ศัตรูของศัตรูเป็นเครื่องมือในการทำลาย เช่นร่วมมือกับพวกขวาสุดออกหนังสือใต้ดินใส่ร้ายป้ายสีทำลายท่านชื่อหนังสือ “ปริศนาในหลวง” หลังจากที่เคยสนับสนุนและเผยแพร่หนังสือใต้ดินฉบับหนึ่งที่มีเนื้อหาอันเป็นการล้วงละเมิดสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ที่ชื่อว่า “เสด็จประพาสสหรัฐอเมริกา ๘๐”

หนังสือทั้ง ๒ เล่มนี้คือลิ้มที่พคท.ใช้เล่ห์สนับสนุนให้ทำขึ้นมา เพื่อตอกย้ำเข้าไปในรอยแผลที่แตกแยกระหว่างท่านบริติกับปฏิปักษ์ที่มีท่าทีว่าจะตกสะเก็ดให้เป็นแผลสดขึ้นมาอีก เพื่อความเข้าใจผิดต่อกันทั้งสองฝ่าย โดยมีเป้าหมายอันสำคัญในอันที่จะกักขังท่านบริติให้ตายอยู่ในต่างประเทศ หลังจากที่เงินซึ่งอ้างว่าสามารถทำแนวร่วมชั้นสูงกับกลุ่มบุคคลสำคัญในประเทศไทยได้ เคยเสนอความช่วยเหลือท่านบริติให้ได้กลับเข้ามาเมืองไทย ถ้าหากว่าท่านบริติยอมร่วมมือกับ

พคท.และอยู่ภายใต้ร่มธงของพคท.

แต่ท่านปรีดีก็ปฏิเสธข้อเสนอของจีนและบอกว่าจะขอตายอยู่ในต่างประเทศ ดีกว่าจะร่วมมือกับพคท.ขายชาติให้จีน และท่านก็ได้ตายลงในต่างประเทศในที่สุดสมศักดิ์ศรีของนักอภิวัฒน์ผู้รักชาติเหนือผลประโยชน์ส่วนตน

ตลอดเวลาที่ท่านพำนักอยู่ในฝรั่งเศส ท่านปรีดีได้แสดงทรรศนะการเมืองทั้งด้วยการเขียนบทความ ด้วยการให้สัมภาษณ์ อันแสดงออกซึ่งความเป็นห่วงใยในความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศชาติ และด้วยจุดยืนบนผลประโยชน์ของชาติอย่างหนักแน่น และผลประโยชน์อันสูงสุดของชาติในขณะนี้ไม่มีอะไรจะเหนือไปกว่า "สันติภาพ" ซึ่งรวมทั้งสันติภาพในประเทศ สันติภาพในส่วนภูมิภาคและสันติภาพของโลกเป็นที่สุด และท่านก็ได้เสนอแนวทางแห่งการรักษาสันติภาพในทุกช่วงเขต

การรักษาสันติภาพภายในประเทศท่านเสนอว่าจะต้องรักษาไว้ได้ด้วย "สังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย" กล่าวคือยึดถือระบอบประชาธิปไตยในการปกครอง และปฏิบัติระบบประชาธิปไตยให้ครบถ้วน คือการเมืองประชาธิปไตย เศรษฐกิจประชาธิปไตย และวัฒนธรรมประชาธิปไตย

การรักษาสันติภาพในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในภาคพื้นอินโดจีน คือการดำเนินนโยบายของไทยที่เป็นกลางอย่างเคร่งครัดในปัญหาความขัดแย้งภายในของค่ายสังคมนิยม คือความขัดแย้งระหว่างจีน

กับรัสเซีย ระหว่างเวียดนามกับจีนและระหว่างเขมรเองสัมพันธ์กับ
เขมรพอลพต-เอียง ซารี

การรักษาสันติภาพในช่วงเขตทั่วโลก ท่านเสนอให้ทุกชาติ
เคารพใน เอกราชและ อำนาจอธิปไตยบูรณภาพเหนือดินแดนและ
สิทธิแห่งความ ตกลงใจของประชาชาติ

แนวทางของการพิทักษ์สันติภาพตามที่ท่านปรารถนาไม่มี
ใครปฏิเสธได้ว่าไม่ถูกต้อง แม้จีนเองก็ไม่อาจปฏิเสธได้ถึงว่าจะขัดกับ
หนทางแห่งลัทธิต้านหรือลัทธิแผ่ขยายอำนาจใหญ่ จีนก็ได้แต่เก็บ
ความไม่พอใจไว้ภายใน ในลักษณะที่เรียกว่าปากปราศรัยน้ำใจเชือด
คอและกดดันย่ำยีท่านในหลายปัญหาทางด้านจิตใจรวมทั้งปัญหา
ภายในครอบครัวของท่านเองด้วย

การถึงแก่กาลกิริยาของท่านปริตีในครั้งนั้นนอกจากจะยังความ
เปรมปริตีให้กับฝ่ายปฏิปักษ์ดั้งเดิมของท่านแล้ว ยังนำมาซึ่งความยินดี
และสมประสงค์ของจีนและพคท.อีกด้วย เพราะท่านปริตีนอกจาก
หาประโยชน์ไม่ได้สำหรับจีนและพคท.แล้วยังเป็นกฎหมายที่ขวางกั้นหน
ทางไปสู่ความยิ่งใหญ่ของจีนและพคท.อีกด้วย แต่เมื่อกฎหมายนี้ได้พัง
ทะลายลงแล้วเมื่อ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ จีนและพคท.ก็คงจะ
ใช้ประโยชน์ของก้อนศิลาอันมากมายแห่งกฎหมายนี้มาปูถนนเพื่อประ
โยชน์ของพวกเขาต่อไป ขอให้ผู้ติดตามท่านปริตีด้วยความบริสุทธิ์
ใจพึงสำเหนียกเอาไว้ด้วยความมีสติมั่นคง เพราะถ้ามิเช่นนั้นจะหลงทิศ
ทางกลายเป็นเครื่องมือให้ศัตรูของท่านปริตีไปโดยไม่รู้สึกตัว อย่า

ให้เหมือนกับบางกลุ่มในขณะนี้ที่ไม่ประสงค์จะได้เห็น พคจ.และ พคท. ขนก่อนศิลาแห่งภูผานี้ แต่แทนที่จะไปตีกัน ผู้ชนกลับไปตี เอาก้อนศิลาอย่างน่าสงสาร

อนึ่ง ณ ที่นี้ขอให้ท่านผู้อ่านทั้งหลายพึงเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของบางคำที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้และหรือที่จะปรากฏต่อไป กล่าวคือ

คำว่า จีน, หรือพรรคคอมมิวนิสต์จีนหรือพคจ. ในที่นี้หมายถึง ส่วนหนึ่งของชนชั้นปกครองจีน ไม่ได้หมายถึงส่วนทั้งหมดของชนชั้นปกครองและประชาชนจีนทั่วทั้งประเทศ ไม่ได้หมายถึงสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนทั่วทั้งพรรค

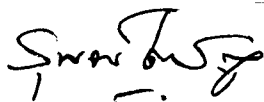
แน่นอน, ประชาชนจีนและสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่ยึดมั่นอยู่กับลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนินที่แท้จริง ย่อมจะขัดแย้งและไม่เห็นด้วยกับพวกนอกคอกที่ออกจากลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน แต่เนื่องจากพวกนอกคอกเป็นฝ่ายยึดกุมพรรคไว้ได้ จึงนำพรรคเดินไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้อง คำว่าจีนหรือพรรคคอมมิวนิสต์จีนหรือพคจ.จึงหมายถึงบุคคลกลุ่มนี้เท่านั้น แต่ที่จำเป็นจะต้องใช้คำนี้ก็เพราะว่าพวกเขาเป็นฝ่ายยึดกุมพรรคในปัจจุบัน

และในทำนองเดียวกันคำว่า “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย” หรือพคท. ไม่ได้หมายถึงสมาชิกแห่งพรรคนั้นทั่วทั้งพรรค แต่หมายถึง สมาชิกส่วนหนึ่งที่กุมการนำของพรรคไว้เพราะว่าในบรรดาของสมาชิกทั่วทั้งพรรคนั้น มีพวกที่ยึดมั่นอยู่กับลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิ

เลนินที่แท้จริงที่เห็นแก่ผลประโยชน์ของชาติอย่างแท้จริงก็ย่อมมี
อยู่ แต่ไม่มีโอกาสได้ยึดกุมพรรค ตรงกันข้ามฝ่ายที่ยึดกุมพรรคซึ่งเป็น
พวกเดียวกับพวกนอกคอกแห่งพคจ. จึงนำพคท.เดินตามรอยพคจ.
ไป/

หวังว่าท่านผู้อ่านทั้งหลาย หวังว่าประชาชนจีนทั้งหลาย หวังว่า
ชาวลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนินที่แท้จริงแห่งพคจ.และพคท.ทั้งหลาย คงจะ
เข้าใจถูกต้องตามคำปรารภนี้ และสำหรับท่านผู้อ่านทั้งหลาย ของจง
โปรดเข้าใจให้ถูกต้องว่าพคจ.และพคท.ที่ระบุถึงในหนังสือเล่มนี้ เป็น
พคจ.และพคท.นอกลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน แต่เป็นพคจ.และพคท.ที่เดิน
ตามลัทธิเหมาในอดีตและกำลังเดินตามลัทธิเต็งในปัจจุบัน จึงไม่ใช่พรรค
แห่งลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนินที่แท้จริง

ขอขอบคุณ

(สุพจน์ ด้านตระกูล)

๑๙ สิงหาคม ๒๕๒๖

๑

วิญญูกรรมประชาสัมพันธภาคดึกของคืนวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ได้เสนอข่าวต่างประเทศอ้างข่าวเอ.พี.จากกรุงปารีสประเทศฝรั่งเศสมีใจความว่า นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสของไทย ซึ่งลี้ภัยการเมืองไปพำนักอยู่ในประเทศฝรั่งเศสได้ถึงแก่อสัญกรรมเสียแล้ว เมื่อเวลา ๑๑.๔๕ น. ตามเวลาท้องถิ่นของวันที่ ๒ พฤษภาคม ด้วยโรคหัวใจวาย

และในเช้าของวันที่ ๓ พฤษภาคม นั้นเอง หนังสือพิมพ์ฉบับเช้าในเมืองไทยทุกฉบับ ทั้งฉบับภาษาไทย, ภาษาจีนและภาษาอังกฤษ ได้เสนอข่าวการถึงอสัญกรรมของท่านปรีดีพร้อมด้วยรายละเอียดพอสมควร

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖ พาดหัวข่าวว่า “รัฐบุรุษอาวุโสปริตี้ ถึงแก่อสัญกรรมแล้ว” และได้ให้รายละเอียดในเนื้อข่าวต่อไปว่า

“รัฐบุรุษอาวุโสปริตี้ พนมยงค์ อดีตนายกรัฐมนตรีไทยวัย ๘๓ ปี ถึงแก่อสัญกรรมเสียแล้วด้วยโรคหัวใจที่บ้านพักชานกรุงปารีส จบชีวิตโดยอาการสงบท่ามกลางญาติพี่น้องพร้อมหน้า ญาติ ๆ กำลังปรึษาจะนำศพกลับประเทศไทยหรือจัดงานศพที่ปารีส ก่อนล้มป่วยยังทำงานแต่งหนังสือเป็นปกติ แล้วเกิดป่วยกะทันหัน

“มีรายงานข่าวจากปารีสว่า นายปริตี้ พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส อดีตนายกรัฐมนตรียของไทยซึ่งลี้ภัยการเมืองไปอยู่ที่ฝรั่งเศสเป็นเวลานาน ได้ถึงแก่อสัญกรรมลงอย่างสงบแล้วเมื่อเวลา ๑๑.๔๕ น. ตามเวลาท้องถิ่นของวันที่ ๒ พฤษภาคม นี้ โดยถึงแก่อสัญกรรมที่บ้านพักชานกรุงปารีสขณะมีอายุ ๘๓ ปี ท่ามกลางคนในครอบครัว และญาติทุกคนที่อยู่ที่นี่ทั้งสิ้น

“เกี่ยวกับการอสัญกรรมของอดีตนักการเมืองคนสำคัญของไทยนี้ รายงานข่าวเอ.พี.ได้ตีพิมพ์ข่าวด่วนเมื่อเวลา ๒๒ น.วานนี้ (๒ พ.ค.) ยืนยันข่าวการถึงแก่อสัญกรรมของนายปริตี้ พนมยงค์ ซึ่งลี้ภัยไปอยู่ฝรั่งเศสตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๔๙๐ (ที่ถูกต้อนั้นท่านไปอยู่ฝรั่งเศสเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๑๓ ก่อนหน้านั้นท่านลี้ภัยการเมืองอยู่ในประเทศจีน นับแต่รัฐประหาร ๒๔๙๐-ผู้เขียน) อ้างประกาศของสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงปารีสแจ้งว่า นายปริตี้ พนมยงค์ ได้ป่วยด้วยโรคหัวใจกะทันหันจนถึงแก่อสัญกรรม

“รายงานข่าวแจ้งว่า ในตอนเช้าก่อนถึงอัสัญกรรม นายปรีดียังมีสุขภาพแข็งแรง ยังแต่งหนังสือและทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ อยู่ จนเวลาดังกล่าวจึงได้รู้สึกไม่สบายขึ้นและถึงแก่อัสัญกรรมอย่างสงบ..”

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๖ พาดหัวข่าวว่า “เผาศพปรีดีที่ปารีส นำอัฐิกลับเมืองไทย” แล้วดำเนินเนื้อข่าวดังนี้

“รัฐบุรุษอาวุโส อดีตนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าขบวนการเสรีไทย ปรีดี พนมยงค์ วัย ๘๓ ปี ถึงแก่อัสัญกรรมเสียแล้วด้วยโรคหัวใจที่บ้านพักชานกรุงปารีส ก่อนหน้าถึงวันเกิดอายุครบ ๘๓ ปีเพียง ๙ วัน ก่อนเสียชีวิตปรารภกับลูกสาวอยากกลับมาอยู่เมืองไทย เพราะได้ใช้ชีวิตในบั้นปลายอยู่ต่างประเทศมากกว่า ๓๐ ปี ลูกหลานและญาติ ๆ บินด่วนไปทำพิธีฌาปนกิจที่วัดไทยในกรุงปารีสแล้วนำอัฐิกลับเมืองไทย (ที่ถูกต้องทำฌาปนกิจที่สุสานแบร์ลาแซส ซึ่งเป็นสุสานสาธารณะของทางการฝรั่งเศส-ผู้เขียน)

“รายงานข่าวจากกรุงปารีสแจ้งว่า นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส อดีตนายกรัฐมนตรีไทย ซึ่งลี้ภัยการเมืองไปอยู่ในประเทศฝรั่งเศส ได้ถึงแก่อัสัญกรรมลงแล้วอย่างสงบ เมื่อเวลา ๑๑.๔๕ น. ของวันที่ ๒ พ.ค. ตามเวลาในประเทศฝรั่งเศสที่บ้านพักชานกรุงปารีส สำนักข่าวเอ.พี.ได้รายงานข่าวนี้อันยืนยันว่าก่อนหน้านี้ในตอนเช้าวันเดียวกัน รัฐบุรุษอาวุโสของไทยผู้นี้ยังมีสุขภาพแข็งแรง และทำกิจวัตรประจำวันตามปกติ โดยไม่ได้มีที่ท่าว่าจะถึงแก่อัสัญกรรมไปโดยปัจจุบันทันด่วนในตอนสายของวันเดียวกัน

“นางวาทินี พนมยงค์ (ได้เปลี่ยนนามสกุลเป็นสายประดิษฐ์ ตามสกุลของสามีไปแล้ว—ผู้เขียน) ลูกสาวของรัฐบาลราษฎรผู้เปิดเผยกับผู้สื่อข่าวทางโทรศัพท์ทางไกลข้ามประเทศเมื่อตอนเช้าวันที่ ๓ พค.ตามเวลาในกรุงเทพ ฯว่า “หลังจากคุณพ่อปฏิบัติภารกิจตามปกติในตอนเช้าแล้ว พอถึงตอนสายก็บ่นว่าเวียนหัวหน้ามืด จากนั้นก็หมดสติไปจึงได้โทรศัพท์เรียกแพทย์ประจำตัวมา เพื่อตรวจอาการยังบ้านพักริมถนนอาริสไทด์บริดจ์ ตำบลอังกูร์นี ห่างจากกรุงปารีส ประมาณ ๖ กม. เมื่อแพทย์เดินทางมาถึงก็ได้ตรวจพบว่า นายปรีดี พนมยงค์ ถึงแก่สัณฺฑกรรมไปแล้วด้วยความสงบ จึงแจ้งให้บรรดาลูกสาวและญาติพี่น้องทราบด้วยความเศร้าเสียใจต่อการจากไปของ รัฐบาลราษฎรผู้ท่านนี้

“นางวาทินีได้เผยกับผู้สื่อข่าวต่อไปว่า ภายหลังจากมีทราบแน่ชัดแล้วว่าคุณพ่อถึงแก่สัณฺฑกรรม จึงได้แจ้งไปยังสถานทูตไทย และ ดร.โอวาท สุทธิวาทนฤพุมิ เอกอัครราชทูตไทยประจำฝรั่งเศสพร้อมด้วยคณะเจ้าหน้าที่ในสถานทูตได้มาเคารพศพ ส่วนทางด้านญาติๆ และลูกๆ ก็ได้ปรึกษากันถึงพิธีศพและตกลงจะประกอบพิธีไทยที่บ้านแห่งนี้ จากนั้นก็จะนำศพไปทำพิธีฌาปนกิจที่วัดไทยในกรุงปารีส จากนั้นจึงจะได้นำอัฐมาประดิษฐานในประเทศไทยต่อไป—”

หนังสือพิมพ์มติชนฉบับวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ได้เขียนบทนำภายใต้หัวเรื่องว่า “รัฐบาลแห่งรัฐบาล” และได้ดำเนินเนื้อความดังนี้

“เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม มติชนได้รับทราบข่าวอันน่าสลดใจยิ่งว่า นายปรีดี พนมยงค์ อดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

อดีตนายกรัฐมนตรีและรัฐบุรุษอาวุโส” ได้ถึงแก่อสัญกรรมด้วยโรคหัวใจวาย ณ บ้านชานกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

เวล ๘๓ ปี ของชีวิตลูกชานาแห่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็น ๘๓ ปี แห่งการต่อสู้ เพื่ออุทิศสติปัญญา ความสามารถและคุณงามความดีเพื่อบ้านเกิดเมืองนอนและเพื่อสากลโลกด้วย ความมุ่งมั่นและยืนหยัดอย่างเด็ดเดี่ยว นายปรีดีมิได้เป็นแต่เพียงผู้ที่มีมันสมองและสติปัญญาอันยอดเยี่ยมผู้หนึ่งเท่านั้น หากแต่ยังพิสูจน์ด้วยการกระทำว่าได้นำเอาความล้มเลิคนั้นเป็นเครื่องมือเพื่อนำความเจริญพัฒนาและการดำรงอยู่อย่างมีเกียรติมอบให้แก่ประเทศชาติและราษฎร โดยมีได้คำนึงถึงผลประโยชน์และความมั่งคั่งส่วนตนเลยแม้แต่น้อย

“นายปรีดีได้ร่วมคิดกับเพื่อนนักเรียนไทยในฝรั่งเศสเพื่อก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตั้งแต่เมื่ออายุได้เพียง ๒๗ ปี และสามารถกระทำการได้สำเร็จในนามของ “คณะราษฎร” เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๔๗๕ และเมื่อประเทศไทยถูกกองทัพญี่ปุ่นบุกเข้ายึดครองในเดือนธันวาคม ๒๔๘๔ นายปรีดีได้สามัคคีพลังรักชาติทั้งที่เป็นพระบรมวงศานุวงศ์และราษฎรสามัญก่อตั้ง “ขบวนการเสรีไทย” ต่อสู้กับญี่ปุ่นผู้รุกรานอย่างไม่หวาดกลัวต่อความตาย

“แม้ว่านายปรีดีจะมีเจตนาดีต่อชาติบ้านเมืองและระบอบประชาธิปไตย แต่เนื่องจากความสกปรกทางการเมืองทำให้ชีวิตบั้นปลายของนายปรีดีต้องระหกระเหินลี้ภัยไปจากบ้านเกิดเมืองนอน เกียรติภูมิ

และคุณงามความดีบางส่วนถูกบิดเบือนอย่างเจตนาจากผู้ทรงอำนาจ
ในระยะหลัง แต่นายปรีดีก็ได้ถดถอยสิ้นกำลังใจ ยังคงยืนหยัด
ต่อหลักการที่ตนเชื่ออย่างคงมั่นและใช้ชีวิตทั้งชีวิตเป็นเครื่องพิสูจน์ต่อ
คนรุ่นหลัง

“นายปรีดี พนมยงค์ ได้ถึงแก่อสัญกรรมอย่างทรงเกียรติและ
งามสง่าท่ามกลางความอาลัยหาของผู้ที่รักและเข้าใจในคุณูปการแต่
อดีต “รัฐบุรุษอาวุโส” ผู้นี้ไม่แต่มีความหมายยิ่งต่อระบอบประชา
ธิปไตย ยังโดดเด่นด้วยจิตใจรักชาติอันสูงส่งคุณงามความดีดังกล่าว
มิเพียงแต่มีมิตรจะยอมรับแม้แต่ปรปักษ์ทางการเมืองก็มีอาจปฏิเสธ
ได้ นามของนายปรีดี พนมยงค์ จะยังสถิตยอยู่ในดวงใจของ
ประชาชนผู้รักชาติรักประชาธิปไตย ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่าง
ประเทศไปนานเท่านานตราบนิจนิรันดร์”

ครั้นแล้วงานปลงศพของท่านปรีดี ก็ได้จัดขึ้นที่กรุงปารีส
ณ สุสาน “แบร์ลาแซส” เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ท่ามกลาง
คนไทยในปารีสและประเทศใกล้เคียงประมาณ ๔๐๐ คนรวมทั้งผู้
แทนของประเทศจีน, ลาว และเวียดนาม ท่านทูตโฆอาทสุทริวาทนฤพุมิ
แห่งสถานทูตไทยประจำกรุงปารีสพร้อมด้วยคณะก็ได้ไปร่วมใน
พิธีนี้ด้วย นายกรัฐมนตรีฝรั่งเศสได้ส่งพวงหรีดมาเป็นเกียรติแก่ท่าน
ผู้วายชนม์ ท่านปัญญานันท์ภิกขุแห่งวัดชลประทาน พร้อมด้วยพระ
สงฆ์ ๑๑ รูป ทั้งจากอังกฤษและที่อยู่ในฝรั่งเศส รวมทั้งพระไทยและ
พระลาว ก็ได้ไปร่วมในพิธีศพตั้งแต่ต้นจนจบแล้ว

๒

ย้อนหลังไปถึง ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ซึ่งหมันต์ฤดูได้ย่างกรายเข้ามาหลายเพลแล้ว คือนั้นตอนหัวค่ำ ฝนคร่าทำน้ำของคฤหาสน์ที่ตั้งอยู่ปากคลองหลอด ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ทำข้างวังหน้า ที่เรียกขานกันในวงการเมืองว่า “ทำเนียบทำข้าง” อันเป็นสถานที่พำนักของรัฐบาลราษฎรไทย ปรีดี พนมยงค์ อดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ณ เวลานั้น ท่านปรีดี ซึ่งอยู่ในชุดกางเกงแพรจีนสีดำเสื้อยืดแขนสั้นสีขาว ใส่รองเท้าคัทชูและคาดพุงด้วยผ้าขาวม้าอันเป็นชุดอยู่กับบ้านที่โปรดปรานที่สุด พร้อมด้วยพลร.ต.ถวัลย์ อารัง นาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี และ พลอ.อดุล อดุลเดชจรัส ผู้บัญชาการทหารบก กำลังนั่งปรึกษารื้อปัญหาการเมืองที่กำลังเผชิญหน้า

รัฐบาลอยู่ในขณะนั้น

ถึงแม้ว่ารัฐบาลอ้างนาวาสวัสดิ์จะยังคงได้รับการสนับสนุนด้วยเสียงข้างมากในสภาภายหลังจากการเปิดอภิปรายทั่วไปของพรรคประชาธิปไตยแล้วก็ตาม แต่ข่าวลือเรื่องจะมีการทำรัฐประหารกลับหนาหูยิ่งขึ้น เมื่อหนังสือพิมพ์เอชข่าวลือชนิดนี้ไปสัมภาษณ์นายกรัฐมนตรี พล.ร.ต. ถวัลย์ อ้างนาวาสวัสดิ์ ก็ได้รับคำตอบจากนายกรัฐมนตรีว่า “ผมกำลังนอนคอยรัฐประหารอยู่”

ส่วนทางด้านตำรวจสันติบาล โดยพ.ต.ต. เซาว์ คล้ายสัมฤทธิ์ ผู้กำกับกอง 2 และร.ต.อ. ฉะบับ ชัยสงค์ (อัมพูนันท์) ประจำกอง ๒ สันติบาล ได้ทำการสืบสวนจนได้ความแน่ชัดว่าจะมีการรัฐประหารเกิดขึ้นอย่างแน่นอน จึงได้รายงานเรื่องนี้ให้ผู้รับผิดชอบชั้นสูงทราบ พร้อมกับส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลนอกเครื่องแบบออกติดตามความเคลื่อนไหวของบุคคลสำคัญที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลอย่างใกล้ชิด เช่นจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายควง อภัยวงศ์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นต้น และตลอดจนส่งเจ้าหน้าที่สันติบาลอีกส่วนหนึ่งเข้าไปคลุกคลีในกรมกองทหารบาง แห่ง

จากปฏิบัติการของตำรวจสันติบาลกอง ๒ ภายใต้อำนาจการของพ.ต.ต. เซาว์ คล้ายสัมฤทธิ์ และร.ต.อ. ฉะบับ ชัยสงค์ (อัมพูนันท์) ดังกล่าวนี้ ได้ยังความไม่พอใจให้กับฝ่ายที่ถูกติดตามเป็นอย่างมาก

ถึงกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ต่อว่ามาทางพล.ร.ต. ถวัลย์ อ้างนาวาสวัสดิ์ เรื่องที่ตำรวจสันติบาลคอยติดตามความเคลื่อนไหว

ไหวของท่าน และพลเอก อุดุล อุดุลเดชจรัส ผู้บัญชาการทหารบก ก็ได้ต่อว่านายกรัฐมนตรีนั่นเช่นกัน หว่าเจ้าหน้าทีสันติบาลเข้าไปยุ่มย่ามในกรมกองทหาร เป็นการไม่ให้เกิดริตทำให้ฝ่ายทหารไม่พอใจ

พลเอก อุดุล อุดุลเดชจรัส ในฐานะผู้บัญชาการทหารบกซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นนายพลตงฉิน ได้ให้คำรับรองแก่ท่านปรีดีอย่างแข็งขัน เมื่อถูกถามถึงข่าวว่าจะมีการรัฐประหาร พลเอก อุดุล บอกท่านปรีดีว่า

“ไม่มีใครจะทำรัฐประหารได้ นอกจากผู้บัญชาการทหารบกเท่านั้น ขอให้อาจารย์วางใจ”

กับนายกรัฐมนตรีนายพล ร.ต. ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ผู้บัญชาการทหารบกก็ได้ให้ความมั่นใจดังนี้เช่นกัน

จากคำยืนยันของผู้บัญชาการทหารบกดังกล่าวนี้ และจากกองกำลังของฝ่ายทหารเรือที่ยืนอยู่ข้างฝ่ายท่านปรีดีตลอดมา ประกอบกับกองกำลังของกรมสารวัตรทหารและกรมตำรวจ ซึ่งมีพล ร.ต. สังวร สุวรรณชีพ เป็นสารวัตรใหญ่และเป็นอธิบดีกรมตำรวจด้วย จึงสร้างความมั่นใจให้กับท่านปรีดีและนายกรัฐมนตรีนายพลว่า เหตุร้ายตามข่าวเล่าลือนั้นคงจะไม่มีทางเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ถึงกับนายกรัฐมนตรีนั่งสมาธิหนังสือพิมพ์ด้วยความมั่นใจดังกล่าวข้างต้น

ในคืนวันที่ ๔ พฤศจิกายน ที่ท่านทั้งสามปรึกษารื้อกันนั้น ได้ตกลงกันว่ารัฐบาลธำรงนาวาสวัสดิ์จะลาออกในวันที่ ๑๑

พฤศจิกายน คืออีก 3 วันข้างหน้า เหตุที่ต้องคอยจนถึงวันที่ ๑๑ นั้น ก็เพื่อคอยโทรเลขจากนายดิเรก ชัยนาม เอกอัครราชทูตไทยประจำ กรุงลอนดอน ที่กำลังเจรจากับรัฐบาลอังกฤษเพื่อยกเลิก “ความตกลงสมบูรณแบบ” ที่รัฐบาลอังกฤษได้ทำผูกมัดเราไว้ภายหลัง สงคราม ถ้ารัฐบาลอ้างฯ ลาออกเสียก่อนก็จะเป็นผลกระทบ กระเทือนถึงการเจรจานั้นซึ่งจะเป็นผลเสียหายต่อผลประโยชน์ของ ประเทศชาติ แต่ผลที่สุดความเสียหายต่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ก็เกิดขึ้นจนได้ เมื่อรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ เกิดขึ้น

ท่านปรีดีได้บันทึกไว้ใน “จดหมายเหตุของนายปรีดีฯ” มีความ ตอนหนึ่งเกี่ยวกับ “ความตกลงสมบูรณแบบ” หรือที่เรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า สัญญาสมบูรณแบบ ดังนี้

“การเจรจาเลิกความตกลงสมบูรณแบบที่เริ่ม ไว้ในสมัยรัฐบาล อ้างฯ ต้องขงักลงโดยการรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ เพราะรัฐบาล อังกฤษ ไม่ยอมรับรับรองรัฐบาล ไทยที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๙ พ.ย. พ.ศ. ๒๔๙๐ (ฉายาว่ารัฐธรรมนูญฉบับใต้ตุ่ม)

ท่านปรีดี ได้อำงข้อเขียนของนายดิเรก ชัยนาม เกี่ยวกับปัญหานี้ ต่อไปอีกว่า

‘ส่วนการเจรจาเลิกหรือแก้ไขความตกลงสมบูรณแบบก็เป็น ระเบียบชั่วคราว (เพราะรัฐประหาร ๘ พ.ย.๙๐-ผู้เขียน) ต่อมาในสมัย รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้มีการแลกเปลี่ยนแก้ไขบาง เรื่อง เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม และ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๙๓ (ค.ศ. ๑๙๕๐) และวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ.๒๔๙๔ (ค.ศ.๑๙๕๑) รัฐบาล

จอมพลป.พิบูลสงคราม ยอมชำระเงินก้อนที่เจรจาค้างอยู่ในสมัยข้าพเจ้าเป็นทูตที่ลอนดอนดังกล่าวแล้ว เงินก้อนที่รัฐบาลตกลงชำระในครั้งนั้นเป็นเงิน ๕,๒๒๔,๒๒๐ ปอนด์ แม้จะชำระเงินให้แล้วก็ดี แต่ต่อมาอีก ๓ ปี จึงได้มีการแลกเปลี่ยนหนังสือเลิกความตกลงสมบูรณ์แบบเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ.๒๔๙๗ (ค.ศ.๑๙๕๔)”

การเจรจาสองสามท่านในคืนวันนั้น นอกจากรัฐบาลอ้างว่าได้ตกลงใจที่จะลาออกแล้ว ก็ได้มีการกำหนดตัวผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไปอีกด้วย เพราะสมาชิกรัฐสภาขณะนั้นคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ส่วนข้างมากเป็นสมาชิกของพรรคแนวรัฐธรรมนุญ พรรคสหชีพและพรรคอิสระ ซึ่งเป็นพรรคที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลอ้างฯ และให้ความเคารพนับถือท่านปรีดีอยู่แล้ว จึงหวังว่าเสียงข้างมากในรัฐสภาคงจะให้ความสนับสนุนนายกรัฐมนตรีคนใหม่เช่นเดียวกับที่ให้ความสนับสนุนรัฐบาลอ้างฯ และนายกรัฐมนตรีที่จะสืบทอดรัฐบาลอ้างฯ ตามที่ได้ตกลงกันในคำคืนนั้น ก็คือตัวผู้บัญชาการทหารบก พลเอกอดุล อดุลเดชจรัส นั้นเอง

ขณะที่การเจรจาสองสามท่านได้ผ่านไปด้วยความเรียบร้อย และพร้อมกับที่พลเอกอดุล ได้รับปากยืนยันเป็นมั่นเหมาะว่ารัฐประหารจะไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน แต่ยังไม่ทันที่คลื่นเสียงของผู้บัญชาการทหารบกจะจางหายไป ก็มีคนเข้ามารายงานว่าผ่านมาจากกรมทหารไต่ปืนเสียงเป่าแตรเรียกประชุม เข้าใจว่าเหตุการณ์น่าจะไม่น่าปกติ

เมื่อได้รับรายงานเช่นนี้ พลเอกอดุล อดุลเดชจรัส ผู้ซึ่งจะสืบทอดตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อจาก พล.ร.ต.ถวัลย์ อังรณาวาสวัสดิ์ จึงบอกขอตัวต่อท่านปรีดีและพล.ร.ต.ถวัลย์ฯว่าจะออกไปดูเหตุการณ์

แล้วผู้บัญชาการทหารบกก็ถูกจากไป โดย พล.ร.ต.ถวัลย์ฯ ได้เดินตามออกไปส่งด้วยและครูต่อมา พล.ร.ต.ถวัลย์ฯ ก็ลาเจ้าของบ้านกลับไป นัยว่าจะไปงานกุศลของโรงเรียนสายปัญญา ซึ่งจัดขึ้นที่สวนอัมพร

ขณะนั้นเป็นเวลาประมาณ ๒๓.๐๐ น. เศษ ภายหลังจากที่ผู้บัญชาการทหารบก และนายกรัฐมนตรีกลับออกไปสักครู่ใหญ่ ส.ต.ท. สิงห์โต ไทรย้อย ตำรวจอารักขา ก็ตามติดาลานเข้าไปรายงานท่านปรีดีฯ ซึ่งขณะนั้นท่านกำลังนอนเล่นอยู่บนเก้าอี้หวาย ณ ศาลาท่าน้ำว่าเห็นรถถังหลายคันออกมาวิ่งเฟ่นผ่านอยู่กลางถนน

ทันทีที่ท่านได้รับรายงานจาก ส.ต.ท.สิงห์โต ไทรย้อย ท่านจึงได้ลุกขึ้นและตรงไปบนตึกหมุนโทรศัพท์ไปถึงพลเอก อุดุลฯ ที่เพิ่งจะออกไปจากทำเนียบท่าช้างก่อนหน้านี้ไม่นานนัก แต่ก็โทรศัพท์ไม่ได้ เพราะถูกตัดสาย

ณ บัดนั้นท่านจึงรู้ทันทีว่าได้เกิดอะไรขึ้นแล้ว รัฐประหาร ๘ พ.ย.๒๔๙๐ และนับจากบัดนั้นท่านก็จำต้องนิรโรคทำเนียบท่าช้างและแผ่นดินไทยจนถึงแก่อสัญกรรมที่กรุงปารีสในวาระสุดท้าย

ก่อนที่รัฐประหาร ๘ พ.ย.๒๔๙๐ จะอุบัติขึ้นนั้น คณะกรรมการสอบสวนพฤติการณ์กรณีสวรรคต ซึ่งตั้งขึ้นในสมัยรัฐบาลปรีดี โดยพระยาลัดพลี ฯ ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ และนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นเลขานุการ ได้สอบสวนพฤติการณ์กรณีสวรรคต เสร็จเรียบร้อยแล้วและได้เสนอไปยังรัฐบาลดำรงฯ เพื่อพิจารณาดำเนินการ ผลการสอบสวนโดยสรุปมีดังนี้

“คณะกรรมการเห็นว่า กรณีอันจะพึงเป็นต้นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระ

เด็จพระประเมณฑมหาราชนันทมหิตลเสด็จสวรรคตนั้น สำหรับกรณีอุบัติเหตุคณะกรรมการมองไม่เห็นทางว่าจะเป็นไปได้เลย ส่วนอีกสองกรณีคือ ถูกลอบปลงพระชนม์และปลงพระชนม์เองนั้น การถูกลอบปลงพระชนม์ไม่มีพยานหลักฐานและเหตุผลที่แน่นอน แสดงว่าจะเป็นไปได้ แต่ก็ไม่สามารถที่จะตัดออกเสียได้โดยสิ้นเชิง เพราะว่ายังมีที่ท่าของพระบรมศพค้ำอยู่ ส่วนในกรณีปลงพระชนม์เองนั้น ลักษณะของบาดแผลแสดงว่าเป็นไปได้ แต่ไม่ปรากฏเหตุผลหรือหลักฐานอย่างใดว่าได้เป็นเช่นนั้นโดยแน่ชัด คณะกรรมการจึงไม่สามารถจะชี้ขาดว่าเป็นกรณีหนึ่งกรณีใดในสองกรณีนี้ ทั้งนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานที่จะดำเนินการสืบสวนและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป”

ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีแห่งรัฐบาลอาร์เจนตินา ครั้งที่ ๕๑/๒๔๘๘ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๘๘ ได้มีการพิจารณาความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น และความเห็นของอนุกรรมการรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรีได้ตั้งขึ้นเพื่อพิจารณารายงานของคณะกรรมการฯ

ในรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีวันนั้น นายกรัฐมนตรีได้ขอให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยว่าจะจับนายชิต นายบุศย์ มาสอบสวน เพราะนายชิต นายบุศย์ เป็นผู้อยู่ใกล้ชิดที่สุดในขณะเกิดเหตุ คือนั่งอยู่หน้าประตูห้องบรรทมซึ่งเป็นประตูเดียวที่จะผ่านเข้าห้องพระบรรทมในขณะนั้น ถ้าจะมีผู้ร้ายเข้าไปลอบปลงพระชนม์ก็ต้องผ่านทางประตูที่นายชิต นายบุศย์นั่งเฝ้าอยู่นั่นเองแต่นาย

ชิต นายบุศย์ ก็ได้ให้การยืนยันว่าในเช้าวันนั้น ไม่มีใครผ่านประตูเข้าไปในห้องบรรทมเลย ถึงแม้ว่าพระพี่เลี้ยงเนื่อง จะได้ให้การต่อศาลอาญาในฐานะพยานโจทก์ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ว่า

“ในหลวงทั้งสองพระองค์ชอบพอพระราชอัธยาศัยกันมาก เคยเห็นทรงทำอะไร ๆ ด้วยกัน และทรงคลุกคลีอยู่ด้วยกันเสมอ ถ้าพระองค์ใดทรงตื่นบรรทมก่อนก็ไปยั่วเย้าอีกพระองค์หนึ่งให้ตื่นขึ้น แล้วก็กระจุ๋กระจุ້กันทั้ง ๒ พระองค์ ทั้ง ๒ พระองค์นี้ ถ้าเสด็จกลับมาจากที่ใดจะต้องเสด็จไปเฝ้าพระราชชนนีก่อนทั้ง ๆ ที่ยังไม่ถอดเครื่องทรง”

แต่ในเช้าวันสวรรคต นายบุศย์ ซึ่งเป็นจำเลยในคดีสวรรคต ได้ให้การต่อศาลอาญาต่อนายพิท ญ สงขลา ทนายจำเลย เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๒ ว่าในขณะที่เขานั่งอยู่ที่ปากประตูหน้าห้องบรรทมในพระบรมโกศฐานั้น

“ในหลวงพระองค์ปัจจุบันก็เสด็จมาจากห้องสวดยเข้า ผ่านมาทางห้องทรงพระสำราญ พระองค์ทรงหยุดประทับรับสั่งว่า ในหลวงเป็นอย่างไรบ้าง ข้าพเจ้ากราบทูลตอบว่าไม่เป็นไรพะย่ะค่ะ ออกจากห้องสรงแล้วเข้าพระที่อีก ในหลวงพระองค์ปัจจุบันทรงฟังแล้วไม่รับสั่งประการใด เสด็จกลับไปทางเฉลียงหลัง ต่อจากนั้นประมาณ 10 นาทีก็ได้ยินเสียงดังปัง เหมือนเสียงปืน....”

นายชิต สิงหเสนี จำเลยในคดีสวรรคต ซึ่งนั่งอยู่กับนายบุศย์ ที่ปากประตูหน้าห้องบรรทม ในเช้าวันสวรรคต ได้ให้การต่อศาลอาญา

ตอบนายพัก ฦ สงขลา ทนายจำเลย เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๔๙๓
ในประเด็นเดียวกันนี้ว่า

“ขณะที่นั่งกันอยู่นั้นได้ยินเสียงฝีเท้าคนเดินมาหยุดอยู่ตรงหน้า เงยหน้าขึ้นก็เห็นในหลวงองค์ปัจจุบัน ข้าพเจ้าเข้าใจว่าคงเสด็จมาจากห้องทรงพระสำราญ ไม่ใช่มาจากเฉลียง เพราะถ้ามาจากเฉลียงข้าพเจ้าก็ต้องได้ยินเสียงฝีพระบาทก่อน ครั้นแล้วพระองค์ก็ทรงรับสั่งถามว่าในหลวงเป็นอย่างไบบ้าง นายบุศย์กราบทูลว่าตื่นบรรทมแล้วเข้าห้องทรงแล้วกลับเข้าพระที่อีก เอน้ำส้มเข้าไปถวายก็บอกพระหัตถ์ไม่ต้องพระประสงค์ ในหลวงองค์ปัจจุบันไม่รับสั่งว่ากระไร ทรงพระราชดำเนินกลับ บ่ายเฒ่าไปทางห้องของพระองค์ท่าน ข้าพเจ้านั่งอ่านหนังสือพิมพ์อยู่ต่อมา พอในหลวงองค์ปัจจุบันเสด็จแล้วรavnานาที่ ข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงดังปังคล้ายเสียงปืน....”

จากคำให้การของนายชิต นายบุศย์ ในประเด็นนี้ ถึงแม้ว่าการกะประมาณเวลาที่ในหลวงองค์ปัจจุบันเสด็จกลับแล้วต่อเสียงปืนจะดังขึ้นจะแตกต่างกันนานาที่และสิบนาที่ แต่นายชิต นายบุศย์ ก็ให้การตรงกันว่าในหลวงองค์ปัจจุบันเพียงเสด็จไปประทับอยู่หน้าห้องบรรทมเท่านั้น แล้วก็เสด็จกลับ

ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรียุให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยว่าสมควรจะจับนายชิต นายบุศย์มาสอบสวนหรือไม่ก็เนื่องจากว่านายชิตนายบุศย์อยู่ใกล้ขีดเหตุการณ์นั่นเอง และจากข้อเสนอนี้ รัฐมนตรีหลายท่านได้มีความเห็นดังนี้

พระยาสุนทรวิจิตร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแถลงว่า

“ถ้าจะจับเขาไปทันทีแล้วปล่อยทีหลัง โดยสืบไม่ได้ความไม่มีอะไร จะไม่น่าดู” พระยาสุนทรพิพิธ แกลงอีกตอนหนึ่งว่า “ปัญหามีอยู่ว่า จะจับหรือไม่จับ ตำรวจเขาอาจติดตาม แต่ไม่ได้มูลฐานอะไรเพิ่มขึ้นมา ถ้าไม่มีมูลฐานอะไรแล้วก็ไม่ควรจับ”

นายกรัฐมนตรี แกลงว่า

“ไม่จับเขาก็ว่าตำรวจไม่ทำงาน ถ้าไม่ส่งตำรวจจะให้ทำอย่างไร ถ้าจะเอาอย่างพระยาสุนทรที่ว่าอีก ๓ ปีก็ไม่สำเร็จ”

นายดิเรก ชัยนาม รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แกลงว่า

“อยากให้จับอีก ๒ คน ต้องจับพระพี่เลี้ยงและนางสาวจัญญ์ด้วย”

พลโท จีระ วิชิตสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แกลงว่า

“มีอยู่ ๒ ประเด็น ๑. สืบว่าถูกปลงพระชนม์หรือเปล่า หรือ ๒. ลอบปลงพระชนม์ ถ้าสืบทางว่า ไม่มีแนวทางจะถูกปลงพระชนม์ได้ เรื่องก็เรียบร้อยไป”

นายกรัฐมนตรีแกลงว่า

“เรื่องนี้ถ้าพูดกันถึงคณะกรรมการทำงานกันจริงๆ แล้ว เมื่อเหตุการณ์เกิดกรรมการจะต้องวินิจฉัยว่า ถูกฆ่าตายหรือเปล่า แล้วปลงพระชนม์เองหรือเปล่า ถ้าไม่มีแล้วก็ต้องไปอุบัตินะ แต่เนี่ยเขาตัดอุบัตินะเสียก่อน ปัญหาจึงมีว่าความเห็นในรูปการณ์ที่เขาเสนอมามีเหตุผลใหม่เขาว่าปลงพระชนม์เอง แต่มีเหตุ ๒ อัน ๑. ไม่มีโมติฟ

ซึ่งการปลงเองไม่จำเป็นต้องมีโมตีฟก็ได้ แต่การสืบโมตีฟนั้นสืบยาก ๒. เมื่อเช่นนี้ก็มียออยู่อันเดียวว่า ใครฆ่า สืบมือเท่านั้น”

พลโท จิระ วิชิตสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
แถลงว่า

“เมื่อเรื่องกลับมา ตำรวจก็สืบเรื่องลอบปลงพระชนม์หรือไม่เท่านั้น”

นายกรัฐมนตรีแถลงว่า

“ถ้าสามารถสืบก้ามือให้รู้ทำมืออันเดียวเท่านั้น ปลงเองมีอยู่อย่างไร ก็เป็นเรียบร้อย เอาเป็นตกลงส่งตำรวจ ถ้าขึ้นกราบบังคมทูลไป”

ที่ประชุมตกลงเห็นชอบด้วยการพิจารณาของคณะกรรมการอนุกรรมการรัฐมนตรี ๗ ท่าน) ให้กราบบังคมทูลฯ คณะผู้สำเร็จราชการและส่งเรื่องให้กรมตำรวจดำเนินการต่อไป

ท่านปรีดี ได้พูดถึงปัญหานี้ในเวลาต่อมาว่าดังนี้

“ผมทราบว่ารัฐบาลอังกฤษ ได้นำเรื่องเสนอผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งมีกรมขุนชัยนาทฯ เป็นประธาน พร้อมกันนั้นรัฐบาลได้ส่งเรื่องให้กรมตำรวจสืบสวนเอาตัวการที่แท้จริงในการปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ ตำรวจที่มีหน้าที่สืบสวนได้เริ่มวิธีสืบสวนตามหลักการทำกันมาในกรณีที่มีผู้ถูกลอบฆ่าตายว่า ในกรณีลอบปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ นั้น พระองค์ได้มีสาเหตุขัดแย้งกับผู้ใดถึงขนาดที่ผู้นั้นต้องปลงพระชนม์ท่าน แล้วสถาปนาตนเป็นราชวงศ์ใหม่ขึ้นตามประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในพระราชพงศาวดารตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

เป็นต้นมา ปรากฏว่าเมื่อรัชกาลที่ ๘ สวรรคตแล้ว รัฐบาลสมัยนั้นได้เชิญพระราชอนุชาขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ องค์ปัจจุบัน โดยความเห็นชอบของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๙ พนักงานสืบสวนจึงเห็นว่าสาเหตุแห่งการปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ มิใช่เพราะเหตุดังกล่าวแล้ว พนักงานสืบสวนจึงสืบสวนถึงสาเหตุอื่นว่ามีผู้ใดบ้างที่ได้รับประโยชน์จากการที่ปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ ก็เห็นว่ามหาดเล็กที่ใกล้ชิดกับบุคคลที่บางพวกการเมืองโฆษณาชวนเชื่อไว้ ก็มิใช่เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ เลย ดังนั้นจึงสืบถึงบุคคลอื่นที่ได้รับประโยชน์จากการปลงพระชนม์นั้น ซึ่งก็มีการพุดซุบซิบกันว่าเป็นผู้นั้นผู้นี้ พนักงานสืบสวนจึงได้สอบถามปากคำของบางคนไว้ แต่ไม่สามารถที่จะเปิดเผยในขณะนั้น เมื่อข่าวนี้ได้แพร่หลายออกไปก็ได้เกิดรัฐประหาร ๘ พ.ย.๒๔๙๐ ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ได้ร่วมมือกับ “คณะรัฐประหาร” ทำขึ้น แล้วพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นรัฐบาลเมื่อ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ครั้นแล้วรัฐบาลนี้ก็ได้อัดตั้งให้พระพินิจชนคดี พี่เขยของ ม.ร.ว.เสนีย์ และม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งออกจากราชการรับบำนาญไปนานแล้วนั้น เข้ากลับรับราชการทำหน้าที่สืบสวนกรณีสวรรคต ซึ่งได้จับนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ ปัทมศรินทร์....”

จากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวนี้ จึงทำให้พวกเขเดนคัดตินาซึ่งรู้อยู่เต็มอกว่ากรณีสวรรคตเกิดขึ้นได้อย่างไรพากันร้อนตัว เพราะว่าการสืบสวนคดีสวรรคตของพนักงานสืบสวนที่กำลังดำ

เนินอยู่ในขณะนั้น เข้าใกล้ข้อเท็จจริงที่แท้จริงเข้าไปทุกที ซึ่งถ้าความจริงถูกเปิดเผยขึ้นประวัติศาสตร์ชาติไทยก็จะพลิกหน้าใหม่และบันทึกต่อไปว่า.....

ดังนั้นพวกเศษเดนศักดิ์นาโดยพรรคประชาธิปไตย ที่เป็นตัวแทนอยู่ในขณะนั้น จึงร่วมกับ “คณะรัฐประหาร” ก่อรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ โคนล้มรัฐบาลถำรงฯ และหวังทำลายชีวิตท่านปรีดี เพื่อปกปิดความจริงในกรณีสวรรคตไว้ต่อไป ในคืนวันรัฐประหารนั้น ถึงแม้ว่าคณะรัฐประหาร จะส่งรถถังไปโจมตีทำเนียบท่าช้าง แต่ท่านปรีดีก็หนีลี้ภัยหนีเอาชีวิตรอดไปได้ และในที่สุดก็ได้ลี้ภัยการเมืองไปพำนักอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน.

๓

ในขณะที่ท่านปรีดีพำนักอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นได้ มีการเจรจาความเมืองกันระหว่างท่านปรีดีกับบุคคลที่อ้างว่าเป็นตัวแทนของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในการเจรจากันครั้งนั้น คุณเฉียน อัมพุนันท์ ผู้ติดตามท่านปรีดีคนหนึ่งได้บันทึกไว้ดังนี้.

1) ข้าพเจ้าได้ย้ายการเมืองเมื่อเกิดรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 ไปเป็นเวลาประมาณ 9 ปีเต็ม จึงกลับประเทศไทยเมื่อ 10 มีนาคม 2499 ในระยะเวลา 9 ปีนี้ ข้าพเจ้าได้ลี้ภัยไปอยู่สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ไหหลำ ฮองกง และสาธารณรัฐประชาชนจีนตามลำดับ.

2) เมื่อประมาณปลายเดือนกรกฎาคมต่อกับเดือนสิง-

หาคม พ.ศ. 2493 ข้าพเจ้าได้ลี้ภัยเดินทางจากฮ่องกงเข้าไปอาศัยอยู่ในสาธารณรัฐแห่งราชวูจิ้น อาศัยอยู่ ณ กรุงปักกิ่งเป็นแห่งสุดท้ายเป็นเวลาประมาณ 5 ปีครึ่ง จึงเดินทางกลับเมืองไทย เนื่องจากเหตุการณ์ทางการเมืองคลี่คลาย

3) เมื่อข้าพเจ้าลี้ภัยไปอยู่ ณ กรุงปักกิ่งนั้น ข้าพเจ้าได้อยู่บ้านเดียวกับนายปรีดี พนมยงค์ ที่บ้านเลขที่ 25 ตรอกเลี้ยวหยางเหมา ในบ้านนั้นมีผู้อาศัยรวมอยู่ด้วยคือ ร.อ.วัชรชัย ชัยสิทธิเวช รน. นายสงวน ตูลารักษ์ ร.ต.ต.สมจิตร์ สุพรรณวัฒนา นางนงเยาว์ ประภาสธิตย์ ร.ต.อ.สมศักดิ์ พัวเวช ส.ต.ท.ชม แสงเงิน และตัวข้าพเจ้ารวม 8 คนด้วยกัน

4) เมื่อข้าพเจ้าเดินทางไปถึงนั้นเป็นวันที่ 6 สิงหาคม 2493 ภายหลังเมื่อนายปรีดี พนมยงค์ ไปอยู่ที่นั่นก่อนแล้วประมาณ 1 ปีเป็นเวลาที่อยู่ท้ายแห่งการเจรจาระหว่างนายปรีดี พนมยงค์ และเจ้าหน้าที่จีนชั้นกลาง ๆ คนหนึ่ง ซึ่งผู้ใหญ่ทางฝ่ายจีนมิได้มาในการเจรจานั้นเอง นายปรีดี พนมยงค์ และเพื่อนคนไทยในบ้านได้เล่าให้ฟังและประจักษ์กับข้าพเจ้าเอง ถึงเรื่องเจรจากับเมืองในครั้งนั้นคือ.

นายปรีดี พนมยงค์ นั้นพ่ายแพ้ในการทำรัฐประหารเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ ก็ได้เดินทางไปสาธารณรัฐแห่งราชวูจิ้น เพื่อขอความช่วยเหลือในเรื่องอาวุธ ด้วยเจตนาจะนำอาวุธนั้นมอบให้ราษฎรไทยทั่วประเทศในการทำสงครามกลางเมือง แต่ความประสงค์ของนายปรีดี พนมยงค์ หาได้สำเร็จตามความมุ่งหมายไม่เพราะต้องประสบ

กับเงื่อนไขกล่าวคือ.

ผู้เจรจาความเมืองฝ่ายจีนกล่าวว่า เรื่องอาวูร่นั้นมีมากมาย เป็นอาวูรอมอเมริกันสมัยใหม่ทั้งนั้น ซึ่งทหารจีนจะทิ้งแล้ว เพราะจะไปใช้อาวูรของสหภาพโซเวียตรุสเซีย เป็นขนาดเดียวกันทั้งสองประเทศ แต่กลับกล่าวเงื่อนไขให้นายปรีดี พนมยงค์ แสดงความคิดเห็น โดยอ้างว่า การกระทำเช่นนั้นก็ต้องมี “แนวร่วม” ซึ่งเป็นชาวจีนอยู่ในประเทศไทย จำเป็นต้องให้ความพอใจแก่ “แนวร่วม” เช่นนั้น คือหมายความว่าต้องให้ชาวจีนในเมืองไทยพอใจในเงื่อนไขต่อไปนี้คือ.

ก. ขอให้ชาวจีนหรือลูกจีนในเมืองไทยได้รับสิทธิเป็นชนชาติส่วนน้อย (*national minority*) เพื่อถือสิทธิปกครองตนเอง คือจัดตั้งรัฐบาลของจีนหรือลูกจีนในเมืองไทยขึ้น.

ข. ขอให้ย่ำบังคับเรียนหนังสือไทยในโรงเรียนจีน คือต้องการแต่จะเรียนหนังสือจีนแต่อย่างเดียว

ค. ขอให้ใช้หนังสือจีนเป็นทางราชการ โดยให้แปลกฎหมายคำสั่งต่าง ๆ ของทางการเป็นภาษาจีนควบไปกับภาษาไทย อีกทั้งป้ายถนนหนทาง และป้ายสถานีรถไฟให้มีภาษาจีนกำกับด้วยทั่วประเทศ

5) นายปรีดี พนมยงค์ ปฏิเสธเงื่อนไขทั้ง 3 ประการนั้น โดยให้ความเห็นว่า.

ก. ชาวจีนนั้นเป็นคนต่างด้าว จะถือสิทธิเป็นชนชาติส่วนน้อยไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงไม่มีสิทธิจะปกครองตนเองหรือจะจัดตั้งรัฐบาลของตนเอง เพราะชาวจีนไม่มีดินแดนอยู่ในประเทศไทย ผิดกับ

ชนชาติไทยในแคว้นสิบสองปันนา ซึ่งเป็นชนชาติส่วนน้อยใน
สาธารณรัฐแห่งราชวงศ์จีน เพราะชนชาติไทยนั้นมีดินแดนเป็นของตนเอง
มาช้านาน จึงมีสิทธิเป็นชนชาติส่วนน้อยปกครองตนเองได้ใน
สาธารณรัฐแห่งราชวงศ์จีน

ผู้เจรจาความเมืองของจีนยอมรับว่า จีนเป็นคนต่างด้าวไม่มีสิทธิ
เช่นนั้นจริง แต่ก็กระเถิบเข้ามาอีกก้าวหนึ่งว่า ถ้าเช่นนั้นก็ให้ชาวจีน
เป็นคนต่างด้าวไป แต่ขอสิทธิให้ “ลูกจีน” เป็นชนชาติส่วนน้อยในประเทศ
ไทย นายปรีดี พนมยงค์ ได้ไปว่า “ลูกจีน” ในเมืองไทยนั้นมีกฎ
หมายรับรองให้เป็นผู้มีสัญชาติไทยอยู่แล้ว เพราะไทยถือหลักดิน
แดน ผู้ใดมาเกิดในเมืองไทยย่อมได้สัญชาติไทยอยู่แล้ว คือได้รับสิทธิ
เป็นชนชาติส่วนใหญ่อยู่แล้ว เหตุไฉนจึงกลับไปถือสิทธิชนชาติส่วน
น้อยเล่า.

ในประการนี้จึงไม่ตกลงกัน

ข. ในเรื่องขออย่าบังคับให้เรียนภาษาไทยในโรงเรียน
จีน โดยจะเรียนแต่ภาษาจีนอย่างเดียว นายปรีดี พนมยงค์ ได้ว่า
ไม่มีโรงเรียนจีนในเมืองไทย ประเทศไทยมีแต่โรงเรียนไทยที่สอนภาษา
จีน โดยจะเรียนภาษาจีนอย่างเดียวนั้น นายปรีดี พนมยงค์ ได้ว่า
ไม่บังคับให้เด็กเรียนภาษาไทยนั้นทำไม่ได้ เพราะเมืองไทยมีกฎหมาย
บังคับเด็กให้เรียนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา แต่ก็เป็นการศึกษา
เพียง 4 ปี ขึ้นมัธยมก็ไม่บังคับ เป็นการศึกษาบังคับโดยถ้วนหน้าต่อเด็กที่
เกิดในประเทศไทย ถือว่าบังคับต่อผู้มีสัญชาติไทย เพราะเด็กเกิดใน
เมืองไทยไม่รู้หนังสือไทยก็จะได้ไม่ถูกเรื่อง เพราะต้องอยู่ในสังคมไทย
การเรียนหนังสือจีนก็ต้องถือว่าเป็นการศึกษารัฐภาษาต่างด้าวเช่น

เดียวกับเรียนภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสการไม่บังคับให้เรียนหนังสือไทย จะเรียนแต่ภาษาจีนอย่างเดียวนั้นเป็นการอบรมเอ่อกเหล่านั้นให้กลายเป็นชนชาติอื่น นายปรีดี พนมยงค์ ไม่เห็นด้วย

ค. ในเรื่องขอให้ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาทางการเพิ่มขึ้นอีก โดยให้แปล กฎหมายเป็นภาษาจีนเป็นทางการ และอื่น ๆ อีกนั้น นายปรีดี พนมยงค์ ให้ความเห็นไปว่าขอให้ทางสมาคมจีนแปลกันเอง อย่าถึงกับให้ราชการไทยแปลให้ ถ้าขึ้นทำเช่นนั้นก็ต้องแปลกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสตลอดจนภาษาอื่น ๆ อีกด้วย จะเป็นการเพิ่มภาระให้รัฐบาลไทยอีกทั้งเมื่อยอมรับว่าชาวจีนเป็นคนต่างด้าวแล้วภาษาจีนก็เป็นภาษาของต่างด้าว ย่อมไม่สามารถรับเงื่อนไขในประการนี้ได้.

สรุปแล้วคือ นายปรีดี พนมยงค์ ไม่ยอมตามเงื่อนไขซึ่งจะทำให้ “แนวร่วม” คือชาวจีนในประเทศไทยพอใจ.

๖) เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ นายปรีดีฯ จึงไม่ได้รับความช่วยเหลือจากจีนในเรื่องอาวุธ ซึ่งนายปรีดีฯ ก็ได้ให้ทัศนะแก่ข้าพเจ้าว่าเราจะเอาสิทธิทางการเมืองเช่นนี้มาขายได้อย่างไร ถ้าเรายอมเขาก็เท่ากับว่าเราขายชาติ ไม่รักบ้านรักเมืองยอมไม่ได้ ปรารถนาให้จอมพล.ป. ครองเมืองต่อไป ยังคิดว่าเราจะเข้าไปใหญ่โตในเมืองไทยโดยเสียสิทธิตามเงื่อนไขเพื่อบัลลังก์นั้น ทำไม่ได้ และจะยอมตาอยู่ในต่างประเทศ.

๗) เมื่อนายปรีดีฯ ไม่ตกลงคนเจรจากันก็หายหน้าไป ๔ ปี บอกว่าย้ายไปรับตำแหน่งอื่น แต่ก่อนจะไปได้นำหนังสือภาษาอังกฤษพิมพ์ในปักกิ่ง ดูเหมือนชื่อ “ไซน่า นิวริว” มาให้ดู ในนั้นมี

ข่าว พรรคหลาวดังของโฮจิมินได้ประกาศให้สิทธิชาวจีนในญวนเท่าเทียมชาวญวนทางการเมืองทุกประการ คือมีสิทธิเป็นผู้แทนราษฎร, รัฐมนตรี, หรือนายกรัฐมนตรีก็ได้ นักเจรจานั้นมาถามนายปรีดิฯเป็นเชิงว่าญวนให้แล้วไทยจะว่าอย่างไร? นายปรีดิฯตอบว่าสำหรับเมืองไทยทำอย่างนี้ไม่ได้ ถ้าจะเอาสิทธิให้เท่าเทียมกันก็ขอให้ทำการโอนชาติเป็นไปตาม พ.ร.บ.แปลงชาติ จึงจะมีสิทธิดังนั้นได้ ถัดมาไม่นานญวนก็ตีเดีย่นเบียนฟูครั้งที่ ๒ แดกนายปรีดิฯให้ทัศนะว่าคงได้อำวุธหนักไป เพราะประกาศให้สิทธิชาวจีนในเวียดนามแล้ว และบอกกับข้าพเจ้าว่าถ้าจะช่วยเหลือเราโดยมีข้อแลกเปลี่ยนดังนี้ เราไม่ต้องการจะยอมตายอยู่เมืองจีน.

๘) เป็นระยะ ๔ ปีเต็มที่ไม่มีนักเจรจาความเมืองของจีนมาติดต่อกับนายปรีดิฯ คณะของเราก็อยู่กันเฉย ๆ แต่ทางการยังจำงบประมาณในการครองชีพให้อยู่ แต่รู้สึกว่างบประมาณนั้นน้อยลงกว่าเดิม นายปรีดิฯ พูดตกลงกับข้าพเจ้าว่า “เลี้ยงเปิดเลี้ยงโกไวกันไซ้” แต่ไก่อู่งนี้ไม่รู้จักไข่ จึงต้องอยู่ในสภาพเช่นนี้ พร้อมกับเราก็ไม่ได้รับจดหมายหรือหนังสือพิมพ์ไทยเลย เป็นอันว่าถูกตัดขาดจากโลกภายนอกสิ้นเชิง ทางการเช่าที่ไปรษณีย์กลางปักกิ่งไว้ให้ก็ปรากฏว่าไม่มีจดหมายมาจากโลกภายนอกเลย ข้าพเจ้าเคยแกล้งส่งจดหมายมาถึงตัวข้าพเจ้าเองก็ปรากฏว่า ๓ วันจึงได้รับ ตามธรรมดาวันเดียวก็ได้รับ เจ้าหน้าที่ฝ่ายจีนก็โกรธหัวว่าข้าพเจ้าลองดี เพราะเขาต้องเอาไปตรวจก่อน

เป็นอันว่าความตึงเครียดต่อทางการก็เริ่มมีขึ้นตามลำดับ นายปรีดิฯก็ตำหนางจีนว่าเป็นพวกคอมมิวนิสต์แท้ คอมมิวนิสต์จริงจะไม่ทำอย่างนี้ การทำอย่างนี้เป็นชาตินิยมรุนแรง พร้อมกับนายปรีดิฯก็ค้น

คำว่าตำราคอมมิวนิสต์ว่าประเทศคอมมิวนิสต์ต่าง ๆ ในโลกนี้ ตลอด
 จลัทธิ เขามีวิธีปฏิบัติการอย่างไรในประเด็นที่เกี่ยวกับเงื่อนไขนี้ก็ค้น
 ไม่พบว่าเป็นวิธีการของคอมมิวนิสต์ ยิ่งนายปรีดีฯดำ่ว่าทางจีนเข้าเท่า
 ได้ก็รู้สึกว่าคุณะของเราถูกบีบบังคับลง ๆ จนข้าพเจ้าเองรู้สึกว่
 ได้กลายเป็นนักโทษไปเสียแล้ว ประตูป้านก็ถูกใส่กุญแจด้านใน
 มีทหารเฝ้า ๖ คน ระยะแรกก็เชื่อว่ามารักษาความปลอดภัยจริง
 ตอนหลังก็มีความรู้สึกว่มาคอยควบคุมไป เราออกนอกบ้านไปไหนก็
 ไปด้วย ความวุ่นวายก็เกิดขึ้นแก่คณะของเรา.

ในที่สุดคนในบ้านก็ลงความเห็นกันว่า นายปรีดีฯดำเนินการ
 เมืองผิดไปเสียแล้วจะต้องถูกตองอยู่อย่างนี้จนกว่าจะตาย บางคนก็
 แนะนำให้ยอมเขาไปก่อนไปปิดที่หลัง นายปรีดีฯไม่ยอมว่าวิธีการเช่น
 นั้นหลุดลวงเขาไม่เอา ในที่สุด ศิษย์ของนายปรีดีฯก็สิ้นหวังว่าติด
 ตามนายปรีดีฯนั้นไม่เป็นทางไปสู่ชัยชนะ จึงทิ้งท่านเสีย โดยลงความ
 เห็นว่พวกศักดินาในเมืองไทยก็ไม่ชอบหน้า พวกจอมพล ป.ก็
 ไม่ชอบหน้า พรรคพวกที่มีอยู่ก็ค่อย ๆ ละลายไปหมด ส่วนเงินเล่าก็
 ไม่สนับสนุนจึงพากันเห็นว่นายปรีดีฯนั้นไม่มีทางออกแล้ว พวกใน
 บ้านจึงพากันตีตัวออกห่าง นานวันเข้าก็ดำว่นายปรีดีฯ ต่าง ๆ นา
 นาจนกระทั่งแตกแยกเป็นปฏิกิริยาต่อกัน.

ข้าพเจ้าคงยืนอยู่ข้างนายปรีดีฯตลอดมาไม่ได้มีความเห็น
 เหมือนคนอื่น ๆ

๙) เมื่ออย่างเข้าปีที่ ๕ คุณผู้หญิงพูนศุขภรยานายปรีดีฯพร้อม
 ด้วยลูกหญิง ๒ คนเดินทางไปถึง โดยผ่านยุโรป ผ่านมอสโคว์ นั่งรถ
 ไฟสายไซบีเรีย เข้าจีนทางแมนจูเรีย นายปรีดีฯไปรับที่ชายแดนแล้ว

มาพักรวมกันที่บ้านแห่งเดียวกัน

พวกศิษย์นายปรีดาก็ว่านายปรีดาหาความสุขส่วนตัวทำไมไม่เอาเมียเอาลูกเขามาบ้าง เพราะต่างก็อดอยากทางกามารมณ์กันทั้งนั้น นายปรีดาก็แก้ว่าไม่ได้สั่งให้มา แต่เขามาเอง เรื่องนี้สร้างความไม่พอใจเพิ่มขึ้นอีกว่านายปรีดาเห็นแก่ตัว.

เมื่อคุณผู้หญิงพูนศุขมาถึงแล้ว ทางกรจันชั้นผู้ใหญ่ก็มาเยี่ยมและบอกเลิกเงื่อนไขทั้งหมด บอกว่าเวลานี้คนจีนก็ไม่ต้องการเช่นนั้น คนไทยก็ไม่ต้องการให้เป็นเช่นนั้น ก็ไม่มีอะไรกันแล้วและอนุญาตให้ติดต่อทางเมืองไทยได้.

รุ่งขึ้นจากวันนั้น นักเจรจาความเมืองซึ่งหายหน้าไป ๔ ปีก็เชิญนายปรีดาและคุณผู้หญิงพูนศุขไปกินข้าวกลางวันนอกบ้าน เมื่อนายปรีดากลับมาก็เล่าให้ฟังว่าผู้เจรจานั้นขอยกเลิกเงื่อนไขต่าง ๆ บอกว่าเขาเองก็ไม่เห็นด้วย แต่ส่วนหนึ่งของพรรคเห็นเช่นนั้น จึงนำความเห็นส่วนหนึ่งของพรรคมาเสนอตามความคิดเห็นประการนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจว่าความเห็นส่วนใหญ่ของพรรคซึ่งมีคติชาตินิยมของขุนยัดเข็นถือว่าเมืองไทยเป็นเมืองส่งเครื่องราชบรรณาการ แต่เมื่อได้ทำการพิเคราะห์กันแล้วจึงประจักษ์ว่าเมื่อนับถือลัทธิคอมมิวนิสต์แล้วจะหาประโยชน์อย่างคติชาตินิยมนั้นย่อมผิดหลักการ

๑๐) นายปรีดี พนมยงค์ แจ้งว่า เมื่อได้พบผู้เจรจาความเมืองครั้งหลังนี้ก็ได้อธิบายเรื่องจีนไปก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ไทยในประเทศไทยว่า เป็นการแทรกแซงการเมืองระหว่างประเทศเป็นการไม่ถูกต้อง หากชนชาติใดเลื่อมใสลัทธินี้ก็จะต้องเป็นการกระทำของชนชาตินั้นเอง ไม่ใช่เรื่องจะเข้าไปแทรกแซงในประเทศอื่น แล้วก็อ้างกันว่า

เป็นลัทธิสากลนิยมนั้นไม่ถูกต้อง.

ผู้เจรจาความเมืองฝ่ายจีนรับผิดชอบว่า พรรคคอมมิวนิสต์ไทยนี้ได้เริ่มก่อตั้งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ครั้งแรกก็มีทั้งไทยและจีนปนกันอยู่ และอ้างว่าเวลานี้ได้แยกออกจากกันแล้วเป็นอิสระจากกัน.

แต่ข้าพเจ้าและนายปรีดี พนมยงค์ ยังไม่ใส่ใจเชื่อว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไทยนี้จะ เป็นพรรคการเมืองโดยอิสระอย่างแท้จริง หวั่นใจอยู่ว่าจะต้องได้รับอิทธิพลไม่ทางตรงก็ทางอ้อมในการปฏิบัติงานในประเทศไทย หากพรรค ๆ นี้ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดที่เป็นชาวจีน ซึ่งต้องการชาตินิยมรุนแรงตามเงื่อนไขดังที่ข้าพเจ้าได้บันทึกในข้อ ๔ นั้นแล้ว พรรคนี้ก็ย่อมเอื้ออวยให้ผลประโยชน์ของแนวร่วมชาวจีนในเมืองไทยอย่างไม่มีปัญหา ข้าพเจ้าได้ทดลองหยั่งความรู้สึกจากสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ไทยบางคนก็รู้สึกว่าเอนเอียงไปในทางปรารถนาของจีน เหตุนี้ ข้าพเจ้าและนายปรีดีฯ จึงไม่เชื่อถือว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไทยจะรักษามลประโยชน์ของชาติไว้ได้ในส่วนที่เกี่ยวกับจีน

๑๑) เมื่อนายปรีดีฯ ถูกกันมิให้ติดต่อกับพวกพ้องในเมืองไทย ตลอดเวลา ๕ ปีนั้น พรรคคอมมิวนิสต์ไทยได้ขยายพรรค และขยายกิจการของพรรคอย่างขนานใหญ่ บางส่วนก็ใช้นามของนายปรีดีฯ เป็นเครื่องมือในส่วนที่มีความนิมนายปรีดีฯ บางส่วนก็โจมตีนายปรีดีฯ เมื่อบุคคลส่วนนั้นไม่พอใจนายปรีดีฯ พฤติการณ์โดยแท้คือการแย่งการนำกันนั่นเอง เป็นการแย่งการนำที่นายปรีดีฯ ไม่มีโอกาสจะนำ เพราะถูกกันมิให้ติดต่อเมืองไทย ด้วยเหตุดังนี้ นักศึกษาของมหา

วิชา

วิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองซึ่งมีความเชื่อถือนายปรีดิฯอยู่ส่วนหนึ่งได้แยกตัวออกไปอยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ไทย

๑๒) ข้าพเจ้าได้ปรึกษานายปรีดิฯ ว่าการเมืองระหว่างประเทศในอนาคตนั้นเป็นปัญหาสำคัญยิ่งเพราะมีการต่อสู้กันระหว่างค่ายเสรีประชาธิปไตยกับค่ายคอมมิวนิสต์ ข้าในประเทศไทยของเราก็ถูกคนต่างด้าวมาก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ไว้ และหันจูงทฤษฎีทางการเมืองผิด ๆ นำไปสู่ผลประโยชน์ของคนต่างด้าว จึงจำเป็นต้องหาทางป้องกันไว้ ประกอบทั้งปรากฏว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไทยได้เฉลยความรู้ในทัศนะลัทธิสากลนิยมไขว้ไขว เช่นว่าคอมมิวนิสต์นั้นถือชนชั้นกรรมาชีพเป็นหลักร่วมกันทั่วโลก ไม่ถือชาติและประเทศเมืองหลวงของอาศัยอยู่ที่ปักกิ่ง เมืองหลวงของโลกอยู่มอสโคว์สมาชิกพรรคหากเป็นชาวคอมมิวนิสต์แล้วก็ย้ายโอนกันได้ในระหว่างประเทศ คนต่างด้าวมาก่อตั้งพรรคฯในเมืองไทยก็เป็นการถูกต้องคนต่างด้าว เป็นสมาชิกพรรคก็ถูกต้อง ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น ล้วนผิดทั้งนั้น จำเป็นที่จะต้องให้พี่น้องชาวไทยได้เข้าใจว่าแม้ลัทธิคอมมิวนิสต์เองก็มีได้บัญญัติเช่นนั้น หากแต่เป็นพวกชาตินิยมต่างหากที่ต้องการกลืนชาติอื่น แล้วแอบอ้างเอาลัทธิสากลนิยมขึ้นบังหน้า แต่ได้ในเป็นชาตินิยม นายปรีดิฯจึงเขียนหนังสือขึ้นเล่มหนึ่งให้ชื่อว่า “การพิเคราะห์และพิเคราะห์ตนเองเรื่องลัทธิชาตินิยม และลัทธิสากลนิยม” ได้ได้ความเห็นของพวกชาตินิยมจีนอย่างเผ็ดร้อน ในหนังสือเล่มนี้จะมองเห็นได้อย่างชัดเจนว่านายปรีดิฯนั้นได้รักษาสถาผลประโยชน์ของประเทศชาติไว้เป็นอย่างดี และไม่ใช้บุคคลชนิดขายชาติ.

๑๓) ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงอาสาจะเดินทางกลับประเทศไทย

เพื่อการก่อตั้งพรรคการเมือง “ศรีอารยเมตไตรย” เพราะขณะนั้นมีกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง และต่อสู้กันในระบบพรรค ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้เสี่ยงภัยเดินทางกลับประเทศไทยต่อสู้คดีอาญาต่าง ๆ ที่คุณเผ่า ศรียานนท์ ตั้งข้อหาไว้ให้ข้าพเจ้ามากมาย และในที่สุด ข้าพเจ้าก็หลุดพ้นจากข้อหาทางอาญาทั้งปวง และได้อุปสมบทในพุทธศาสนา สมดังที่ตั้งใจไว้ เมื่อลาสิกขาบทแล้ว ข้าพเจ้าก็ได้ก่อตั้งพรรคการเมือง ศรีอารยเมตไตรยขึ้น จัดทะเบียนเป็นการถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ.๒๕๐๐

๔

คณะรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ ได้แต่งตั้งให้นายควง อภัยวงศ์ แห่งพรรคประชาธิปัตย์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ต่อมาวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๔๙๑ รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป และภายหลังการเลือกตั้ง นายควงฯ ก็ได้รับความไว้วางใจจากสภาฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๑ จนถึงวันที่ ๘ เมษายน ๒๔๙๑ นายควงฯ ถูกบีบบังคับจากคณะรัฐประหารให้กราบถวายบังคมลาออกไป และครั้นแล้วจอมพล ป.พิบูลสงคราม ก็ได้รับ

แต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีสืบแทนตั้งแต่บัดนั้น

หลังจากที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ก็ได้ทุ่มตัวพึ่งพิงอเมริกันอย่างเต็มที่ เช่นเดียวกับที่ท่านเคยทุ่มตัวพึ่งพิงญี่ปุ่นจนพากันพังกันมาแล้วในสงครามโลกครั้งที่ ๒

เริ่มต้นด้วย “ความตกลงว่าด้วยความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการระหว่างไทย-อเมริกา” ซึ่งลงนามกันเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๔๙๓ แล้วต่อมาด้วยการจัดทำ “ความตกลงว่าด้วยความช่วยเหลือทางทหารระหว่างไทย-อเมริกา” ซึ่งลงนามกันเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๔๙๓ ผลจากข้อตกลงนี้ อเมริกาได้ส่งทหารจำนวนหนึ่งเข้ามาประจำอยู่ในประเทศไทยที่เรียกว่าหน่วยจัสแม็ก ถัดจากนั้นได้ยกระดับข้อตกลงขึ้นเป็นสนธิสัญญาในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เรียกว่า “สนธิสัญญาร่วมป้องกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

บรรดาข้อตกลงและสนธิสัญญาที่ไทยทำกับจักรวรรดินิยมอเมริกา กล่าวโดยสาระสำคัญก็คือการนำเอาเอกราชอธิปไตยของชาติไปอยู่ภายใต้การบังคับควบคุมของจักรวรรดินิยมอเมริกา ทำให้ประเทศไทยตกอยู่ในสภาพ “เมืองขึ้นแบบใหม่”

ก่อนที่จักรวรรดินิยมอเมริกาจะจัดตั้งองค์การนี้ขึ้นในปี ๒๔๙๗ จักรวรรดินิยมอเมริกาได้โฆษณาชวนโลกให้เห็นถึงภัยการรุกรานของฝ่ายคอมมิวนิสต์ทั้งในยุโรปและเอเชีย จักรวรรดินิยมอเมริกาจึงเป็นหัวใจจัดตั้งกลุ่มทหารที่เรียกว่า “นาโต” ขึ้นในยุโรป “มิโต” ขึ้นในตะวันออกกลาง “ซีโต้” ขึ้นในเอเชียอาคเนย์

โดยเฉพาะการโฆษณาชวนเชื่อของจักรวรรดินิยมอเมริกาในประเทศไทย โดยผ่านทางสื่อสารมวลชนบางชนิดที่เป็นสมุนรับใช้ ซี.ไอ.เอ. ได้เน้นหนักในเรื่องที่อ้างว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ให้ความสนับสนุนท่านปรีดีจัดตั้งขบวนการไทยอิสระขึ้นที่สิบสองปันนาในมณฑลยูนนาน เพื่อเตรียมการที่จะยกลงมายึดประเทศไทย ดังนั้นเมื่อจักรวรรดินิยมอเมริกาเสนอแผนจัดตั้งองค์การทางทหารร่วมกัน รัฐบาลไทยภายใต้การนำของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในขณะนั้น จึงได้สนองรับทันที องค์การซีไต้จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อ ๘ กันยายน ๒๔๙๗

ต่อข่าวการโฆษณาหลวงโลกของจักรวรรดินิยมอเมริกา ว่าท่านปรีดีไปล่องสุมกำลังอยู่ที่ยูนนานนั้น ในคราวประชุมบับดงเมื่อปี ๒๔๙๘ นายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งไปร่วมประชุมในครั้งนี้ด้วยได้แจ้งต่อกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ผู้แทนไทยในที่ประชุมบับดงว่าไม่มีมูลความจริงแม้แต่น้อย สำหรับท่านปรีดีที่พำนักอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นก็อยู่ในฐานะผู้ลี้ภัยการเมือง ไม่ได้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองแต่ประการใด

จากการพบปะกันเป็นการส่วนตัว ระหว่างนายกรัฐมนตรี โจวเอินไหล แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนกับกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์แห่งประเทศไทย ในคราวประชุมบับดงครั้งนั้น ได้ทำให้ประเทศไทยเข้าใจสาธารณรัฐประชาชนจีนดีขึ้น และในขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้เล่ห์เหลี่ยมและความไม่ซื่อของจักรวรรดินิยมอเมริกามากขึ้น

ด้วย กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ได้รายงานรายละเอียดในการพบปะกับโจวเินไห่ ให้จอมพล ป.พิบูลสงครามทราบ ซึ่งต่อมากอมพล ป.พิบูลสงคราม ก็ได้พยายามคลายเกลียวแห่งความตึงเครียดระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับไทยที่จักรวรรดินิยมอเมริกาขันเอาไว้ให้หย่อนลง

ความพยายามคลายเกลียวแห่งความตึงเครียดระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทยครั้งแรกนั้นได้กระทำกันเป็นความลับ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ไม่ได้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ จะมีที่รู้อยู่บ้างก็เฉพาะรัฐมนตรีสำคัญบางคนทีไ้วางใจ คือ พล. ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและอธิบดีกรมตำรวจ

จอมพล ป.พิบูลสงครามได้อาศัยผู้ใกล้ชิดบางคนที่ไม่ได้มีหน้าที่ในงานราชการเป็นผู้ดำเนินการอันสำคัญยิ่งครั้งนี้ ผู้ใกล้ชิดคนหนึ่งของจอมพล ป.ฯ ที่ได้ดำเนินการครั้งนี้คือ นายสังข์ พัดโนทัย อดีตผู้สนทนา“นายมัน-นายคง”ของกรมโฆษณาการสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง

ในระหว่างการประชุมทำสังคายนาพระไตรปิฎกที่รัฐบาลพม่าได้จัดให้มีขึ้น เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๘ นั้น รัฐบาลพม่าและคณะสงฆ์พม่าได้เชิญบุคคลสำคัญในวงการพระพุทธศาสนาเพื่อไปเข้าร่วมในการกระทำสังคายนาครั้งนี้และในโอกาสนี้เองนายสังข์ พัดโนทัย และนายเลื่อน บัวสุวรรณ (พ่อค้าคนสนิทของจอมพลผิน ชุณหะวัณ และพล. ต.อ.เผ่า ศรียานนท์) ได้เดินทางไปร่วมแสวงบุญด้วย โดย

บัญชาของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เพื่อพบปะกับผู้แทนสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในประเทศพม่า นายสังข์ พัดโนทัยกับนายเลือน บัวสุวรรณ ก็ได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนายเหยาจงหมิน เอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศพม่า ซึ่งเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากโจวเอินไหลและหลังจากการเจรจาแลกเปลี่ยนปัญหากันแล้วทั้งสองฝ่ายก็ได้ทำบันทึกข้อความ “แถลงการณ์ร่วม”

จากหลักฐานเอกสารแถลงการณ์ร่วมที่วรรณไว พัดโนทัย บุตรชายของนายสังข์ พัดโนทัย นำมาเปิดเผยในหนังสือพิมพ์มหานคร มีดังนี้

“นายเหยาจงหมิน ผู้แทนฝ่ายจีน กับนายสังข์ พัดโนทัยนายเลือน บัวสุวรรณ ผู้แทนฝ่ายไทย ได้พบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับไทยเมื่อวันที่ ๑๖ และ ๑๗ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๕๕ ณ กรุงย่างกุ้ง

“การเจรจาได้ดำเนินไปท่ามกลางบรรยากาศแห่งมิตรภาพและตรงไปตรงมา

“ทั้งสองฝ่ายเห็นว่า การเจรจารั้งนี้ได้ช่วยส่งเสริมความเข้าใจและมิตรสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นอันดี และได้บรรลุซึ่งความเห็นพ้องต้องกันในปัญหาดังต่อไปนี้

๑. ประเทศจีนกับประเทศไทยนั้น ในทางประวัติศาสตร์ได้มี

มิตรภาพอย่างล้าลึกต่อกันตลอดมา เราสองประเทศยินดีที่จะขยายมิตรสัมพันธ์ระหว่างกัน ภายใต้หลัก ๕ ประการที่เคารพบูรณภาพแห่งดินแดนและอธิปไตยของกันและกัน ไม่รุกรานกัน ไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน เสมอภาคกัน ให้ประโยชน์แก่กันและอยู่ร่วมกันโดยสันติ

“๒. ฝ่ายจีนมีความเห็นใจต่อสถานะที่ยากลำบากของไทยในปัจจุบัน และยินดีที่จะพิจารณาขยายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเพื่อช่วยแก้ไขความยากลำบากของประเทศไทย โดยอาศัยหลักให้ประโยชน์แก่กันด้วยความเสมอภาค ที่มีเพียงแต่เป็นการสอดคล้องต่อผลประโยชน์ของประชาชนของเราทั้งสองประเทศเท่านั้น หากยังสอดคล้องต่อจุดมุ่งหมายอันสูงส่งในการพิทักษ์สันติภาพของเอเชียด้วย

“๓. สองประเทศยินดีที่จะใช้วิธีการที่เหมาะสมทั้งกาลเวลาและสถานที่มาส่งเสริมการไปมาหาสู่กัน ขยายขยายความสัมพันธ์ทางการค้าและวัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่เป็นปกติต่อกันระหว่างเราทั้งสองประเทศในที่สุด

“๔. เพื่อสะดวกต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และร่วมปรึกษาหารือกันในปัญหาของสองฝ่าย จึงเห็นพ้องต้องกันว่าควรรักษาการติดต่อสัมพันธ์กันไว้อย่างสม่ำเสมอ”

จากการพบปะกันระหว่างฝ่ายไทย (ที่ไม่เป็นทางการ) กับฝ่ายจีนครั้งนั้น ต่อมานายสังข์ พัทโนทัย ได้จัดการให้สมาคมวิเทศสัมพันธ์แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน มีหนังสือ เชิญผู้แทนไทยไปเยี่ยมเยียนประเทศจีนเพื่อเป็นการส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน และผู้แทนฝ่าย

ไทยก็ได้เดินทางไปเยี่ยมเยียนประเทศนั้น เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๘ นำโดยนายเทพ ไซตินิกิต มีผู้ร่วมคณะไป ๑๒ คน เป็นการเดินทางโดยเปิดเผยผ่านทางฮ่องกง และเป็นการเดินทางของคนไทยคณะแรกภายหลังที่ได้สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นแล้ว

การเดินทางของคณะนายเทพ ไซตินิกิต ครั้งนี้ ได้อยู่ในสายตาของ ซี.ไอ.เอ.อย่างใกล้ชิด เพราะคนหนึ่งหรือสองคนในคณะของนายเทพฯ นั้นเป็นสายลับของซี.ไอ.เอ.และกักมันตั้ง เมื่อคณะของนายเทพฯ นั้น เดินทางกลับมาถึงกรุงเทพฯ ภายหลังที่ท่องเที่ยวอยู่ในประเทศจีนถึงหนึ่งเดือนเศษ ก็ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลจับกุมตัวไปตามระเบียบ ในข้อหาทำการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งจอมพล ป.และพล ต.อ.เผ่า ถึงแม้ว่ารู้เห็นเป็นใจในการเดินทางของนายเทพฯ และคณะ แต่ก็ต้องปล่อยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สันติบาลปฏิบัติไปตามหน้าที่ของเขาอย่างปกติ เพื่อไม่ให้เป็นที่ผิดสังเกตของจักรวรรดินิยมอเมริกา แต่จักรวรรดินิยมอเมริกาก็รู้เท่าทันจนได้ ซึ่งเป็นผลให้นายเลือน บัวสุวรรณและนายชื่น อยู่ถาวร ผู้ซึ่งร่วมการเคลื่อนไหวในความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนด้วยผู้นึง ต้องตกเครื่องบินตาย ขณะที่จะเดินทางจากอิสานเข้ากรุงเทพฯ ด้วยน้ำมือการก่อวินาศกรรมของซี.ไอ.เอ.

ถึงแม้ว่าผู้ที่เดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยเปิดเผยเมื่อกลับมาแล้วจะถูกจับกุม และถึงแม้ว่าจะมีการก่อวินาศกรรมสังหารนายเลือน บัวสุวรรณ แต่การติดต่อกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ก็ยังดำเนินต่อไปอย่างลับ ๆ และเปิดเผย ภายใต้ความรู้เห็นเป็นใจของจอมพล ป.พิบูลสงครามและพล ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ เช่นการ

เดินทางของคณะนายประเสริฐ สิริพิพัฒน์กับนายอารีย์ ภิรมย์ ที่ได้
 รับมอบหมายจากจอมพล ป. เพื่อไปเจรจาขายใบยาสูบให้แก่ประเทศ
 จีน (มิถุนายน ๒๔๙๙) การเดินทางของคณะสงฆ์ไทยที่ไปศึกษาอยู่
 ในประเทศอินเดีย มีพระมหามณัส พวงลำเจียก มหานคร เขมปาลี
 และมหาโอภาส (กันยายน ๒๔๙๙) การเดินทางของ พลร.ต.หลวง
 เจียรกุลการและน.อ.แสวง บุญยัง ที่ไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน
 ในนามของราชนาวิไทย (ตุลาคม ๒๔๙๙) การเดินทางของพระยา
 มไหสวร์ย์และนายกรุณา กุศลาลัย ในฐานะตัวแทนการค้าของ
 รัฐบาลไทยไปเจรจาขายข้าวให้กับสาธารณรัฐประชาชนจีน
 (มกราคม ๒๕๐๐) การเดินทางของคณะทีมบาสเก็ตบอลสีแดง-
 เหลือง ที่นำโดยนายอดุล ภมรานนท์ (เมษายน ๒๕๐๐) การเดิน
 ทางของคณะกรรมการไทยไปฉลองวันเมย์เดย์ ที่นำโดยนายทองย้อย
 ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (เมษายน ๒๕๐๐) การเดินทางของคณะศิลปิน
 ไทยที่นำโดยนายสุวัฒน์ วรดิลก (เมษายน ๒๕๐๐) การเดินทางของ
 นายโกวิท อธิธิกุล ในนามผู้แทนประเทศไทย นำภาพยนตร์ไปแสดง
 ในงาน “แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านภาพยนตร์แห่งเอเชีย” ที่สาธารณ
 รัฐประชาชนจีนจัดขึ้น ณ นครปักกิ่ง (สิงหาคม ๒๕๐๐) การเดินทาง
 ของคณะผู้แทนเยาวชนไทย ที่นำโดยนายสุวิทย์ เติมชิต (๒
 กันยายน ๒๕๐๐)

จากการติดต่อสัมพันธ์อย่างลับ ๆ ของคณะบุคคลหลาย
 คณะกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ภายใต้การสนับสนุนของจอมพล
 ป.พิบูลสงครามนายกรัฐมนตรี และจากการเดินทางเชื่อม
 สัมพันธ์ไมตรีอย่างเปิดเผยของคนไทยกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวมา

นี้ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเปิดสัมพันธ์ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างปกติ ซึ่งจักรวรรดินิยมอเมริกันยอมไม่ได้เป็นอันขาด เพราะจะทำให้เส้นวงปิดล้อมจีนเกิดช่องโหว่ขึ้นอีกช่องหนึ่ง ในเวลานั้นจักรวรรดินิยมอเมริกันต่อต้านจีนอย่างบ้าคลั่ง จึงเข้าขัดขวางความสัมพันธ์ไทย-จีน ที่กำลังเจริญงอกงามนั้นด้วยการสนับสนุนให้ออมพลสฤชต์ ธนรัชต์ ทำรัฐประหารยึดอำนาจโค่นรัฐบาลพิบูลสงคราม เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐

ในการสนับสนุน จอมพลสฤชต์ ธนรัชต์ ให้โค่นอำนาจจอมพลครั้งนี้ ซี.ไอ.เอ. ได้เข้าไปมีบทบาทอย่างสำคัญ โดยโฆษณาชวนเชื่อลวงโลกว่าจอมพลพิบูลสงครามได้ร่วมมือกับท่านปรีดี วางแผนที่จะสถาปนาประเทศไทยเป็นสาธารณรัฐ และประกอบกับขณะนั้น จอมพลกำลังเคลื่อนไหวก่อนที่จะออกกฎหมายเพื่อรื้อฟื้นคดีสวรรคตขึ้นมาพิจารณาใหม่ซึ่งได้สร้างความไม่พอใจให้กับพวกเศษเดนคัดค้านเป็นอย่างยิ่ง เพราะการกระทำเช่นนั้นก็เท่ากับไม่ยอมรับคำพิพากษาของศาลที่สิ้นสุดไปแล้ว และในทางตรงกันข้ามก็เท่ากับประกาศถึงความบริสุทธิ์ของท่านปรีดีพวกเศษเดนคัดค้านจึงเข้าหนุนจอมพลสฤชต์ให้ทำรัฐประหารโค่นจอมพล.เช่นเดียวกับ ซี.ไอ.เอ.

ต่อประเด็นนี้ ท่านปรีดีได้ตอบคำถามสัมภาษณ์ของหนังสือพิมพ์มหาสารกฤตในเวลาต่อมา มีความว่าดังนี้

“แม้ศาลฎีกาซึ่งมีผู้พิพากษาคณะเดียวโดยมิได้มีการประชุมใหญ่ของผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้ตัดสินประหารชีวิตนายเจลิยว

ปทุมรส นายชิต สิงห์เสนี นายบุศย์ ปัทมศรินทร์ ไปแล้วก็ตาม แต่รัฐบาลจอมพลป.พิบูลสงคราม ได้ส่งตัวแทนไปพบผมในประเทศจีน แจ้งว่าได้หลักฐานใหม่ที่แสดงว่า ผู้ถูกประหารชีวิตทั้งสามคนและผมเป็นผู้บริสุทธิ์ ฉะนั้น จอมพลป. พิบูลสงคราม จึงจะเสนอผู้แทนราษฎรให้ออกกฎหมายให้มีการพิจารณาคดีใหม่ด้วยความเป็นธรรม กรั้นแล้วก็มีผู้ยงให้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กับพวกทำรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ โค่นล้มรัฐบาลจอมพลป. พิบูลสงคราม ครั้นแล้วในระหว่างที่จอมพลป. พิบูลสงคราม ไปลี้ภัยอยู่ใน ส.ร.อ. ชั่วคราวก็ได้กล่าวต่อหน้าคนไทยไม่น้อยกว่า ๒ คน ถึงหลักฐานที่จอมพลป. พิบูลสงคราม กับพล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ได้นำนั้น อีกทั้งในระหว่างที่จอมพลป. พิบูลสงคราม ย้ายจาก ส.ร.อ. มาอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นก็ได้แจ้งแก่บุคคลไม่น้อยกว่า ๒ คน ถึงหลักฐานใหม่นั้น พร้อมทั้งมีจดหมายถึงผม ๒ ฉบับ ขอให้ผมให้อโหสิกรรมแก่การที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ทำผิดพลาดไปในหลายกรณี รวมทั้งในการที่มีได้ขอพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกประหารชีวิตไปแล้วนั้นด้วย ผมได้ถือคติของพระพุทธองค์ว่า เมื่อผู้รู้สีกตนผิดพลาดได้ขออโหสิกรรม ผมก็ได้ให้อโหสิกรรมและขออนุโมทนาในการที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ไปอุปสมบทที่วัดพุทธคยา

“พวกฝรั่งก็สนใจกันมาก เพราะเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ที่ไม่มีอายุความ ความจริงอาจปรากฏขึ้นแม้จะล่วงเลยหลายร้อยปีก็ตาม ทุกวันก็มีคนพูดซุบซิบกัน ถึงกับนักเรียนหลายคนถามผม ผมก็ขอตัวว่า เป็นเรื่องที่พูด ไม่ออกบอก ไม่ได้ขณะนี้ จึงขอฝากให้ชนรุ่นหลังและประวัติศาสตร์ตอบแทนด้วย.”

๕

ภายหลังที่ท่านปริตปิฎกเสธขอเสนอของเงินที่จะช่วยเหลือ
อาตุมาโค่นล้มรัฐบาล จอมพลป.พิบูลสงคราม โดยมีเงื่อนไขแลก
เปลี่ยนหลายประการที่ท่านปริตรับไม่ได้ ดังที่ท่านปรารภกับคุณเฉียบ
ว่า

“ถ้าเรายอมเขา ก็เท่ากับว่าเราขายชาติ ไม่รักบ้านเมือง ยอมไม่
ได้ ให้จอมพล ป.ครองเมืองต่อไปยังดีกว่าเราจะเข้าไปใหญ่โตในเมือง
ไทยโดยเสียสิทธิ์ตามเงื่อนไขเพื่อบัลลังก์นั้น. ทำไม่ได้ และจะยอมตาย
อยู่ในต่างประเทศ”

จากการปฏิเสธเงื่อนไขของจีนจึงทำให้ท่านไม่ได้รับความช่วยเหลืออาวุธจากจีน ผู้ติดตามท่านปริตีส่วนหนึ่งก็ตีตัวออกห่างจากท่าน ด้วยเห็นว่าท่านปริตีไม่มีโอกาสจะกลับบ้านเมืองได้แล้ว รวมทั้งกลุ่ม พ.ค.ท.ที่อยู่ในปักกิ่ง ซึ่งสนับสนุนให้ท่านรับเงื่อนไขของจีนเพื่อแลกกับอาวุธ ก็พากันไม่พอใจท่านปริตี เพราะพวกเขาหวังจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการโค่นล้มจอมพลไปด้วย และในที่สุดหวังที่จะได้เข้าร่วมเป็นรัฐบาลภายหลังการโค่นล้มจอมพล.ลงไปแล้ว

การปฏิเสธรับความช่วยเหลือจากจีนของท่านปริตี จึงยังความผิดหวังให้กับกลุ่ม พ.ค.ท.ส่วนหนึ่งในปักกิ่ง ความขัดแย้งระหว่างท่านปริตีกับ พ.ค.ท. ซึ่งมีอยู่โดยพื้นฐานแล้วก็ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น สรุปความขัดแย้งระหว่าง พ.ค.ท. กับท่านปริตี มีดังนี้

(๑) ปัญหาปฏิวัติ-รัฐประหาร

พ.ค.ท. กล่าวโจมตีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ อย่างเหี้ยมหย่าว่า เป็นเพียงการ “รัฐประหาร” เท่านั้น ไม่ใช่ “ปฏิวัติ” เพราะไม่ได้เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิต. ไม่ได้มีการจัดตั้งพรรคมวลชน

ต่อประเด็นนี้ท่านปริตีได้ชี้แจงในข้อเขียนของท่านอธิบาย ความหมายของคำ “รัฐประหาร” “ปฏิวัติ” ฯลฯ และในการให้สัมภาษณ์หลายครั้งหลายหนเมื่อถูกถามถึงการที่ พ.ค.ท.เรียกร้องการเปลี่ยนแปลง เมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ อย่างดูหมิ่นว่า “รัฐประหาร” ท่านปริตี ก็ได้อธิบายความหมายของคำนั้น ๆ ตามหลักการของทฤษฎีวิทยาศาสตร์สังคม ดังที่ท่านได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ “บางกอก

ไหม” มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้.

“๑. คำถามสัมภาษณ์ทั้ง ๑๒ เรื่องนั้นเป็นประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้ช่วยกันค้นคว้าสัจจะในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติโดยอาศัยจิตไวทยาศาสตร์ (Scientific spirit) ดังที่ผมได้กล่าวไว้ในหนังสือว่าด้วย “ปรัชญาคืออะไร” และปาฐกถาของผมต่อนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมันเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๑๗ (ปาฐกถานี้จะพิมพ์ออกเป็นเล่มในไม่ช้า) จิตไวทยาศาสตร์นั้นต่างกับจิตใจทางเทคนิคหรือทางวิชาการ และต่างกับจิตใจนอกเหนือธรรมชาติ (Metaphysic spirit) ทั้งนี้หมายความว่าตามปกติผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมทางวิทยาศาสตร์ก็เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่จิตไวทยาศาสตร์ได้ แต่มิได้หมายความว่านักวิทยาศาสตร์ทุกคนจะมีจิตไวทยาศาสตร์เพราะมีทรรคนะและซากทรรคนะแห่งชนชั้นวรรณะของตนครอบงำอยู่ นักวิทยาศาสตร์ประเภทหลังนี้จึงมีลักษณะเป็นนักเทคนิคหรือนักวิชาการเฉพาะอย่างเท่านั้น นักวิชาการเทคนิคที่ถูกทรรคนะและซากแห่งชนชั้นวรรณะครอบงำอยู่ก็วินิจฉัยปรากฏการณ์ของมนุษย์สังคมไปตามทรรคนะและซากทรรคนะนั้น ส่วนจิตใจนอกเหนือธรรมชาติ (Metaphysic spirit) นั้นก็คือจิตใจที่ยึดถือเอาสิ่งที่พ้นจากธรรมชาติของมนุษย์โลกเป็นหลักในการวินิจฉัยปรากฏการณ์ทางสังคมของมนุษย์ชาติซึ่งไม่อาจนำไปสู่สัจจะทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติแห่งความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงระบบสังคมของมนุษย์ชาติได้

“จิตไวทยาศาสตร์นั้นประกอบด้วย ๖ ประการคือ (๑) จิตใจสังเกต (๒) จิตใจมาตรการ (๓) จิตใจค้นคว้าหาหลักฐานและเหตุผล และใช้ความคิดทางตรรกวิทยา แม้ผู้ไม่เคยเรียนตรรกวิทยาก็สามารถ

ใช้ความคิดทางตรรกวิทยาได้คือใช้สามัญสำนึกอันเป็นตรรกวิทยาเบื้องต้นของมนุษยชาติ (๔) จิตใจวิเคราะห์หรือวิจารณ์ (๕) จิตใจปราศจากอคติ (๖) จิตใจที่มีความคิดเป็นระเบียบ

“ขอให้คณะบางกอกโทมส์และผู้อ่านโปรดพิจารณาคำอธิบายของข้าพเจ้าในหนังสือและบทความที่อ้างข้างต้นนั้นแล้วตั้งทรงคณะตามจิตใจวิทยาศาสตร์พิจารณาปัญหาทั้ง ๑๒ เรื่องนั้น

“อนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับทฤษฎีแห่งความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของมนุษยสังคมซึ่งนำมาประยุกต์แกสังคมสยามนั้น ข้าพเจ้าได้เคยกล่าวไว้ในหนังสือว่าด้วย “ความเป็นอนิจจังของสังคม” ซึ่งได้พิมพ์เป็นเล่มครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๕๐๐ และได้พิมพ์ต่อมาอีก ๔ ครั้ง นอกจากนี้ก็ยังมีนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลและได้มีญาติมิตรอีกหลายท่านได้ขออนุญาตข้าพเจ้าพิมพ์ในนิตยสารและพิมพ์แจกในการปลงศพญาติมิตรอีกหลายท่าน นอกจากนี้ก็ยังมีหนังสือที่ข้าพเจ้าได้แต่งไว้และจัดพิมพ์แจกจ่ายแล้ว เช่น “บางเรื่องเกี่ยวกับการก่อตั้งคณะราษฎรและระบบประชาธิปไตย คำขวัญและบทความเรื่อง “จงพิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของวีรชน ๑๔ ตุลาคม”, “วิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๑๗” ซึ่งคณะบรรณาธิการมหาราษฎร์ได้จัดพิมพ์เป็นเล่มขึ้น, เรื่อง “ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญเบื้องต้น” กับการร่างรัฐธรรมนูญ”, ปาฐกถาเรื่อง “เราจะต่อต้านเผด็จการได้อย่างไร” ซึ่ง อ.ม.ธ. ได้พิมพ์เป็นเล่มและแสดงนิทรรศการที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๗ แล้ว, นอกจากนี้ยังมีคำสัมภาษณ์ของข้าพเจ้าต่อผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ฯลฯ

ข้าพเจ้าหวังว่าหนังสือและบทความต่าง ๆ ของข้าพเจ้านี้คงจะช่วยให้งานของนักทฤษฎีและท่านผู้อ่านใช้เป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณาปัญหาความสัมพันธ์ของบางทฤษฎี ๑๒ เรื่องนั้นโดยข้าพเจ้าไม่ต้องกล่าวซ้ำอีก ข้าพเจ้าจะขอกล่าวเพิ่มเติมเฉพาะความสัมพันธ์ข้อ ๑ และข้อ ๒ ที่ยังมีผู้สงสัยในทางทฤษฎีและในทางข้อเท็จจริงบางประการ

“๓. คำสัมพันธ์ข้อ ๑ และข้อ ๒ มีความว่า

“๓.๑ มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันว่าความล้มเหลวของระบบประชาธิปไตยตลอดระยะเวลา ๔๒ ปีมานี้ สืบเนื่องมาจากคณะราษฎรมิได้วางรากฐานระบบประชาธิปไตยไว้อย่างสมบูรณ์ มิได้ทำการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมที่แท้จริง ยังยอมรับเอาข้าราชการขึ้นมำทำหน้าที่บริหารบ้านเมืองต่อไป ข้อวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวนี้ อาจารย์มีความเห็นเป็นอย่างอื่นบ้างไหม

“๓.๒ การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ มาสู่การปกครองด้วยระบอบรัฐธรรมนูญนั้นจะถือว่าเป็นการกระทำในรูปรัฐประหารได้หรือไม่ เพราะระบบการปฏิวัตินั้นต้องหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสังคมมนุษย์ชาติ อาจารย์มีความเห็นเป็นอย่างอื่นบ้างไหม”

“เรื่องทั้งสองนี้เกี่ยวข้องกัน ข้าพเจ้าจึงขอรวมตอบด้วยกันดังต่อไปนี้

“(๑) เสียงวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวนี้ย่อมมีอยู่ แต่จะต้อง

พิจารณาว่าเสียงวิจารณ์นั้นมาจากบุคคลแห่งชนชั้นวรรณะใดที่มี
 ทรศนะใดหรือมีซากทรศนะแห่งชนชั้นวรรณะใดติดอยู่ในคติ
 ของตน

“(๒) ขอให้ผู้สนใจอ่านเอกสารตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน
 ๒๔๗๕ ซึ่งมีอยู่ครบถ้วนทางรัฐสภาและเมื่อไม่นานมานี้คุณ
 ประเสริฐ ปัทมสุคนธ์ อดีตเลขาธิการรัฐสภาก็ได้รวบรวมจัดพิมพ์ขึ้นเป็น
 เล่มให้ชื่อว่า “รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (๒๔๗๕ - ๒๕๑๗)”
 ก็แสดงให้เห็นชัดแจ้งแล้วว่าคณะราษฎรได้วางรากฐานระบบประชาธิปไตย
 ไว้ได้อย่างสมบูรณ์เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบสังคมศักดินา
 สมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ทั้งทาง
 เศรษฐกิจ, การเมือง, วัฒนธรรมซึ่งหมายรวมถึงทรศนะคติที่เป็น
 ประชาธิปไตยสมบูรณ์

“แต่การที่สังคมสยามต้องดำเนินถอยหลังกลับไปนั้นก็
 เพราะรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๙๐ ซึ่งมีระบอบรัฐธรรมนูญ
 ๒๔๙๐ และ ๒๔๙๒ เป็นแม่บทในสังคมสยาม ถอยหลังเข้าสู่
 ระบบเผด็จการทาสศักดินา และเผด็จการชนิดต่าง ๆ ซึ่งก็มีรากฐาน
 จากระบบทาสและศักดินานั้นเอง หากมีชื่อเป็นอย่างอื่น เช่นระบบ
 ฟาสซิสต์ ระบบนาซี ระบบเผด็จการทหาร ฯลฯ

“(๓) ขอให้ผู้สนใจศึกษาประวัติศาสตร์แห่งการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมของทุก ๆ ประเทศในโลกด้วยตนเองหรือจะอาศัย
 หนังสือและบทความของผมที่อ้างแล้วประกอบด้วยก็ได้ว่าในระยะ
 หัวต่อหัวลี้ลับระหว่างระบบเก่ากับระบบใหม่นั้น พลังของระบบ

เก่าซึ่งกำลังจะเสื่อมสลายก็ดิ้นรนต่อสู้พลังของระบบใหม่ ทั้งนี้ก็เพื่อที่ระบบเก่าจะฟื้นคืนชีพหรือเพื่อรักษาสถานะให้คงชีพนานที่สุด เปรียบเหมือนคนที่กำลังจะตายก็ต้องดิ้นรนอย่างสุดเหวี่ยงเพื่อดำรงชีพไว้ให้ได้ การต่อสู้นี้ใช้เวลานาน เช่นประเทศฝรั่งเศสต้องใช้เวลาถึงหนึ่งร้อยปีระหว่างนั้นก็มีการต่อสู้กันหลายยกผลัดกันชนะผลัดกันแพ้ระหว่างพลังของระบบใหม่กับพลังของระบบเก่า แต่ในที่สุดพลังของระบบใหม่ก็ได้ชัยชนะตามกฎหมายที่ว่าสิ่งที่เกิดใหม่ ก็จะต้องได้ชัย ชนะต่อสิ่งเก่าที่จะต้องเสื่อมสลายไปตามธรรมชาติ

๔ ในบรรดาความเห็นวิพากษ์วิจารณ์คณะราษฎรและการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นั้นก็มีทั้งข้ออ้างที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงซึ่งผิดพลาดจากหลักฐานเอกสารดังที่ข้าพเจ้าได้อ้างไว้แล้ว และบางรายก็ตั้งทฤษฎีจากความนิยมชมชอบในรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๙๒ ซึ่งมีป่อเกิดจากฉบับได้ดุ่ม ๒๔๙๐ ในการนั้นข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในหลายบทความซึ่งขอให้ท่านผู้อ่านได้พิจารณาอันเป็นปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ

“แต่ก็ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์ที่อาศัยความเข้าใจผิดในวิทยาศาสตร์สังคมอันเกี่ยวกับความหมายของ “รัฐประหาร” และสิ่งที่บางคนเรียกว่า “ปฏิวัติ” ซึ่งถ่ายทอดมากจากคำอังกฤษว่า “Revolution” ซึ่งผมถ่ายทอดเป็นคำไทยว่า “อภิวัดณ์” ซึ่งผู้วิพากษ์วิจารณ์รับทฤษฎีมาจากชาวต่างประเทศบางคนที่น่าเอาบางนิยายหรือบางสายบางส่วนของนิยายทางสังคม เช่นชาวต่างประเทศบางคนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในสยามตั้งแต่สมัยนายหลี่ ลี ซาน ยังเป็นหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีน (ก่อนหวังหมิงและเหมาเจ๋อตุง)

แต่บัดนี้ชาวต่างประเทศผู้นั้นได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว เราจึงเห็นได้ว่าในหลายบทความที่กระจายตั้งแต่ ๖ - ๗ ปีมาแล้วได้เปลี่ยนแปลงไปโดยถือว่าการเปลี่ยนแปลงเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๕ เป็น “ปฏิวัติ” หากแต่ว่าอิทธิพลแห่งความเข้าใจผิดของชาวต่างประเทศคนนั้นยังคงมีเหลืออยู่ในสยาม จึงยังมีผู้หลงเชื่ออยู่อีกในคำอธิบายของชาวต่างประเทศคนนั้นเกี่ยวกับความหมายของ “รัฐประหาร” และ “ปฏิวัติ” (Revolution) ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอทำความเข้าใจในทางทฤษฎีดังต่อไปนี้

๕ คำว่ารัฐประหาร เพิ่งได้รับการตั้งเป็นศัพท์ไทยขึ้นภายหลัง พ.ศ.๒๔๗๕ เพื่อแปลศัพท์ฝรั่งเศส “COUP D'ETAT” ซึ่งชาวอังกฤษได้ทับศัพท์ฝรั่งเศสนี้เป็นภาษาอังกฤษเขียนอย่างเดียวกับภาษาฝรั่งเศส ตามมูลศัพท์ฝรั่งเศสนั้นคำนี้แปลว่าการกระแทกหรือการเขกล้ม การทำลายล้างอำนาจรัฐ แต่มีความหมายในทางการเมืองว่า การยึดอำนาจรัฐโดยใช้กำลังอาวุธอย่างฉับพลันเด็ดขาดทันใด โดยไม่ชักช้า

“เมื่อก่อนมีผู้ตั้งศัพท์รัฐประหารขึ้นในประเทศไทยนั้นคนไทยได้ใช้ศัพท์สามัญเพื่อเรียกวิธีการเช่นนั้นว่าการยึดอำนาจการปกครอง หรือยึดอำนาจแผ่นดินซึ่งคนไทยสามัญอาจเข้าใจได้ แต่เมื่อคำว่ารัฐประหารซึ่งแปลตามมูลศัพท์ว่าการทำลายรัฐ หรืออำนาจรัฐซึ่งเทียบได้กับมูลศัพท์ฝรั่งเศสดังกล่าวมาแล้วและโดยเฉพาะมิได้มีความหมายตรงกันข้ามกับศัพท์เดิมคือไม่เหมือนกับคำปฏิวัติดังกล่าวมาแล้วเราจึงไม่คัดค้านที่จะใช้คำว่า “รัฐประหาร” ต่อไปเพื่อหมายถึงวิธีการยึดอำนาจรัฐดังกล่าวข้างต้น

“ผู้อ่านพึงสังเกตว่ารัฐประหารเป็นเพียง “วิธีการ” ที่จะได้อำนาจรัฐหรืออำนาจการปกครองแผ่นดินไม่ใช่เป็น “เป้าหมาย” ของการยึดอำนาจ

“รัฐประหารโดยลัทธิซึ่งเป็นแต่เพียงวิธีการนั้นมีสาระที่จะชี้ว่าการยึดอำนาจโดยวิธีนั้นเป็นหรือไม่เป็น “ปฏิวัติ” (Revolution) ทั้งนี้จะต้องดูถึงเป้าหมายและผลที่ได้รับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เข้าลักษณะที่นำไปสู่ความก้าวหน้าของสังคมหรือเป็นการทำให้สังคมถอยหลัง ดังนั้นจึงต้องพิจารณาว่า “ปฏิวัติ” (Revolution) มีความหมายอย่างไรให้ถูกต้องเสียก่อน

๖ เมื่อก่อน พ.ศ.๒๔๗๕ ถ้าคนไทยจะกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งภาษาอังกฤษเรียกว่า “REVOLUTION” (ชาวอ็อกฟอร์ดออกสำเนียง “เร็บโวลิวชัน”) แล้ว ก็ใช้คำไทยต่าง ๆ กันตามทรรศนะของแต่ละบุคคลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงแต่ละอย่างหรือตามความเข้าใจในวิชาการเมืองและการสังคมของแต่ละบุคคลหรือแต่ละคณะ เช่นพวกที่มีทรรศนะศักดินาเรียกการโค่นล้มระบบศักดินาโดยราษฎรว่า “ขบถ” “การวุ่นวาย” “การจลาจล” “การกำเริบ” ฯลฯ บางคนที่มีได้ยึดมั่นในทรรศนะศักดินาก็ได้เอาคำไทยมาประกอบเป็นวลีแสดงถึงเป้าหมายแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้น เช่น “โค่นราชบัลลังก์” “ล้มกษัตริย์” อนึ่งเนื่องจากสังคมไทยได้ตกอยู่ภายใต้ระบอบศักดินาหลายศตวรรษซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงราชวงศ์โดยใช้กำลังอาวุธต่อสู้ระหว่างผู้แย่งชิงอำนาจกัน วิธีการเช่นนั้นชาวยุโรปตะวันตกเคยเรียกว่า “รีโวลูชัน” แต่คนไทยเรียกว่า “เปลี่ยน

แผ่นดิน” ต่อมาเจ้าฟ้าประชาธิปก (ภายหลังได้เป็นกษัตริย์รัชกาลที่ ๗) ได้ใช้วลีไทยว่า “พลิกแผ่นดิน”

“คณะราษฎรซึ่งทำการโค่นล้มระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์แล้วเปลี่ยนระบบสังคมไทยมาเป็นระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๕ ได้เรียกการกระทำนั้นเป็นวลีไทยว่า “เปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “เปลี่ยนแปลงการปกครอง” โดยใช้คำไทยซึ่งราษฎรไทยทั่วไปสามารถเข้าใจได้ว่าเป็นการกระทำชนิดใด ควรสังเกตว่าในสมัยนั้นคำว่า “ระบบ” และคำว่า “สังคม” ยังไม่มีผู้ใดนำมาใช้เป็นภาษาไทย ถ้าคนไทยสมัยนั้นจะกล่าวถึงเรื่องที่เกิดขึ้นนี้เรียกว่า “ระบบสังคม” แล้วก็เรียกว่า “การปกครองแผ่นดิน”

“ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ.๒๔๗๕ แล้วหลายเดือน ม.จ.วรรณไวทยากร (ต่อมาเป็นพระองค์เจ้าแล้ว เป็นกรมหมื่นนราธิปฯ) ซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในหนังสือพิมพ์ชื่อ “ประชาชาติ” ได้ตั้งศัพท์ “ปฏิวัติ” ขึ้น ส่วนกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ซึ่งเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ชื่อ “ประมุขวัน” ได้ใช้คำไทยว่า “ผันผวน” เพื่อหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวแล้ว

“๔) กรมหมื่นนราธิปฯ ได้เป็นผู้ตั้งศัพท์ไทยว่า “รัฐประหาร” และ “ปฏิวัติ” เพื่อถ่ายทอดคำอังกฤษดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วในข้อก่อน ๆ นั้น

“ผู้ที่จำความได้และผู้ที่ต้องการศึกษาหลักวิชาโดยค้นคว้าหลักฐานที่แท้จริงก็คงทราบได้ดีว่าภายหลังไม่กี่สัปดาห์ต่อจากการ

เปลี่ยนแปลง ๒๔ มิถุนายน กรมหมื่นนราธิปฯ ได้ทรงแสดงปาฐกถาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะนั้นพระองค์ยังมีตำแหน่งในรัฐบาลของคณะราษฎร ความเห็นของพระองค์จึงเป็นไปโดยที่ผู้มีใจเป็นธรรมไม่อาจใส่ความท่านได้ว่าท่านได้ทรงกล่าวโดยคณะราษฎรมีอิทธิพลเหนือท่านให้ท่านกล่าวตามประสงค์ของคณะราษฎร ความเห็นของท่านต่อการเปลี่ยนแปลง ๒๔ มิถุนายนเป็นไปโดยบริสุทธิ์ตามหลักวิชาและตามความหมายที่ทั่วโลกเข้าใจกัน ข้าพเจ้าและอีกหลายคนคงจำได้ว่าปาฐกถานั้น ท่านได้วิจารณ์คำว่า “coup d’e tat” และ “Revolution” ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนหลักมูล ท่านจึงนำหลักวิชามาประยุกต์แก่การเปลี่ยนแปลง ๒๔ มิถุนายนว่าเป็นการเปลี่ยนหลักมูลของสังคม คือการเปลี่ยนจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบ ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ ท่านจึงถือว่าเป็นสิ่งที่ท่านตั้งศัพท์ที่ถ่ายทอดคำอังกฤษเป็นคำไทยว่า “ปฏิวัติ” มิใช่เป็น coup d’e tat ซึ่งท่านถ่ายทอดเป็นคำไทยว่า “รัฐประหาร”

“ทั้งนี้ย่อมแสดงว่ากรมหมื่นนราธิปฯ มิได้ปะปนวิธีการยึดอำนาจกับเป้าหมายของการยึดอำนาจ

“ความต่างกันในเรื่องความหมายของ “Revolution” ระหว่างกรมหมื่นนราธิปฯ กับลัทธิมาร์กซ เลนิน (ซึ่งบางคนนำมาอ้างอิงผิด ๆ นั้น) ก็อยู่ที่ว่ากรมหมื่นนราธิปท่านกล่าวถึงว่าสิ่งที่ท่านเรียกว่า “ปฏิวัติ” นั้นเป็นการเปลี่ยนหลักมูลของสังคมอย่างกลาง ๆ โดยท่านมิได้จำแนกว่าเปลี่ยนหลักมูลที่ก้าวหน้าหรือถอยหลังเท่านั้น ซึ่งในทางภาษาศาสตร์ก็ดีและในทางวิชาการเมืองที่ศึกษา

กันอยู่ ในยุโรปตะวันตกก็เป็นตามที่กรรมราธิปฯ ได้รับสั่งในปาฐกถานั้น

๘ ผู้ที่อ้างหรือแสดงตนว่าเป็นสาวกของมาร์กซ-เลนิน ที่ได้ศึกษาตำราของท่านทั้งสอง เริ่มต้น แต่แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ที่มาร์กซกับเอนเงิลส์เขียนขึ้นใน ค.ศ.๑๘๔๗ และพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.๑๘๔๘ นั้น ถ้าหากได้อ่านตั้งแต่คำนำของท่านทั้งสองในฉบับภาษาเยอรมัน, อังกฤษ, ฝรั่งเศส, อิตาลี, สเปน, เปรูมิชและเดนมาร์กซึ่งทั้ง ๖ ภาษานี้ถือว่าเป็นต้นฉบับมีคุณค่าเท่ากัน (ส่วนภาษาอื่น ๆ ไม่ใช่ต้นฉบับแต่เป็นภาษาที่แปลมาจากต้นฉบับเหล่านี้) ก็จะพบว่าในคำนำของท่านทั้งสองนั้นได้ใช้คำว่า “Revolution” เพื่อหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งเป็นการเปลี่ยนจากระบบเก่ามาสู่ระบบใหม่ที่ก้าวหน้าตามวิถีทางที่ทำให้มนุษย์ได้มีอิสรภาพมากขึ้นกว่าระบบเก่า ท่านทั้งสองเมื่อได้กล่าวถึงการเปลี่ยนระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ.๑๗๘๙ ก็ดี, การเปลี่ยนแปลงระบบปกครองของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิปป์ฝรั่งเศสมาเป็นระบบสาธารณรัฐเมื่อ ค.ศ.๑๘๔๘ ก็ดี, การต่อสู้สมบูรณาญาสิทธิราชย์ในดินแดนเยอรมันเมื่อ ค.ศ.๑๘๔๘ ก็ดีนั้น ท่านทั้งสองก็ใช้คำว่า “Revolution” พรรคนะของมาร์กซและเอนเงิลส์ต่อความหมายของคำว่า “Revolution” ก็ได้สืบทอดมาโดยเลนินและสตาลิน ข้าพเจ้าแปลกใจมากที่ผู้อ้างว่าเป็นสาวกของมาร์กซ-เลนินไม่อ่านหนังสือที่เป็นต้นฉบับที่เลนินสตาลินเขียนไว้โดยเฉพาะในปัญหาเรื่องความหมายของ “Revolution” ข้าพเจ้าจึงขออ้างหนังสือที่สตาลินแต่งขึ้นว่าด้วยปัญหาเลนินบทที่ ๖ ซึ่งสตาลินกล่าวว่า

“เมื่อศตวรรษที่แล้วมา มาร์กซได้สนับสนุนขบวนการปฏิวัติของชาวโปแลนด์และชาวฮังการี แต่คัดค้านขบวนการปฏิวัติของชาวเช็กกับชาวสลาฟได้ เพราะเหตุว่าชาวเช็กและสลาฟได้เป็น “ชาติปฏิกิริยา” (Reactionary nation) โดยที่เป็นกองระวังหน้าของชาวรัสเซียในยุโรปและกองระวังหน้าของระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ส่วนชาวโปแลนด์และชาวฮังการีนั้นเป็น “ชาติอภิวุฒน์” (Revolutionary nation)”

ในหนังสือเล่มเดียวกันนั้น สตาลินยังได้กล่าวไว้อีกว่า การต่อสู้ของกษัตริย์ออสเตรียเพื่อเอกราชของชาตินั้นในทางภาวะวิสัยเป็นการต่อสู้ทางปฏิบัติ แม้กษัตริย์และสาวกของพระองค์มีพระคนะเป็นราชาธิปไตย แต่การต่อสู้นั้นเป็นการบั่นทอนหรือทำให้จักรวรรดินิยมเสื่อม ท่านได้กล่าวต่อไปอีกว่าการต่อสู้ของพ่อค้าและปัญญาชนเจ้าสมบัติอียิปต์เพื่อเอกราชของอียิปต์นั้นในทางภาวะวิสัยเป็นการต่อสู้ทางปฏิบัติ แม้ว่าผู้ต่อสู้จะมีเทือกเขาเหล้ากอเป็นเจ้าสมบัติหรือมียศบรรดาศักดิ์เจ้าสมบัติและแม้ว่าเขาเหล่านั้นจะคัดค้านระบบสังคมนิยมก็ดี ท่านจึงได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่าทุก ๆ ก้าวที่ดำเนินไปตามวิถีทางแห่งการกู้อิสรภาพย่อมเป็นก้าวแห่งการปฏิวัติอย่างไม่เป็นปัญหาเลย ตามความหมายของลัทธิมาร์กซ-เลนินการเปลี่ยนแปลงหลักมูลของสังคมที่เข้าลักษณะเป็น “Revolution” จึงเป็นการเปลี่ยนหลักมูลไปในทางก้าวหน้า ข้าพเจ้าจึงถ่ายทอดเป็นคำไทยว่า “อภิวุฒน์”

“ข้าพเจ้าแปลกใจที่ผู้อ้างว่าเป็นสาวกของมาร์กซเลนิน

มาแยกเป็นนิยายปลีกย่อยโดยเฉพาะสาวกของนายหลี่ ลี้ ซานที่เคยเป็นหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีนก่อนหวังหมิงและเหมาเจ๋อตุงที่มาตั้งทฤษฎีเองโดยปะปนกันยุ่งเหยิงหมด มิใช่ปะปนยุ่งเหยิงเพียงแต่เอาวิธีการรัฐประหารมาเป็นหลักวินิจฉัยเป้าหมายและจุดประสงค์ของการปฏิวัติ คือยังได้ตั้งเป็นทฤษฎีโดยเฉพาะนิยายปลีกย่อยของตนว่าสิ่งที่เรียกว่าปฏิวัตินั้นจะต้องมีการเปลี่ยนสัมพันธการผลิด คือไปเอาความตอนทีสตาลินกล่าวถึงระบบสังคมของมนุษยชาติว่าเปลี่ยนจากระบบปฐมสหการมาเป็นระบบทาส จากระบบทาสมาเป็นระบบศักดินา จากระบบศักดินาเป็นระบบทุนและต่อจากระบบทุนไปเป็นระบบสังคมนิยม นั้น ก็เริ่มมาจากเครื่องมือการผลิตได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับพลังการผลิต ครั้นแล้วความสัมพันธ์การผลิตจึงต้องเปลี่ยนให้สอดคล้องต้องกัน ทั้งนี้สตาลินได้อธิบายตามกฎสสารธรรมประติการและวิวรรตการ และไม่มีคำตอบใดในเรื่องนั้นที่ท่านอธิบายถึงการเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางการผลิตเป็นเครื่องชี้ขาดลักษณะของสิ่งที่เรียกว่าปฏิวัติ เพราะท่านได้อธิบายไว้ตั้งแต่ต้นแล้วว่า การต่อสู้เปลี่ยนแปลงทุก ๆ ก้าวบนวิถีทางปฏิวัติภาพเป็นการต่อสู้ทางปฏิวัติหรือที่บางคนเรียกว่าปฏิวัติ ท่านได้อธิบายและให้ตัวอย่างไว้อย่างชัดเจนว่าการเปลี่ยนแปลงจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญหรือการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาติของอัฟกานิสถานและอียิปต์ดังได้กล่าวมาแล้วเป็นการปฏิวัติ แม้จะเอาหลักเรื่องเปลี่ยนความสัมพันธ์การผลิตมาประยุกต์ เราก็มองเห็นได้ว่าการเปลี่ยนความสัมพันธ์ตามระบบศักดินาสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบราชาธิปไตย

ภายใต้รัฐธรรมนูญนั้นก็มีการเปลี่ยนความสัมพันธ์การผลิตแน่นอน เพราะในระบบศักดินาสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นพระราชาธิบดีเป็น เจ้าของที่ดินและมวลมนุษย์ในสังคมที่ตกเป็นข้าไพร่ต้องทำงานส่ง ส่วยให้แก่พระองค์ แต่เมื่อได้เปลี่ยนมาเป็นระบบราชาธิปไตยภายใต้ รัฐธรรมนูญแล้ว พระราชาธิบดีภายใต้รัฐธรรมนูญนั้น เป็นประมุข แห่งชาติเท่านั้น ราษฎรทั้ง หลายในสังคมเปลี่ยนสภาพจากการเป็น ข้าไพร่และมีส่วนเป็นเจ้าของ ประเทศชาติร่วมกัน รวมทั้งองค์พระ ราชาธิบดีก็ต้องอยู่ภายใต้ รัฐธรรมนูญ ดังนั้นเราก็คงเห็นได้ไม่ ยากว่าเป็นการเปลี่ยนความ สัมพันธ์การผลิตของสังคมในระยะหนึ่ง

“ข้าพเจ้ายังแปลกใจที่บางคนยอมรับนับถือว่าการอภิวัฒน์ นำโดยขุนยัดเซ็นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๑ เป็นการอภิวัฒน์ โดยมิได้มีใคร ทักท้วงเพราะบางคนเห็นว่าประเทศจีนยกย่องขุนยัดเซ็นว่าเป็นนัก อภิวัฒน์ซึ่งก็เป็นการถูกต้องที่ชาวจีนยกย่องขุนยัดเซ็นเช่นนั้น แต่ถ้า หากผู้ที่ถือพรคนะคิดอย่างหลี่ ลี ซาน ว่าการปฏิวัติหรืออภิวัฒน์ จะต้องมีการเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางการผลิตแล้ว เขาก็ไม่ควรจะ ต้องยกย่องขุนยัดเซ็น และควรจะใช้สถิติศึกษาผลแห่งการอภิวัฒน์ ของขุน ยัด เซ็น ว่าได้มีการเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางการผลิตอย่างไร คือภายหลัง ค.ศ. ๑๙๑๑ นั้นแล้ว ราษฎรจีนและโดยเฉพาะชาวนา จีนก็ยังคงตกอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ตามระบบศักดินาของเจ้าที่ดิน และชาวนานั้นเอง ถ้าผู้ใดจะอ้างว่าเพราะการอภิวัฒน์ขุน ยัด เซ็น ได้เปลี่ยนระบบราชาธิปไตยโดยมีพระเจ้าจักรพรรดิมาเป็นระบบ สาธารณรัฐ แต่ผู้ที่มีความคิดเช่นนั้นก็ควรศึกษาประวัติการอภิวัฒน์ ของจีนให้ตลอดว่าเมื่อการอภิวัฒน์ขุน ยัด เซ็น ได้ตกลงกับฝ่าย

จักรพรรดิจีนให้สถาปนาสาธารณรัฐขึ้นโดยหยวน ซี ไช เป็นประธานาธิบดีนั้น พระจักรพรรดิฟู ยี่ ยังคงได้รับความยกย่องให้มีฐานะเท่ากับพระจักรพรรดิต่างด้าวอยู่ในเขตพระราชวังหลวงที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “ฟอร์บเดน ซีตี้” คือเท่ากับเป็นนครอิสระนครหนึ่งในกรุงปักกิ่งซึ่งพระจักรพรรดิฟู ยี่ ยังคงมีสิทธิ์ปกครองและมีราชสำนักพร้อมด้วยขันทีอย่างครบถ้วน อีกทั้งยังมีข้อตกลงถวายเงินบางส่วนพระองค์ปีละ ๔ ล้านตำลึงเงิน (หนึ่งตำลึงเท่ากับเนื้อเงิน ๓๖ กรัม) ถึงวันเฉลิมพระชนม์พรรษาสาธารณรัฐจีนก็ส่งข้าหลวงแทนสาธารณรัฐไปเฝ้าถวายเครื่องราชสักการะ ถึงเวลาที่พระองค์ทรงเลกสมรสก็มีขบวนแห่ไปตามถนนในกรุงปักกิ่ง ฐานะของพระองค์ที่ได้รับความนิยมยกย่องเท่ากับพระมหากษัตริย์ ต่างด้าวครองดินแดนพระราชวังหลวงเสมือนกับนครวัดกันในประเทศอิตาลีนั่นเอง ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ในเรื่องนี้ย่อมเห็นได้ว่าวิธีการเช่นนั้นไม่ใช่เปลี่ยนความสัมพันธ์ทางการผลิตดังที่สาวกหลี่ ชานได้ตั้งทฤษฎีขึ้นใหม่เพื่อวินิจฉัยลักษณะของอภิวัดณ์หรือปฏิวัติ พระองค์อยู่ในฐานะเช่นนั้น อีก ๑๐ กว่าปีจนกระทั่งถึง ค.ศ. ๑๙๒๔ นายพล เฟิง หยู เสี่ยง ซึ่งมีฉายานายพลคริสเตียนซึ่งเป็นขุนศึกทางเหนือได้เข้ายึดกรุงปักกิ่งแล้วขับไล่พระจักรพรรดิฟู ยี่ ให้ออกจากนครพระราชวังหลวงนั้น

“ทรวงนะของหมาเจ้าดุงได้ยกย่องขุน ยัด เห็นว่าเป็นนักอภิวัดณ์และการอภิวัดณ์ ค.ศ. ๑๙๑๑ ของจีนเป็นการปฏิวัติหรืออภิวัดณ์นั้นได้วินิจฉัยถูกต้องตรงกับความหมายของลัทธิมาร์กซ์เลนิน

ถ้าผู้ใดถือเอาวิธีการได้อ่านาจัรฐมาเป็นเครื่องชี้

ลักษณะของสิ่งที่เรียกว่าปฏิวัติหรืออภิวัตถ์แล้วเหตุใดจึงยกย่องว่า การที่บอลเชวิคใช้กำลังกรรมกร ชาวนา เพียงเป็นกองหน้าจำนวนหนึ่งร่วมกับทหารเพียง ๗ กองร้อยและพลทหารและจำทหารเรือแห่งเรือประจัญบานชื่อ “ออโรรา” เข้าทำการยึดที่ทำการของรัฐบาล ปฏิริยาที่วังฤดูหนาวแห่งกรุงเปโตรกราด (เวลานี้คือ เลนินกราด) ใช้เวลาประมาณ ๔-๕ ชั่วโมงได้สำเร็จเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม (ตามปฏิทินรัสเซียเก่าซึ่งตรงกับวันที่ ๗ พฤศจิกายนตามปฏิทินที่ใช้ทั่วไป) ค.ศ. ๑๙๑๗ ว่าเป็นการปฏิวัติที่ยิ่งใหญ่เพราะวิธีการยึดอำนาจเช่นนั้นไม่ต่างอะไรกับวิธีรัฐประหาร ข้าพเจ้าได้เคยถามผู้ที่ได้นำทฤษฎีของนิคายห์ลี ลี ซาน เข้ามาเผยแพร่ เขาก็เลียงตอบไปว่าวิธียึดอำนาจของบอลเชวิคครั้งนั้นเป็นวิธีที่เขาเรียกว่า “การลุกขึ้นต่อสู้” (Insurrection) ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการเลียงไม่ตอบอย่างตรงไปตรงมา เพราะการลุกขึ้นต่อสู้เช่นนั้นวิธีการก็เหมือนวิธีรัฐประหารนั่นเอง แต่สาระของการปฏิวัติหรืออภิวัตถ์ตุลาคมมิใช่อยู่วิธีการยึดอำนาจ แต่อยู่ที่เป้าหมายต่างหาก ฉะนั้นผู้ที่เอาวิธีการไปปะปนกับเป้าหมาย จึงยุ่งเหยิงหมด มิได้แยกวิธีการกับเป้าหมาย

๑๐ จากที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วข้างบนนี้รัฐประหาร ก็ดี การลุกขึ้นต่อสู้ก็ดีเป็นแต่เพียงวิธีการ การที่จะพิจารณาว่าวิธีการใดเป็นสิ่งที่เรียกว่าปฏิวัติหรืออภิวัตถ์นั้นอยู่ที่เป้าหมายและผลแห่งการเปลี่ยนหลักมูลที่ก้าวหน้าทางสังคม แม้จะเป็นในระดับใดระดับหนึ่ง ผู้ที่อ่านตำราของเลนิน สตาลินโดยละเอียดถึงถ้วนทุกถ้อยคำจะเห็นได้ว่าที่เลนินสตาลินกล่าวถึงการเปลี่ยนระบบสังคมของมนุษยชาติ นั้น ท่านก็ได้กล่าวถึงว่ามีระบบสังคมปลุกปลักย่อยหลายชนิด

ท่านยกตัวอย่างว่าจัดออกเป็นประเภทใหญ่ว่ามีระบบปฐมสหการ ระบบทาส ระบบศักดินา ระบบทุน ระบบสังคมนิยม และท่านก็ได้บอกอีกว่าในระหว่างหัวต่อยังมีอีกหลายระบบ

“รัฐประหารก็ดีหรือจะเลียงใช้คำพูดว่าการลุกขึ้นต่อสู้ก็ดีก็อาจมีเป้าหมายทั้งในทางที่ก้าวหน้าเป็นการที่เรียกว่าปฏิวัติหรืออภิวุฒันต์ที่ได้กล่าวมาแล้ว และก็อาจมีทั้งที่ได้อภิวุฒันต์หรือได้ปฏิวัติ เช่น รัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ ส่วนการลุกขึ้นต่อสู้นั้นก็ ได้ทั้งเป็นการที่เรียกว่าปฏิวัติหรืออภิวุฒันต์และเป็นการได้อภิวุฒันต์ถ้ามีเป้าหมายที่จะดึงสังคมให้ถอยกลับไปสู่ระบบเก่า

“แม้การต่อสู้เพื่อให้ได้อำนาจอรัฐโดยวิธีทำสงครามกลางเมือง (civil war) จากชนบทเข้ามาสู่เมืองก็มีได้ทั้งสงครามกลางเมืองที่เป็นปฏิวัติหรืออภิวุฒันต์และที่เป็นการได้อภิวุฒันต์ก็มี เช่นการที่อดีตกบฏภายใต้การนำของพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นเทววงศ์วโรปการ ได้การนำของพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นเทววงศ์วโรปการ ได้การนำของนายพลฟรังโกได้ยกกองทหารจากอาณานิคมมอโรคโคของสเปนเข้ามาทางชนบทจนถึงแผ่นดินใหญ่ของสเปนเข้าต่อสู้กับรัฐบาลสาธารณรัฐสเปนก็เป็นวิธีทำสงครามได้ปฏิวัติหรืออภิวุฒันต์”

(๒) ปัญหาบิดเบือนประวัติศาสตร์

พทท. อ้างว่าได้จัดตั้งพรรคขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อ วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ อันเป็นผลต่อเนื่องให้พรรคนั้นได้มีโอ

กาลสนา “ประชาชนไทย” ต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกรานในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ และได้ต่อสู้กับสิ่งที่เรียกว่า “สัญญาสมบูรณแบบ” คือสัญญาที่อังกฤษได้ทำผูกมัดไทยไว้หลายประการภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

ท่านปรีดีได้ออกว่า เมื่อ ค.ศ. ๑๙๖๒ ท่านได้อ่านพบข้อความในสารานุกรมภาษาจีนเล่มหนึ่งมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยว่า “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้เป็นผู้นำ “ไทโกะเหรินมิน” ต่อต้านญี่ปุ่นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒” โดยมีได้กล่าวถึงขบวนการเสรีไทยเลย ท่านปรีดีบอกว่า ท่านจะไม่ขบขันใจเลยถ้าหากพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทยจะได้ระบุลงไปเป็นรูปธรรมว่าได้นำราษฎรในท้องที่ใดต่อสู้ญี่ปุ่น แต่ในสารานุกรมฉบับนั้นใช้คำว่า “ไทโกะเหรินมิน” คำว่า “เหรินมิน” เป็นสมุหนาม

ซึ่งตรงกับ **People** ฉะนั้น “ไทโกะเหรินมิน” จึงหมายถึง “มวลราษฎรไทย” ท่านปรีดีกล่าวต่อไปว่า ท่านจึงเห็นว่าถ้าจะนิ่งไว้ก็จะทำให้คนรุ่นหลังเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงแห่งประวัติศาสตร์ ฉะนั้นท่านจึงได้ขอให้เจ้าหน้าที่ชั้นสูงคนหนึ่งแห่งสำนักนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐราษฎรจีน ช่วยสอบถามผู้ใหญ่ฝ่ายจีนว่ามีความเห็นอย่างไรต่อการที่สารานุกรมกล่าววอดอ้างเช่นนั้น เจ้าหน้าที่ชั้นสูงคนนั้นได้นำเรื่องไปเสนอผู้ใหญ่จีนและตอบให้ท่านทราบว่ามีผู้ใหญ่ฝ่ายจีนไม่ได้รับเห็นด้วยกับการที่มีผู้เขียนผิดพลาดไว้ในสารานุกรมเช่นนั้น เพราะผู้ใหญ่ฝ่ายจีนทราบดีว่าขบวนการเสรีไทยเป็นผู้นำ “ไทโกะเหรินมิน” คือนำมวลราษฎรไทยต่อสู้ญี่ปุ่นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไม่ใช่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ตามที่วอดอ้าง เจ้าหน้าที่

รับผิดชอบในการทำสารานุกรมบอกว่าเขาได้รับรายงานเช่นนั้นมาจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย. ท่านปรีดีกล่าวว่า ภายหลังเจ้าหน้าที่จีนผู้ทำสารานุกรมได้ไปพบท่านและขอภัยที่ได้ลงเรื่องผิดพลาดไป และเขารับปากว่าจะแก้ไขให้ถูกต้องตามความเป็นจริงในการจัดพิมพ์ครั้งใหม่ต่อไป. แต่จนกระทั่งท่านปรีดีออกไปอยู่ฝรั่งเศสและจนกระทั่งท่านวายชนม์ไป ก็ยังไม่ได้มีการแก้ไขสารานุกรมนั้นให้ถูกต้องตามที่ได้รับปากกับท่านไว้

ท่านปรีดีกล่าวว่าในการที่ พ.ค.ท.ถือเอาวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ เป็นวันก่อตั้งพรรคนั้น ก็เพื่อจะได้สร้างประวัติศาสตร์การต่อสู้กับญี่ปุ่นผู้รุกรานในสงครามครั้งที่ ๒ ให้กับพรรคเพื่อไม่ให้น้อยหน้าพรรคคอมมิวนิสต์อื่น ๆ ที่ได้มีส่วนในการต่อสู้กับฝ่ายอักษะทั้งคอมมิวนิสต์ในยุโรปและเอเชีย พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจะต้องเกิดให้ทันการต่อสู้กับอักษะกับเขาด้วย จึงเป็นการสร้างประวัติศาสตร์หรือวีรกรรมบนหน้ากระดาษเท่านั้นเอง

ต่อมาหนังสือพิมพ์มาตุภูมิ ฉบับวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๕ ได้ลงคำให้การของนายดำริห์ เรื่องสูตรม เกี่ยวกับวันก่อตั้งพรรคและการต่อสู้ของพรรคในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งท่านปรีดีเห็นว่าการคำให้การของนายดำริห์ ในประเด็นนี้เป็นการฝ่าฝืนความเป็นจริงท่านจึงได้เขียนข้อโต้แย้งคำให้การของนายดำริห์ไปถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นในนามของหลวงบรรณกรโกวิท เช่นเดียวกับที่ท่านเขียนโต้แย้งนายแธเดียส ฟลัด ในประเด็นเดียวกันนี้ ในหนังสือพิมพ์จุตรัสในนามของศาสตราจารย์ วิจิตร คูสัตานนท์

ข้อโต้แย้งของท่านปรีดีต่อคำให้การของนายดำริห์ เรื่องสูตรม

ซึ่งท่านเขียนในนามของหลวงบรรณกรโกวิทฯ มีความโดยละเอียด
ดังนี้

“ข้าพเจ้าหลวงบรรณกรโกวิท เนติบัณฑิต อดีตผู้ช่วยกองบัญชา
การเสรีไทย และอดีตรัฐมนตรีแห่งรัฐบาลทวี บุณยเกตุ ขอเรียนมา
ยังท่านเจ้าของและท่านบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มาตุภูมิรายวันต่อ
ไปนี้

โดยที่หนังสือพิมพ์มาตุภูมิรายวันฉบับวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ.
๒๕๒๕ ได้สละหน้ากระดาษเกือบเต็มหน้า ๒ ลงพิมพ์คำให้การของ
นายดำริห์ เรื่องสุธรรม ต่อศาลทหารกรุงเทพ ฯ ซึ่งมีข้อความคลาด
เคลื่อนความจริงหลายประการ ที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดเกี่ยวกับประวัติ-
ศาสตร์การต่อสู้ญี่ปุ่นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ และการฉลอง
สันติภาพ และการต่อสู้สัญญาสมบูรณแบบกับอังกฤษ

“ข้าพเจ้าในฐานะดังกล่าวข้างบนนั้น จึงขอท่านโปรดให้ความ
เป็นธรรม โดยลงพิมพ์เจตหมายนี้ของข้าพเจ้าทั้งฉบับ เพื่อปวงชนชาว
ไทยรุ่นปัจจุบันทราบความจริง และเพื่อนายดำริห์ ฯ แก้ไขให้เป็น
ไปตามความจริง

ข้อ ๑.

คำให้การข้อ ๑ ของนายดำริห์ ฯ ซึ่งลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์
ของท่านฉบับวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ นั้นมีความตอนต้น
ว่า

“ข้อ ๑ จำเลยที่ ๑ รับว่าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่ง
ประเทศไทยจริง โดยได้สมัคร เข้าเป็นสมาชิกพรรคนี้ตั้งแต่ ปี พ.ศ.

๒๔๘๕ ซึ่งเป็นช่วงเวลาอยู่ในระหว่างสงครามโลก ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกกรรมการเมืองของคณะกรรมการกลาง แห่งพรรคในปี พ.ศ. ๒๕๑๕”

ข้าพเจ้าไม่ได้แย้งคำสารภาพของนายดำรงฯ ต่อศาลทหารว่าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และข้าพเจ้าไม่ได้แย้งว่านายดำรงฯ เป็นสมาชิกกรรมการเมืองของพรรคนี้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ เพราะเป็นเวลาภายหลังที่คอมมิวนิสต์สากลได้รับรองให้ พ.ค.ท. ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมเป็นพรรคเอกเทศได้ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓)

แต่ข้าพเจ้ามีความจำเป็นต้องโต้แย้งคำให้การของนายดำรงฯ ตอนที่ว่า นายดำรงฯ “สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคนี้ (พ.ค.ท.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๕” นั้นคลาดเคลื่อน เฉพาะปี ๒๔๘๕ ที่นายดำรงฯ อ้างว่าเป็นปีที่ตนสมัคร อันเป็นการเกินกว่าที่โจทก์ฟ้องเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง และเป็นเรื่องที่ศาสตราจารย์ วิจิตร ลุลิตานนท์ เลขาธิการกองบัญชาการเสรีไทยได้เคยมีจดหมายถึงบรรณาธิการนิตยสารจุฑารัตน์ คัดค้านที่นิตยสารนั้นฉบับวันอังคาร ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ได้แปลบทความของนายแถเดียส ฟลัด ที่เขียนตามคำบอกเล่าของชาว พ.ค.ท. อ้างว่าตั้งพรรคของตนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ นั้นลงพิมพ์โฆษณาในนิตยสารฉบับนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าศาลตัดสินตามที่นายดำรงฯ อ้างไว้ฝ่าย พ.ค.ท. ก็จะอาศัยคำตัดสินนั้นไปสนับสนุนข้ออ้างของพรรคนั้นว่าตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๕ อันเป็นการขัดต่อหลักวิชาการและเอกสารหลักฐาน และข้อเท็จจริงแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทยและของสากลต่อไปนี้

๑.๑

ในทางหลักวิชาการนั้น ศาสตราจารย์วิจิตร ลุจิตานนท์ ได้กล่าวไว้ในจดหมายถึงบรรณาธิการนิตยสาร “จตุรัส”

ใจความว่าในระหว่างยังมีองค์การคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศที่มีชื่อโดยย่อว่า “โคมินเตอร์น” คือระหว่าง ค.ศ.๑๙๑๙ (พ.ศ. ๒๔๖๒)-ค.ศ.๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖) นั้น พรรคคอมมิวนิสต์แห่งลัทธิมาร์กซ์-เลนินใด ๆ ก็ต้องเป็นสมาชิกแห่งองค์การนั้น ยกเว้นพรรคคอมมิวนิสต์ชนิดอื่นที่ไม่ใช่มาร์กซ์-เลนินก็ไม่ใช่สมาชิกหรือไม่ได้รับรองให้เป็นสมาชิกของ “โคมินเตอร์น” ส่วนสาขาของพรรคคอมมิวนิสต์นั้นก็ไม่ต้องเป็นสมาชิกขององค์การโคมินเตอร์น เพราะสาขานั้นก็ขึ้นกับพรรคใหญ่ที่เป็นสมาชิกอยู่แล้ว

ศาสตราจารย์วิจิตร ฯ จึงขอให้นายแธเดียส ฟลัด และบรรณาธิการบทความจตุรัสสมัยนั้นพิสูจน์ความจริง โดยแสดงสำเนาทะเบียนสมาชิกขององค์การ “โคมินเตอร์น” ว่า พ.ค.ท. เป็นสมาชิกขององค์การนั้นหรือไม่ทั้งนี้หมายความว่า พ.ค.ท. อ้างตนว่าเป็นพรรคมาร์กซ์-เลนินตลอดมา และขณะที่ พ.ค.ท.อ้างว่าตนตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๕ นั้น องค์การ “โคมินเตอร์น” ยังคงดำรงอยู่ แต่นายฟลัด ฯ และบรรณาธิการบทความจตุรัสสมัยนั้น ก็ไม่อาจแสดงสำเนาทะเบียนแท้จริงของสมาชิกโคมินเตอร์นให้ประจักษ์เพื่อมวลชนไทยทราบความจริงได้

๑๒

ศาสตราจารย์วิจิตร ฯ ได้ชี้แจงด้วยว่า แม้องค์การโคมินเตอร์นเลิกไปเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖) อันเป็นเวลา ๑ ปี ๕ เดือนเศษภายหลังวันที่ พ.ค.ท. อ้างว่าก่อตั้งขึ้นก็ดี

แต่ภายหลังสงครามก็มีองค์การ “โคมินฟอร์ม” ซึ่งเป็นองค์การสำหรับคอมมิวนิสต์ในยุโรป แต่เขาก็เชิญพรรคคอมมิวนิสต์มาร์กซ์-เลนินทั่วโลกให้เข้าร่วมสังเกตการณ์ ก็ไม่ปรากฏว่า พรรคคอมมิวนิสต์ไทยมีชื่ออยู่ในบัญชีพรรคที่โคมินฟอร์มเชิญไปร่วมสังเกตการณ์ แต่ปรากฏชื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีน ฯลฯ ที่ได้รับเชิญ

๑.๓.

ระหว่างสตาลินมีชีวิตอยู่นั้น สตาลินก็จัดให้มีการประชุมคอมมิวนิสต์สากล แต่ไม่ปรากฏว่ามีพรรคคอมมิวนิสต์ไทยอยู่ในบัญชีพรรคที่ได้รับเชิญทั้ง ๆ ที่ พ.ค.ท. สมัยนั้นแสดงว่าเคารพนับถือสตาลิน แต่ พ.ค.จ. ที่สมัยนั้นเป็นมิตรของ พ.ค. ไทยเวียดก็ไม่เสนอรับรองให้คอมมิวนิสต์ในประเทศไทยเป็นพรรคมาร์กซ์เลนินที่ส่งผู้แทนของตนเป็นเอกเทศไปร่วมประชุม จึงต่างกับพรรคคอมมิวนิสต์ของพม่า, ของอินโดนีเซีย ฯลฯ ที่ได้รับเชิญให้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุม

๑.๔

ศาสตราจารย์จิตร ฯ ชี้แจงอีกว่า ภายหลังสตาลินวายชนม์แล้วพรรคคอมมิวนิสต์มาร์กซ์-เลนินมีการร่วมประชุมกันอีกหลายครั้ง แต่ก็เพิ่งปรากฏว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไทยได้รับเชิญให้ส่งผู้แทนเป็นเอกเทศ โดยมีไซเป็นสาขาของพรรคอินโดนีส์ให้เข้าร่วมประชุมคอมมิวนิสต์สากลเมื่อ ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓)

ก่อนนั้นขึ้นไปไม่ปรากฏว่า พ.ค.ท. ได้รับเชิญประชุมคอมมิวนิสต์มาร์กซ์-เลนินสากล

๑.๕.

ภายหลัง พ.ศ. ๒๕๐๐ หลายคนคงเคยอ่านข้อเขียนของฝ่าย พ.ค.ท. ที่ลงพิมพ์ในนิตยสารบ้าง และที่โฆษณากระจายเสียงทาง

รัฐไทยสยามประชาชนไทยของ พ.ศ.ท. บ้าง ใจความว่าเมื่อ พ.ศ.ท. สัปดาห์ในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ แล้วตนก็ได้นำมวชนไทยจับอาวุธต่อสู้กับ พวกรับช่วงจาก พ.ศ.ท. ได้โฆษณาชัยชนะการรบกับ ญี่ปุ่นหลายสมรภูมิ อาทิ อ้างว่ากองกำลังของตนสามารถโจมตีกองทัพ ญี่ปุ่นภายใต้ฉายาพลนายตะซึ่งตั้งอยู่ ณ บริเวณคลองคดกระ ถ้าคำอ้าง นั้นเป็นจริงก็นับว่าเป็นชัยชนะใหญ่มาก

แต่ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ (สองห้าศูนย์เก้า) พ.ศ.ท. ถือวันที่มีการรบสำคัญของตนโดยมีพิธีฉลองประจำปีที่เรียกว่า “วันเสียปืนแตก” (ตามภาษาอีสานหมายถึงเสียยิงปืนในการรบ) ที่เริ่มเกิดขึ้นที่อำเภอเรณูนครเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ (สองห้าศูนย์แปด) โดยคอมมิวนิสต์ไทยจำนวนหนึ่งใช้ปืนยิงต่อสู้ตำรวจกับเจ้าหน้าที่จำนวนประมาณเพียง ๒๐-๓๐ คนเท่านั้น ฉะนั้น ถ้าคำอ้างของ พ.ศ.ท. ว่านำมวชน ได้ชัยชนะในการต่อสู้กองทัพญี่ปุ่นระหว่างสงครามเป็นจริงแล้ว พ.ศ.ท. ก็น่าจะฉลองวันเสียปืนแตกตั้งแต่ยังมีสงครามโลกอยู่

๑.๖ หลายคนคงเคยอ่านข้อเขียนของฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่กล่าวถึงประวัติว่าสืบมาจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่ตั้งขึ้นหลายปีก่อน พ.ศ. ๒๔๗๕

สิ่งที่เรียกว่าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยนั้นไม่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกขององค์การคอมมิวนิสต์สากล “โคมิเตเตอร์น”

ต่อมาฝ่ายการศึกษาเรื่องเอเชียของมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ ส.ร.อ. ได้ทำการค้นพบเอกสารหลักฐานหลายฉบับจากหอสมุดจดหมายเหตุของรัฐบาลไทยที่รวบรวมเอกสารและใบปลิวส่วนหนึ่งของคอมมิวนิสต์จีนที่

เข้ามาตั้งสาขาในประเทศตั้งแต่ก่อน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งมีเอกสารเกี่ยวกับ “คอมมิวนิสต์จีนย่านทะเลใต้” (เอเซียอาคเนย์) ซึ่งเขียนเป็นภาษาจีนที่กรมตำรวจไทยแปลเป็นภาษาไทย ฝ่ายการศึกษาอเมริกันนั้นได้แปลเป็นภาษาอังกฤษรวมพิมพ์เป็นเล่ม ช่วยให้ผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยได้ว่า สิ่งที่มีชื่อกันว่า “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย” นั้น อันที่จริงเป็น “สาขาย่อย” อันหนึ่งของ “สาขาใหญ่” แห่ง “คอมมิวนิสต์จีนย่านทะเลใต้” ที่ขึ้นกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนในประเทศจีน โดยเฉพาะ “สาขาย่อย” สำหรับสยามนั้นฝ่ายการศึกษาของมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า “Committee in Siam” คือ “คณะกรรมการในสยาม” มิใช่ “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย”

สาขาย่อยในสยามของพรรคคอมมิวนิสต์จีนนั้นมิได้เป็นสมาชิกขององค์การคอมมิวนิสต์สากลที่เรียกว่า “ไคมินเตอร์น” เพราะขึ้นต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่เป็นสมาชิกไคมินเตอร์นอยู่แล้ว

สาขาย่อยของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในสยาม (ประเทศไทย) นั้นทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการคอมมิวนิสต์ในสยาม (ประเทศไทย) ที่ดำเนินตามแนวทางคอมมิวนิสต์จีน

๑.๗.

ญี่ปุ่นได้รุกรานประเทศจีนก่อนรุกรานประเทศไทย ฉะนั้นพรรคคอมมิวนิสต์จีนในประเทศจีนจึงต่อสู้ญี่ปุ่นในประเทศจีนก่อน ญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทย ส่วนสาขาพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยนั้นก็เป็นธรรมดาที่จะต่อสู้ญี่ปุ่นในดินแดนไทยภายหลังญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทยแล้วเมื่อมีโอกาสอำนวยให้ทำได้บางประการ

ส่วนคนไทยที่รักชาตินั้น เอกสารหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่า

เมื่อญี่ปุ่นยกกองทัพรุกรานประเทศไทยวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ (สองสี่แปดสี่) นั้น ทหาร ตำรวจ ประชาชนไทยที่รักชาติได้เสียสละทำการต่อสู้ผู้รุกราน ผู้รักชาติไทยจำนวนหนึ่งก็ได้เริ่มก่อตั้ง “ขบวนการต่อต้าน” (Resistance Movement) ตั้งแต่ตอนเย็นของวันนั้น ส่วนคนไทยในสหรัฐอเมริกาและในอังกฤษก็มีได้รอช้าคือ ได้จัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ นั้นเอง ต่อมาขบวนการต่อต้านภายในประเทศก็ได้ร่วมกับเสรีไทยจากสหรัฐอเมริกาและจากอังกฤษเป็นขบวนการเสรีไทยเดียวกัน

แต่เหตุไฉนคอมมิวนิสต์ไทยปล่อยปละละเลยเวลาไว้ช้านานเกือบ ๑ ปี (๑๑ เดือน ๒๓ วัน) ภายหลังที่ญี่ปุ่นรุกรานแล้วกล่าวว่ ตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

ข้อ ๒

อีกตอนหนึ่งในคำให้การข้อ ๑ ของนายดำริห์ ฯ ที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของท่านนี้มีความว่า “เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง ภาวะการเมืองภายในประเทศคลี่คลายไปในทางที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพขึ้นบ้างแล้ว แต่ภัยคุกคามต่อเอกราชอธิปไตยของชาติที่มาจากชาติมหาอำนาจตะวันตกยังคงดำรงอยู่ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ถูกบีบบังคับให้ลงนามในสัญญาคนดีที่ไม่เป็นธรรม การถูกบังคับให้มอบดินแดนที่ถูกนักล่าอาณานิคมแย่งชิงไปนั้น กลับไปอยู่ในอาณัติของชาติมหาอำนาจอีก ตลอดจนการก่อกรณีเสียพะของชาวจีนฝ่ายขวาบางกลุ่ม ฯลฯ เป็นต้น

“ดังนั้น ชาวพรรคคอมมิวนิสต์ไทยจึงได้ร่วมมือกับพลังการเมือง

และมวลชนที่รักชาติ รักประชาธิปไตยและรักสันติสุขทั้งปวง จัดให้มีการชุมนุมเดินขบวนเฉลิมฉลองสันติภาพ คัดค้านการกระทำต่าง ๆ ที่ขัดต่อผลประโยชน์ของประเทศไทยและประชาธิปไตยที่แท้จริงของประชาชนอยู่ตลอดเวลา”

ข้าพเจ้าขอเรียนความจริงดังต่อไปนี้

๒.๑

ข้าพเจ้าในตำแหน่งผู้ช่วยกองบัญชาการเสรีไทยได้รับคำสั่งจากหัวหน้าให้ร่วมกับนายทหารนายตำรวจและพลเรือน รวมจำนวนหนึ่งที่เป็นเสรีไทยให้มีหน้าที่ทำแผนการณ์ชุมนุมประชาชนที่ท้องสนามหลวง แล้วเดินขบวนจากท้องสนามหลวงไปตามถนนราชดำเนินอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยจนถึงพระบรมรูปทรงม้า ในคณะกรรมการนั้นมีได้มีคนใดเป็นคนคอมมิวนิสต์ไทยเลย

เมื่อคณะกรรมการวางแผนเสร็จแล้วจึงเสนอหัวหน้ากองบัญชาการฯ ให้พิจารณา เมื่อหัวหน้าเห็นชอบด้วยแล้วจึงส่งแผนการณ์ไปขอความเห็นชอบกระทรวงมหาดไทย เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบการที่ท้องสนามหลวง และระเบียบการจราจรที่ขบวนสวนสนามจะผ่านไป ซึ่งต้องมีการปิดถนนหลาย สาย อีกทั้งขอให้จัดตำรวจร่วมกับสารวัตรทหารรักษาความสงบเรียบร้อยริมถนนราชดำเนินที่ขบวนสวนสนามจะผ่านไป และขออนุญาตให้กระทรวงกลาโหมส่งกองทหารบก, ทหารเรือ, ทหารอากาศที่เป็นเสรีไทยสารวัตรทหารและกองดุริยางค์(แถววงทหาร)ที่จะบรรเลงนำขบวนสวนสนามสันติภาพในวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘

เสรีไทยและพลเมืองรวมทั้งทหาร ตำรวจเสรีไทยที่มาชุมนุมและเดินขบวนในวันนั้น และพลเมืองที่ไปชมขบวนสวนสนามรอบท้องสนามหลวง และริมถนนราชดำเนินนั้นแน่นขนัดประมาณจำนวนไม่ต่ำกว่า ๑ แสนคน ฉะนั้น ถ้าสมมติว่ามี พ.ค.ท.ตั้งขึ้นแล้วตามที่นายดำริห์ฯ อ้างไว้ในคำให้การนั้นก็ตาม แต่การชุมนุมคนและเดินสวนสนามดังกล่าวนั้นไม่อาจเป็นไปได้ตามที่นายดำริห์ฯ อ้างไว้ในคำให้การว่า “ได้ร่วมมือกับพลังการเมืองและมวลชนที่รักชาติรอประชาธิปไตยและรักสันติสุขทั้งปวง “จัด” ให้มีการชุมนุมเดินขบวนเฉลิมฉลองสันติภาพ” เพราะต้องมีแผนการณ์ที่สมบูรณ์และต้องทำการตกลงกับกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหมดังได้กล่าวมาแล้ว จึงมิใช่การชุมนุมคนเล็ก ๆ น้อย ๆ เพียงหยิบมือเดียว

ข้าพเจ้าจึงขอให้พวชนชาวไทยผู้รักชาติโปรดวินิจฉัยว่าการที่นายดำริห์ฯ สมาชิก พ.ค.ท. ได้อ้างไว้ในคำให้การควรเชื่อได้หรือไม่

ในจดหมายของศาสตราจารย์จิตรฯ ถึงนิตยสารจุรัสซึ่งข้าพเจ้าได้อ้างถึงไว้แล้วนั้น ท่านศาสตราจารย์ได้กล่าวไว้ชัดแจ้งว่า

“การสวนสนามต่อประชาชนมีขึ้นในวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ กองบัญชาการเสรีไทยได้จัดริ้วขบวนสวนสนามด้วยความเที่ยงธรรม ประชาชนที่ได้มาต้อนรับมากมายซึ่งหลายคนยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันนี้ จึงย่อมจำได้ว่าเสรีไทยที่แต่งเครื่องแบบทหารไทย และเสรีไทยที่สังกัดสัมพันธมิตรแต่งเครื่องแบบทหารนั้น ประชาชนย่อมรู้อยู่แล้วว่าเป็นเหล่าใด จึงไม่ต้องมีป้ายบอกชื่อหน่วย แต่เสรีไทยที่ไม่มีเครื่องแบบซึ่งทางการรับรองก็มีป้ายบอกชื่อหน่วย

ไว้ กรมโฆษณาการ (บัดนี้คือกรมประชาสัมพันธ์) ได้ถ่ายภาพไว้หลายภาพ ขอให้ท่านถามประชาชนที่ได้ต้อนรับการสวนสนามวันนั้นว่า มีผู้ใดได้เห็นหน่วยใดบ้างมีป้ายบอกไว้”

ข้าพเจ้าซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในคณะกรรมการจัดงานชุมนุมและการเดินสวนสนามฉลองสันติภาพนั้น ขอยืนยันว่า ไม่มีหน่วยใดมีป้ายชื่อหน่วย “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย”

๒.๒.๑

เกี่ยวกับการคัดค้านข้อเรียกร้องที่ไม่เป็นธรรมของอังกฤษนั้น

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๑ ได้มีสิ่งตีพิมพ์ลงพิมพ์บทความของ พ.ค.ท. อ้างว่าภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ พ.ค.ท. ได้จัดตั้งองค์การต่อสู้สัญญาสมบูรณแบบซึ่งอังกฤษบังคับให้ฝ่ายไทยต้องยินยอมนั้น แต่มิได้กล่าวว่า พ.ค.ท. ต่อสู้โดยวิธีใด ข้าพเจ้าในฐานะผู้ช่วยกองบัญชาการเสรีไทยและอดีตรัฐมนตรีแห่งรัฐบาลทวี บุณยเกตุ จึงเสียตายเป็นแห่งทราบถึงองค์การเหล่านั้นที่อ้างขึ้นเมื่อเหตุการณ์ผ่านพ้นมาแล้ว ๓๓ ปี เพราะภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ จนถึงรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ นั้นพรรคการเมืองที่นับถือลัทธิใด ๆ ก็ได้สิทธิตั้งขึ้นโดยเปิดเผยและได้มีนิตยสารแจกเปิดเผย แต่ไม่ปรากฏว่ามีนิตยสารของ พ.ค.ท. แจงให้ประชาชนทราบว่า ได้มีองค์การดังกล่าวเกิดขึ้น เพราะข้าพเจ้าคิดว่าเรื่องการต่อสู้ความไม่เป็นธรรมนั้นเป็นเรื่องส่วนรวมของประเทศชาติ ถ้าหากองค์การตามที่อ้างนั้นมีตัวตนจริงก็ควรเสนอความเห็นไปยังรัฐบาลว่าจะให้ต่อสู้อังกฤษโดยวิธีใด เช่น จะให้ต่อสู้โดยใช้กำลังอาวุธใครกำลังของไทยเอง หรือจะขอให้มหาอำนาจใด

ช่วยบ้าง หรือจะใช้วิธีเดินขบวนคัดค้านอังกฤษ

อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าก็สอบถามมวลชนที่มีอายุจำกัดแล้ว ถึงเหตุการณ์เมื่อเสร็จสงคราม พ.ศ. ๒๔๘๘ นั้นว่ามีผู้ใดได้รับคำชักชวนจากองค์การที่ พ.ค.ท. อ่างนั้นหรือไม่ ข้าพเจ้าก็ไม่พบว่ามีใครได้รับคำชักชวนจากองค์การที่ใหญ่โตเช่นนั้นและข้าพเจ้าขอให้เพื่อนค้นในห้องสมุดจดหมายเหตุว่ามีเอกสารหรือใบปลิวขององค์การดังกล่าวหรือไม่ ก็ไม่มีใครพบ

๒.๒.๒.

รัฐบาลทวี บุณยเกตุ ที่ข้าพเจ้าเข้าร่วมเป็นรัฐมนตรีด้วยคนหนึ่งนั้นมิได้ใช้วิธีจัดให้คนเดินขบวนหรือทิ้งใบปลิวโจมตีอังกฤษ เพราะจะทำให้อังกฤษยืนยั้นแข็งกร้าวอันจะทำให้สถานการณ์สงครามยืดเยื้อออกไปอีกรัฐบาลที่ข้าพเจ้าร่วมด้วยนั้นจึงใช้วิธีเจรจาที่เหมาะสมแก่พลังของประเทศไทยขณะนั้น

๒.๒.๓.

รัฐบาลเสนีย์ ปราโมช ที่ตั้งขึ้นต่อจากรัฐบาลทวี บุณยเกตุ ก็ได้ใช้วิธีเจรจาโดยสันติภาพ อันเป็นผลที่ฝ่ายอังกฤษตกลงทำสัญญาสมบูรณแบบผ่อนหนักเป็นเบาเพื่อเลิกสถานสงครามระหว่างประเทศไทยกับบริเตนใหญ่ดังปรากฏตามคำแถลงการณ์ของสำนักนายกรัฐมนตรี (เสนีย์ ปราโมช) ฉบับวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๙ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ ๖๓ ตอน ๔ และความตกลงสมบูรณแบบที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ ๖๓ ตอน ๔ ซึ่งข้าพเจ้าถ่ายภาพแถลงการณ์นั้น จากหนังสือของนายประเสริฐ ปัทมสุคนธ์ อดีต เลขาธิการรัฐสภา นำมาลงพิมพ์เพื่อปวงชน

ชาวไทยทราบไว้ ต่อไปนี้

ยกเลิกสถานการณ์สงครามระหว่างประเทศไทยกับบริเตนใหญ่

“วันที่ ๑ มกราคม รัฐบาลได้ประกาศแถลงการณ์ เรื่องการยกเลิกสถานการณ์สงครามระหว่างประเทศไทยกับบริเตนใหญ่ ดังนี้

“แถลงการณ์”

เนื่องจากรัฐบาลไทยสมัยหนึ่งประกาศสงครามกับบริเตนใหญ่ ฉะนั้น บริเตนใหญ่จึงได้ถือว่าสถานะสงครามเกิดขึ้นระหว่างประเทศไทยกับบริเตนใหญ่ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

โดยปกติ การที่จะเลิกสถานะสงครามระหว่างสองประเทศนั้น ฝ่ายที่ชนะย่อมจะเรียกร้องบังคับให้ฝ่ายที่แพ้ทำสัญญาสันติภาพ เมื่อได้ลงนามในสัญญาสันติภาพแล้ว สถานะสงครามจึงจะสิ้นสุดลง ประเทศไทยได้ตกอยู่ในภาวะเช่นนี้ด้วย แต่ว่าด้วยเหตุที่คนไทยทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ร่วมมือกันตั้งขบวนการต่อต้านประเทศที่เป็นศัตรูกับสัมพันธมิตรขึ้น และได้แสดงเจตจำนงที่จะร่วมกับสหประชาชาติ ประกอบทั้งคณะรัฐบาลที่รับผิดชอบในการก่อการให้เกิดสถานะสงครามขึ้นได้ล้มไปแล้ว บริเตนใหญ่จึงได้ตกลงใจใช้วิธีใหม่ด้วยน้ำใจอันกว้างขวาง กล่าวคือ แทนที่จะให้ประเทศไทยทำสัญญาสันติภาพ บริเตนใหญ่ได้เรียกร้องแต่เพียงให้ประเทศไทยยอมรับข้อกำหนดบางประการ เกี่ยวกับการที่จะทำให้ทรัพย์สินอันได้เสียหายไปในระหว่างสงครามได้กลับคืนมา และให้ประเทศไทยร่วมมือในการบูรณะเศรษฐกิจ และร่วมมือในการจัดประกันความมั่นคงและ

ส่งเสริมสันติภาพระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันมิให้เกิดมีสงครามขึ้น
ในภายหน้า

ข้อกำหนดที่บริเตนใหญ่เรียกร้องให้ประเทศไทยปฏิบัตินั้น ได้ทำ
ความตกลงซึ่งได้ลงนามกันระหว่างผู้แทนของสองประเทศ ที่สิงคโปร์
ในวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๙ เมื่อได้ลงนามในความ
ตกลงนี้แล้วสถานะสงครามระหว่างบริเตนใหญ่และประเทศไทยเป็น
อันสิ้นสุดลง ความสัมพันธ์ไมตรีระหว่างสองประเทศ ซึ่งเคยมีมาเป็น
อันดีแต่กาลก่อนและต้องมาหยุดชะงักลงนั้นเป็นอันกลับคืนมาดัง
เดิม

บรรดาการใด ๆ อันจะต้องตรากฎหมายขึ้นเพื่อดำเนินการตาม
ข้อกำหนดในความตกลงนั้นก็จะได้เสนอต่อสภาโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำ
ได้

เท่าที่ปรากฏในความตกลงระหว่างประเทศไทยกับบริเตนใหญ่
นั้นย่อมเป็นที่หวังได้ว่าบริเตนใหญ่ได้เรียกร้องแต่เพียงเท่าที่ควร
เรียก และทั้งจะรู้สึกเห็นอกเห็นใจและผ่อนผันในการที่จะใช้บังคับ
ตามความตกลงนั้น บริเตนใหญ่ได้แสดงเจตนาดีให้เห็นแล้วโดยเสนอ
ที่จะช่วยเหลือในทางการคลังและการเงิน ให้ประเทศไทยได้ฟื้นฟู
เศรษฐกิจได้โดยรวดเร็ว นอกจากนั้น ยังถือว่าสถานะสงครามเป็นอันสุด
สิ้นลง และจะดำเนินการโดยทันทีในอันจะกลับเจริญความสัมพันธ์
ไมตรีกับประเทศไทย และแลกเปลี่ยนผู้แทนทางทูตกันอีก ทั้งรับรองด้วย
ว่าจะสนับสนุนการที่ประเทศไทยสมัครเข้าเป็นสมาชิกแห่งสหประชาชาติ
เจตจำนงทั้งนี้ย่อมเป็นพยานอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นความตั้งใจดี

ของบริเตนใหญ่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สำนักนายกรัฐมนตรี

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๙"

(ร.จ. เล่มที่ ๖๓ ตอน ๔ หน้า ๑๕)

๒.๒.๔.

เมื่อรัฐบาลเสนีย์ ปราโมช สิ้นสุดลงภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปแล้วและผู้แทนประเภทที่ ๑ เข้ารับหน้าที่แล้ว รัฐบาลคงอภัยวงศ์ จึงรับหน้าที่แทนระหว่าง ๓๑ มกราคม ๒๔๘๙ ถึง ๒๔ มีนาคม ๒๔๘๙

รัฐบาลคง ฯ ก็ใช้วิธีหาทางเจรจาอย่างสันติภาพกับอังกฤษ โดยไม่คิดตั้งขบวนการคัดค้านสัญญาสมบูรณแบบกับอังกฤษอื่น จะทำให้อังกฤษยึดครองประเทศไทยต่อไปอีก

๒.๒.๕.

รัฐบาลคง ฯ ลาออกวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๔๘๙ และรักษาการต่อไปถึงวันที่ ๒๔ เดือนนั้น รัฐบาลปรีดี พนมยงค์ ครั้งแรกจึงรับตำแหน่งตั้งแต่ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๘๙ ถึงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๔๘๙

รัฐบาลปรีดี ฯ ได้ใช้วิธีเจรจาทางการทูตโดยสันติกับสหรัฐอเมริกา และบริเตนใหญ่ได้สำเร็จไป ดังปรากฏตามหลักฐานต่อไปนี้

(๑) รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรปี ๒๔๘๙ (สามัญ) ครั้งที่ ๑๙ มีความดังต่อไปนี้

"วันที่ ๔ เมษายน นายกรัฐมนตรีได้แถลงเรื่องสหรัฐอเมริกา

เพิกถอนการยึดเงินไทยให้ที่ประชุมทราบดังต่อไปนี้ “ต่อไปนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศมีข่าวดีจะแจ้งให้ท่านทราบคือเนื่องจากทางสหรัฐอเมริกา ได้เพิกถอนการยึดเงินของไทย และซึ่งจะเป็นทางที่ทำให้เราได้ใช้เงินซึ่งถูกกักกันไว้นั้น มาซื้อของให้แก่ประชาชนได้ขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแถลงต่อไป”

(๒) รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรปี ๒๔๘๙ (สามัญ ครั้งที่ ๓๓ รัฐบาลปรีดี ฯ ได้เจรจากับอังกฤษยกเลิกสัญญาสมบูรณ์แบบกับอังกฤษเรื่องที่เดิมฝ่ายไทยจะต้องส่งข้าวให้อังกฤษโดยไม่คิดราคานั้น เปลี่ยนเป็นอังกฤษต้องชำระราคาข้าวให้ฝ่ายไทยตามราคาตลาดโลกสมัยนั้นในอัตราตันละ ๑๒ ปอนด์ ๑๔ ชิลลิง ถ้าส่งขายให้อังกฤษได้ในเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๙ อังกฤษจะจ่ายให้ในราคาตันละ ๑๕ ปอนด์ ๑๔ ชิลลิง ถ้าส่งขายให้อังกฤษในระหว่างวันที่ ๑ มิถุนายน ถึงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๘๙ อังกฤษจะจ่ายให้ในราคาตันละ ๑๔ ปอนด์ ๔ ชิลลิง

๒.๒.๖.

รัฐบาลอรัญ นาวาสวัสดิ์ ซึ่งเข้ารับตำแหน่งต่อจากรัฐบาลปรีดี ฯ (ครั้งสุดท้าย) ตั้งแต่วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๔๘๙ ถึง ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๙๐ นั้น ได้ใช้วิธีเจรจาทางการทูตที่จะยกเลิกสัญญาสมบูรณ์แบบกับอังกฤษโดยสันติ และขอเพิ่มราคาข้าวขึ้นอีก ดังปรากฏตามบันทึกของนายดิเรก ชัยนาม ในหนังสือชื่อ “ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ ๒” หน้า ๗๓๗ มีความดังต่อไปนี้

“ใน พ.ศ.๒๔๙๐ รัฐบาลอรัญ ฯ ได้แต่งตั้งให้นายดิเรก ชัยนาม เป็นเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอน โดยมีมอบนโยบายสำคัญ

แก่ นายดิเรก ฯ ว่าให้ เจริญยกเลิกความตกลงสมบูรณ์แบบให้ได้เร็วที่สุด เพื่อให้ความสัมพันธ์กับอังกฤษสู่สภาพปกติเหมือนก่อนสงคราม เพราะจะเป็นทางให้เราฟื้นตัวได้เร็วที่สุด โดยหมดกังวลภาระจะต้องปฏิบัติพันธกรณีให้อังกฤษไม่มีที่สิ้นสุด”

ภายหลังที่นายดิเรกได้เจรจาได้ราคาข้าสารเพิ่มขึ้นอีกจากอังกฤษเป็นตันละ ๒๐ ปอนด์แล้ว นายดิเรก ฯ ได้เขียนไว้ในหนังสือชื่อ “ไทยกับสงครามโลก ครั้งที่ ๒ หน้า ๗๓๗ มีความดังต่อไปนี้

“๗ วันหลังจากตกลงเรื่องราคาข้าว หลวงอรรถกิติกำจร (กลิง พนมยงค์) รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศโทรเลขถึงข้าพเจ้า (นายดิเรก ฯ) ในวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ.๒๔๙๐ (ค.ศ.๑๙๔๗) ว่าตามที่ทราบอยู่แล้วว่า รัฐบาลดำริจะขอแก้ไขหรือยกเลิกความตกลงสมบูรณ์แบบนั้นบัดนี้ รัฐบาลได้ตกลงใจแล้วที่จะดำเนินการ ฉะนั้นเมื่อวันที่ ๖ กันยายนศกเดียวกันนั้นได้ยื่นบันทึกช่วยจำต่อเอกอัครราชทูตอังกฤษและอุปทูตอินเดีย แล้วในเรื่องนี้ โดยที่เราจะพบกันที่นิวยอร์ก ฉะนั้น จะได้อธิบายให้ข้าพเจ้าทราบโดยละเอียดพร้อมด้วยบันทึกเหตุผล”

การเจรจาลดความตกลงสมบูรณ์แบบที่เริ่มไว้ในสมัยรัฐบาล อารัง ฯ ต้องชะงักลงโดยการรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ เพราะรัฐบาลอังกฤษไม่ยอมรับรองรัฐบาลไทยที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๙ พ.ย. พ.ศ.๒๔๙๐ (ฉายาว่า “รัฐธรรมนูญฉบับได้ตุ้ม”)

นายดิเรก ฯ ได้บันทึกไว้ในหนังสือเล่มที่อ้างข้างต้นนั้น หน้า ๓๖๒-๓๖๓ มีความดังต่อไปนี้

“ส่วนการเจรจาเลิกหรือแก้ไขความตกลงสมบูรณ์แบบก็เป็นอัน
 ระบุชั่วคราว ต่อมาในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามได้มีการ
 แลกเปลี่ยนแก้ไขหนังสือบางเรื่อง เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม และ
 ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๓ (ค.ศ. ๑๙๕๐) และวันที่ ๓ มกราคม
 พ.ศ. ๒๔๙๔ (ค.ศ. ๑๙๕๑) รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามยอมชำระ
 เงินก่อนที่เจรจาค้างอยู่ในสมัยข้าพเจ้าเป็นทูตที่ลอนดอนดังกล่าว
 แล้ว เงินก่อนที่รัฐบาลตกลงชำระในครั้งนั้นเป็นเงิน ๕,๒๒๔,๒๒๐
 ปอนด์ แม้จะชำระเงินให้แล้วก็ดี แต่ต่อมาอีก ๓ ปีจึงได้มีการแลกเปลี่ยน
 หนังสือเลิกความตกลงสมบูรณ์แบบ เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม
 พ.ศ. ๒๔๙๗”

ในการโต้แย้งกับ พคท.ในข้อเท็จจริงแห่งประวัติศาสตร์
 ดังกล่าวนี้น ท่านปรีดีได้พูดและได้เขียนไว้ในที่หลายแห่ง ทั้งที่เขียนใน
 นามของท่านเองและในนามของผู้อื่น “แหลมทอง พันธูราศรี” ได้บันทึก
 การเข้าพบท่านปรีดี ครั้งหนึ่งและบันทึกของเขาได้ส่งให้ท่านปรีดี
 ตรวจแล้ว มีรายละเอียดดังนี้

บันทึก

การเข้าเยี่ยมคารวะท่านปรีดี พนมยงค์ ณ บ้านพักخانกรุงปารีส
ฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๒๗ พ.ย. ๒๓ พร้อมด้วยข้อมูลที่ผู้บันทึกเห็นว่าเกี่ยว
ข้อง และสัมพันธ์มาด้วยตนเอง

..... โดย นายแหลมทอง พันธูราศรี สต็อคโฮล์ม สวีเดน
คณะผู้เข้าเยี่ยมคารวะครั้งนี้ได้แก่

1. คุณแฉะ ดิลกวิทยรัตน์ 2. คุณสุภาพ พัส่อง
3. คุณวิทยากร เชียงกูร 4. คุณแหลมทอง พันธูราศรี
5. คุณพรภิรมย์ 6. คุณเสาวนีย์ ลิ้มมานนท์

ซึ่งเป็นผู้ติดต่อและร่วมการสนทนากันอยู่ด้วยเป็นเวลาเกือบ
สองชั่วโมง

เนื่องในโอกาสที่คณะดังกล่าวได้ไปร่วมสัมมนาทางวิชาการ
ที่กลุ่มนักศึกษาชาวไทยในฝรั่งเศสจัดขึ้นในช่วงวันที่ ๒๕-๒๘ พ.ย.
๒๓ ในหัวข้อเรื่อง “ปัญหาการเมืองสังคมไทย” หลายคนในที่นั้น
มีความประสงค์ร่วมกัน ที่จะเข้าเยี่ยมคารวะท่านรัฐบุรุษอาวุโส
ปรีดี พนมยงค์ ผู้บันทึกเองมีความตั้งใจอย่างแรงกล้ามานาน ที่จะเข้า
เยี่ยมคารวะในฐานะสายเลือดเสรีไทยแห่งอำเภอสว่างแดนดินสกลนคร
ประกอบกับมีความรู้สึกเสมอว่า ถ้าได้ไปปารีสแล้วไม่ได้เยี่ยมคารวะ
ท่านฯ ก็เหมือนไม่ได้ไปปารีสนั่นเองทีเดียว จึงปรารภกับเพื่อน ๆ
ที่มีความประสงค์ตรงกันอยู่แล้ว ในที่สุดคุณเสาวนีย์ ลิ้มมานนท์รับ
อาสาติดต่อกับทางบ้านพักของท่าน และได้นำคณะดังกล่าวเข้า

เยี่ยมคารวะเมื่อวันที่ ๒๗ พ.ย. ๒๓ เวลา ๑๔.๐๐ น. (เพราะในตอนเย็นวันนั้นเอง คุณแล คุณสุภาพ ก็กำหนดเดินทางกลับไปกรุงเทพฯ วันรุ่งขึ้น คุณวิทยากรและคุณพรภิรมย์ ก็จะกลับไปเช่นเดียวกัน ทั้งสี่คนได้ทุนของเนเทอร์แลนด์ไปศึกษาค้นคว้าทางสังคมศาสตร์ที่กรุงเทพฯ)

คณะของเราได้เข้าเยี่ยมคารวะตรงเวลาที่กำหนดไว้ คือ ๑๔.๐๐ น. เมื่อทุกคนทำความเคารพตามประเพณีไทยแล้ว ท่านกล่าวคำทักทายและเชิญที่ห้องรับแขก ระหว่างนั้นก็มีการถามทุกข์สุขตามธรรมเนียม ท่านฯ เริ่มทักทายคุณสุภาพ เป็นอันดับแรก... เขาปล่อยแล้วหรือ ปล่อยอย่างไร? อยู่ในคุกนานไหม? คุณสุภาพตอบทุกคำถาม แล้วท่านฯ ก็ถามคนอื่น ๆ ทุกคน หลังจากที่ทุกคนนั่งเรียบร้อยแล้วท่านฯ เริ่มต้นสนทนา มีใจความ (เท่าที่สมองของผู้บันทึกสามารถจดจำได้) โดยย่อ ๆ ดังนี้

ท่านฯ ประรภขึ้นว่า....“มาสัมภาษณ์กันหรือ”

พวกเราดูตื่นเต้นและสดชื่นกันทุกคน หนึ่งในพวกเราตอบท่านฯ ไปว่า....“มาสัมภาษณ์ทางวิชาการ”

ท่านฯ สนทนาเป็นเชิงถามทั่ว ๆ ไปว่า....“เป็นนักวิชาการนั้น อ่านหนังสือกว้างขวางหรือเปล่า....”

อ่านข่าวสารต่าง ๆ ทัวถึงและทันเวลาไหม?...วารสาร “ตะวันใหม่” อ่านบ้างหรือเปล่า

หรือว่าไม่อ่าน?

คณะผู้เข้าเยี่ยมคารวะเจียบอยู่พักหนึ่ง แล้วหนึ่งในพวกเราตอบท่านฯ ไปว่า....“ไม่ค่อยได้อ่าน เพราะมาอยู่เมืองนอกแล้วหา

อ่านยากหน่อย”

ท่านฯ สนทนาต่อไปว่า....“มาสัมมนาเกี่ยวกับวิชาการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับทาง‘มาร์กซิสต์’นั้น.... รู้ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับ‘คอมมิวนิสต์’ (คอมมิวนิสต์อินเตอร์เนชันแนล) หรือเปล่า?

พวกเราเจียบไปพักหนึ่งแล้วตอบท่านฯ ไปว่า.... “ไม่รู้”

ท่านฯ ว่า....“อ้าว... ไม่รู้อย่างไร... เป็นนักวิชาการยังต้องรู้ (ท่านย้า)”

พวกเราผู้สืกอาย ต่างคนต่างเจียบไปพักหนึ่ง ท่านฯ จึงสนทนาต่อไปว่า

..... เป็นนักวิชาการต้องค้นคว้าหาข้อเท็จจริง

..... ต้องรู้อะไรให้มันลึกซึ้งจริงจัง

..... ให้ยึดหลักกาลามสูตร

ฯลฯ

ท่านฯ สนทนาต่อไปอีกพักหนึ่งแล้วจึงวกเข้าเรื่องเกี่ยวกับ “พคท.”

ท่านฯ ถาม..... “รู้หรือเปล่าว่าเขาตั้งกันมาเมื่อไร อย่างไร?”

พวกเราไม่มีใครตอบ ต่างคนต่างเจียบอยู่พักหนึ่ง ท่านฯ จึงเริ่มชักเป็นการใหญ่ว่า

“ไหน...มีใครเคยไปร่วมกับเขาไม่ใช่หรือ?...ไปร่วมอย่างไรไม่รู้ ความเป็นมาของเขา?...เห็นเขาว่าตั้ง พ.ศ.2485 แต่ปี พ.ศ. 2484 สงครามได้เริ่มแล้ว แล้วมาอ้างว่า เขานำประชาชนไทยลุกขึ้นต่อสู้กับญี่ปุ่นจนได้ชัยชนะ”

พวกเรานิ่งฟังทำเฉยๆ ท่านฯ ก็สนทนา (เทศนา) ไปเรื่อย ๆ

ตอนหนึ่งท่านขกล่าว่า.....เรื่องการตั้งพรรค (พคท.) นั้นะ มันมีเงื่อนไขอยู่ เขาเขียนว่าตั้งปี พ.ศ.2485 แล้วร่วมเสรีไทยนำการต่อสู้ญี่ปุ่น เรื่องนี้ผม (ท่านปรีดี) เคยถามเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของจีน คือ “หลี่จี้ชิน” ณ โรงแรมแห่งหนึ่งในเมืองจีน (ขณะที่ยังอยู่ในประเทศจีน) ท่านหลี่จี้ชินก็ยืนยันว่า ตั้งหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงแล้ว แต่ทำไมเขาจึงเขียนอย่างนั้น ท่านหลี่จี้ชินบอกว่าจะบอกให้เขาแก่ ท่านกับบอกผู้ได้บังคับบัญชาไป พอผู้ได้บังคับบัญชาคนนั้นตายไป ก็มีลูกศิษย์เขารับช่วงมา ก็ไม่ได้แก่จนทุกวันนี้.....เรื่องนี้เป็นความจริง “หลี่จี้ชิน” ก็ยังมีชีวิตอยู่.....ถามเขาดู ถ้าเขาพูดว่าไม่ได้พูดอย่างนี้ผม (ท่านปรีดี) จะเขียนจดหมายไปเอง เขาเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ เขามีสัจจะ^{1/}.....

คำว่า “พรรค” รู้ใหม่ว่ามีการเริ่มต้นใช้กันตั้งแต่เมื่อไร? อย่างสมัยผมนี้ใช้คำว่า “คณะ” คือ “คณะราษฎร” คำว่า “พรรค” เพิ่งจะมาใช้กันหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง เช่นพรรคอะไรต่าง ๆ เป็นต้น.....

จำได้ไหม ตอนศึกฤทธิ์ไปเมืองจีนครั้งแรก ได้พบกับประธานเหมาฯ แล้วท่านเหมาฯว่าอย่างไรเกี่ยวกับ พคท. เป็นนักวิชาการต้องค้นคว้าให้ทั่วถึง...ท่านเหมาฯบอกว่า “...จนป่านนี้ยังไม่เคยเห็นผู้แทนของ พคท. ไปเยี่ยมท่านฯสักครั้งเลย...” นั่นมันหมายความว่าอย่างไร? ต้องค้นคว้าหาความจริง...แล้วจะมาอ้างว่า พคท.นำประชาชนไทยลุกขึ้นสู้กับญี่ปุ่นจนได้ชัยชนะได้อย่างไร?...ความจริงมีอยู่แล้วในเอกสารเสรีไทยที่ผม (ท่านปรีดี) ได้รวบรวมไว้ใน “จดหมายเหตุถึงพระพิศาลสุภุมวิท” (ชื่อหนังสือจริง ๆ คือ จดหมายเหตุของนายปรีดี พนมยงค์

ถึงพระพิศาลสุขุมวิท : เรื่องหนังสือจดหมายเหตุของเสรีไทยเกี่ยวกับ
ปฏิบัติการในแคนาดา นิวเดลี และสหรัฐอเมริกา กับภาคผนวกเรื่องเสรี
ไทยบางประการ.) ถ้าผม (ท่านปรีดี) ไม่แก้ไขกรณียี่เจียงไคเช็คจะเข้า
มาปลดอาวุธญี่ปุ่นในเมืองไทยตอนนั้น เมืองไทยก็จะถูกยึด
ครอง และถูกแบ่งเป็นไทยเหนือกับไทยใต้ โดยจีนยึดครองไทย
เหนือ อังกฤษยึดครองไทยใต้ ดีว่าทางกองบัญชาการฝ่ายสัมพันธ
มิตรที่มีหลอดหลุยส์ เมานท์เบเทเดนเป็นผู้บัญชาการได้เข้ามาปลดอา
วุธญี่ปุ่นเพียงฝ่ายเดียว พวกคนจีนจึงไม่พอใจ มันจึงก่อให้เกิดกรณี
“เลี้ยวพะ” ขึ้น ที่เขาวราช...อ่านเนื้อความโดยละเอียดจากจดหมาย
เหตุสิ...เป็นนักวิชาการต้องค้นคว้าหาข้อเท็จจริง...แล้วอย่างนี้จะมาอ้าง
ว่านักคนไทยลุกขึ้นต่อสู้กับญี่ปุ่นจนได้ชัยชนะได้อย่างไร?...เอากัน
เพียงแค่นี้ก็พอแล้วว่า พคท.มีความเป็นมาอย่างไร มันตั้งอยู่บนข้อ
เท็จจริงหรือไม่? ไปรวมกับเขาได้อย่างไร...ความเป็นมากังยังไม่รู้..."

พอถึงตอนนี้ผู้บันทึก (แหลมทอง พันธูราศรี) ได้โอกาสแลกเปลี่ยนการสนทนาบ้าง จึงกล่าวขึ้นว่า....“นี่แหละเป็นสาเหตุสำคัญ
ที่กระผมต้องคลานออกจากป่าด้วยความขมขื่นใจยิ่ง^{2/}” และได้เรียน
ท่านฯ เพิ่มเติมว่า.....” ผมเข้าป่าจับปืนสู้ในฐานะพรรคสังคมนิยมฯอยู่
ร่วมต่อสู้กับ พคท.หนึ่งปี ไปอยู่ใกล้ชายแดนจีนด้านเมืองคุนหมิง ยูนนาน
ที่เรียกกันว่า “เอ-30” แต่ยังอยู่ในเขตแดนของประเทศลาว”

ท่านฯถาม.....“แล้วออกมาอย่างไร”

ผู้บันทึก..... “ออกมาโดยผ่านลาว มาขึ้นเครื่องบินที่เวียงจันทน์
ผ่าน พม่า อินเดีย-ตะวันออกกลาง มอสโคว์

สต็อคโฮล์ม แล้วพำนักอยู่สวีเดนในฐานะผู้ลี้ภัยการเมือง ออกมาด้วยกันสองคนกับคุณคำสิงห์ศรีนอก”

ท่านฯถาม.....“แล้วคุณคำสิงห์ล่ะ?”

ผู้บันทึก..... “คุณคำสิงห์กำลังจะไปเยี่ยมบ้านที่กรุงเทพฯ มาด้วยไม่ได้ จึงฝากความคารวะมายังท่านฯ รวมทั้งครอบครัวหมอลือต จีระศิริด้วย”

ท่านฯปรารภว่า.....“หมอลือตเป็นคนเสียสละมากด้วยนะ มาเสียชีวิตอยู่เมืองนอก”

ผู้บันทึกเรียนเพิ่มเติมอีกว่า.....“ขณะรอเครื่องบินอยู่ที่เวียงจันทร์ เพื่อนมิตร^{3/} ได้เล่าให้ฟังว่าได้มีโอกาสพบท่านนายพลสิงคโปร์ ท่านฝากความมาว่า ถ้าใครมีโอกาสไปเยี่ยมท่านปรีดีที่ปารีส ก็ขอฝากความคารวะมายังท่านฯด้วย”

ท่านฯตอบว่า.....“สิงคโปร์ เขาเป็นเพื่อนเกลอกับ เตียง ศิริจันทร์ เมื่อครั้งเสรีไทยโน้น”

ผู้บันทึก..... “ผมก็เป็นสายเลือดเสรีไทยอำเภอสว่างแดนดิน สกลนคร คุณพ่อคือครูเสาร์ เป็นฝ่ายคุมกำลังอยู่ที่อำเภอสว่างแดนดินร่วมกับครูครอง จันดาวงศ์^{4/} และครูอื่น ๆ อีก โดยขึ้นสายบังคับบัญชาต่อนายเตียงอีกชั้นหนึ่ง”

ท่านฯ.... เมื่อครั้งเสรีไทยโน้น ญี่ปุ่นเขาพยายามค้นหา โดยเฉพาะสนามบินหลายแห่งที่เขาสงสัย เช่นสนามบินที่มหาสารคามเป็นต้น....”

ท่านฯ สนทนาเกี่ยวกับเสรีไทยต่อไปอีกพักหนึ่งแล้วจึงออกมา
 พูดถึง ผู้ที่ติดตามท่านฯไปอยู่เมืองจีน ท่านเล่าว่า.....คนที่ตามไปอยู่
 เมืองจีนร่วมกับผมก็หลายคน คนที่เขาตั้งใจศึกษาค้นคว้ามันก็มี
 ข้อเขียนของท่านประธานเหมาฯหลายเรื่องหลายหัวข้อ ก็เป็นงาน
 เขียนที่ดี อย่างคุณเจียบ อัมพุนันท์ นี่เขาก็ค้นคว้าศึกษา แล้วมา
 เขียนอะไร ๆ ให้คนรู้ ก็ถูกหนังสือพิมพ์ และคนของพรรค (พคท.)
 ใครต่อใครเขียนทำลายจนเสียหายหมด.....แม้แต่หนังสือของผม
 (ท่านฯปริดี) ที่ผมเขียนไว้ มีคนเอาไปขายในแผงหนังสือที่ธรรมศาสตร์
 ก็ยังโดนกลั่นแกล้ง...มีคนขาเป๋ ๆ เข้าไปอาละวาดถ่มน้ำลายใส่อย่าง
 นี้ก็มี คุณป่วยผ่านมาตอนนั้น ผมจึงถามดู คุณป่วยแจ้งให้อาจารย์
 นงเยาว์รับไปช่วยแก้ไข...แล้วจะมาเอาอะไรกับผมอีก...นี่ยังไม่พอ
 นะ พวกในป่าก็เริ่มเอาผมอีกแล้ว นี่ฟังเทพคุณทองปักษ์พูดสิ พูด
 พลังสั่งให้แว่น (เสาวณีย์) เอาเทปแคสเทคมาเปิด...เป็นคำพูดของคุณ
 ทองปักษ์ พูดถึงปัญหาการสร้าง “แนวร่วม” ของ พคท.ที่เอ-๓๐ใน
 ส่วนที่เกี่ยวข้องพาดพิงถึงท่านฯปริดี กับอาจารย์ป่วย (พูดประมาณ
 10 นาที)

เนื้อความของคำพูดในเทปพอสรุปได้โดยย่อดังนี้ :

ขณะอยู่ที่ เอ-๓๐ซึ่งเป็นสำนักแนวร่วมของพคท.นั้น ได้มีการ
 ศึกษาค้นคว้าอย่างรีบด่วนเพื่อที่จะสร้างแนวร่วมให้ได้ พรรคการ
 เมืององค์กรการเมือง ผู้รักชาติรักประชาธิปไตยที่อยู่ในสำนักก็เร่งศึกษา
 กัน ผู้รักชาติรักประชาธิปไตยทั้งหลายก็มีความรู้ลึกซึ้งดคล่องต้องกัน
 ว่า น่าจะเชิญคนอย่างอาจารย์ปริดี หรืออาจารย์ป่วยมาเป็นประธาน
 แนวร่วมให้ได้ จึงมอบให้ พคท. เร่งทำการติดต่อกับท่านฯดังกล่าว

โดยมอบหน้าที่ให้ “สหายสม” หรืออุดม ศรีสุวรรณรับไปดำเนินการ

หลังจากที่ทุกคนรอฟังข่าวความคืบหน้าด้วยความหวังอยู่ระยะ
เวลาหนึ่ง สหายสมหรืออุดม ศรีสุวรรณก็มาพูดอ้อม ๆ แอ้ม ๆ ออกมา
ว่า อาจารย์ปรีดีนั้น “ตกเวทีประวัติศาสตร์” ไปแล้ว...ภรรยาของท่านก็
เป็นลูกพระยา...ฯลฯ เรื่องอาจารย์ปรีดีนั้นอย่าไปห่วงเลย มีคนของ
พรรคคอยติดตามเอาใจใส่ท่านอยู่อย่างใกล้ชิดอยู่แล้ว...หลังจากนั้นมา
เรื่องก็ค่อย ๆ เงียบหายไป

นอกจากนั้นคุณทองบักซ์ยังได้กล่าวถึง พคท.ที่ก่อกวนแก่ง
ท่านฯปรีดี เช่น ที่สำนักแนวร่วมเอ ๓๐ มีการจัดห้องสมุดของสำนักฯ
โดยมอบหน้าที่ให้คุณชูวิธ โอวาทวงศ์ อดีตนายก อมธ. เป็นผู้รับผิดชอบ
ขณะที่ผม (ทองบักซ์) เข้าไปอยู่เอ-๓๐ใหม่ ๆ นั้น ได้นำหนังสือที่
เขียนโดยอาจารย์ปรีดีไปด้วยหลายเล่ม และได้มอบไว้ที่ห้องสมุดของ
สำนัก แต่ต่อ ๆ มาอีกไม่นาน หนังสือเหล่านั้นก็หายไปทีละเล่มสอง
เล่มจนหมด....(จบเรื่องเทป)^{5/}

ท่านฯ สนทนาต่อไปอีกว่า...นี่ถ้านำการปฏิวัติสำเร็จขึ้น
มาจริง (พูดพลางส่ายหน้าไปมา) ก็คงต้องฆ่ากันอีกยกใหญ่ เหมือน
ในหลายประเทศ ผม (ท่านปรีดี) ก็คงต้องขึ้นศาลประชาชนสิท่า...?
...เห็นไหมเมืองจีนตอนนี้ กำลังไต่สวนฟ้องร้องกันอยู่...พวกคุณอ่าน
ข่าว...ติดตามดูทีวี.หรือเปล่า?...พวกสีคนนั้นมีหวังตายนี่นั่น...ทำเป็น
เล่นไป

ผมถูกข่มเหงมาตลอด...พูดพลางหยิบวารสาร “เศรษฐกิจ”
ขึ้นมาให้ดู...“นี่ก็เอาผมอีก ผมกำลังเขียนชี้แจงลงในวารสารของ
สมาคมนักเรียนไทยในฝรั่งเศส เขาจะมาเอาเร็ว ๆ นี้...ข้อความมันพาด

ฟังมาถึงผม...” คนออกจากป่าก็เหมือนนักเรียนนอกที่กลับจากยุโรป
ในสมัย ร.6-ร.7 ออกมาแล้วก็เที่ยวไปพูดในที่ต่าง ๆ เพื่อหาความดี
เพิ่มค่าให้แก่ตัวเอง” ท่านอ่านข้อความดังกล่าวให้ฟัง พลังหัน
ไปตามคุณวิทยากร เชียงกูร

“...ไหน...คุณวิทยากรก็ร่วมอยู่ในคณะบรรณาธิการไม่ใช่หรือ?”

วิทยากร..... “ผมไม่ทราบครับ เขาเอาชื่อไปใส่ไว้เฉย ๆ”

ท่านฯ..... “อ้าว...ไม่ได้ซี...ใครเขาว่าพระวัดไหนก็ต้อง
มองไปที่พระวัดนั้นว่ามีที่องค์ คุณก็เคยศึกษา
ทางด้านมาร์ชกซิสต์มาบ้างแล้ว...ทุกอย่าง
มันเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้ มันต้องมีคอนเน็คชั่น
คนอ่านใครเขาก็ย่อมรู้ว่าแนวทางไหน ของ
ใคร โดยเฉพาะมาลงในวารสารที่เกี่ยวกับ
เศรษฐกิจจอย่างนี้...”

ท่านฯ หยุดเว้นระยะการสนทนาพักหนึ่ง หลังจากดมยาหอม
แล้วจึงกล่าวขึ้นว่า...มี “ศาสดา” อยู่สองท่าน
เขียนมาสัมภาษณ์ที่กรุงเทพฯ...
เออเนี มาจากกรุงเทพฯ ใหม?...นี่ก็เอาผมอีก
(พูดพลังหันไปหยิบเอกสารมาขึ้นหนึ่ง)...
อ่านเอกสารสัมภาษณ์หรือเปล่า^{6/}

คุณพรภิรมย์ตอบ.... “ได้ร่วมนั่งฟังอยู่ด้วย แต่เห็นว่าไม่ค่อยเป็น
วิชาการนัก เป็นการโต้ตอบกันระหว่างคนที่ไป
แนวทางจีน และแนวทางเวียดนาม”

ท่านฯ พลิกเอกสารไปมาหลายหน้า (ผู้บันทึกเรียนท่านว่า

หน้า ๒๒-๒๓ ท่านฯว่าจำแม่นนี่) แล้วท่านฯก็อ่านเป็นภาษาไทยให้ฟัง...พคท. เต็บใหญ่ในช่วงที่ร่วมกับเสรีไทยต่อสู้กับญี่ปุ่นพอสงครามยุติแล้ว สมาชิกพคท.ได้ร่วมในคณะรัฐบาลปรีดี พนมยงค์ ค.ศ.๑๙๔๖-๑๙๔๗ (พ.ศ.๒๔๘๙-๒๔๙๐)นอกจากนั้นพคท.ยังดำเนินงานอย่างได้ผลกับอดีตเสรีไทย ชนชั้นนำที่ไม่ใช่ข้าราชการ รวมทั้งผู้นำแห่งราชนาวิไทยอีกด้วย ในปี ค.ศ.๑๙๔๙ พคท.ได้ร่วมทำรัฐประหารที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งนำโดยปรีดี..... “เอาอะไรมาพูด” (ท่านฯเน้นเสียง)...ไหน...ไหน...คนไหนในคณะรัฐบาลผมที่เป็นสมาชิก พคท. (พูดพลางหยิบรายชื่อคณะรัฐมนตรีชุดนั้นมาอ่านได้ฟัง)...ไหน...คนไหนเป็นสมาชิก พคท....เรื่องนี้ผมจะเอาขึ้นฟ้องศาล ให้ศาลตัดสิน....(ท่านเว้นระยะพูดพักหนึ่ง แล้วหันหน้ามาทางผู้บันทึกถามว่า)
 “คุณเป็นทนาย หรือมีความรู้ทางกฎหมายหรือเปล่า? ผมจะมอบให้คุณไปฟ้อง”

ผู้บันทึก “ผมไม่มีความรู้ทางกฎหมายครับ”

ท่านฯ หยุดคิดหนึ่งแล้วพูดว่า...“อย่างนั้นก็เก็บไว้ก่อน...ยังไม่ฟ้องล่ะ?”.....เห็นไหมผมถูกข่มเหงมาโดยตลอด เดียวนี้กำลังตามมาข่มเหงถึงเมืองนอก อย่างนาย แถเดียส ฟลัด ลูกเขยพระยา...นั่นก็โดนหลอก นี่กำลังจะหลอกฝรั่งแถวนี้อีก อีกหน่อยก็โคตรต่อ ๆ กัน

ไป...แล้วพวกคุณเห็นเป็นอย่างไร? (ท่านฯถาม :
 วิทยากร เขียงกูร ออกความเห็นว่...“พคท.ให้ร้ายท่านเกินไป”
 ท่านฯ หน้าเปลี่ยนสีอย่างเห็นได้ชัดว่าโกรธ พร้อมกับพูดว่...
 คุณใช้คำว่า “เกิน” ไปก็แสดงว่มันมีความจริงที่

วิทยากร.....“ผมพูดผิดครับ”

ทันใดนั้นคุณแวน (เสาวณีย์) ก็พูดขึ้นว่ “คุณตา...จวนบ่ายสี่
 โมงแล้ว เดี่ยวไม่ทันรถได้ดินตามเวลาที่นัดกับเพื่อนเอาไว้” ท่านฯ
 หยุดสนทนาแล้วมอบหนังสือให้คนละหนึ่งเล่ม ท่านฯจะสนทนาต่อ
 แต่คุณแวนบอกพวกเราว่ เดี่ยวไม่ทันรถ ขอให้เตรียมตัว...ทุกคนลุกขึ้น
 เตรียมเดินเข้าไปหยิบไอเวอร์โคิตของตัวเอง ทันใดนั้นผู้บันทึกได้ตรง
 ไปกราบที่เท้าของท่านฯ พร้อมกับพูดด้วยความรู้สึกอัดอั้นตันใจว่

“ผมพร้อมจะสู้กับคนพวกนี้ครับท่านฯ”

ท่านฯ จ้องหน้าผู้บันทึก พลางถามว่.....“สู้เป็น หรือ สู้ตาย”
 ผู้บันทึกตอบด้วยเสียงสั้นเครือว่..... “ผมสู้ตายครับ”

ท่านฯ ลุกขึ้นพร้อมยกมือขึ้นเหนือศีรษะพลางพูดว่.....“ผมก็สู้
 ตาย...ถึงจะแก่อย่างนี้ก็”

ท่านฯกล่าวเป็นเชิงหวังไบบ้านเมืองว่.....“ขอฝากชาติด้วยนะ”

“ครับ...ผมขอรักษาชาติด้วยชีวิต” คือคำรับปากของผู้บันทึก-
 แหม่มทอง พันธูราศรี.

ต่อไปเป็นเชิงอรรถที่ผู้บันทึกเห็นว่าเกี่ยวข้องกับ การสนทนา

1/ (หน้า ๒) เกิดปัญหาขึ้นมาว่า ถ้า พคท. ไม่ได้ตั้งจริงตามที่เขียนไว้ (๑ ธค.๒๔๘๕) มันหมายความว่าอย่างไร? จึงขอความรู้เพิ่มเติมจากท่านผู้รู้ทั้งหลาย และจะต้องค้นคว้าสอบถามเพิ่มเติมต่อไปอีกโดยเฉพาะ “หลี่จี้ชิน” ที่ท่านปริตีอ้างถึง เป็นไปได้ไหมที่ พคท. ถือเอาวันก่อตั้ง “สมาคมกรรมกรโรงสี” ที่กรุงเทพฯ เป็นวันก่อตั้งพรรค เพราะอดีตสมาชิก พคท. คนหนึ่งกล่าวว่าแรก ๆ นั้น เริ่มต้นจากหน่วยหนึ่งของนักลัทธิมาร์ชกที่มาจาก พคจ. (สาขาสยาม) หรือว่าแรก ๆ นั้นตั้งเป็นสมาคมอะไรสักอย่างหนึ่ง เช่น “สมาคมจีนโพ้นทะเล” “สมาคมพ่อค้าจีน” ฯลฯ แล้วมาเปลี่ยนเอาเป็นวันก่อตั้งพรรค เพื่อหวังผลในการโฆษณาว่าเป็นองค์กรนำ การต่อสู้กับญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่สอง

๒/ (หน้า ๓) สาเหตุสำคัญที่ผู้บันทึกต้องคลานออกจากป่าด้วยความขมขื่นใจยิ่งก็คือ...เมื่อได้สัมผัสสูตรธรรม ได้เห็นพฤติกรรมการจัดตั้ง และพฤติกรรมโดยส่วนรวมขององค์กรที่ได้แสดงออกมาโดยลำดับ ทำให้แน่ใจว่า ขบวนการปฏิวัติที่ตัวเองกำลังร่วมอยู่นั้นไม่ได้ยืนหยัดพิทักษ์ผลประโยชน์ของประเทศไทยเป็นอันดับแรก เพราะถูกครอบงำ (โดยจีน) อย่างรอบด้าน ทั้งวิธีการคิด (ทฤษฎี) วิธีการจัดตั้ง ตลอดจนปัจจัยการสนับสนุนทางวัตถุและการเงินก็ถูกครอบงำโดยสิ้นเชิง

๓/ (หน้า ๓) เพื่อนมิตรที่ได้พบกับนายพลสิงคโปร์ คือคุณทองปักษ์ เพียงเกษ ได้เล่าให้ผู้บันทึกฟังอีกทอดหนึ่งขณะที่เรือเครื่องบินอยู่ที่เวียงจันทร์ว่า...“นายพลสิงคโปร์ควักรูปถ่ายของท่านปริตีออก

มาอวด พลังพูดตัดพ้อต่อว่าพวกเราอย่างมากว่า “จะคิดทำการปฏิวัติประเทศไทย ทำไม่ไม่ใช้ธงผืนนี้” เหตุที่ได้พบคุณทองปักซ์ตอนนั้น เพราะออกเดินทางจากเอ-๓๐ จากเมืองอุดมชัยในเที่ยวบินเดียวกัน ผู้ที่มาในเที่ยวบินนั้น นอกจากคำสิงห์ กับแหลมทอง ซึ่งจะเดินทางต่อไปยังสวีเดนแล้ว ยังมีทองปักซ์ พร้อมภรรยาและลูกชายคนเล็ก ที่เดินทางมารักษาโรคหัวใจที่เวียงจันทน์ อีกสามคนคือ คุณสมคิด สิงสง คุณธัญญา ชุนชฎาธาร คุณสมบุญธน์ สุวรรณฝ่าย ซึ่งจะเดินทางต่อไปยังแนวหน้าภูพาน เที่ยวบินที่รับคณะดังกล่าวออกมา เป็นเที่ยวที่ไปส่งคุณนพพร สุวรรณพานิช และคุณอาคม สุวรรณนพ (เข้าเอ-๓๐) ก่อนจากกันที่สนามบินเมืองอุดมชัย คุณนพพรได้กล่าวแก่คำสิงห์และแหลมทองว่า “ถึงสต็อคโฮล์มแล้ว อย่าไปยุ่งกับแม่মনะพวก-เหมาอีสต์ มันมีอยู่ ๒-๓ คนเท่านั้น” ผู้บันทึกกับคำสิงห์ได้แต่อมยิ้ม พลังพูดกันว่า “รายนี้ไม่นานหรอก บ้าแน่ ๆ เพราะเขากำลังเดินทางไปเข้าถ้ำเหมาอีสต์จริง ๆ...” (เหตุเกิด ๕ ก.ย.๒๐)

๔/ (หน้า ๓) ผู้บันทึกใคร่ยืนยันเกี่ยวกับ “ครูครอง จันดาวงศ์” ที่มีผู้เข้าใจไม่ถูกต้อง และพูดกันต่อ ๆ ไปว่าเป็นสมาชิกคนสำคัญของ พคท. “ขณะ” ที่ถูกประหารชีวิต ณ สนามบินอำเภอสงว่างแดนดิน พร้อมกับนายทองพัน สุธธิมาศ ในข้อหา “คอมมิวนิสต์” จนถึงกับมีเอกสารไปสัมภาษณ์ระหว่างประเทศที่กรุงเฮก (หน้า ๒๖) ว่าเป็นสมาชิกชั้นนำแห่งคณะกรรมการกลางพคท....ความจริงก็มีอยู่ว่า หลังจากเสรีไทยได้ประกาศสลายตัวไปแล้ว ผู้ที่เคยร่วมงานเสรีไทยก็ดำเนินงานเคลื่อนไหวทางการเมืองตามความนิยมชมชอบของตัวเอง ครูครองฯ ได้เคลื่อนไหวตั้ง “กลุ่มสามัคคีธรรม” และสมัครรับเลือกตั้ง ได้รับ

เลือกตั้งเป็น ส.ส.สกลนครปี พ.ศ.๒๕๐๑ สังกัดพรรคเศรษฐกิจ... “หลายคน” ได้ยืนยันว่า “ตอนนั้น” คุรุครองเป็นเพียง “สมาชิกเตรียมเท่านั้น” ยังไม่มีฐานะเป็นสมาชิกพรรคสมบูรณ์เสียด้วยซ้ำ ส่วนนายทองพัน สุทธิมาศ ยังไม่ได้เป็นแม้แต่สมาชิกเตรียม...ผู้ที่ให้ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ได้ก็คือ สหายพูวา (ยังอยู่ในป่าเขตดงผาลาดสว่างแดนดิน สกลนคร) สหายอักษร (นายอาจ ยืนนาน) ได้ออกมาอยู่ที่บ้านบ่อแกใหญ่ อ.สองดาว จ.สกลนคร อีกคนหนึ่งเป็นน้องชายชายของผู้บันทึกเอง คือนายประยงค์ พันธราศรี อดีตสมาชิก พคท. (สหายอุดม) ซึ่งเข้าร่วมต่อสู้ด้วยอาวุธที่ภูพานเป็นเวลา ๓ ปี บาดเจ็บขาหักพิการมาจนบัดนี้ ปัจจุบันพำนักอยู่ที่สวีเดนในฐานะผู้ลี้ภัยการเมือง อีกคนหนึ่งที่จะให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ สหายพิชิต เลขาธิการคณะกรรมการจังหวัดเขต-๕๕๕ (รอยต่อสกลนคร-อุดรธานี-กาฬสินธุ์) คนเหล่านี้ได้ยืนยันว่า “ตอนนั้น” คุรุครองเป็นเพียง “สมาชิกเตรียม” เท่านั้น พอตายไปแล้วทางพรรคจึงยกย่องให้เป็นสมาชิกพรรค (หรืออาจถึงกรรมการกลางชั้นนำของ พคท.-ดังเอกสารที่มีผู้นำไปเสนอที่กรุงเทพฯ) เพื่อดึงเอามวลชนของคุรุครองที่กำลังโกรธแค้นรัฐบาลในขณะนั้น และเพื่อเคลื่อนไหวตามสายจัดตั้งเก่าของเสรีไทยที่คุรุครองเคยทำมา

อนึ่ง พคท.ได้ใช้วิธีเดียวกันนี้ไปชักชวนอดีตเสรีไทยให้เข้าร่วมงานด้วย โดยอ้างว่าเป็นของขบวณเสรีไทยที่ได้พัฒนาไปอีกก้าวหนึ่ง เพราะตอนนั้นอดีตสมาชิกเสรีไทยทราบดีว่าหัวหน้าใหญ่เสรีไทยคือ ท่านปรีดีได้พำนักอยู่ในจีน (ปักกิ่ง) จึงทำให้อดีตเสรีไทยเหล่านั้นเชื่อและร่วมงานกับ พคท.อย่างเต็มใจ พคท.จึงขยายงานได้อย่างรวดเร็ว

ในเขตภูพาน ซึ่งเคยเป็นฐานที่มั่นของเสรีไทยภาคอีสาน

อนึ่ง มีนักวิชาการหลายคนสนใจผลงานและชีวิตการต่อสู้ (ในป่า) ของ “จิต ภูมิศักดิ์” ผู้บันทึกใคร่เสนอแนะให้หาข้อเท็จจริง จาก “สหายสวัสดิ์ หรือสหายเทียนทอง” ชื่อจริงคือ นายแพง พจนาคณบ้านดอนยาว อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร เพราะผู้นี้เข้าร่วมต่อสู้ด้วยอาวุธที่ภูพานมานาน ๑๕ ปี จนได้ฉายาว่า “เจ้าป่า” เขาเป็นผู้ช่วยเหลือ จิต ภูมิศักดิ์ ตั้งแต่เริ่มอยู่ป่า จนถึงวันที่จิตฯ “เสียสละ” ที่ค่ายบ้านหนองกุง อ.วาริชภูมิ สกลนคร ผู้ที่ทำให้จิตฯ ถึงกับต้องเสียสละก็ยังมีชีวิตอยู่จนปัจจุบันนี้ เขาชื่อ, “กำนันแหลม” บ้านหนองกุงนั่นเอง ทราบว่าปัจจุบันนายแพง พจนาคณได้มอบตัวที่กองทัพบกที่สองส่วนหน้า (สกลนคร) นอกจากนั้นยังหาข้อเท็จจริงได้จาก “สหายมติ” คนบ้านดอนส้มโฮง อ.วาริชภูมิ สกลนคร เช่นเดียวกัน.

๕/ (หน้า ๔) ผู้บันทึกเอง (ขณะที่คุณทองปักษีพูดถึงดังในเทปนั้น) ก็อยู่ที่เอ-๓๐ ด้วยผู้หนึ่ง ในตอนนั้นกระแสรสร้าง “แนวร่วม” กำลังสูง ผู้รักชาติรักประชาธิปไตยกำลังรอคอยข่าวคืบหน้าในการติดต่ออาจารย์ปรีดี อาจารย์ป่วยมาเป็นประธานแนวร่วม ผู้บันทึกเอง (หลังจากรอฟังข่าวเงียบหายไบนาน) ก็ได้รับทราบจากเพื่อนมิตร (คุณธัญญา ชุนชฎาธาร) ที่ใกล้ชิดกันจัดตั้ง พคท. บอกเล่าให้หายข้องใจว่า “อาจารย์ปรีดีเรียกร้องสูงเกินไป คือเรียกร้องว่า ถ้าเป็นประธานแนวร่วมแล้ว ก็ต้องให้มีอำนาจบังคับบัญชากองทัพด้วย ซึ่ง พคท.ยอมไม่ได้เป็นอันขาด”

อนึ่งผู้บันทึกได้มีโอกาสอ่านจดหมายของอาจารย์ป่วยฉบับหนึ่งที่มีไปถึงลูกศิษย์ เป็นการตอบจดหมายของคุณชูวิธ โอวาทวงศ์

คุณสมาน เลือดดวงหัด คุณพีรพล ตรียเกษม เป็นจดหมายที่เขียนด้วยลายมืออาจารย์ป่วยเอง มีเนื้อความโดยย่อว่า....จดหมายที่ทิ้งออกไปจากลวานั้นได้รับแล้ว ขอบใจที่พยายามส่งข่าวให้ทราบ แล้วแจ้งที่อยู่ของท่านมาในจดหมาย เพื่อสะดวกในการติดต่อครั้งต่อไป ตอนท้ายของจดหมายถามถึงเพื่อนมิตรสองคนว่า อยู่ที่ไหน อย่างไร ทำอย่างไรจึงจะติดต่อกันได้ เพื่อนมิตรสองคนนั้นคือ บุญเย็น วอทอง และคำสิงห์ ศรีนอก ผู้บันทึกเชื่อว่าจดหมายดังกล่าวคงได้รับเก็บไว้เป็นอย่างดี.

ผู้ที่นำเอกสารข้างบนนี้ไปร่วมสมมนาที่กรุงเทพฯ คือ ดร.เขียน ธีรวิทย์ มีข้อความพาดพิงถึงท่านปรีดี และงานเสรีไทยหน้า ๒๒-๒๓ ซึ่งท่านปรีดียืนยันว่าไม่เป็นความจริง หน้า ๒๖ ที่กล่าวถึงครูครอง จันดาวงศ์ ว่าเป็นสมาชิกชั้นนำแห่งคณะกรรมการกลาง พคท. ขณะถูกประหารชีวิตในข้อหาคอมมิวนิสต์ ผู้บันทึกได้เสนอหลักฐานตัวบุคคลไว้แล้วในเชิงอรรถที่ ๓/.

หมายเหตุ ข้อความในเชิงอรรถที่ผู้บันทึกได้นำมาเสนอไว้ ณ ที่นี้ ไม่ใช่ข้อมูลลับแต่อย่างใด คนที่ออกมา มอบตัวระดับกรรมการจังหวัด (กจ.) และระดับกรรมการอำเภอ (กอ.) มีมากมายแล้ว

ในบันทึกการสนทนากับท่านปรีดีของแหลมทอง พันธูราศรี
ดังกล่าวข้างต้น มีการกล่าวถึงการสัมมนาที่กรุงเฮก ประเทศ
เนเธอร์แลนด์ และเอ่ยถึง “ศาสดา” สองท่าน นั้น

เรื่องเดิมมีอยู่ว่า สถาบันการศึกษาสังคมศาสตร์แห่งเนเธอร์แลนด์ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาในปัญหาเวียดนาม, อินโดจีน และอาเซียอาคเนย์ระหว่างวันที่ ๒๙ กันยายน - ๓ ตุลาคม ๑๙๘๐ ในการสัมมนาครั้งนี้ คุณนพพร สุวรรณพานิช และคุณไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ ได้ช่วยกันจัดทำเอกสารที่มีชื่อว่า “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และความขัดแย้งในอินโดจีน” เอกสารนี้ทำเป็นภาษาอังกฤษ และได้้นำเอกสารนี้ไปเผยแพร่ในที่สัมมนาครั้งนั้น

ต่อมาท่านปรีดี ได้รับเอกสารดังกล่าวนี้ ท่านตรวจดูแล้วเห็นว่า มีข้อความที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริงหลายประการ และความไม่จริงที่ปรากฏในเอกสารนั้นมีส่วนพัวพันมาถึงท่านทำให้ท่านเสียหายในทางส่วนตัวและตลอดจนยังความเสียหายให้กับส่วนรวม เพราะเป็นเอกสารที่บิดเบือนข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์บางประการ ความไม่จริงที่ปรากฏในเอกสารนั้น พอสรุปได้ ดังนี้

๑. เอกสารนั้นอ้างว่า พคท. เข้าร่วมขบวนการต่อต้าน (ญี่ปุ่น) กับเสรีไทย ซึ่งท่านปรีดีเป็นหัวหน้า และ พคท. ได้เติบโตเพราะการนั้น

๒. เอกสารอ้างว่า ท่านปรีดี นำเอาสมาชิก พคท. เป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลที่ท่านปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรี

๓. เอกสารอ้างว่า ในค.ศ. ๑๙๔๙ พคท. ได้เข้าร่วมในขบวนการ โดยท่านปรีดี เพื่อล้มรัฐบาลพิบูลสงคราม (ขบวนการ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒)

ท่านปรีดี ปฏิเสธข้ออ้างของเอกสารนั้นโดยสิ้นเชิง

๑. ขบวนการเสรีไทยไม่ได้ร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ต่อต้านญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่ขบวนการเสรีไทยร่วมมือกับมวลราษฎรไทยอันกว้างใหญ่ไพศาล ในการสวนสนามของพลพรรคขบวนการเสรีไทย เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๔๘๘ ภายหลังสงคราม ณ ถนนราชดำเนินก็ไม่ปรากฏว่ามีหน่วยของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมาร่วมเดินขบวนด้วย ทั้ง ๆ ที่หน่วยของนายบุญผ่องแห่งกาญจนบุรี ซึ่งเป็นหน่วยอิสระนอกการบังคับบัญชาของขบวนการเสรีไทยก็ได้มาเข้าร่วมในการเดินสวนสนามครั้งนั้นด้วย

๒. ท่านปรีดีปฏิเสธว่ารัฐบาลที่ท่านได้มีโอกาสจัดขึ้นทั้งสามครั้งนั้น ไม่มีรัฐมนตรีร่วมคณะท่านใดที่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์

๓. ในกรณี ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ (ค.ศ. ๑๙๔๕) ที่นำโดยท่านปรีดี ซึ่งท่านปรีดีเรียกว่า “ขบวนการประชาธิปไตย ๒๖ กุมภาพันธ์” (ฝ่ายปฏิปักษ์เรียกว่า “ขบถวังหลวง”) พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยไม่ได้มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเลย

จากข้อเท็จจริงที่ทำให้ท่านปรีดีเสียหายและทำให้ลัทธิจะแห่งชาติคลาดเคลื่อนไป ท่านจึงให้คุณวิชา กันตามระ ทนายความของท่าน แจ้งถึงความผิดพลาดในเอกสารนั้นที่พาดพิงมาถึงท่านให้คุณนพพรและคุณไกรศักดิ์ ทราบ ซึ่งภายหลังท่านผู้จัดทำเอกสารนั้นทั้งสองท่าน หลังจากที่ได้ติดต่อและทราบความจริงจากท่านปรีดีแล้วก็ได้แก้ไขเอกสารนั้นตามความเป็นจริงที่ได้รับทราบจากท่าน

ปรีดี

อนึ่งท่านปรีดีในนามของคุณวิชา กันตามระ หนายความ ได้ให้ข้อสังเกตในคำอ้างของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ที่ว่า ได้จัดตั้งพรรคขึ้นเมื่อ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ นั้น ดังนี้

“(๕) ข้าพเจ้าลองสมมุติว่าถ้ามีองค์การคอมมิวนิสต์ไทยตามวันเดือนปีที่อ้างขึ้นนั้น องค์การนั้นจะเรียกองค์การของตนเป็นภาษาไทยว่าอะไร เพราะจะใช้คำไทยว่า “พรรค” เรียกองค์การเมืองนั้นไม่ได้ (เพราะไม่เคยใช้คำว่า “พรรค” ในทางการเมืองมาก่อน-ผู้เขียน) ขอให้ท่านเปิดปทานุกรมของกระทรวงธรรมการดูก็จะพบว่าทางราชการทหารเรือใช้คำว่า “พรรค” สำหรับเรียกเหล่าต่าง ๆ ของทหารเรือคือพรรคนาวิน, พรรคกลิน, พรรคนาวิกโยธิน.

“สมัยนั้นคนไทยที่รู้ภาษาไทยไม่น้อยกว่าคนต่างประเทศนั้น (คนจีนที่เป็นผู้ตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นในประเทศไทย-ผู้เขียน) เรียกองค์การเมืองว่า “คณะ” เช่น “คณะราษฎร” “คณะชาติ” แม้คำว่า “ก๊กมินตั๋ง” นั้น รัฐบาลไทยและคนไทยก็เรียกว่า “จีนคณะชาติ” ติดมาจนทุกวันนี้ โดยมีได้เรียกว่า “พรรคชาติจีน”

“ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ เสร็จแล้ว ๑ ปี ประเทศไทยจึงประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๙ และได้ใช้ศัพท์ไทยเรียกองค์การเมืองว่า “คณะพรรคการเมือง” ดังปรากฏในมาตรา ๑๔ มีความว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ใน...การตั้งสมาคม การตั้งคณะพรรคการเมือง”

“ต่อมารัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๙๒ มาตรา ๓๙ จึงใช้คำว่า “พรรคการเมือง” แทนคำว่า “คณะพรรคการเมือง”

(3) ปัญหาเรื่องชาติ

เนื่องจาก พคท. กำเนิดออกมาจากกรรมของ พคจ. หรือพรรคคอมมิวนิสต์จีน ตั้งแต่ที่หลี่ลีซานยังเป็นหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีน ดังนั้น พคท.ซึ่งสืบสายเลือดมาจาก พคจ.จึงรับเอาพรรคนะของพคจ. เข้ามาด้วยโดยเฉพาะพรรคนะ *ไม่มีชาติ* ของหลี่ลีซาน

กล่าวคือในต้นศตวรรษที่ ๒๐ ได้มีลัทธิ “อนาร์โค-ชินติกาλισม์” เกิดขึ้น คือการผสมระหว่างลัทธิ “อนาร์คิสต์” (อนาธิปไตย) กับลัทธิ “ชินติกาλισม์” ลัทธิผสมดังกล่าวนี้นอกจากปฏิเสธอำนาจรัฐแล้วยังปฏิเสธการมีชาติอีกด้วย จึงพลอยทำให้ส่วนหนึ่งของพวกลัทธิมาร์กซ์เกิดสับสนเพราะเข้าใจผิดเพราะลัทธิมาร์กซ์ยึดถือลัทธิสากลชนกรรมาชีพเป็นหลัก ซึ่งก็ดูเสมือนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับลัทธิไม่มีชาติของ “อนาร์โค-ชินติกาλισม์” จึงทำให้บางส่วนของพวกมาร์กซิสต์พลอยยึดถือลัทธิไม่มีชาติตามไปด้วย ในจำนวนนี้มีหลี่ลีซาน อดีตหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีนรวมอยู่ด้วย

ครั้นแล้วหลี่ลีซานก็นำพรรคนะไม่มีชาติเข้ามาเผยแพร่ในพรรคคอมมิวนิสต์จีน และเมื่อพรรคนั้นไปตั้งสาขาที่ไหนก็นำเอาพรรคนะนั้นไปเผยแพร่ด้วย ดังนั้น พคท.ซึ่งสืบสายเลือดมาจากพคจ.จึงรับเอาพรรคนะไม่มีชาติของพคจ.เข้ามาไว้ในพคท.ด้วย

ท่านบริติได้พูดถึงหลี่ลีซานไว้ในบทความของท่านเรื่อง “ชาติคงมีอยู่” มีความตอนหนึ่งดังนี้

“นายหลี่ลีซาน อดีตหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีนก่อนเหมา เจ๋อตุง (ก่อน ค.ศ.๑๙๓๕) ได้ไปอาศัยอยู่ในสหภาพโซเวียตภายหลัง

จากที่เขาถูกออกจากตำแหน่ง หัวหน้าพรรคดังกล่าว เขาก็ยังนิยมชมชอบตามแนวทางที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิอนารโก-ซิลติกาลิสม์ ซึ่งเป็นพันธมิตรของกลุ่มกรรมกรฝ่ายค้านตามแนวทางของทรอตสกี นายหลี่ลีซานถูกสตาลินสั่งจับไปขังไว้ เมื่อนายหลี่ลีซานรับแก้ไขทรศนะผิดแล้ว เขาก็ได้รับการปลดปล่อยตัวแล้วทำงานในสำนักพิมพ์ภาษาต่างประเทศของโซเวียต ต่อมาก็กลับประเทศจีน ได้รับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีในกระทรวงกรรมกรและถูกลดตำแหน่งต่ำลงทุกที แล้วก็พ้นจากกระทรวงกรรมกร นายหลี่ลีซานแก้ไขทรศนะผิดของตนเองโดยเฉพาะ แต่นายหลี่ลีซานมิได้แจ้งให้สาธุศิษย์ในประเทศจีนและในบางประเทศที่รับอิทธิพลมาจากเขา (หมายถึง พคท.ในประเทศไทย-ผู้เขียน) ให้แก้ทรศนะผิดนั้นด้วย....”

ด้วยเหตุนี้ท่านปรีดีจึงได้เขียนบทความตอบโต้ความเข้าใจผิดของ พคท.ในหัวเรื่องชื่อ “ชาติคงมีอยู่” เป็นการเตือนสติ พคท.เพื่อให้นึกถึงผลประโยชน์ของชาติแห่งตนเป็นหลัก เพราะคอมมิวนิสต์ชาติไหน ๆ เขาก็คงยังมีชาติด้วยกันทั้งนั้น มีธงชาติมีเพลงชาติ ของแต่ละประเทศคอมมิวนิสต์นั้น ๆ แม้แต่ พคจ.ซึ่งเคยปลุกฝังทรศนะไม่มีชาตินั้น เขาก็มีธงชาติและเพลงชาติของเขา แล้วเราจะมาบ้าไม่มีชาติอยู่พรรคเดียวได้อย่างไร ทรศนะไม่มีชาติของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ในขณะที่อยู่ผูกติดกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน ทำไปทำมาก็จะกลายเป็นขายชาติให้จีนไปเท่านั้นเอง.

ต่อทรศนะของท่านปรีดีดังกล่าวนี้ พคท.กล่าวโจมตีท่านว่าเป็นพวกชาตินิยมเป็นความคิดนายทุนน้อย และ พคจ.ส่วนที่ท่านเรียกว่า “ด้ายัน” ที่ไม่เดินตามลัทธิมาร์กซิลม์-ลัทธิเลนินนิสม์ที่

แท้จริง ก็ไม่พอใจท่านเช่นกัน เพราะพวกนี้เป็นผู้ได้ประโยชน์จากคติ
ไม่มีชาติของ พคท.

ความจริงพรรคนะ “ชาติคงมีอยู่”ของท่านปรีดีนั้น เป็นพรรคนะ
ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงทางภาวะวิสัยที่ดำรงอยู่ และพรรคนะ
“ชาติคงมีอยู่”ของท่านปรีดี ก็แตกต่างจากพรรคนะ “ชาตินิยม”
ของพวกฟาสซิสต์ที่คลั่งชาติที่ยกชาติตนเห็นแก่ประโยชน์ของชาติตน
เหนือชาติอื่นและเบียดเบียนชาติอื่น อย่างเช่นชาตินิยมของฮิตเลอร์
ของโตโจ เป็นต้น แต่ “ชาติคงมีอยู่” หรือจะเรียกว่า “ชาตินิยม” ของ
ท่านปรีดี นั้น ไม่มีลักษณะแห่งความคลั่งชาติหรือหลงชาติ แต่เป็น
ความรักผลประโยชน์ของชาติหวงแหนผลประโยชน์ของชาติหรือนัย
หนึ่ง “นิยมชาติ” เช่นเดียวกับที่นานาชาติต่างก็ “นิยมชาติ” ของ
ตน รักผลประโยชน์และหวงแหนผลประโยชน์แห่งชาติของตน การรัก
ชาติเช่นนี้ย่อมเคารพในความรักชาติของนานาชาติ และนั่นก็หมายถึง
ถึงการเคารพในผลประโยชน์ที่ชอบธรรมของกันและกัน ซึ่งถ้ากล่าว
อย่างถึงที่สุดแล้วก็คือความรักในมนุษยชาตินั้นเอง ความหมาย
“ชาติคงมีอยู่” ของท่านปรีดี เป็นอย่างนี้ ไม่ใช่ “คลั่งชาติ-หลงชาติ” อัน
เป็น “ชาตินิยม” ของเผด็จการฟาสซิสต์

ท่านปรีดีได้โจมตีพวกที่สอนคติไม่มีชาติไว้ในหนังสือ “ชาติคง
มีอยู่” ตอนหนึ่งว่าดังนี้

“เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคคลจำนวนหนึ่ง ที่โฆษณาว่าลัทธิ
“ INTERNATIONALISM ตามความเข้าใจของพวกเขา ก็
คือ “ลัทธิ ไม่มีชาติ” นั่นก็ดี หรือพวกเขาถือว่า “ชาติ” เป็นเรื่องอัน

บัตรรองก็ต้องเอาหลักฐานว่ามีชาติขึ้นก่อน “ชาติ” ก็ดีนั้น เมื่อถึงคราวปฏิบัติ เพื่อความเป็นอยู่ของเขา แล้ว เขาก็ไม่ปฏิบัติให้เป็นจริงตามนั้น เช่น ขณะที่เขาอยู่ในสังคมที่เขา มีสัญชาติ เขาก็แสดงว่าเขา มีสัญชาติของชาตินั้น ถ้าเขาต้องการมีถิ่นที่อยู่ในสังคมอื่น เขาก็ไม่แจ้งว่าเขาถือสัญชาติไม่มีชาติ หากเขาเอาหนังสือเดินทางที่สังคมซึ่งเขามีสัญชาติเป็นหลักฐานขอ อนุญาตมีถิ่นที่อยู่ในสังคมอื่น ทั้งนี้ แสดงว่าถ้าเขาต้องการเอาประโยชน์จากชาติที่ตนมีสัญชาติ เขาก็ถือว่า มี “ชาติ” หรือยกเอาเรื่อง “ชาติ” เป็นอันดับที่ 1 ก่อนสัญชาติไม่มีชาติ แต่ถ้าจะอุทิศตนแล้ว เขาก็ไม่อุทิศตนให้แก่ชาติ หากอุทิศตนให้สังคมอื่น ๆ เป็นอันดับหนึ่ง”

ท่านผู้อ่านที่ไม่เคยรู้ความเป็นมาของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย หรือ พคท.มาก่อน อาจไม่เข้าใจในข้อความที่ท่านปริตีเขียนดังที่ผมยกมากล่าวข้างต้นนั้นแต่สำหรับพคจ.และ พคท. และผู้ติดตามเรื่องราวของพรรคคอมมิวนิสต์แล้ว ย่อมเข้าใจความหมายในข้อเขียนของท่านเป็นอย่างดี ในข้อเขียนของท่านนั้นท่านหมายความว่า

“คำว่าบุคคลจำนวนหนึ่ง หมายถึงสมาชิก พคท. จำนวนหนึ่งที่เป็นคนจีนต่างด้าวที่ถือใบต่างด้าวหรือหนังสือเดินทาง หรือสมาชิก พคท.ที่เป็นลูกจีนที่เกิดในเมืองไทยซึ่งถือสัญชาติไทย

“บุคคลจำพวกนี้ ทั้ง ๆ ที่โฆษณาเรื่องสัญชาติไม่มีชาติ แต่ถ้าเพื่อผลประโยชน์ที่เขาจะได้จากชาติแล้วเขาก็จะกลายเป็นผู้มีชาติ แสดงว่าถ้าเขาต้องการเอาประโยชน์จากชาติที่ตนมีสัญชาติ เขาก็ถือว่า มีชาติ หรือยกเอาเรื่องชาติเป็นอันดับหนึ่ง (เช่นเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ให้เท่าเทียมกับบุคคลที่มีเชื้อชาติและสัญชาติไทย เป็นต้น)

“แต่บุคคลจำพวกนี้ ถ้าจะอุทิศตนแล้ว เขาก็ไม่อุทิศตนให้แก่ชาติ (ที่ตนถือสัญชาติ) หากอุทิศตนให้ทั้งหมกกัน ๆ ที่ตนมีเชื้อชาติจีน เป็นอันดับหนึ่ง โดยกล่าวอ้างลัทธิไม่มีชาติขึ้นบังหน้า

โดยที่ในอดีตสมาชิก พคท. และผู้นำในพคท. ส่วนใหญ่เป็นคนจีนหรือลูกจีนที่เกิดในเมืองไทย ดังนั้นลัทธิไม่มีชาติของเขา คือ *ไม่มีชาติไทย* แต่กลับแอบไปมีชาติจีน และบอกว่าเป็น “ลัทธิสากลนิยม” สมาชิก พคท. หน้าดำ ๆ พาชี้อีกหลังตามลัทธิไม่มีชาตินั้นไปด้วย ความบริสุทธิ์ใจ ด้วยความเชื่อว่าไม่มีชาติไทยชาติจีนชาติแขกหรือชาติฝรั่ง จะมีก็เพียงชาติรวย ชาติจีนเท่านั้น และต่อไปเมื่อชาติรวย ชาติจีนสลายไป จะมีเหลืออยู่ก็เพียง “มนุษยชาติ” ผู้ออกแรงงานรังสรรค์สังคมที่เรียกว่า “ชนกรรมาชีพ” เท่านั้น แต่ที่ไหนได้ ฝ่ายนำซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนจีนหรือลูกจีนกลับเอา “ชาติอื่น” ไปซุกซ่อนไว้ในหัวใจเต็มปรีทั้งสี่ห้อง และในที่สุดก็ถึงซึ่ง *“ไปมตก”* เมื่อความจริงได้ประจักษ์แก่สมาชิก พคท. ส่วนใหญ่ว่า ลัทธิสากลนิยมหรือลัทธิไม่มีชาตินั้น ในความเป็นจริงคือ *“ไม่มีชาติไทยแม้แต่ชาติอื่น”*

ท่านปรีดีได้พำนักเดือนสติเพื่อนร่วมชาติผู้ศรัทธาในลัทธิคอมมิวนิสต์ตลอดเวลาอันยาวนานในปัญหาดังกล่าวนี้ ท่านบอกว่าชาวคอมมิวนิสต์ก็คือคนในสังคมเก่า จึงย่อมจะติดเอาทรรคนะที่ไม่ถูกต้องของตนในสังคมเก่ามาไม่มากนักเลย ต้องอีกหลาย ๆ ชั่วอายุคนทรรคนะที่ไม่ถูกต้องเหล่านั้นจึงจะค่อย ๆ หดไป ตามความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุของสังคม แต่จะอีกกี่ชั่วอายุคนนั้น ไม่มีใครบอกได้ แม้มารกซ์เอง เลนินเอง ก็บอกไม่ได้ว่ายุคแห่งความเจริญ

ก้าวหน้าของมนุษยชาติที่เรียกว่า “สังคมคอมมิวนิสต์” นั้น ต่อเมื่อใดจะมาถึง บอกได้แต่ว่าสังคมชนิดนั้นจะต้องมาถึงในวันหนึ่งข้างหน้า เพราะวิวัฒนาการของสังคมที่ผ่านมาและที่ดำรงอยู่พยากรณ์อนาคตของสังคมว่าจะต้องเป็นไปในทิศทางนั้น

จากคำเตือนของท่านปรีดี ทำให้ชาวคอมมิวนิสต์ส่วนหนึ่งได้สติและดำเนินการกิจทางการเมืองตามเงื่อนไขของความเป็นจริงเพื่อผลประโยชน์ของชาติไทยเป็นประการสำคัญ แต่บางพวกคอมมิวนิสต์กลับกล่าวหาท่านปรีดีว่าเป็นความคิดชาตินิยมและนายทุนน้อย แล้วดำเนินการกิจทางการเมืองที่ยังความเสียหายให้กับผลประโยชน์ของประเทศชาติอย่างมหาศาลทั้งทางด้านชีวิตและทรัพย์สินอันเป็นทรัพยากรส่วนรวมของชาติ

(๔) ปัญหาแนวร่วม

ในระหว่างที่ท่านปรีดีพำนักอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และในช่วงที่เผด็จการในเมืองไทยยุคสฤษดิ์ได้เป็นไปอย่างรุนแรง พร้อมกับที่สงครามอินโดจีนได้เริ่มขยายตัวกว้างขวางออกไป พคท.ได้ส่ง พ.ท.พโยม จุฬานนท์ เป็นตัวแทนไปเจรจากับท่านปรีดีในปัญหาการจัดตั้งองค์การ “แนวร่วม” ระหว่างพคท.กับฝ่ายท่านปรีดี

ท่านปรีดีได้แลกเปลี่ยนกับ พ.ท.พโยม ผู้แทนของ พคท.ถึงปัญหาต่าง ๆ และหลักการในการจัดตั้งองค์การแนวร่วมและในที่สุดของการแลกเปลี่ยน ท่านปรีดีได้เสนอเป็นหลักการของการจัดตั้งองค์การแนวร่วม เพื่อให้ฝ่ายพคท.ไปพิจารณาดังนี้คือ

1. ใครเป็นหัวหน้าของแนวร่วม? ข้อนี้มีความสำคัญมาก

เพราะผู้ที่ปรารถนาจะเข้าร่วมในแนวร่วมอย่างจริงจังย่อมต้องการทราบ
ตัวหัวหน้าที่เขาเชื่อถือได้ เพราะมันเกี่ยวกับการเสี่ยงชีวิต

2. จุดมุ่งหมายที่กระฉ่างแจ้งของแนวร่วมมีอยู่ประการใด?

3. มีวิธีการอย่างใดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามความมุ่งหมาย
ของแนวร่วมนั้น?

4. รัฐบาลภายหลังได้รับชัยชนะแล้วจะเป็นรูปใด จะยอมให้มีผู้
แทนชนชั้นต่าง ๆ ของมวลชนในคณะรัฐบาลหรือไม่? เรื่องเหล่านี้เป็น
สิ่งจำเป็นทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต
ดังที่ได้ปรากฏตัวอย่างมาแล้วทั้งในอดีตและปัจจุบันนี้หลายกรณี

ปรากฏว่า พ.ท.พโยม จุฬานนท์ รับหลักการของท่านปรีดีไป
ให้พรรคพิจารณาอยู่หกเดือน แล้วได้ส่งคุณมงคล ณ นครมาทาบทาม
ให้ท่านเข้าอยู่ในแนวร่วมอีกครั้งหนึ่งซึ่งทาง พคท.จะเป็นผู้จัดขึ้น
เอง โดยที่พคท.ไม่ได้พิจารณาถึงหลักการของการจัดตั้ง องค์การแนว
ร่วมที่ท่านเสนอไปกับ พ.ท.พโยม แต่เบื้องต้นแล้ว

ต่อการทาบทามของคุณมงคล ณ นครในครั้งนี้ ท่านปรีดีก็ยืน
ในหลักการเดิมของท่าน เมื่อ พคท. ไม่สามารถให้ความกระจ่างใน
หลักการของการจัดตั้งองค์การแนวร่วมอย่างตรงไปตรงมาได้ การเจรจา
ระหว่างท่านปรีดีกับ พคท.ในการจัดตั้งองค์การแนวร่วมก็เป็นอัน
ต้องล้มเหลวไป

หลังจากความล้มเหลวในการจัดตั้งองค์การแนวร่วมระหว่าง
ท่านปรีดีกับ พคท.ในครั้งนั้นแล้ว ต่อมาไม่นานก็มีข่าวกระซิบบ
จากพวก พคท.ในเมืองไทยว่า “สมเด็จพระบรมราชชนนีได้ไปเยี่ยม
ท่านปรีดีที่ปารีส และได้ช่วยเหลือการเคลื่อนไหวของท่านปรีดีที่ปารีส

เดือนละ 2 หมั้นฝรั่ง...”

คุณสมพงษ์ อยู่ณรงค์ หรือที่มีชื่อจัดตั้งในพรรคคอมมิวนิสต์ว่า สหายประการ ผู้ปฏิบัติงานในเมืองที่เอาการเอางานที่สุดคนหนึ่งของ พคท. ได้คาบข้าวนี้ไปบอกคุณสุภัทร สุคนธาภิรมย์ ผู้ติดตามท่านปรีดี และคุณสุภัทรก็ได้เรียนสอบถามข้อเท็จจริงไปยังท่านปรีดีที่ปารีสถึงข้าวดังกล่าวนี้ ซึ่งท่านปรีดีได้ตอบมาให้คุณสุภัทรและเพื่อนทราบว่าเป็นการปล่อยข้าวหลอกลวงของ พคท. ภายหลังจากจะเอาท่านมาเป็นตัวหุ่นเชิดในแนวร่วมไม่สำเร็จ ก็ปล่อยข้าวเท็จทำลายเกียรติภูมิของท่านเพื่อให้ผู้ติดตามท่านและคนทั้งหลายเข้าใจผิดในจุดยืนของท่าน

การที่คุณสมพงษ์ อยู่ณรงค์ นำข้าวอันเป็นเท็จดังกล่าวไปแจ้งให้คุณสุภัทรทราบนั้น ถ้าหากว่าคุณณรงค์ไม่รู้มาก่อนว่าข้าวนั้นเป็นเท็จ ก็ถือได้ว่าคุณสมพงษ์มีความสุจริตใจในการแจ้งข้าวนั้นแต่ถ้าหากว่าคุณสมพงษ์รู้อยู่แล้วว่าข้าวนั้นเป็นเท็จ แต่กลับเอาความเท็จนั้นมาแจ้งให้คุณสุภัทรทราบ ก็ถือได้ว่าเป็นแผนปล่อยข้าวของ พคท. โดยอาศัยผู้ติดตามท่านปรีดีเป็นพาหนะ เพราะในการที่สมเด็จพระบรมราชชนนีไปเยี่ยมเยียนนั้น ก็เท่ากับเป็นการประกาศความบริสุทธิ์ของท่านปรีดีในกรณีสวรรคตของในหลวงอานันทมหิดล เมื่อเป็นเช่นนั้นผู้ติดตามท่านปรีดีบางคนที่มีแต่ความเชื่อและเชื่อ ก็จะกระพือข้าวนี้ให้แพร่หลายออกไป เพื่อประกาศถึงความบริสุทธิ์ของอาจารย์ที่ตนเคารพรัก โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายต่อเกียรติภูมิของท่านปรีดีในมุขกลับ

คุณสุภัทร มีความเชื่อแต่ไม่เชื่อจึงสงสัยในด้านมุขกลับ จึงได้เรียนถามข้อเท็จจริงไปยังท่านปรีดี และได้รับคำชี้แจงมาดังกล่าว

ข้างต้น

แต่ก็มีผู้ติดตามท่านปรีดีบางคน ที่มีแต่ความเชื่อและเชื่อที่ได้กลายเป็นกระบอกเสียงให้กับ พคท. ปล่อย่าว่าเท็จดังกล่าว ด้วยความภาคภูมิใจ จึงกลายเป็นการทำลายท่านปรีดีในขบวนการปฏิวัติตามแผนของ พคท.

ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งองค์การแนวร่วมของ พคท. ขึ้นที่สำนักเอ ๓๐" เมืองสิงห์ ประเทศลาว โดยมีคุณอุดม สีสุวรรณ หรือที่มีชื่อจัดตั้งว่า "สหยาสม" เป็นประธานแนวร่วม ได้มีการเรียกร้องของพวกแนวร่วมอื่น ๆ (เว้นแต่ พคท.) ที่มีจิตใจรักชาติโดยบริสุทธิ์ใจ และหวังความสำเร็จในการปฏิวัติ ให้ พคท. ติดต่อเชิญท่านปรีดีหรือ ดร. ป๋วย อึ๊งภากร มาเป็นประธานแนวร่วม แต่ได้รับคำตอบจากฝ่ายนำของ พคท. ว่า "ท่านปรีดีเรียกร้องสูงเกินไป" ในที่สุดตำแหน่ง "ประธาน" แนวร่วมจึงตกแก่สหยาสมนำของ พคท. คือคุณอุดม สีสุวรรณ จนกระทั่งแนวร่วมพังไปในที่สุด

ท่านปรีดีได้ให้สัมภาษณ์นายปีเตอร์ลิมเคว๊กโก แห่งวารสารคอนเท็มเปอเรรี เอเชีย เมื่อ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๐ ถึงการที่พรรคสังคมนิยม (พสท.) ได้เข้าร่วมอยู่ในองค์การแนวร่วมของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ว่าจะนำไปสู่การปฏิวัติได้แค่ไหน เพียงใด

ต่อคำถามนี้ท่านปรีดีได้ตอบว่าท่านไม่มีรายละเอียด จึงไม่อาจจะตอบได้ว่าจะนำไป สู่ความสำเร็จแค่ไหน เพียงใด แต่พร้อมกันนั้นท่านก็ได้พูดถึงหลักการของการจัดตั้งองค์การแนวร่วม ๔ ประการ

ตามที่ท่านเคยเสนอให้ พคท. พิจารณาดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

(๕) ปัญหาความผูกพันระหว่าง พคท. กับ พคจ.

แน่นอน, ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลกย่อมขึ้นอยู่กับหลักการแห่งลัทธิสากลชนชั้นกรรมาชีพ ที่อยู่ภายใต้ร่มธงของลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนินผืนเดียวกัน แต่นั่น, ก็มีได้หมายความว่า เป็นพรรคเดียวกันที่อยู่ภายใต้การนำของคนกลุ่มเดียวกัน หากเป็นพรรคที่มีอิสระต่อกันและแต่ละพรรคก็อยู่ภายใต้การนำขององค์การนำแห่งพรรคนั้น ๆ นั่นเอง เพียงแต่มีความสัมพันธ์กันอย่างฉันพี่น้อง มีทฤษฎีชี้นำอย่างเดียวกัน และมีผลประโยชน์ทางชนชั้นร่วมกัน ก็เท่านั้นเอง

ดังกล่าวนี้คือลักษณะโดยทั่วไปของพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลก แต่ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์จีนกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เป็นความสัมพันธ์ที่ผิดแผกแตกต่างจากหลักการความสัมพันธ์ของพรรคคอมมิวนิสต์โดยทั่วไป

กล่าวคือแทนที่จะมีความสัมพันธ์อย่างฉันพรรคพี่น้อง กลายเป็นความผูกพันระหว่างพรรคแม่กับพรรคลูก และมีหน้าซ้ำเป็นพรรคชนิดแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยงเสียด้วย ทั้งนี้ก็เป็นไปตามประวัติศาสตร์แห่งความเป็นมาของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และประวัติศาสตร์แห่งชาติจีน นับแต่สมัยฮ่องเต้เป็นต้นมา ที่ถือว่าประเทศจีนเป็น “องกั๋ว” หรือ “ประเทศกลาง” ที่มีประเทศรอบ ๆ ทั้งหลายเป็นบริวาร

ประวัติศาสตร์แห่งความเป็นมาของ พคท. นั้นผิดแผกจากความ

เป็นมาของพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก กล่าวคือ การเผยแพร่และศึกษาลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ นั้น เป็นการเผยแพร่และศึกษาโดยปัญญาชน โดยชนชั้นคนงานของประเทศนั้น ๆ นั้นเอง เช่นในรัสเซีย ก็มีเพลคานอฟ มีเลนิน มีสตาลิน มีทรอตสกี เป็นต้น ในจีนก็มี เจ๋นตูชิว หลี่ต้าเจา หลี่ลี้ชาน หวังหมิง เป็นต้น

แต่สำหรับประเทศไทยในสมัยที่ยังใช้ชื่อว่า “สยาม” เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๔๗๐ ได้มีการเคลื่อนไหวเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์โดยชาวต่างประเทศ คือคนจีนและคนญวน คนจีนที่เข้ามาเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในเมืองไทย ส่วนใหญ่เป็นคอมมิวนิสต์จีนที่หนีการปราบปรามของเจียงไคเช็ค ส่วนคอมมิวนิสต์ญวนก็เช่นกัน ส่วนใหญ่เป็นคอมมิวนิสต์ที่แตกพ่ายการปราบปรามของฝรั่งเศสในกรณีไซเยียดเหย้ออัน

คอมมิวนิสต์จีนคนสำคัญที่เข้ามาทำการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์อยู่ในขณะนั้น มีชีวอด หลี่ซีชิน หลี่หัว เป็นต้น ส่วนคอมมิวนิสต์ญวนก็มีองฮวน หรือหวังเหวินฮวน เป็นต้น

ทั้งคอมมิวนิสต์จีนและคอมมิวนิสต์ญวน ในระยะต้น ๆ ต่างก็ทำการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์หรือโฆษณา ศึกษาจัดตั้ง ไปในบรรดาคนเชื้อชาติเดียวกับพวกเขา คือในหมู่คนจีนและคนญวนที่เข้ามาทำมาหากินในเมืองไทย แต่เนื่องจากพื้นฐานของคนจีนในเมืองไทยหนาแน่นกว่าคนญวน ดังนั้นปรากฏว่าในเวลาต่อมาฝ่ายจีนได้เป็นผู้กุมการนำของขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย และได้เป็น “สาขาย่อย” อันหนึ่งของ “สาขาใหญ่” แห่ง “คอมมิวนิสต์จีนผ่าน

ทะเลใต้” ที่มีสำนักงานอยู่ที่สิงคโปร์และขึ้นกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในประเทศจีน ท่านปรีดีได้กล่าวไว้ในหนังสือ “จดหมายของหลวงบรรณกรโกวิท” เกี่ยวกับความเป็นมาของ พคท. มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ต่อมาฝ่ายการศึกษาเรื่องเอเชียของมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ ส.ร.อ. ได้ค้นพบเอกสารหลักฐานหลายฉบับจากห้องสมุดจดหมายเหตุของรัฐบาลไทย ที่รวบรวมเอกสารและใบปลิวส่วนหนึ่งของคอมมิวนิสต์จีนที่เข้ามาตั้งสาขาในประเทศไทย ตั้งแต่ก่อน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งมีเอกสารเกี่ยวกับ “คอมมิวนิสต์จีนย่านทะเลใต้” (เอเชียอาคเนย์) ซึ่งเขียนเป็นภาษาจีนที่กรมตำรวจไทยแปลเป็นภาษาไทยแล้ว ฝ่ายการศึกษาอเมริกันนั้นได้แปลเป็นภาษาอังกฤษรวมพิมพ์เป็นเล่มช่วยให้ผู้ต้องการศึกษาวินิจฉัยได้ว่า สิ่งที่มีชื่อกันว่า “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งสยาม” นั้น อันที่จริงเป็น “สาขาย่อย” อันหนึ่งของ “สาขาใหญ่” แห่ง “คอมมิวนิสต์จีนย่านทะเลใต้” ที่ขึ้นกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนในประเทศจีน โดยเฉพาะ “สาขาย่อย” สำหรับสยามนั้น ฝ่ายการศึกษาของมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า “committee in Siam” คือ “คณะกรรมการในสยาม” มิใช่ “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งสยาม”

“สาขาย่อยในสยามของพรรคคอมมิวนิสต์จีนนั้น มิได้เป็นสมาชิกขององค์การคอมมิวนิสต์สากลที่เรียกว่า “ไคมินเตอร์น” เพราะขึ้นต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่เป็นสมาชิกไคมินเตอร์นอยู่แล้ว”

“สาขาย่อยของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในสยาม (ประเทศไทย) นั้น ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการคอมมิวนิสต์ในสยาม (ประเทศไทย)

ที่ดำเนินตามแนวทางคอมมิวนิสต์จีน”

ต่อมา “คณะกรรมการในสยาม” ได้ขยายการโฆษณาศึกษา จัดตั้ง ไปยังลูกหลานคนจีนที่เกิดในเมืองไทย และอาศัยลูกหลานคนจีนเหล่านี้ขยายโฆษณา ศึกษาจัดตั้ง เข้าไปสู่ปัญญาชนไทยและกรรมกรไทยเป็นลำดับ จนกระทั่งญี่ปุ่นบุกประเทศจีนและสงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้น พรรคคอมมิวนิสต์จีน กับพรรคก๊กมินตั๋ง ได้ร่วมกันเป็นแนวร่วมต่อสู้ญี่ปุ่น ภายในประเทศไทย “คณะกรรมการในสยาม” หรือ “สาขาพรรคคอมมิวนิสต์จีนแห่งประเทศไทย” ก็ได้ร่วมมือกับจีนก๊กมินตั๋ง หรือจีนคณะชาติจัดตั้งองค์กรต่อต้านญี่ปุ่นขึ้น เรียกชื่อเป็นภาษาจีนว่า “คังยี้กงหวย” มีการต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น เรียกร้องคนจีนไม่ให้ขายสินค้าญี่ปุ่น เป็นต้น จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง เนื่องจากภายในพรรคคอมมิวนิสต์จีนสาขาประเทศไทย นอกจากพวกรุ่นเก่าที่เป็นจีนโพ้นทะเลแล้ว ลูกครึ่งจีนในไทย ปัญญาชนไทยและกรรมกรไทยก็ได้เข้าร่วมอยู่ในขบวนการคอมมิวนิสต์เพิ่มมากขึ้น สาขาพรรคจีนในประเทศไทยจึงได้ใช้ชื่ออย่างเป็นทางการว่า พรรคคอมมิวนิสต์ไทย ภายหลังที่อาจารย์ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เสนอกฎหมายยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันคอมมิวนิสต์ไปแล้ว และอาจารย์ประเสริฐเองก็ได้รับเชิญเข้าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ นับแต่บัดนั้นพรรคคอมมิวนิสต์ไทยจึงได้มีผู้แทนราษฎรอยู่ในสภาเป็นครั้งแรก เป็นแต่ว่าอาจารย์ประเสริฐ ได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรมาก่อนจึงได้รับเชิญมาเข้าพรรคที่หลัง แต่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยกลับโฆษณาหลอกลวงสมาชิกรุ่นใหม่และคนรุ่นใหม่ว่า พรรค

คอมมิวนิสต์ส่งนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ลงสมัครรับเลือกตั้งใน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และได้รับเลือกตั้งเข้ามา เป็นทำนองโอ้อวด ว่าพรรคมีจัดตั้งที่เข้มแข็งในจังหวัดนั้น ขณะนั้น

พรรคคอมมิวนิสต์ไทยจึงมีสมาชิกทั้งที่เป็นคนจีนโพ้นทะเล ลูกครึ่งจีนในไทยและคนไทย โดยมีสำนักงานสำหรับสมาชิกฝ่ายจีน อยู่ที่หนังสือพิมพ์ฉนวนหมินเยอะเป๋อ สฟานเหลียง สำนักงานสมาชิก ฝ่ายไทยอยู่ที่หนังสือพิมพ์มหาชน สฟานหก ริมคลองหลอด หลัง กระทรวงกลาโหม และมีแหล่งเศรษฐกิจที่ดำเนินงานโดยฝ่าย คอมมิวนิสต์จีนหลายแห่ง เช่น บริษัทตัดจันทุนฟ้า บริษัทฟ้าแดนไทย บริษัทเสริมส่งเศรษฐกิจ บริษัททรายทอง บริษัทกลสิกรรมทอง บริษัท เจริญนคร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีบริษัทใหญ่ ๆ ของคนจีนอีก หลายแห่งเป็นฐานสนับสนุนเศรษฐกิจให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์ไทย

ภายหลังเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้รับชัยชนะทั่วประเทศและ ได้สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๙๒ (ค.ศ.๑๙๔๙) พรรคคอมมิวนิสต์ไทยจึงได้ปรับปรุงโครงสร้างภายใน พรรคใหม่เป็นทำนองว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไทยเป็นพรรคของไทยไม่ได้ เป็นสาขาของพรรคจีนอีกต่อไป และเปลี่ยนชื่อพรรคจาก "พรรค คอมมิวนิสต์ไทย" เป็น "พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย" คือเติม คำว่าแห่งประเทศไทยเข้าไป โดยให้สมาชิกที่เป็นคนจีนโพ้นทะเล เลือกเอาว่าจะสังกัดอยู่กับพรรคในเมืองไทย คือพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทย หรือจะสังกัดอยู่กับพรรคในเมืองจีนก็แล้วแต่ สมัครใจ

แต่ถึงจะปรับปรุงโครงสร้างใหม่และเปลี่ยนชื่อพรรคใหม่ เพื่อแสดงว่าเป็นพรรคคอมมิวนิสต์ของประเทศไทยก็ตาม แต่โดยความเป็นจริงแล้วก็คงยังเป็นพรรคของจีนอยู่นั่นเอง องค์การพรรคคอมมิวนิสต์สากลก็คงยังถือว่าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเป็นสาขาพรรคคอมมิวนิสต์จีน ท่านปรีดีได้กล่าวไว้ในหนังสือเล่มที่อ้างแล้วข้างต้นอีกตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ระหว่างสตาลินมีชีวิตอยู่นั้น สตาลินก็จัดให้มีการประชุมคอมมิวนิสต์สากล แต่ไม่ปรากฏว่ามีพรรคคอมมิวนิสต์ไทยอยู่ในบัญชีพรรคที่ได้รับเชิญ ทั้ง ๆ ที่ พคท. สมัยนั้นแสดงว่าเคารพนับถือสตาลิน แต่ พคจ. ที่สมัยนั้นเป็นมิตรที่ดีของ พคท. ก็ไม่เสนอรับรอง (sponsor) ให้คอมมิวนิสต์ในประเทศไทยเป็นพรรคมาร์กซ์-เลนิน ที่ส่งผู้แทนของตนเป็นเอกเทศไปร่วมประชุม จึงต่างกับพรรคคอมมิวนิสต์ของพม่า ของอินโดนีเซีย ฯลฯ ที่ได้รับเชิญให้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุม”

อีกตอนหนึ่งอาจารย์ปรีดีกล่าวว่า

“ภายหลังสตาลินวายชนม์แล้ว พรรคคอมมิวนิสต์มาร์กซ์-เลนิน มีการร่วมประชุมกันอีกหลายครั้ง แต่ก็เพิ่งปรากฏว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไทยได้รับเชิญให้ส่งผู้แทนเป็นเอกเทศ โดยมีไซเป็นสาขาของพรรคอื่นใดนั้น ให้เข้าร่วมประชุมคอมมิวนิสต์สากลเมื่อ ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓)”

แต่ก็อีกนั่นแหละ ถึงแม้ว่าโดยรูปแบบพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจะเป็นเอกเทศต่างหากจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน แต่โดย

เนื้อหาแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็ยังขึ้นต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรับใช้พรรคคอมมิวนิสต์จีน (อาจารย์ปรีดี ใช้คำว่ารับใช้สังคมอื่น) อยู่นั่นเอง ทั้งนี้เพราะว่าองค์การนำสูงสุดของพคท. ไม่ใช่กรมการเมือง แต่ยังมีเหนือกรมการเมืองซึ่งเป็นตัวแทนจาก พคจ. เป็นผู้นำสูงสุดที่แท้จริงของ พคท.

ดังนั้นจึงไม่ประหลาดอะไรที่ พคท. จะยกย่องสรรเสริญ พคจ. และพรรคคอมมิวนิสต์ในสามประเทศอินโดจีน ในเมื่อเวลานั้นขณะนั้น พคจ. ยังเป็นพี่น้องที่ดีของ พคท. และสามประเทศอินโดจีน แต่ต่อมาเมื่อ พคจ. เป็นปฏิปักษ์กับไซเวียดและสามประเทศอินโดจีน พคท. ก็ประพัตติตัวเป็นลูกกะไลหรือลูกเลี้ยงของ พคจ. เป็นปฏิปักษ์กับไซเวียดและสามประเทศอินโดจีนตามเตี้ยไปด้วย และแม้แต่เมื่อ พคจ. ภายใต้งานนำของเหมาเจ๋อตุง ประนามหลิวเส้าฉี ประนามเต็งเสี่ยวผิง พคท. ก็ประนามตามด้วย ต่อมาเมื่อ เต็งผิงขึ้นสู่อำนาจ ภายหลังมรณกรรมของเหมา รวมทั้งหลิวเส้าฉีที่ได้รับการกู้ชื่อคืนมาด้วย พคท. ก็ยกย่องเต็ง เซียร์หลิวอีก และวิพากษ์ความผิดของเหมาตามที่เต็งวิพากษ์ เมื่อ พคจ. เปิดสถานีวิทยุเสียงประชาชนไทยให้ พคท. ก็ว่าดี และเมื่อ พคจ. ปิดสถานีวิทยุเสียงประชาชนไทยตามคำขอร้องของรัฐบาลไทย พคท. ก็ว่าดีอีกเช่นกัน

ดังกล่าวนี้นี้คือความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ส่วนประวัติศาสตร์ของชาติจีนนับแต่สมัยฮ่องเต้จนถึงสมัยประธานาธิบดีในปัจจุบันยังไม่เคยเปลี่ยนแปลงในด้านของการตีขลุมถือเอาประเทศใกล้เคียงเป็นประเทศราช เพียงแต่ว่ากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยเคยส่งเครื่องราชบรรณาการไปถวาย

ด้วยความเคารพเพื่อผู้กมิตร์ไมตรีพระเจ้ากรุงจีนกลับถือว่าเป็นการ
ส่งส่วย จึงไม่เป็นการแลกเปลี่ยนประหลาดแต่ประการใดที่หนังสือ
“ประวัติของจีนสมัยใหม่โดยสังเขป” พิมพ์ที่ปักกิ่งเมื่อ ปี ค.ศ.
๑๙๕๔ ปรากฏว่าได้ผนวกเอาดินแดนของหลายประเทศเพื่อนบ้าน
รวมทั้งประเทศไทยของเราด้วยเข้าไปอยู่ในอาณาจักรแห่งสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน ซึ่งจีนเรียกแผ่นดินไทยที่เราอาศัยอยู่ในปัจจุบันนี้ว่า
“หนคมก๊วยใต้”

จึงเป็นอันว่าทั้งประวัติศาสตร์แห่งความเป็นมาของพรรค
คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย กับประวัติศาสตร์แห่งความเป็นประเทศ
กลางของฮองเต้จนถึงประวัติศาสตร์แห่งการแผ่ ขยายอำนาจชาติ
ใหญ่บนแผนที่ของจีนในปัจจุบัน ประกอบกับพฤติกรรมของ พคท.
ที่ผูกพันอยู่กับจีนและหลับตาเดินตามจีนอย่างมืดบอด ได้แสดงถึง
ความไม่เป็นพรรคเอกเทศอย่างแท้จริง แต่ยังเป็นประหนึ่งสาขาของ
พคจ.

เหตุฉะนั้นแหละที่ท่านปรีดีไม่เอาด้วยกับ พคท. และคัดค้าน
พคท. ในหลายกรณีตลอดมา และในทำนองเดียวกันองค์การนำ
พคท. ก็กระชับทำลายท่านปรีดีตลอดมา

(๖) ปัญหาความเป็นกลางของประเทศไทย

ในปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนาม ระหว่าง
จีนกับโซเวียต และระหว่างคอมมิวนิสต์ เอง ลัทธิที่มีคอมมิวนิสต์
เวียดนามและคอมมิวนิสต์โซเวียตสนับสนุน กับคอมมิวนิสต์พอลพต
เอียงซ้ายที่มีจีนสนับสนุนนั้น ท่านปรีดีมีทรรศนะว่า ความขัดแย้ง

ดังกล่าวเป็นความขัดแย้งภายในของค่ายคอมมิวนิสต์ เพราะคู่ขัดแย้งต่างก็ซุกรงลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน แต่ฝ่ายไหนจะเป็นมาร์กซ์แท้เลนินแท้ ก็เป็นเรื่องของเขา เขาตัดสินใจและแก้ไขปัญหามาของเขาเอง ท่านปรีดีได้ประกาศยืนยันพรรคคณะของท่านต่อความขัดแย้งนี้ว่าท่านขอวางตัวเป็นกลาง รวมทั้งท่านได้แนะนำรัฐบาลไทยที่บ้่าจี้เดินตามเพลงจีนว่าให้วางตัวเป็นกลาง จึงจะพาชาติให้อยู่รอดปลอดภัยได้ ดังที่ท่านได้ให้สัมภาษณ์นิตยสาร “ตะวันออก” ฉบับพิเศษต้อนรับและอวยพรครบ ๘๐ ปีของท่าน เมื่อปี ๒๕๒๓ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“(๑) ผมเห็นว่าในท่ามกลางสถานการณ์สากลเช่นทุกวันนี้ ประเทศไทยควรมีนโยบายเป็นกลาง โดยพิทักษ์เอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ของชาติไว้ให้มั่นคง และ ไม่ยอมเป็น “อาณานิคมแบบเก่า” หรือ “อาณานิคมแบบใหม่” (Neo Colony) ของมหาอำนาจอื่นใดที่จะบีบหรือจูงใจให้ประเทศไทยต้องดำเนินตามแนวทางของมหาอำนาจนั้น ๆ”

และในบทสัมภาษณ์บทเดียวกันนี้ท่านปรีดียังได้ชี้ให้เห็นถึงภัยอันตรายอย่างที่สุดของประเทศจากสถานการณ์สากล ดังนี้

“(๓) ภัยอันตรายจากสงครามปรมาณู (นิวเคลียร์) ที่กำลังคุกคามมนุษยโลก และอาวุธศาสตราวุธสมัยใหม่ในยุคปรมาณูทั้งที่เป็นศาสตราวุธมาตรฐาน (Conventional Weapons) และศาสตราวุธนอกมาตรฐาน อาทิ ศาสตราวุธเคมี (ก๊าซพิษและสารพิษ) ศาสตราวุธชีววิทยา (เชื้อโรค) ฯลฯ

“แม้ว่าอาวุธแห่งศาสตราวุธปรมาณูได้เปิดเผยให้ชาวโลกทราบกันอยู่เป็นส่วนใหญ่ก็ดี แต่บุคคลชั้นนำบางคนและสมุน

ของมหาอำนาจบางประเทศก็ได้สังวรณต่อนภัยอันตรายแห่งสงครามนิวเคลียร์ ซึ่งเปรียบเสมือน “ไฟปรลัยกัลป์” ที่สามารถเผาผลาญมนุษย์สังคมให้สิ้นไปได้ หากพวกเขายังคงดำเนินการทำสงครามประสาท (war of nerves) ต่อสู้ระหว่างกัน โดยวิธียั่วยวนกวนประสาทอันมีความรุนแรงยิ่ง ๆ ขึ้น

“แม้ว่ามหาอำนาจบางประเทศดังกล่าวจะอดกลั้นไว้ชั่วคราว โดยใช้และยุบประเทศเล็กที่เป็นสมุนหรือเป็นอาณานิคมแบบใหม่ (Neo-Colony) ของแต่ละฝ่ายให้เป็นตัวแทน (Proxy) ในการทำสงครามมาตรฐาน (Conventional war) ต่อสมุนหรืออาณานิคมแบบใหม่ของอีกมหาอำนาจหนึ่งก็ดี แต่ก็เป็นที่น่าวิตกว่า สงครามมาตรฐานนั้นจะนำไปสู่สงครามปรมาณู (นิวเคลียร์) ระหว่างมหาอำนาจ และจงให้ลูกสมุนกับอาณานิคมแบบใหม่ของแต่ละฝ่ายต้องพลอยย่อยยับไปด้วย ดังนั้นบุคคลที่เป็นห่วงใยต่อมนุษยชาติจึงได้เตือนประชาชนชาวโลกให้สังวรณถึงภัยอันตรายแห่งสงครามปรมาณู (นิวเคลียร์) โดยชี้ให้เห็นว่าภายในเวลาไม่กี่นาทีที่เริ่มสงครามนิวเคลียร์นั้นจำนวนคนที่ต้องตายและบาดเจ็บนั้นมีมากเพียงใด”

แล้วท่านปรีดีก็ได้ยกตัวอย่างของท่านผู้ชี้ภัยของสงครามในอนาคต ที่ชี้ให้เห็นถึงอานุภาพของอาวุธสมัยใหม่ดังนี้ เช่น

“(๑) สมเด็จพระสันตปาปา “จอห์น ปอล ที่ ๒” ได้พระราชทานราโชวาทเมื่อคืนวันสุดท้ายปีเก่า ค.ศ.๑๙๗๙ ต่อกับวันขึ้นปีใหม่ ค.ศ.๑๙๘๐ ซึ่งพระองค์ขอให้ปวงมนุษย์ร่วมมือกันพิทักษ์สันติภาพของโลก พระองค์ตรัสเป็นใจความว่าได้ทรงสอบถามนักวิทยาศาสตร์

แล้วรายงานว่า ถ้าสงครามนิวเคลียร์เกิดขึ้นระหว่างมหาอำนาจ
ไซร์ มนุษย์ที่จะต้องตายและบาดเจ็บภายในเวลาไม่กี่นาทีที่เริ่ม
ใช้ศาสตราวุธนิวเคลียร์เผาผลาญกันนั้นจะมีจำนวนประมาณ ๒๐๐
ล้านคน

“พระองค์ทรงตรัสเฉพาะสงครามนิวเคลียร์ แต่บัดนี้
มหาอำนาจบางประเทศก็เริ่มกำลังสร้างศาสตราวุธนิวตรอน ที่มี
อานุภาพทำลายชีวิตมนุษย์ได้ในอัตรากว่าประมาณ ๑๐ เท่าของ
ศาสตราวุธนิวเคลียร์และพระองค์ยังมีได้ตรัสถึงศาสตราวุธเคมีและ
ศาสตราวุธชีววิทยา และศาสตราวุธมาตรฐานสมัยใหม่ที่มีอานุ
ภาพสูงมาก”

“(ข) ความลุ่มหลงของบุคคลบางจำพวกที่หวัง ‘อาศัยม
(Umbrella) มหาอำนาจป้องกันศาสตราวุธนิวเคลียร์’ ประโยคที่ผม
ใส่ไว้ในเครื่องหมายอัญญประกาศนั้น ถ่ายทอดมาจากภาษาฝรั่ง
ที่กล่าวถึงการที่ประเทศหนึ่งไม่มีศาสตราวุธนิวเคลียร์ หรือมีไว้ไม่
เพียงพอที่จะต่อสู้หรือเหนี่ยวรั้งมิให้มหาอำนาจปรมาณู (Atomic
Powers) ใช้ศาสตราวุธปรมาณูแก่ตน โดยตนหวังพึ่งมหาอำนาจชาติ
หนึ่งชาติใดคุ้มครองป้องกันศาสตราวุธปรมาณูให้แก่ตน ตนจึงยอม
เป็น ‘อาณานิคมแบบใหม่’ ของมหาอำนาจปรมาณูชาติหนึ่งชาติใด

“ความลุ่มหลงเช่นนั้นเป็นอันตรายที่สุดที่มีอยู่ในประเทศ
ใด ๆ เพราะเหตุว่าในยามที่สงครามนิวเคลียร์ยังมิได้ลงมือนั้น
ประเทศนั้น ๆ ก็ตกเป็นอาณานิคมแบบใหม่ของมหาอำนาจที่ตนหวัง
อาศัยมป้องกันศาสตราวุธนิวเคลียร์ และอีกประการหนึ่งถ้าประเทศ
ใดที่ไม่มีศาสตราวุธนิวเคลียร์ของตนเอง ทนงองอาจเกินไปในการ

ก้าวร้าวมหาอำนาจปรมาณูชาติหนึ่งไซ้ร้ ถ้ามหาอำนาจปรมาณูนั้น
ซึ่งเป็นมนุษย์ปุถุชนทนต่อการก้าวร้าวต่อไปอีกไม่ได้ จึงใช้ศาสตราวุธ
มาตรฐานที่ทันสมัยที่สุดและใช้ศาสตราวุธนิวเคลียร์ขนาดเล็กโจมตี
ประเทศที่ก้าวร้าว นั้น บุคคลที่ก้าวร้าวก็ต้องคิดล่วงหน้าไว้ก่อนว่า
เมื่อประเทศของตนถูกมหาอำนาจตอบโต้การก้าวร้าวของตนไซ้ร้
มหาอำนาจที่ตนหวังอาศัยร่มป้องกันศาสตราวุธนิวเคลียร์นั้นจะ
ตอบโต้ประเทศที่ลงมือใช้ศาสตราวุธปรมาณูต่อประเทศที่ก้าวร้าวที่
เป็นอาณานิคมแบบใหม่ของตนหรือไม่ คือเจ้าอาณานิคมแบบใหม่จะ
ใจดีมากที่จะให้ร่มป้องกันศาสตราวุธปรมาณูถึงขนาดที่ยอมเอา
ชีวิตพลเมืองของตนมากกว่า ๒๐๐ ล้านคนให้ตายไป เพื่อแลกกับ
การที่จะให้อาณานิคมแบบใหม่ของตนที่มีพลเมืองเหลือตายเพียงไม่
กี่คนจากถูกระเบิดปรมาณูชุดแรกนั้นหรือไม่..

บทสัมภาษณ์ดังกล่าวนี้เป็นการเตือนสตินักการเมืองหรือนักการทหาร หรือผู้รับผิดชอบชั้นสูงต่อความปลอดภัยของชาติที่ชอบ
ให้สัมภาษณ์เป็นทำนองยั่วยุท้ทำหายฝ่ายตรงข้ามอยู่ตลอดเวลา เป็น
ทำนองว่าถึงจะเกิดสงครามก็ไม่กลัวเพราะเรามีลูกพี้นุ่นหลัง
แต่ถ้าเราถูกโจมตีจริง ๆ เพราะความปากเสียแล้ว ลูกพี้ของเราไม่ว่าจะ
เป็นอเมริกาหรือจีนจะช่วยเราโจมตีฝ่ายตรงข้ามกับเราหรือ เพราะว่า
ถ้าลูกพี้ช่วยเราตามความหวังของเราแล้ว ก็เท่ากับลูกพี้ที่ช่วยเราตั้ง
เป้าโจมตีไปสู่ประเทศของเขา ซึ่งจะยังความเสียหายให้แก่ประเทศของ
เขาเหลือคณานับ แล้วจะมีลูกพี้ที่โหนใจดีที่จะรับเคราะห์กรรมเช่นนี้
บ้าง

ท่านปรีดีได้เขียนไว้ในบทความเรื่อง “สงครามประสาท”

กับ “สงครามโดยตัวแทน” ในยุคปรมาณู ซึ่งนำลงในหนังสือที่ระลึกวันธรรมศาสตร์ ๑๕ ธ.ค. ๒๕๒๒ ของสมาคมธรรมศาสตร์แห่งแคลิฟอร์เนีย ส.ร.อ. เกี่ยวกับกลวิธีของประเทศมหาอำนาจที่ใช้ประเทศเล็กหนึ่งให้ทำสงครามตัวแทนกับอีกประเทศเล็กหนึ่ง มีข้อความบางตอนดังนี้

“ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในหลายบริเวณแห่งโลกนี้ ประเทศเล็กที่ตกเป็นตัวแทนของบางประเทศมหาอำนาจในการทำสงครามนั้น ก็คือประเทศเล็กสองประเทศหรือหลายประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกันในบริเวณหนึ่ง ความขัดแย้งระหว่างประเทศเล็กดังกล่าว อาจมีขึ้นเกี่ยวกับกรณีชายแดนของประเทศเล็ก ๆ นั้น หรือเกี่ยวกับสงครามภายใน (Civil war) ของประเทศเล็กหนึ่งซึ่งมีการรบไกล่ช้ายแดนอีกประเทศหนึ่ง บุคคลชั้นนำแห่งบางประเทศหรือหลายประเทศมหาอำนาจ ที่มีความขัดแย้งกันรุนแรงจึงใช้วิธียุยงให้ประเทศเล็กดังกล่าวขัดแย้งระหว่างกันรุนแรงขึ้น แทนที่จะช่วยระงับความขัดแย้งระหว่างประเทศเล็กโดยสันติวิธี หรือจำกัดสงครามนั้นไว้เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ

“บุคคลชั้นนำแห่งมหาอำนาจหนึ่งก็คือโอกาสสนับสนุนประเทศเล็กหนึ่ง ส่วนบุคคลชั้นนำอีกมหาอำนาจหนึ่งกลับสนับสนุนประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่ง การแก้ความขัดแย้งระหว่างประเทศเล็กโดยสันติวิธีจึงเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น สงครามเย็น (Cold war) ระหว่างประเทศเล็กรวมทั้งสงครามประสาทที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ถึงขนาดที่ก่อให้เกิดสงครามร้อนระหว่างประเทศเล็กที่ตกเป็นตัวแทนทำสงครามตามความต้องการของประเทศมหาอำนาจที่คอยยุยงสนับสนุนอยู่

เบื้องหลัง

“บุคคลชั้นนำแห่งประเทศมหาอำนาจ ปฏิบัติเพื่อให้ประเทศเล็กดังกล่าวเป็นตัวแทนทวิสงครามนั้น โดยวิธีดังต่อไปนี้

“(๑) ประเทศมหาอำนาจดังกล่าว ใช้รัฐบาลของประเทศเล็กซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของตน ก่อสงครามต่ออีกประเทศเล็กหนึ่งซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของอีกประเทศมหาอำนาจหนึ่ง (อย่างเช่นที่จีนพยายามใช้ไทยให้ทำสงครามกับเวียดนามที่อยู่ข้างฝ่ายมหาอำนาจรัสเซีย-ผู้เขียน)

“(๒) ถ้ารัฐมนตรีทุกคนหรือส่วนมากของประเทศเล็กไม่อยู่ใต้อิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ ประเทศมหาอำนาจดังกล่าวก็แสวงหารัฐมนตรีส่วนน้อยในรัฐบาลของประเทศเล็กนั้น ประกอบเป็น “กลุ่มบีบบังคับ” (Pressure Groups) ภายในรัฐบาลนั่นเอง เพื่อปฏิบัติการใด ๆ ที่ทำให้รัฐบาลของประเทศนั้นจำต้องดำเนินตามแนวทางของประเทศมหาอำนาจซึ่งเป็นผู้บงการ “กลุ่มบีบบังคับ” นั้น (อย่างเช่นที่จีนกำลังปฏิบัติต่อรัฐบาลไทยอยู่ในขณะนี้ ที่พยายามใช้กลุ่มบีบบังคับ ผลักดันให้ไทยไปรบกับเวียดนาม ผู้เขียน)

“(๓) ประเทศมหาอำนาจดังกล่าว จัดวาง “กลุ่มบีบบังคับ” ขึ้นหลาย ๆ กลุ่มในหมูชนที่มีอิทธิพลทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางวัฒนธรรม (รวมทั้งการศึกษา) ฯลฯ เพื่อดึงใจบุคคลอื่น ๆ ในประเทศเล็กให้หลงเชื่อตามแนวทางของประเทศมหาอำนาจซึ่งเป็นผู้บงการ “กลุ่มบีบบังคับ” นั้น และเพื่อให้หมูชนและบุคคลที่หลงเชื่อนั้นเป็นพลังในการ “บีบบังคับ” (Pressure) ทางตรงและทาง

อ้อมต่อรัฐบาลของประเทศเล็กนั้น ให้ดำเนินตามแนวทางของประเทศมหาอำนาจผู้บังคับการ (อย่างเช่นที่จีนพยายามเชิญกลุ่มบีบบังคับจากหมู่ชนผู้มีอิทธิพลในทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และรวมทั้งทางการเมืองทหาร ให้ไปเยือนเมืองจีน แล้วโฆษณาชวนเชื่อว่าเวียดนามจะรุกรานไทย และใช้กลุ่มบีบบังคับที่มีอยู่แล้วโดยพื้นฐาน โฆษณาชวนเชื่อต่อมวลชนชาวไทยเป็นการมโหฬาร ถึงกับมีจัดนิทรรศการเรื่องเวียดนามจะรุกรานไทย ทั้งนี้เพื่อสร้างมติดูหาชนไทยไปผลักดันให้รัฐบาลเป็นศัตรูกับเวียดนาม - ผู้เขียน)

“(๔) ประเทศมหาอำนาจดังกล่าว จัดวาง “ตัวแทนก่อเรื่อง” (ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า Agent Provocate) ออกสำเนียงอาชของโปรโวคาเตอร์ ซึ่งพจนานุกรมเว็บสเตอร์ ได้นำเอาคำฝรั่งเศสนั้นมาใช้ในภาษาอังกฤษด้วย) คือบุคคลที่ประเทศมหาอำนาจใช้ให้แขวงเข้าไปในหมู่ชนต่าง ๆ แสดงความเห็นอกเห็นใจว่าประเทศเล็กนั้น ๆ จะถูกรุกรานจากประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่ง บุคคลดังกล่าวก็ใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อก่อเรื่องให้เกิดขึ้นกับประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่งนั้น เปรียบประจักษ์วิธีที่คำพังเพยไทยโบราณเรียกว่า “เสี้ยมเขาควยให้ชนกัน” หรือ “ปั่นหัวจึงหรีดให้กัดกัน” (ดังที่ฉันพูดอยู่ตลอดเวลาว่าเวียดนามจะรุกรานไทย และตั้งเสียผิงพูดว่าถ้าเวียดนามรุกรานไทยจีนจะส่งทหารเข้าช่วยไทย - ผู้เขียน)

“(๕) ประเทศมหาอำนาจดังกล่าว จัดตั้ง “ตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อ” อันเป็นการใช้ยุทธวิธีจิตวิทยา (Psychological Tactics) เพื่อยุยงบุคคลชั้นนำและบุคคลจำนวนพอสมควรแห่ง

ประเทศเล็กให้หลงเชื่อและตกเป็นตัวแทนของประเทศมหาอำนาจในการทำสงคราม” (ดังที่ฉันได้ใช้เครื่องมือสื่อสาร มวลชนมากมายระดมโฆษณาให้ไทยเป็นศัตรูกับเวียดนามอยู่ตลอดเวลาจนถึงบัดนี้ - ผู้เขียน)

ท่านปรีดีท่านได้ให้รายละเอียดถึงวิธีการทำงานของ “ตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อ” ซึ่งเป็นยุทธวิธีจิตวิทยา ไว้ดังนี้

“๑. เครื่องมือที่ “ตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อ” ของประเทศมหาอำนาจสามารถใช้คือ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ วิทยู โทรทัศน์ ตลอดจนสร้างข่าวลือเปรียบประดุจหนังสือพิมพ์ปาก” ฯลฯ

“๒. เนื้อเรื่องซึ่งตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อเผยแพร่นั้นก็จะเป็นไปตาม “ยุทธวิธีจิตวิทยา” ที่ถือเอาผลที่จะได้ตามเป้าหมายเป็นสำคัญ คือ การทำให้บุคคลชั้นนำ และบุคคลจำนวนพอสมควรแห่งประเทศเล็กหลงเชื่อ และตกเป็นตัวแทนของประเทศมหาอำนาจในการทำสงคราม ดังนั้นเนื้อเรื่องแห่งการโฆษณาชวนเชื่อจึงไม่คำนึงถึงความเป็นจริง คืออาจเป็นเรื่องหลอกหลวง เรื่องบิดเบือนความจริง เรื่องความเท็จส่วนมากปนเจือความจริงส่วนน้อย ฯลฯ ที่สามารถทำให้บุคคลชั้นนำและบุคคลจำนวนพอสมควรแห่งประเทศเล็กหลงเชื่อได้นำไปใช้ ได้แก่ยุทธวิธีจิตวิทยาแห่งการโฆษณาชวนเชื่อ

“๓. ถ้าท่านผู้ใดวิเคราะห์วิจารณ์ เนื้อเรื่องแห่งการโฆษณาชวนเชื่อนั้น โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์แห่งการวิเคราะห์วิจารณ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และวรรณคดี (Scientific investigation of Historical and Literary Documents)

ประกอบด้วยจิตใจวิทยาศาสตร์ ๖ ประการ คือ จิตใจสังเกต จิตใจ
มาตรการ จิตใจค้นคว้าหลักฐานและเหตุผล จิตใจวิเคราะห์วิจารณ์
จิตใจปราศจากอคติ จิตใจที่มีความคิดเป็นระเบียบ แล้วท่านก็จะ
สามารถพบว่า เนื้อเรื่องแห่งการโฆษณาชวนเชื่อนั้น เป็นเรื่อง
หลอกลวง เรื่องบิดเบือนความจริง เรื่องเท็จส่วนมากเจือปนกับความจริง
ส่วนน้อย ฯลฯ

“ปัญหามีว่า เมื่อเนื้อเรื่องแห่งการโฆษณาชวนเชื่อ
มีลักษณะดังกล่าวนั้นแล้ว เหตุใดบุคคลชั้นนำหรือบุคคลจำนวนหนึ่ง
แห่งประเทศเล็กจึงหลงเชื่อคำโฆษณาชวนเชื่อของตัวแทนประเทศ
มหาอำนาจอันเป็นเหตุให้ประเทศเล็กตกเป็นตัวแทนทำสงครามแทน
ประเทศมหาอำนาจได้?”

“ปัญหาดังกล่าว เกิดขึ้นทำนองเดียวกับปัญหาที่มีผู้ข้องใจ
ว่า ในประเทศเยอรมันสมัยฮิตเลอร์นั้น ชาวเยอรมันที่มีการศึกษา
ชั้นสูงก็มีจำนวนมาก แต่เหตุใดจึงหลงเชื่อคำโฆษณาชวนเชื่อของ
ฮิตเลอร์ และยอมทำตามฮิตเลอร์อย่างหลับหูหลับตา?”

“ฮิตเลอร์ได้วางแผนและหลอกโฆษณาชวนเชื่อไว้ใน
หนังสือชื่อไมน์แคมป์ (mein kamp) ซึ่งพวกเผด็จการนาซีถือเป็น
คัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ของเขานั้น หมวดยุทธศาสตร์ของการโฆษณาชวนเชื่อมี
ใจความว่า การโฆษณาชวนเชื่อจะต้องถือเป็นเพียงระดับของคนที
สติปัญญาต่ำที่สุด หมายความว่าชาวเยอรมันสมัยนั้นมีการศึกษาชั้น
สูง คือมีปัญหาจากกาเทียมนูเป็นจำนวนมาก แต่ถ้าใช้ปัญญาแก่ง
เดียวโดยไม่ประกอบกับสติก็หลงเชื่อคำโฆษณาชวนเชื่อได้”

“ฉะนั้น ในปัจจุบันนี้ บุคคลชั้นนำและบุคคลจำนวน

พหุสมควรของประเทศเล็ก ที่มีได้ใช้ปัญญาประกอบด้วยสติก็อาจ
ตกหลุมหลงเชื่อคำโฆษณาชวนเชื่อของตัวแทนประเทศมหาอำนาจ
แล้วผลักดันให้ประเทศเล็กของตนต้องตกเป็นตัวแทนของประเทศ
มหาอำนาจในการทำสงคราม

“๔ กลวิธีของตัวแทนประเทศมหาอำนาจมีมากมาย
ที่จะทำให้ผู้ได้ยินได้ฟังได้อ่านคำโฆษณาชวนเชื่อ หลงเข้าใจผิดเรื่องที่
ตัวแทนโฆษณานั้นว่าเป็นความจริง อาทิ ได้กล่าวถึงตัวแทนโฆษณา
ชวนเชื่อไว้หลาย ๆ สาย ซึ่งทุก ๆ สายก็โฆษณาชวนเชื่อเรื่องต่าง
เดียวกัน ทำให้ผู้ได้ยินได้ฟังได้อ่านคำโฆษณาชวนเชื่อหลาย ๆ สายนั้น
หลงเข้าใจผิดว่ามีบุคคลจำนวนมากที่เห็นว่า เรื่องนั้น ๆ เป็นความจริง
และยังตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อไปชาวต่างประเทศต่างแล้ว แก้ว ก็ยังทำให้
ผู้ได้ยินได้ฟังได้อ่าน ซึ่งนิยมว่าเรื่องใดที่ชาวต่างประเทศเขียนหรือบอก
เล่า นั้น เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อถือได้นั้น หลงเชื่อว่าเรื่องที่โฆษณาชวนเชื่อ
นั้นเป็นความจริง แต่ว่าที่แท้แล้ว ก็เป็นเรื่องที่นำมาจากบุคคลชั้นนำ
หรือเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่คนเดียวหรือจำนวนน้อยของประเทศมหาอำนาจ
ที่วางแนวทางไว้ เพื่อจูงใจบุคคลชั้นนำหรือบุคคลจำนวนมากพหุสมควร
แห่งประเทศเล็กให้หลงเชื่อ เพื่อผลักดันประเทศเล็กให้เป็นผู้ทำสงคราม
แทนประเทศมหาอำนาจนั้น ๆ ฯลฯ

“๕ ตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อของประเทศมหาอำนาจจัด
สรรเอาเรื่องหลอกลวง เรื่องบิดเบือนความจริง เรื่องความเท็จส่วน
มากที่ปะปนความจริงส่วนน้อย ชนิดที่เร้าเร้าใจให้บุคคลเกิด
สภาพทางจิตซึ่งในทางพุทธศาสนาเรียกว่า “อกุศลมูล” ๓ ประการ
อันได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ

“ก. โลกะ หมายความว่า “ความอยากได้ไม่รู้จักพอ” ถ้านำมาประยุกต์แก่การยุยงบุคคลชั้นนำหรือบุคคลจำนวนหนึ่งแห่งประเทศเล็กแล้ว ก็ได้แก่ยุยงให้บุคคลนั้น ๆ มีความอยากได้ดินแดนของชาติอื่นมาเป็นของตน หรืออยู่ใต้อิทธิพลของตนโดยไม่รู้จักพอเท่าที่มีอยู่

“ข. โทสะ หมายความว่า “ความโกรธแค้นขุ่นเคือง” ซึ่งถ้านำมาประยุกต์แก่การยุยงบุคคลชั้นนำหรือบุคคลจำนวนหนึ่งแห่งประเทศเล็กแล้วก็ได้แก่การยุยงให้บุคคลนั้น ๆ เกิดความโกรธแค้นขุ่นเคืองประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่งที่ขัดแย้งเฉพาะเรื่องชายแดนกับประเทศตน ซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถเจรจาตกลงกันได้โดยสันติวิธีนั้นให้หลงเข้าใจผิดว่าจะต้องแก้ไขโดยทำสงครามกับประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่งนั้น

ค “โมหะ หมายความว่า “ความหลงเชื่อมงาย” ซึ่งเกิดจากสติปัญญาที่บิ ความหลงเชื่อผิดจากสภาพที่เป็นจริง ความเข้าใจปะปนยุ่งเหยิง ความหลงเชื่อจากความตื่นเต้นโดยปราศจากเหตุผลตามความเป็นจริง ความหลงเชื่อจากการมองเห็นภาวะลวง ๆ เลือน ๆ ในขณะที่สภาพจิตไม่ปกติ

“ถ้านำมาประยุกต์แก่การยุยงบุคคลชั้นนำหรือบุคคลจำนวนหนึ่งในประเทศเล็กแล้ว ก็ได้แก่การยุยงให้บุคคลนั้น ๆ เกิดความหลงเชื่อว่าประเทศของตนกำลังจะถูกประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่งยกทัพมายึดครอง ทั้ง ๆ ที่ประเทศเล็กที่ถูกอ้างว่าจะทำการรุกรานนั้นมีพลเมืองน้อยกว่าและขาดเสบียงอาหารที่จะเลี้ยงกองทัพและพลเมืองของประเทศเล็กที่จะทำการรุกรานนั้น บุคคลที่หลงเชื่อจึงผลักดันประเทศเล็กของตนให้ขอความช่วยเหลือมหาอำนาจประเทศใด

ประเทศหนึ่ง และยอมเป็นตัวแทนของมหาอำนาจประเทศนั้นในการทำสงคราม ๖

บทความบางตอนของท่านปรินซ์ดิงทียกมานี้ ถึงแม้ว่าจะเป็นคำเตือนกลาง ๆ โดยที่ท่านไม่ระบุชื่อประเทศมหาอำนาจหนึ่ง มหาอำนาจใดลงไป และไม่ระบุชื่อประเทศเล็กประเทศหนึ่งใดลงไปก็จริง แต่ใคร ๆ ที่สนใจและติดตามปัญหาเอเชียอาคเนย์ย่อมตระหนักเป็นอย่างดีว่า ท่านปรินซ์มุ่งหวังเตือนสติผู้กุมขตากรรมของไทยไม่ให้นำประเทศชาติไปทำสงครามกับเวียดนามที่เป็นปฏิปักษ์กับจีน และเป็นการเปิดโปงแผนการวิธีการของจีนในการรณรงค์โฆษณาชวนเชื่อเพื่อผลักดันประเทศไทยให้ไปทำสงครามตัวแทน (คือรบกับเวียดนามแทนจีน) อยู่ตลอดเวลาจนกระทั่งบัดนี้

ถ้าไม่รัสเซียกับจีนจึงต้องขัดแย้งและเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน
ทำไมจีนกับเวียดนามจึงต้องขัดแย้งและเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน และ
ทำไมคอมมิวนิสต์เฮง สัมริน กับคอมมิวนิสต์พอลพต-เอียงซารี จึงขัด
แย้งและเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน

ภายหลังอสังกรรมของสตาลิน จีนกล่าวหาว่ารัสเซียออก
นอกทางของลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน และรัสเซียก็กล่าวหาจีนในทำนอง
เดียวกัน ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาพรมแดนที่เป็นมรดกตกทอดมา
แต่สมัยซาร์และฮ่องเต้ประดังเข้ามาอีก

แต่อย่างไรก็ดีปัญหาความขัดแย้งทางทฤษฎี ปัญหาความ
ขัดแย้งทางพรมแดน เป็นแต่เพียงม่านบังตาที่ปิดบังความขัดแย้งที่
แท้จริงเอาไว้เท่านั้น เพราะว่าลำพังแต่เพียงข้อขัดแย้งทางทฤษฎี.

และข้อขัดแย้งทางพรมแดนนั้น คลังแห่งความรู้ของลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน สามารถที่จะแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ แต่ที่คลังแห่งความรู้ของลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน ไม่สามารถจะแก้ไขได้ก็คือ สิ่งทางพุทธศาสนาเรียกว่า “อัตตา” หรือ สภาวะแห่งความมีตัวตนที่ถูกสร้างขึ้นมาจากอุปาทานหรือความยึดมั่นถือมั่นที่หลงผิด

ก็เหมาเจ็ดตุ้งทำนองของท่านว่า เมื่อสถาปนาชีวิตไปแล้ว “ปุชนียบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่ของขบวนการคอมมิวนิสต์สากล” ก็คือตัวท่านประธานเหมาเอง ฉะนั้นปักกิ่งจึงควรจะได้รับเกียรติเป็น “ชุมทาง” ของขบวนการคอมมิวนิสต์ทั่วโลก ภายใต้การนำของประธานเหมาผู้เป็นดวงอาทิตย์ของการปฏิวัติ

แต่ปักกิ่งก็ไม่สามารถที่จะเป็น “ชุมทาง” ของขบวนการคอมมิวนิสต์ทั่วโลกได้ทั้ง ๆ ที่ได้พยายามใช้เล่ห์เพทุบายต่าง ๆ แล้ว แต่ศูนย์กลางของคอมมิวนิสต์สากลก็ยังคงอยู่ที่มอสโกตามเดิม เมื่อปักกิ่งไม่อาจเป็นผู้นำของขบวนการคอมมิวนิสต์ทั่วโลกได้ ปักกิ่งจึงคิดสร้างทฤษฎีขึ้นมาใหม่เรียกว่า ทฤษฎีสามโลก โดยอธิบายว่าประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้แบ่งออกได้เป็นสามกลุ่มหรือสามโลก คือโลกของประเทศอภิมหาอำนาจอันประกอบด้วยรัสเซียและอเมริกา ซึ่งเรียกว่าประเทศโลกที่หนึ่ง ประเทศโลกที่สองคือประเทศที่เจริญแล้วทางอุตสาหกรรม อันประกอบด้วยประเทศในยุโรปส่วนใหญ่ คานาดา ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนาเรียกว่าประเทศโลกที่สาม อันประกอบด้วยประเทศในทวีปเอเชียทั้งทวีปรวมทั้งจีนด้วย (เว้นแต่ญี่ปุ่น) ประเทศในทวีปแอฟริกาทั้งทวีป และประเทศในลาตินอเมริกาทั้งทวีป

ในการที่จีนจัดตัวเองเข้าอยู่ในประเทศโลกที่สามซึ่งมีจำนวนประเทศและจำนวนประชากรมากเป็นส่วนใหญ่ของโลกทั้งหมด ก็เพื่อจะได้เป็นผู้นำหรือเป็นศูนย์กลางของบรรดาประเทศในโลกที่สาม เพราะในบรรดาประเทศโลกที่สามด้วยกัน จีนเจริญก้าวหน้ายิ่งกว่าประเทศไหน ๆ และในเวลาเดียวกันก็เป็นการสลายโลกคอมมิวนิสต์ไปในตัวด้วย และในสามโลกนี้จีนถือว่าโลกของอภิมหาอำนาจโดยเฉพาะอภิมหาอำนาจโซเวียตรัสเซีย เป็นศัตรูที่ร้ายกาจต่อสันติภาพของโลกทั้งมวล

ดังนั้นยุทธศาสตร์ของจีนก็คือ สามัคคีกับโลกที่สองและเป็นพันธมิตรกับอภิมหาอำนาจอเมริกาไปโจมตีอภิมหาอำนาจรัสเซีย และจีนก็ได้ดำเนินตามยุทธศาสตร์นั้น แต่โดยที่การสร้างทฤษฎีสากลของจีนเป็นการสมมุติสร้างขึ้นมาจากแรงอยากของกิเลสตัณหา อันเป็นการไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ตามหลักแห่งวิทยาศาสตร์สังคม ฉะนั้นทฤษฎีสากลของจีนตามความเป็นจริงจึงล้มเหลวไปอีก พร้อมกับความขัดแย้งระหว่างจีนกับรัสเซียที่ยังดำรงอยู่

ทำไมจีนกับเวียดนามจึงขัดแย้งกันและเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน?

นั่นก็เป็นเพราะว่าในท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับจีน เวียดนามไม่เข้าไปร่วมในความขัดแย้งนั้นด้วย แต่หากยังคงเป็นมิตรที่ดีของทั้งสองฝ่าย และรับความช่วยเหลือจากทั้งสองฝ่าย ซึ่งจีนเก็บความไม่พอใจไว้อย่างเจ็บ ๆ และถึงแม้ว่าด้านหนึ่งจีนจะให้ความช่วยเหลือเวียดนามในการต่อสู้กับจักรวรรดินิยม

อเมริกา แต่ในอีกด้านหนึ่งจีนพยายามขัดขวางการปลดปล่อย เวียดนามทั่วทั้งประเทศเพื่อใช้ปัญหาเวียดนามเป็นเครื่องมือต่อรองกับ จักรวรรดินิยมอเมริกาในปัญหาเกาะไต้หวัน เพื่อผลประโยชน์ของ จีนเอง

จากสมุดปกขาวของกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐ สังคมนิยมเวียดนาม พิมพ์ออกเผยแพร่เมื่อปี ค.ศ.๑๙๗๙ (พ.ศ. ๒๕๒๒) เรื่อง “ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนาม-จีน ๓๐ ปีที่ผ่านมา” มีบทสรุปดังนี้

“๑. ณ ที่ประชุมเจนีวาปี ๑๙๕๔ เขา (จีน) ได้ขาย ผลประโยชน์แห่งชาติของประชาชนเวียดนาม ซึ่งไม่เพียงแต่เพื่อ คำประกันให้ประเทศของเขา (จีน) มีเขตปลอดภัยทางทิศใต้เท่านั้น (โดยสนับสนุนให้เวียดนามแบ่งออกเป็นสองส่วน คือส่วนที่เป็น เวียดนามใต้ ซึ่งเป็นสมุนของจักรวรรดินิยมอเมริกากับส่วนที่เป็น เวียดนามเหนือ ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ เวียดนามที่เป็นพันธมิตรกับจีน และมีพรมแดนติดต่อกับพรมแดนจีน ทางด้านใต้ เวียดนามเหนือจึงกลายเป็นหลักประกันความปลอดภัย ของจีนทางทิศใต้ไปโดยปริยาย คือเป็นประเทศกันชนระหว่างจีนกับ เวียดนามใต้ที่จักรวรรดินิยมอเมริกาสันับสนุน จีนจึงสนับสนุนการ แบ่งแยกเช่นนี้เพื่อผลประโยชน์ของจีนเองเป็นหลักสำคัญ - สุปจน์) แต่ยังเป็นการเตรียมท่าเลต่อการดำเนินแผนกไลยตายแผ่ขยาย อำนาจในอินโดจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย เขา (จีน) พรารถนาคงไว้ซึ่งภาวะการณ์ที่เวียดนามแบ่งแยกยาวนาน หวังทำให้ เวียดนามอ่อนแอและต้องขึ้นต่อจีน

“๒. ในการสงครามต่อต้านอเมริกาผู้ชาติของประชาชนเวียดนาม ขณะที่มีการปกครองด้วยระบบใจ ดินห์ เดียม ถูกพังทลายลง เขา (จีน) ได้เปิดไฟเขียวให้อเมริกาทิ้งระเบิดภาคเหนือของเวียดนาม และอเมริกาเข้าทำการรุกรานภาคใต้เวียดนามโดยตรง เมื่อเวียดนามต้องการเจรจากับสหรัฐเพื่อประสานการต่อสู้ทั้งสามแนวรบ คือแนวรบทหาร การเมืองและการทูต พวกเขา (จีน) กลับขัดขวาง ในเมื่อประชาชนเวียดนามกำลังก้าวไปสู่ชัยชนะอย่างสมบูรณ์ เขา (จีน) กลับร่วมมือกับรัฐบาลนิคสัน ใช้เลือดเนื้อของประชาชนเวียดนามเพื่อนำประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นสู่ฐานะอภิมหาอำนาจที่ ๓ และเพื่อแลกเปลี่ยนกับการแก้ปัญหาได้วัน

“๓. หลังจากทีประชาชนเวียดนามปลดปล่อยภาคใต้เวียดนามอย่างสมบูรณ์ หลุดพ้นจากแอกการปกครองของนักล่าเมืองขึ้นใหม่ของจักรวรรดินิยมอเมริกา และรวมประเทศเป็นเอกภาพ เขา (จีน) ได้ใช้เพทุบายต่าง ๆ ทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ การทูต เพื่อทำให้สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามอ่อนแอ หวังกำหนราบประชาชนเวียดนามด้วยการก้าวไปสู่การใช้กำลังทหารของลูกสมุน พอลพต-เอียงซารี รุกรานเวียดนามทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเวียดนาม และจีนได้ใช้กำลังทหารรุกรานเวียดนามโดยตรงทางตอนเหนือของเวียดนาม เช่นฆ่าประชาชนเวียดนาม ทำลายล้างพื้นฐานเศรษฐกิจ วัฒนธรรมของเวียดนามในบริเวณที่มีการสู้รบอย่างหนักหน่วง”

บันทึกข้อเท็จจริง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้กล่าวต่อไปว่า

“สามครั้งที่พวกเขา (จีน) ทรยศต่อเวียดนาม ครั้งหลังโหดร้ายสกปรกยิ่งกว่าครั้งก่อน ๆ ต่อประชาชนลาวและประชาชนกัมพูชา กลุ่มผู้กุมอำนาจจีนก็ได้ทรยศอย่างโหดเหี้ยมและโสมม เขา (จีน) ได้สละผลประโยชน์แห่งชาติของประชาชนลาวและประชาชนกัมพูชา ณ ที่ประชุมเจนีวา ๑๙๕๔ ในช่วงหลังของการประชุมเจนีวา เขา (จีน) ขัดขวางการต่อสู้ของประชาชนลาวและประชาชนกัมพูชาเพื่อเอกราช สันติภาพและความเป็นกลาง เมื่อประชาชนกัมพูชาได้ปลดปล่อยอย่างสมบูรณ์ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๑๙๗๕ เขา (จีน) ได้ใช้ลูกสมุน พอล พต-เฮียงซารี เพื่อดำเนินนโยบายทำลายล้างเผ่าพันธุ์แปรกัมพูชาเป็นประเทศบริวารแบบใหม่ และฐานทัพ จากนั้นโจมตีประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ และต่อประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เขา (จีน) ทำลายการสร้างสรรค์ประเทศอย่างสันติของประชาชนลาว ตีดาวยุทธและช่วยเหลือพลังปฏิวัติในลาว ก่อความไม่สงบ ส่งกำลังทหารหลายกองพลประชิดพรมแดนลาว จีนหวังจะสร้างความกดดันต่อประชาชนลาวให้เดินเข้าสู่โคจรของปักกิ่ง เขาแบ่งแยกประชาชน ๓ ประเทศ เวียดนาม ลาว กัมพูชา หวังให้อ่อนแอเพื่อครอบงำที่ละก้าว

“เพื่ออำพรางโฉมหน้าทรยศของเขา (จีน) กลุ่มผู้กุมอำนาจปักกิ่งมักอ้างถึงความช่วยเหลือของจีนต่อเวียดนามเสมอ มีหน้าซำยังอวดอ้างว่าทหารของเขาได้สู้รบที่เดียนเบียนฟู ประชาชนจีนได้ส่งวนผลผลิตส่วนหนึ่งของตนเพื่อช่วยเหลือประชาชนเวียดนามทำการสงครามต่อต้านฝรั่งเศส ต่อต้านอเมริกาและสร้างสรรค์ประเทศชาติ

นั่นเป็นสิ่งที่ประชาชนเวียดนามไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตามไม่มีวันลืมเลือน เวียดนามถือว่านั่นคือการแสดงออกที่สูงส่งและงดงามของจิตใจสามัคคีสู้รบของบุคคลที่อยู่ในสภาพเดียวกัน แต่สำหรับกลุ่มปฏิกริยาในวงการอำนาจปักกิ่งแล้ว นั่นคือเครื่องมือทางการเมืองอย่างหนึ่งเพื่อดำเนินนโยบายแผ่ขยายอำนาจในเวียดนามและทั่วทั้งแหลมอินโดจีน ข้อเท็จจริงได้ชี้ให้เห็นอย่างแจ่มชัดว่า เขาได้ใช้ความช่วยเหลือเหล่านั้น บางขณะเหมือนหนึ่ง “ยาหอม” บางขณะเหมือนหนึ่ง “ยาพิษ” แล้วแต่ความต้องการทางการเมืองในแต่ละระยะ ๆ ของเขา (จีน)

“แต่ทว่า หากจีนช่วยเหลือเวียดนามเท่านั้นก็หาไม่ ผู้นำจีนได้พูดไว้หลายครั้งว่า ถ้าพูดถึงเรื่องขอบคุณแล้วประชาชนจีนต้องขอบคุณประชาชนเวียดนาม เนื่องจากประชาชนเวียดนามได้เสียสละเป็นอันมากที่ได้อุทิศให้แก่ประชาชนจีน ประชาชนจีนต้องขอบคุณและมีภาระหน้าที่ที่ต้องช่วยเหลือและสนับสนุนประชาชนเวียดนาม ประชาชนสองประเทศจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

“เกี่ยวกับการเยือนจีนเมื่อปี ค.ศ.๑๙๗๒ ของประธานาธิบดีนิกสัน ประธานเหมา เจ๋อ ตุง ได้พูดกับผู้นำเวียดนามเมื่อเดือนมิถุนายน ปี ๑๙๗๓ ดังนี้

“พูดด้วยความจริงใจแล้ว ประชาชนจีน พรรคคอมมิวนิสต์จีนและประชาชนชาวโลก ต้องขอบคุณประชาชนเวียดนาม ที่ได้รับชัยชนะอเมริกา ชัยชนะของสหประชาชาติได้บีบบังคับให้นักสันตติไมตรีเดินทางมาปักกิ่ง”

อีกตอนหนึ่งบันทึกก็กล่าวว่า

“ปัจจุบันนี้กลุ่มผู้นำจีนกำลังพยายามชูธง ‘ชาติใหญ่’ เพื่อรวบรวมกลุ่มต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ ‘๕ ทันสมัย’ ด้านการต่างประเทศดำเนินนโยบายแผ่ขยายอำนาจสู่อินโดจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เขา (จีน) สมคบกับพวกจักรวรรดินิยมและบรรดาพลังปฏิกริยาอื่น ๆ มีอเมริกาเป็นต้น เพื่อต่อต้านสหภาพโซเวียตและการปฏิวัติโลก ด้วยความหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือเงินทุนและเทคนิคที่ทันสมัยของค่ายตะวันตกมารับใช้โครงการ ‘สี่ทันสมัย’ และแผนการแผ่ขยายอำนาจและครองความเป็นเจ้าของเขา

“ประเทศจีนที่ถูกมอมเมาด้วยความคิดเป็นชาติใหญ่และลัทธิแผ่ขยายอำนาจครองความเป็นเจ้าของของกลุ่มผู้กุมอำนาจปักกิ่ง ไม่เพียงแต่คุกคามต่อเอกราชแห่งชาติ อธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของประเทศในอินโดจีน ในเอเชียอาคเนย์และเอเชียใต้เท่านั้น แต่หมายถึงการพิชิตเอเชียทั้งเอเชียและพิชิตโลกในที่สุด”

และโดยที่เวียดนามยืนหยัดอยู่กับลัทธิสากลชนชั้นกรรมาชีพที่มีรัสเซียเป็นแกนกลาง ถอนจากฮานอยจึงมุ่งสู่มอสโคว์เช่นเดียวกับถนนแห่งลัทธิสากลชนชั้นกรรมาชีพสายอื่น ๆ ทั่วโลก ฮานอยกับมอสโคว์จึงแนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในอุดมการณ์แห่งชนชั้นกรรมาชีพ ซึ่งได้สร้างความไม่พอใจให้กับปักกิ่งมากยิ่งขึ้น

ทำไมพอลพต-เอียงซาร์กับเฮง สัมริน จึงขัดแย้งกันและเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน?

สาเหตุที่สืบเนื่องมาจากความขัดแย้งและเป็นปฏิปักษ์ต่อกันระหว่างรัสเซียกับจีนและจีนกับเวียดนาม และถ้าพูดกันอย่างถึงที่

สุดแล้ว ก็คือความคิด “ต้าฮั่น” ที่คิดจะแผ่อิทธิพลครอบคลุมเอเชียและ
พิชิตโลกทั้งโลกของจีนนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นจีนในยุคฮ่องเต้หรือ
จีนแดง จีนขาว ก็มีความคิด “ต้าฮั่น” เหมือน ๆ กัน

แต่คำว่า “จีน” ในที่นี้หรือที่จะกล่าวต่อไปเกี่ยวกับความ
คิด “ต้าฮั่น” ความคิดที่จะเอาประเทศอื่นไว้ใต้อิทธิพลนั้น ไม่ได้หมาย
ความถึงคนจีนหรือประชาชนจีนส่วนใหญ่ของประเทศที่เป็นผู้ถูก
ปกครอง เพราะคนจีนหรือประชาชนจีนผู้ถูกปกครองก็เช่นเดียวกับ
ประชาชนในประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก คือรักความสงบและความเป็นธรรม

คำว่า “จีน” ในที่นี้หรือที่จะกล่าวต่อไป จึงหมายถึงเฉพาะ
ชนชั้นปกครองจีนส่วนหนึ่งเท่านั้น ดังที่ท่านปรีดีได้เคยให้สัมภาษณ์
นายแอนโทนี ฟอล แห่งนิตยสารเอเชียวิก เมื่อถูกถามว่าประเทศจีนเป็น
ภัยหรือเป็นเพื่อนกับประเทศไทย ท่านปรีดีตอบว่า

“ข้าพเจ้าคิดว่า ราษฎรจีนโดยทั่วไปเป็นเพื่อนของประเทศ
ไทย ยกเว้นชาวจีนจำนวนน้อยที่ยังยึดถือคติ “ต้าฮั่น”

ดังกล่าวแล้วว่าความคิด “ต้าฮั่น” ได้ครอบครองความ
รู้สึกนึกคิดของชนชั้นผู้นำจีนนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และพร้อมกับ
ความคิดที่จะพิชิตโลก ในช่วงที่จีนยังร่วมอยู่ในขบวนการคอมมิวนิสต์
สากล จีนได้พยายามมากครั้งที่จะใช้ขบวนการคอมมิวนิสต์สากลให้
เป็นประโยชน์เพื่อบรรลุเป้าหมายของตนคือการพิชิตโลก และการ
พิชิตโลกตามทฤษฎีของปากกิงย่อมหมายถึงสงคราม เพราะจีนถือว่า
เป็นประเทศที่มีพลเมืองมากที่สุด ถึงแม้ว่าจะเกิดสงครามขึ้นอย่างไร
จีนก็จะยังคงเหลือพลเมืองที่รอดตายจากสงครามมากกว่าอยู่นั่นเอง

ในที่ประชุมพรรคคอมมิวนิสต์สากลครั้งที่ ๒๑ ณ มอสโคว เมื่อปี ค.ศ.๑๙๕๗ เหมาเจ๋อตงซึ่งได้เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นด้วยถึงกับเสนอให้ทำสงครามกับจักรวรรดินิยมอเมริกาเพื่อปลดปล่อยโลกให้พ้นจากระบอบทุนนิยม

ต่อความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินในสงครามปลดปล่อยโลก ตามข้อเสนอของเหมาเจ๋อตงนั้น เหมาให้พรรคคนะว่า

“แน่ละ, แม้มนุษย์จะถูกเข่นฆ่าทำลายลงสักครั้งหนึ่งโดยอีกครั้งหนึ่งยังมีชีวิตเหลืออยู่ แต่จักรวรรดินิยมได้ถูกกวาดล้างออกไปอย่างสิ้นซาก แล้วระบอบสังคมนิยมได้รับการสถาปนาขึ้นมาจนทั่วโลกอย่างนี้ในชั่วแค่ ๕๐ ปี หรืออย่างมากก็ไม่เกินศตวรรษ ประชากรโลกก็จะเพิ่มพูนขึ้นมาอีกได้ หรืออาจมากกว่าเดิมเป็น ๒ เท่าตัวเสียด้วยซ้ำไป”

แต่ที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับความคิดอันเป็นเล่ห์เพทุบายของเหมาที่จะผลักดันให้ตกเหวสงคราม โดยความหวังว่าชาติตนจะยังคงเหลือประชาชนที่รอดตายจากสงครามนับเป็นร้อย ๆ ล้าน และเมื่อประเทศสมาชิกแห่งขบวนการคอมมิวนิสต์สากลที่มีประชากรค่อนข้างน้อยทั่วทั้งตั้งขึ้นว่า

“แล้วอะไรจะเกิดขึ้นแก่ประชากรเราในสงครามเรอร์โมนิวเคลียร์เช่นนี้ ในเมื่อพวกเขาอาจถูกฆ่าตายไปจนหมดเกลี้ยง”

เจ้าหน้าที่จีนก็ตอบอย่างปลอบใจ โดยยกเอาผลประโยชน์ของส่วนรวมขึ้นมากล่าวว่า

“ในกรณีที่เกิดสงครามมหาประลัยเช่นนั้น ชาติเล็กชาติ

น้อยในประชาคมสังคมนิยมจะต้องยึดถือเอาผลประโยชน์ส่วนรวมของ
ค่ายสังคมนิยมทั้งหมดเหนือผลประโยชน์ส่วนชาติของตน เพราะถึง
อย่างไร ๆ ชาติอื่น ๆ ก็ยังเหลือรอดชีวิตอยู่ แต่จักรวรรดินิยมจะถูก
ทำลายอย่างหมดสิ้น”

คำพูดชนิดนี้จะให้หมายความว่าอะไร นอกจากจะหมาย
ความว่าชาติอื่นฉิบหายตายหมดไม่เป็นไร ขอให้ถือว่าเป็นการเสียสละ
ส่วนน้อย เพื่อให้ประชากรจีนส่วนมากมีชีวิตอยู่ต่อไปก็แล้วกัน สมกับ
คติพจน์ของเหมาที่ว่า “นั่งบนภูเขาสีงักดักกัน” หนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทม์
ของ ส.ร.อ.ฉบับวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๑๙๖๒ จึงได้เขียนไว้ว่า “ปักกิ่ง
พร้อมมานานแล้วที่จะสู้รบจนกระทั่งคนอเมริกันคนสุดท้ายสู้กับรัสเซีย
คนสุดท้าย”

พรรคคณะของเหมาที่แสดงออกในที่หลายแห่งรวมทั้งที่
แสดงออกในที่ประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลก ณ มอสโควา
ในปี ๑๙๕๗ ดังกล่าวนี เป็นพรรคคณะของฮองเต้ที่มาในเสื้อคลุม
คอมมิวนิสต์โดยแท้ จุดมุ่งหมายของเหมาไม่มีอะไรมากไปกว่าจุดมุ่ง
หมายของฮองเต้แต่อดีต คือความใหญ่ยิ่งของจีนในฐานะ “ประเทศ
กลาง” หรือเมืองหลวงของโลกที่ภาษาจีนเรียกว่า “จงกั๋ว”
เท่านั้นเอง

เหมาเป็นนักศึกษาและเป็นคนฉลาด จึงตระหนักดีว่าการ
จะสถาปนาความยิ่งใหญ่ของจีนในฐานะเป็นประเทศกลางของโลก
ในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคสมัยนี้ เป็นสิ่งที่
ล้าสมัยเสียแล้วที่จะจอมมงกุฎเพชรฮองเต้ เหมาจึงคว้าเสื้อคลุมมาร์ก
ซิส-เลนินนิสต์มาสวมแทน

เพื่อปกป้องลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน ที่แท้จริง และพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนชาติอื่น ๆ รวมทั้งผลประโยชน์ของประชาชนจีนเองด้วย รัฐบาลโซเวียตได้พูดอย่างตรงไปตรงมา ในการตอบโต้เล่ห์เพทุบายของเหมาที่จะผลักดันโลกให้ตกลงไปในเหวของสงคราม โดยไม่คำนึงถึงมนุษยธรรมแม้แต่น้อย หนังสือพิมพ์ปราฟดาของพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตรัสเซียกล่าวว่า

“ใครให้สิทธิแก่บรรดาผู้นำของจีน ที่กล่าวบิดเบือนถึงจุดมุ่งหมายปลายทางของขบวนการชนชั้นคนงานสากล คือชัยชนะของฝ่ายแรงงานเหนือทุนว่า ชัยชนะนั้นจะบรรลุผลสำเร็จได้ก็แต่ด้วยการทำสงครามเทอร์โมนิวเคลียร์ทั่วโลก และอ้างว่าจะยอมเสียสละชีวิตมนุษย์สักครึ่งหนึ่งของมวลมนุษยชาติ เพื่อสร้างอารยะธรรมอันสูงส่งลงบนซากศพและความพินาศฉิบหายนั้น ทรศนะเช่นนี้ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรเลยกับลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน เราขอคัดค้านความคิดที่ไร้มนุษยธรรมเช่นนี้ เราได้เคยกระทำ และจะกระทำการต่อสู้ต่อไปอย่างไม่หวั่นถอย เพื่อชัยชนะของลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน เพื่อการปลดปล่อยประชาชนชาติต่าง ๆ จากการถูกกดขี่ขูดรีด และเพื่อชัยชนะของแรงงานเหนือทุนด้วยวิธีการที่มีคุณค่าต่ออุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ที่ขอบด้วยหลักมนุษยธรรมแห่งลัทธิสังคมนิยมและลัทธิคอมมิวนิสต์”

เพื่อยืนยันความคิดแห่งลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนินที่ถูกต้อง คือความคิดในการปลดปล่อยประชาชนชาติต่าง ๆ จากการถูกกดขี่ขูดรีด และเพื่อชัยชนะของแรงงานเหนือทุน ด้วยวิธีการที่มีคุณค่าต่ออุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ที่ขอบด้วยหลักมนุษยธรรม และหลัก

มนุษยธรรมอันสำคัญยิ่งก็คือ สันติภาพ

ดังนั้นในที่ประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหภาพโซเวียตครั้งที่ ๒๖ ซึ่งถือเสมือนหนึ่งการประชุมของขบวนการคอมมิวนิสต์สากล เพราะในที่ประชุมแห่งนี้ประกอบด้วยพรรคคอมมิวนิสต์และพรรคคนงานที่ก้าวหน้าทั่วโลกเข้าร่วมประชุมด้วย ล.อ.เบเรชเนฟ ได้กล่าวถึงการต่อสู้เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่สันติภาพ และขยายการอ่อนอ่อนผ่อนปรนเข้าหากันของกลุ่มขัดแย้งเบเรชเนฟกล่าวว่า

“ในฐานะที่สันติภาพเป็นปัญหาของโลกอย่างแท้จริง ในปัจจุบันนี้จึงไม่มีอะไรอื่นไม่ว่าสำหรับประชาชาติใดก็ตาม ที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญยิ่งไปกว่าการพิทักษ์ปกป้องสันติภาพ และการให้หลักประกันอันแน่นอนต่อสิทธิอันสูงส่งของมนุษย์ทุกคน นั่นคือสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่”

แต่ความคิดของจีนซึ่งเกาะกุมอยู่กับลัทธิต้าฮั่นและความคิดฮ่องเต้ซึ่งสวนทางกับลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน และสวนทางกับขบวนการคอมมิวนิสต์สากล จึงยังพากเพียรที่จะมีอิทธิพลเหนือโลกต่อไป

ก่อนที่จีนจะมีอิทธิพลเหนือโลกได้ จีนจะต้องมีอิทธิพลครอบงำเอเชียทั้งหมดให้ได้เสียก่อน และจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการควบคุมเอเชียคือเอเชียอาคเนย์ แต่สะพานเชื่อมระหว่างจีนกับเอเชียอาคเนย์อยู่ที่อินโดจีนรวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังนั้นเป้าหมายของจีนในขั้นแรกอยู่ที่เอเชียอาคเนย์ ซึ่งมีคนจีนโพ้นทะเลอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นไม่น้อยกว่า ๒๐ ล้านคน นอกจากคนจีนโพ้นทะเลที่ส่วนหนึ่งพร้อมจะร่วมมือกับแผ่นดินใหญ่แล้ว ก็ยังมีพรรคคอมมิวนิสต์

ในหลายประเทศเอเชียอาคเนย์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เช่นพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย, พรรคคอมมิวนิสต์พม่า (ธงชาว) พรรคคอมมิวนิสต์มลายู พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา (พอลพต) พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย เป็นต้น

ในบรรดาประเทศเอเชียอาคเนย์ทั้งหมด เวียดนามนับเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของจีน (รวมทั้งลาวและกัมพูชา) เพราะเป็นสะพานเชื่อมกับแผ่นดินใหญ่ที่ทอดลงสู่เอเชียอาคเนย์ผ่านไทย-มาเลเซีย-สิงคโปร์-อินโดนีเซีย-ฟิลิปปิน และตลอดไปถึงนิวซีแลนด์-ออสเตรเลีย ฯลฯ ถ้าจีนควบคุมเวียดนามไม่ได้ จีนก็จะควบคุมเอเชียอาคเนย์ไม่ได้

ดังนั้นภายหลังที่จีนขัดแย้งกับเวียดนาม จีนจึงได้เข้าไปจัดตั้งฐานทัพในกัมพูชา เพื่อเตรียมรุกรานเวียดนามที่จีนเรียกว่าเป็นการสั่งสอนเพื่อให้เวียดนามอยู่ในโอวาท ทหารช่างของจีนจำนวนนับหมื่น ๆ คนพร้อมด้วยอุปกรณ์ทางทหารได้ถูกส่งเข้าไปในประเทศกัมพูชา ที่อยู่ภายใต้ปกครองของกลุ่มพอลพต-เอียง ซารี และได้ก่ออาชญากรรม: ฆ่าชายแดนเวียดนาม-กัมพูชา ทางด้านชายแดนที่ติดกับไทย กลุ่มพอลพต-เอียง ซารี ได้เปิดไฟเขียวให้ พคท.เข้าไปตั้งฐานที่มั่นในดินแดนกัมพูชา และสนับสนุน พคท. ทำสงครามปฏิวัติ

ยุทธศาสตร์ของจีน ภายหลังที่เป็นปฏิปักษ์กับโซเวียตและเวียดนามแล้ว คือ พคท. โดยความหนุนช่วยของพอลพต-เอียง ซารี ภายใต้อาณัติความสนับสนุนอุปถัมภ์ของจีน ทำสงครามประชาชนในประเทศไทยและยึดประเทศไทยจัดตั้งรัฐบาลคอมมิวนิสต์ แล้วร่วมมือกับกัมพูชาของพอลพต-เอียง ซารี ตีกระหนาบเวียดนามและลาวทาง

ด้านใต้ โดยจีนจะตีลงมาจากทางเหนือตามแผนยุทธศาสตร์ จีนจะต้องกุมแผ่นดินใหญ่ของเอเชียอาคเนย์ให้ได้ทั้งหมด รวมทั้งอินโดจีน ไทย พม่า มาเลเซีย และสิงคโปร์ จึงจะคืบลงสู่ทะเลใต้ต่อไป ก็เจริญรอยเดียวกับแผนสร้างวงไพบูลย์ของญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่สองนั่นเอง

แต่เนื่องจากรัฐบาลพอลพต-เอียง ซารี ต้องการที่จะสร้างสังคมคอมมิวนิสต์ภายในชั่วข้ามคืนตามคำแนะนำของจีนที่อ้างว่าเป็นการพัฒนาลัทธิมาร์กซ์-ลัทธิเลนิน ของเหมาซึ่งได้ก่อให้เกิดระบอบการปกครองอันทรูโหดเหี้ยมมนุษย์ดั่งที่ปรากฏเป็นข่าวไปทั่วโลก ทำให้ชาวกัมพูชาทุกหมู่เหล่าไม่สามารถจะทนได้ จึงได้รวมตัวกันขึ้นจัดตั้งเป็น “แนวร่วมสามัคคีกู้ชาติกัมพูเจีย” ภายใต้การนำของเฮง สัมริน และคณะซึ่งเคยเป็นสหยาศึกกันมากับพอลพต-เอียง ซารี และโดยการสนับสนุนของเวียดนาม ทำการโค่นล้มรัฐบาลพอลพต-เอียง ซารี แล้วสถาปนารัฐบาลพนมเป็ญขึ้นใหม่ภายใต้การนำของเฮง สัมริน ส่วนกลุ่มพอลพต-เอียง ซารี คุมกำลังส่วนหนึ่งถอยร่นมาอยู่ติดกับชายแดนไทย ความช่วยเหลือทางด้านการทหารและเศรษฐกิจซึ่งพอลพต-เอียง ซารี เคยได้รับความช่วยเหลือจากจีนโดยการขนส่งทางทะเลไปขึ้นที่ท่ากัมปงโสมในกัมพูชา แต่บัดนี้การขนส่งความช่วยเหลือจากจีนสู่กัมพูชาทางทะเลต้องปิดตายลง เพราะว่ากัมพูชาโดยความช่วยเหลือของมิตรประเทศสามารถประกันความปลอดภัยในเขตน่านน้ำของตน และบนบกรัฐบาลเฮง สัมรินก็สามารถควบคุมพื้นที่ส่วนใหญ่ไว้ได้ ปัญหาความช่วยเหลืออาวุธและเศรษฐกิจจากประเทศภายนอกไปสู่กลุ่มพอลพต-เอียง ซารี จึงไม่มีทางจะทำได้

อีกต่อไป นอกจากจะได้รับความช่วยเหลือจากไทยให้ขนผ่านดินแดนไทยเท่านั้น

นอกจากความฟ่ายแพ้ของพอลพต-เอียง ซารี ต่อบริษัท เสง สัมริน ที่เวียดนามสนับสนุนแล้ว ชัยชนะในการทำสงครามปฏิวัติของ พคท. ในประเทศไทย ก็ยังอยู่ห่างไกลมองไม่เห็นในความสำเร็จ ดังนั้น เพื่อผลประโยชน์ของจีนเอง จีนจึงปรับยุทธศาสตร์ใหม่ ด้วยการต่อรองกับไทยโดยให้ พคท. เลิกสถานีวิทยุกระจายเสียง “เสียงประชาชนแห่งประเทศไทย” และจีนจะดัดให้ความช่วยเหลือทางด้านวัตถุแก่ พคท. เพื่อแลกกับการที่ไทยจะยอมให้จีนส่งความช่วยเหลือไปให้พอลพต-เอียง ซารี ผ่านดินแดนไทย

ทั่วโลกเขารู้กันทั้งนั้นว่ากลุ่มพอลพต-เอียง ซารี ไม่ได้ทำการผลิตทางเศรษฐกิจ ไม่มีโรงงานช่างแสงหรือโรงงานสรรพาวุธ ไม่มีโรงงานเภสัช ไม่มีโรงงานทอผ้า แล้วกลุ่มพอลพต-เอียง ซารี เอาอาหารจากไหนกิน เอาอาวุธจากไหนไปรบ เอายา จากไหนรักษา เอาผ้าจากไหนไปนุ่งห่ม ก็เอาไปจากเมืองไทยเรานี่เอง โดยจีนขนจากเมืองจีนมาเมืองไทย แล้ว ร.ส.พ. ของไทย ก็รับจ้างขนต่อไปให้พอลพต-เอียง ซารีที่ชายแดน และในบางกรณีจีนเอาเงินเงินในเมืองไทยซื้ออาหารในเมืองไทย ซื้อเสื้อผ้าในเมืองไทยและจ้าง ร.ส.พ. ไทยขนส่งไปให้

ในการที่จีนให้ พคท. เลิกสถานีวิทยุกระจายเสียง “เสียงประชาชนแห่งประเทศไทย” ก็ดี และในการที่จีนงดหรือตัดความช่วยเหลือลงก็ดีก็เท่ากับจีนขาย พคท. หรือเลี้ยง พคท. เอาไว้ขายเพื่อผลประโยชน์ของจีนเหมือนกับการเลี้ยงหมูขาย แต่จีนบอกกับ พคท. ว่าเป็นการทำนอกร่วมขั้นสูงกับรัฐบาลไทย เพื่อดึงไทยมาเป็นพวกและ

ผลักดันไทยให้เป็นศัตรูกับเวียดนามและรบกับเวียดนาม และเมื่อใดที่ไทยรบกับเวียดนามตามแผนของจีนแล้ว เมื่อนั้นก็จะเป็นโอกาสให้ พคท. ยึดอำนาจรัฐได้

เพื่อสนับสนุนแผนการผลักดันไทยให้เป็นศัตรูกับเวียดนามและจนกระทั่งทำสงครามตัวแทน (แทนจีน) กับเวียดนาม จีนจึงใช้เครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อของจีนที่มีอยู่ทั่วโลกโฆษณาว่าเวียดนามจะรุกรานไทยเป็นเป้าหมายต่อไป หลังจากที่ได้จัดการกับกัมพูชาเรียบร้อยแล้ว สื่อสารมวลชนในเมืองไทยทุกประเภทที่อยู่ภายใต้อำนาจเงินของจีนต่างประโคมข่าวเวียดนามจะรุกรานไทยกันเป็นการใหญ่ บางชนวนการเคลื่อนไหวการเมืองถึงกับจัดนิทรรศการเวียดนามรุกรานไทยได้รณรงค์โฆษณาปิดโปสเตอร์ทั้งกรุงเทพฯ และหัวเมืองสำคัญ ๆ ว่าเวียดนามจะรุกรานไทย ผู้นำจีนที่เข้ามาเยือนประเทศก็พูดถึงปัญหานี้ และเอ่ยปากอาสาสมัครว่าถ้าเมื่อใดเวียดนามรุกรานไทยจีนจะช่วยเหลือไทยทันที บุคคลสำคัญ ๆ ของไทยที่ได้รับเชิญให้ไปเยือนประเทศจีน ทั้งบุคคลในวงการทหารในวงการเมือง ในวงการเศรษฐกิจและในวงการวัฒนธรรม ต่างก็ถูกจีนกรอกหูว่าเวียดนามจะรุกรานไทยพร้อมกับการเสนอตัวของจีนที่จะช่วยเหลือไทยเป็นการเอาบุญเอาคุณเสียด้วย

จากการโฆษณาชวนเชื่อดังกล่าวนี้อาจทำให้บุคคลในวงการต่าง ๆ ของไทยส่วนหนึ่งหลงเชื่อไปตามการโฆษณานั้น และทำตัวเป็นศัตรูกับเวียดนาม ด้วยการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์โจมตีเวียดนามในทุกโอกาสที่มี ตลอดจนบางหน่วยงานของทหารที่เคลื่อนไหวอยู่บริเวณชายแดนและบางมาตรการของรัฐบาลที่ปฏิบัติต่อเวียดนามเสมือนหนึ่ง

เป็นชาติศัตรู

ทางด้าน พคท. นั้น นอกจากจะโฆษณาหลอกลวงชวนเชื่อในหมู่มวลชนของ พคท. เองว่าเวียดนามจะรุกรานไทยแล้วยังได้พิมพ์ใบปลิวออกแจกจ่ายในหมู่ประชาชนทั่ว ๆ ไป ในบางแห่งถึงกับได้มีการปิดล้อมโฆษณาเป็นหมู่บ้าน และพร้อมกันนั้น พคท. โดยการแนะนำของจีนได้เสนอตัวขอทำ“แนวร่วม”กับรัฐบาล เพื่อต่อสู้กับเวียดนาม จนถึงขั้น พคท. ส่งตัวแทนเจรจากับเจ้าหน้าที่บางระดับของรัฐบาล

ตามแผนยุทธศาสตร์ของจีนและพคท. นั้น คือผลักดันให้ไทยทำสงครามกับเวียดนามเป็นสงครามระหว่างชาติ (ที่คอมมิวนิสต์เรียกกันว่าสงครามประชาชน) และบางส่วนของพคท. ซึ่งประกาศว่าเป็น“แนวร่วม”กับรัฐบาลนั้น ก็จะได้อาศัยเงื่อนไขสงครามระหว่างชาติหรือสงครามประชาชน ปลุกระดมมวลชนให้เข้าร่วมกับกองทัพของพคท. ที่เรียกว่ากองทัพปลดแอกแห่งประเทศไทยหรือ ทปท. เพื่อไปทำสงครามป้องกันชาติ คือทำสงครามกับเวียดนาม อย่างที่ขบวนการเสรีไทยเคยระดมมวลชนเข้าร่วมต่อสู้กับญี่ปุ่นผู้รุกรานในสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นเอง

ซึ่งการสงครามนั้น เป็นธรรมดาที่จะทำให้อำนาจของทั้งสองฝ่ายย่อยยับและอ่อนกำลังลงในระดับหนึ่ง และเปิดช่องว่างในการป้องกันความมั่นคงภายใน เมื่อถึงเวลานั้นกำลังของ ทปท. ซึ่งประกอบด้วยมวลชนของ พคท. และมวลชนผู้รักชาติทั่ว ๆ ไป ที่อยู่ภายใต้ความนำของ พคท. ก็จะเข้าสวมอำนาจรัฐได้โดยไม่ยากเย็นอะไรนัก หรืออย่างน้อยก็ร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสมกับอำนาจรัฐเก่า โดยการสนับสนุน

สนับสนุนของจีน ที่เติ้งเสี่ยวผิงและบุคคลสำคัญ ๆ ของจีนพูดว่าจีนจะช่วย
ไทยถ้าเวียดนามรุกราน ก็ช่วยอย่างนี้แหละ คือช่วยพรรคคอมมิวนิสต์
แห่งประเทศไทยยึดประเทศไทย แต่สงครามที่เกิดขึ้นแล้วกับเวียดนาม
ก็คงจะดำเนินต่อไป ฝ่ายเวียดนามซึ่งมีโซเวียตที่เป็นประเทศอภิมหา
อำนาจหนุนช่วย และฝ่ายไทยซึ่งมีจีนและ อภิมหาอำนาจ อเมริกา
หนุนช่วย เมื่อเป็นเช่นนี้จะทำให้เกิดขึ้นบนแผ่นดิน ในย่านบริเวณนี้
ซึ่งรวมทั้งอินโดจีนและไทย นอกจากความวิบัติฉิบหายทั้งชีวิตและ
ทรัพย์สินอย่างเหลือที่จะประมาณได้ อย่างที่ท่านปริติเรียกว่าไฟ
บัลลย์กลปีเผาบ้านผลาญเมือง และในที่สุดฝ่ายที่ชนะก็จะชนะ
บนกองกระดูก บนกองเก้าอี้บน บทซากปรักหักพังซึ่งทำให้ประเทศ
ชาติต้องถอยหลังไปอีกหลายสิบปีหรืออาจเป็นร้อยปี

แต่อย่างไรก็ดีแผนยุทธศาสตร์ของจีนและ พคท. เช่นว่านี้ก็
ยังไม่อาจบรรลุความสำเร็จได้ง่าย ๆ นัก ถึงแม้ว่าจีนจะจัดให้สิน
และซอนซานไปเป็นไม้ประดับพอลพต-เอียง ชารี เพื่อให้ให้นานาประ
เทศเลดูว่าเป็นประชาธิปไตยจะได้ให้การสนับสนุนก็ตาม เพราะตัวกมุ
ยุทธศาสตร์ของจีนในค่ายกลครั้งนี้คือประเทศไทยและผู้นำทางการเมือง
และการทหารของไทยส่วนหนึ่งที่รู้เท่าทันและอ่านยุทธศาสตร์
ของจีนและ พคท. ได้ทะลุปรุโปร่งจึงได้นำไปสู่คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ 66/2523 เรื่องนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์” มีข้อความ
บางตอนแห่งคำสั่งนั้นดังนี้

“ต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ให้เสร็จสิ้นอย่างรวดเร็ว
ด้วยการรุกทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง...ยับยั้งการปฏิบัติเพื่อสร้าง
สถานการณ์สงครามประชาชาติ ด้วยนโยบายเป็นกลาง”

และอีกตอนหนึ่งคำสั่งระบุว่า

“๔.๘ ให้ความสำคัญการต่อสู้ในเมืองให้มากที่สุด เพื่อขจัด
การจัดตั้งและขยายแนวร่วมตามแนวทางเมืองสนับสนุนป่า และการ
ขัดขวางการสร้างสถานการณ์ปฏิวัติและสถานการณ์สงครามประชา
ชาติ..... การสร้างสถานการณ์สงครามประชาชาติ จะอาศัยแนวร่วมซึ่ง
มีแทรกอยู่ทุกระดับเพื่อสร้างประชาชาติ และนำชาติไปสู่การสงคราม
กับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะสนับสนุนให้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย
สามารถปฏิวัติได้สำเร็จ....”

จากประวัติศาสตร์แห่งชัยชนะของพรรคคอมมิวนิสต์ในแต่ละ
ประเทศ นับแต่ชัยชนะของพรรคบอลเชวิคประเทศรัสเซียเป็นต้นมา
ล้วนแต่เป็นชัยชนะที่อาศัยเงื่อนไขสงครามประชาชาติหรือสงคราม
ระหว่างประเทศกับอาศัยเงื่อนไขความชั่วร้ายนานาประการใน
สังคม เช่นคอร์รัปชัน อิทธิพลมืด ความไม่เป็นธรรมในสังคม ฯลฯ
อันมีต้นตอมาจากลัทธิเผด็จการ

คำสั่ง ๖๖/๒๕๒๓ อันเป็นคำสั่งให้สร้างประชาธิปไตย ทำลาย
ระบอบเผด็จการและความชั่วร้ายอื่น ๆ ตลอดจนความไม่เป็นธรรมใน
ทางเศรษฐกิจ กับให้ดำเนินนโยบายเป็นกลางต่อปัญหาความขัดแย้ง
ในอินโดจีนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาสงครามกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่ง
ทั้งหมดทั้งสิ้นนี้ก็คือการทำลายเงื่อนไขของชัยชนะของพรรคคอมมิวนิ
ซิสต์แห่งประเทศไทย นั่นก็คือทำให้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย
ไม่อาจประสบชัยชนะในสงครามปฏิวัติได้

ดังนั้นคำสั่งนี้จึงได้รับการต่อต้านจาก พคท. อย่างเด็ดเดี่ยว

ใช้ยุทธวิธีนานาประการในการต่อต้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาศัยความไว้เตียงสาของชาวตกขอบเป็นปากเสียงในการทำลายขัดขวางคำสั่งนี้ อย่างกว้างขวาง อย่างที่เรียกกันว่า “แนวร่วม มุมกลับ” คือกระทำการอันเป็นเงื่อนไขให้ พคท. ประสบชัยชนะโดยไม่รู้สีกตัว โดยที่ตัวเองปากก็อ้างว่าต่อต้านคอมมิวนิสต์และต่อต้านคอมมิวนิสต์ทุกโอกาสที่พูดถึงคอมมิวนิสต์

กล่าวโดยสรุป

ยุทธศาสตร์ของ พคจ. และ พคท. ในเฉพาะหน้านี้คือ โหมสร้างประชาธิปไตยในทุกวงการของสังคมไทย โดยเฉพาะในวงการชั้นสูงที่มีอิทธิพล ให้เห็นว่าเวียดนามเป็นอันตรายเป็นศัตรูต่อเอกราชของชาติไทย เพื่ออาศัยประชาธิปไตยไปปลุกดันรัฐบาลไทยให้เป็นศัตรูกับประเทศเวียดนามและรบกับเวียดนามในที่สุด

แต่ความเห็นของท่านปรีดีนั้นตรงกันข้ามกับยุทธศาสตร์ของจีน และ พคท. อย่างสิ้นเชิง

ต่อปัญหาการโฆษณาชวนเชื่อของจีนและ พคท. ว่าเวียดนามจะรุกรานไทย ท่านปรีดีก็ได้เปิดโปงวิธีการของการโฆษณาชวนเชื่อ ดังที่ยกมาข้างต้น ถึงแม้ว่าท่านจะไม่ระบุว่าป็นวิธีการโฆษณาชวนเชื่อของจีน แต่ผู้ที่ติดตามเหตุการณ์รวมทั้งจีนและ พคท. เองก็เข้าใจในความหมายที่ท่านปรีดีพูดถึง และอย่างเป็นทางการที่ท่านได้ให้สัมภาษณ์นายแอนโทนีพอล แห่งนิตยสารเอเชียวีค ฉบับวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๑๙๗๙ - ๕ มกราคม ๑๙๘๐ เกี่ยวกับปัญหาเวียดนามจะรุกรานไทยตามโฆษณาชวนเชื่อของจีน

นายแอนโทนี พอล ถามว่า

“ทีนี้หันไปว่ากันถึงเหตุการณ์ในภูมิภาค กองทหารเวียดนามจากกองทัพเพียงกองทัพเดียวยังมีมากกว่าของประเทศไทยมาก ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ใกล้ชายแดนไทยเสมอ พร้อมทั้งกัมพูชาและลาว ท่านคิดว่าอะไรคือจุดหมายสุดท้ายของเวียดนามในสองประเทศนี้ และท่านคิดใหม่ว่า อาจเป็นไปได้ไหม ที่सानอยอาจขยายการสู้รบมาถึงประเทศไทย?”

ท่านปริตติตอบ

“คำถามนี้จะเยียดอ่อนมากจริง ๆ ดังนั้น ข้าพเจ้าในฐานะผู้รักชาติอย่างซื่อสัตย์ ซึ่งเคยเสี่ยงชีวิตเพื่อประเทศชาติอันเป็นที่รักมาแล้ว ข้าพเจ้าจะไม่ยอมนำตัวเองเข้าไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการเป็นปฏิปักษ์กัน ในภูมิภาคนี้

“ข้าพเจ้าจะตอบคำถามของท่านจากจุดยืนของผู้รักชาติ ตามหลักห้าประการของสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย กล่าวคือ เอกราชของชาติ อธิปไตยของชาติ สันติภาพ ความเป็นกลาง ความใหญ่โตของประชาชนพร้อมด้วยประชาธิปไตยของประชาชน เพื่อนร่วมชาติไทยจำนวนมากของข้าพเจ้า เห็นด้วยกับหลักห้าประการ

“เกี่ยวกับการเปรียบเทียบกำลังทางทหารระหว่างเวียดนามกับประเทศไทย ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านระมัดระวังพวกนักโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งทำให้ราษฎรไทยผู้บริสุทธิ์ตกใจกลัว โดยเขาแพร่ข่าวลืออันน่าหวาดเสียว ว่ากองทัพเวียดนามใหญ่โตกว่ากองทัพประเทศไทยมาก ถ้าคำกล่าวของนักโฆษณาชวนเชื่อเป็นความจริง รัฐบาลไทยควรจะเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการเงินของประเทศโดยเพิ่มภาษีอากรที่เรียกเก็บจากประชาชนไทยมาเพิ่มเข้าไปในงบประมาณทางทหารอีกหลาย

เท่าตัว แต่นายกรัฐมนตรีไทย พลเอกเกรียงศักดิ์ และพลเอกอาวุธของไทยคนอื่น ๆ อีกบางคน ได้ให้ความแนใจย้าแล้วย้าเล่ากับเพื่อนร่วมชาติของเราว่า ประเทศไทยมีคนและอาวุธพอที่จะต่อต้านการรุกรานจากเวียดนามได้ พลเอกเกรียงศักดิ์ได้พูดอย่างถูกต้องว่า ประเทศไทยมีประชากร ๔๘ ล้านคน ผู้ชำนาญการทหารของพวกเขา นักโฆษณาชวนเชื่อควรจะรับรู้่ว่าประชากรของเวียดนามเหนือมี ๒๓,๗๘๗,๓๗๕ คน ตามการสำรวจสำมะโนประชากร เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ค.ศ.๑๙๗๔ และประชากรเวียดนามใต้มี ๒๐ ล้านคน ใน ค.ศ.๑๙๗๖ ตามการประมาณของทางราชการ

“ข้าพเจ้าจะต้องกล่าวถึงอีกด้วยว่า นับแต่ ค.ศ.๑๙๑๗ ประเทศไทยได้มีระบบการเกณฑ์ทหารโดยบังคับตามแบบอย่างระบบของเยอรมัน รัสเซียและฝรั่งเศส ดังนั้น, ในกรณีมีสงครามหรือกรณีฉุกเฉิน ประเทศไทยสามารถระดมพวกกองหนุนได้หลายล้านคนจากหลายชนชั้น

“ข้าพเจ้าคิดว่ารัฐบาลเวียดนามรู้ระบบการทหารของไทยดีทีเดียว ดังนั้น, ข้าพเจ้าจึงไม่เคยได้ยินนายกรัฐมนตรีฟามวันดง หรือนายพลอาวุธคนใด ๆ ของเวียดนาม คุยโตว่ากองทัพของเขาใหญ่โตกว่ากองทัพของไทย (แต่ที่คุยว่ากองทัพเวียดนามใหญ่โตน่ากลัวนั้น เป็นการคุยของนักโฆษณาชวนเชื่อจีน เพื่อให้ไทยกลัวกองทัพเวียดนามแล้วเข้าอ้อมแอบไถ่ร่มของจีน - ผู้เขียน)

“เรื่องจุดหมายปลายทางของเวียดนามในกัมพูชาและลาวนั้น ข้าพเจ้าไม่มีหลักฐานเป็นรูปธรรมที่จะโต้แย้งถ้อยแถลงของทางการเวียดนามในเรื่องนี้ได้ (ถ้อยแถลงของทางการเวียดนามในการส่งทหาร

เข้าไปในลาวและกัมพูชา คือเข้าไปตามสัญญาป้องกันร่วมกันทางทหารและตามคำเรียกร้องของรัฐบาลนั้น และโดยภาระหน้าที่ทางสากลของประเทศสังคมนิยมที่จะร่วมกันพิทักษ์ระบอบสังคมนิยมให้อยู่รอดปลอดภัย - ผู้เขียน)

“อย่างไรก็ตาม ถ้ารัฐบาลใดได้ค้นพบข้อพิพาทที่แน่ใจไปในทางตรงกันข้ามแล้ว ก็เป็นการดีขึ้นสำหรับรัฐบาลดังกล่าว (หมายถึงรัฐบาลจีนและรัฐบาลอื่น ๆ ที่ขานรับโฆษณาชวนเชื่อของจีนว่าเวียดนามรุกรานกัมพูชา และส่งทหารเข้าควบคุมลาว - ผู้เขียน) จะได้ขอให้สหประชาชาติอภิปรายเรื่องนี้อย่างเอาจริงเอาจังและอย่างทั่วถึง แทนที่จะเสียเวลาและเสียเงินไปก่อให้เกิดความงกเกลียดชังระหว่างประชาชนในภูมิภาคนี้

“เกี่ยวกับที่ว่าเวียดนามต้องการขยายการสู้รบมาถึงประเทศไทยหรือไม่นั้น มีวิธีคิดอยู่สองทาง

“ทางแรก ความคิดที่เข้าใจเอาเองอย่างเพื่อเจ้า ว่าเวียดนามมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเข้าครอบครองทุกประเทศในเอเชียอาคเนย์ ดังนั้น, ก็คงจะเสี่ยงทำสงครามรุกรานต่อประเทศไทยและ ฯลฯ เพียงเพื่อสร้างความพอใจสนองความอยากของตน โดยปราศจากการคิดคำนวณถึงเปอร์เซ็นต์อันถูกต้องของความเป็นไปได้ที่จะเอาชนะสงคราม

“ทางที่สองวิธีคิดที่เป็นจริงหรืออย่างป็นรูปธรรม (ซึ่งเชื่อว่าเวียดนามคงจะคิด) โดยคิดคำนวณอย่างถูกต้องถึงเปอร์เซ็นต์ของความสำเร็จก่อนทำสงครามรุกรานต่อประเทศไทย

“ข้าพเจ้าคิดว่าฟามวันดงและคณะเสนาธิการของเขายังเป็นผู้มี
สุขภาพจิตดีอยู่ ดังนั้น ข้าพเจ้าหวังว่าพวกเขาคงจะใช้ชีวิตอย่างทาง
ที่สอง ในเมื่อส่วนมากของพวกเขาได้ศึกษาเล่าเรียนจากสถาบัน
ศึกษาฝรั่งเศส พวกเขารู้จักกฎเบื้องต้นของสงครามที่กำหนดโดย
นโปเลียนที่ว่า “กองทัพเดินได้ด้วยท้อง” ทหารของกองทัพที่ลือชื่อ
อาจมีจิตใจแข็งแกร่งพอที่จะเดินไปได้โดยไม่มีอาหารเป็นเวลาสัก
๒-๓ วัน แต่ถ้าขาดอาหารต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ก็เป็นธรรมดา
อยู่เองที่พวกเขาคงไม่มีกำลังจะสู้รบ

“คุณย่อมรู้ดีทีเดียวว่า ในเวียดนามและกัมพูชานั้นขาดแคลน
อาหาร ฉะนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นเหตุผลอันใดที่เป็นจริงเลยว่าผู้นำ
ปัจจุบันของเวียดนามจะทำสงครามรุกรานต่อประเทศไทยทำไม

“เวียดนามกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาหลายอย่าง คือภายใน
เวียดนามก็มีปัญหาเศรษฐกิจ ในกัมพูชาก็มีปัญหามากมาย และตาม
ที่รู้กันเวียดนามมีความเป็นปรปักษ์กับประเทศจีน เมื่อมีปัญหา
มากมายหลายอย่างอยู่ข้างหลัง คุณก็ย่อมไม่ต้องการให้มีปัญหารอบตัว
คุณเพิ่มมากขึ้นไปด้วย

“แต่มีพวกนักค้าสงคราม (หมายถึงเงินที่ต้องการขยายอำนาจ
ชาติใหญ่ด้วยสงคราม - ผู้เขียน) ซึ่งไม่พอใจเพียงแค่นี้มีสงคราม
ท้องถิ่นในอาณาบริเวณอินโดจีน พวกเขาต้องการขยายสงครามออก
ไปให้ไกลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยผลักดันให้ประเทศไทยกับ
เวียดนามต่อสู้กันด้วยกำลังอาวุธ คุณสังเกตได้จากสิ่งพิมพ์ของบางกลุ่ม
ที่กดดันและตัวชู ทั้งภายในและภายนอกประเทศไทยว่า พวกตัวแทน

นักค้าสงคราม ได้ขยายสงครามเย็นระหว่างประเทศตามเจ้านายที่นับถือ
 ของพวกเขา (หมายถึงจีน - ผู้เขียน) เข้าไปในประเทศไทยแล้ว
 โดยมุ่งร้ายและอย่างอีกทีก็ดริคโครม (ตามที่แถลงการณ์ตั้งใจ) เพื่อ
 ยุแหย่ให้เกิดความเคียดแค้นและกินแหนงแคลงใจกันระหว่าง
 ประชาชนไทยกับประชาชนเวียดนาม เมื่อประมาณสามถึงสี่เดือนที่
 แล้วมา พวกตัวแทนเหล่านี้หวังจะร่วมมือกับเกรียงศักดิ์ทำสงคราม
 ต่อเวียดนาม แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้ เมื่อเกรียงศักดิ์กับฟามวันดง ตกลง
 รั้งข้อแตกต่างของเขาด้วยสันติวิธี พวกตัวแทน (สื่อมวลชนที่อยู่ใต้
 อำนาจเงินของจีน—ผู้เขียน) จึงโจมตีเกรียงศักดิ์อย่างรุนแรง
 เพื่อหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ (ต่อมาไม่ช้าไม่นาน
 เกรียงศักดิ์ก็ถูกบีบให้ ลาออกไปและพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ก็
 ได้เข้าแทนที่ - ผู้เขียน) ที่จะเอนเอียงไปตามพวกนักค้าสงคราม”
 (เอนเอียงไปตามจีนที่จะให้ ไทยทำสงครามกับเวียดนาม - ผู้เขียน)

ต่อคำถามว่า “ถ้ามีเหตุการณ์แสดงว่าเวียดนามมีแผนการ
 รุกรานประเทศไทยจริง ท่านเห็นว่าประเทศไทยควรจะดำเนินขั้นตอน
 อย่างไรบ้าง?”

ท่านปรีดีได้ทำความเข้าใจต่อปัญหานี้ว่า

“ก่อนที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้นตามที่คุณสมมุติ ก็ควรจะมีอาการ
 กิริยาอะไรบางอย่างแสดงว่า ฟามวันดงกับคณะเสนานิการของเขา
 เริ่มจะมีจิตวิปริตผิดปกติ ซึ่งตรงกันข้ามกับความคาดหมายของ
 ข้าพเจ้า (ความคาดหมายของท่านปรีดีคือคาดหมายว่าฟามวันดงและ

คณะเสนาธิการของเขาต่างก็มีสุขภาพจิตดี — ผู้เขียน) เมื่อนั้น รัฐบาลไทยอาจ พิจารณาการขึ้นแรกบางอย่าง ที่สอดคล้องกับความประสงค์ของพวก นักค้าสงคราม ที่พวกเขาจะไม่คัดค้านคือ

“การประกาศภาวะฉุกเฉินพร้อมกับกฎอัยการศึก” และเตรียมการเพื่อระดมกองหนุน แต่แล้วโดยที่เกรียงศักดิ์ได้ตอบรับคำเชิญของฟามวันดงให้ไปเยือนฮานอยเพื่อตอบแทนการเยียมเยียนอย่างฉันทมิตร ดังนั้น นายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ควรถือโอกาสนี้ด้วยตนเองว่า ฟามวันดงและคณะเสนาธิการของเขา มีอาการความบกพร่องทางจิตใจหรือเปล่า (คือหมายความว่า มีจิตวิปริตคิดจะรุกรานประเทศไทยหรือเปล่า — ผู้เขียน)

“ถ้าเกรียงศักดิ์ได้พบเห็นว่า พวกผู้นำเวียดนามและบรรดานายพลต้องการจะเอาชาติของเขาเข้าเสี่ยงทำสงครามแล้ว เมื่อนั้น, หลังจากกลับถึงกรุงเทพฯ แล้ว เกรียงศักดิ์ต้องเร่งระดมพลกองหนุนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ แล้วจัดการบริหารบ้านเมือง เกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การคลังและการเศรษฐกิจให้เข้าสู่ภาวะสงคราม

“แต่ถ้าหากเกรียงศักดิ์สังเกตเห็นว่าพวกผู้นำเวียดนามและพวกนายพลยังมีสุขภาพจิตดีอยู่ และใช้วิธีการคิดอย่างเป็นจริงและอย่างเป็นรูปธรรมตามที่ข้าพเจ้ากล่าวเป็นสังเขป เมื่อนั้น, หลังจากกลับมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว เกรียงศักดิ์ควรจะรักษาความเป็นกลางของประเทศไทยอย่างเคร่งครัดต่อไป และขุดรากถอนโคนพวกตัวแทนนักค้าสงคราม (ที่โฆษณาชวนเชื่อว่าเวียดนามจะรุกรานไทยและแสดง

ความคิดเห็นยั่วยุให้คนไทยเป็นศัตรูกับเวียดนาม —ผู้เขียน) เพื่อ
รักษาประเทศไทยให้รอดพ้นจากสงครามเสี่ยงภัย”

ต่อสถานการณ์ในกัมพูชาที่จีนพยายามผลักดันไทยให้ความ
สนับสนุนพอลพต-เฮียง ซารี นิตยสาร “ตะวันใหม่” ฉบับที่อ้างถึง
แล้วข้างต้น ได้เรียนถามทรรคนะของท่านปรีดีว่า “เกี่ยวกับสถานการณ์
ในกัมพูชา ประเทศไทยควรรับรองรัฐบาลใดระหว่างพอลพตกับ
เฮง สัมริน” ซึ่งท่านปรีดีได้ตอบอย่างระมัดระวังว่าดังนี้

“ผมขออภัยไม่ขอตอบว่ารัฐบาลไทยปัจจุบันควรรับรองรัฐบาล
กัมพูชาใด ผมขอชี้แจงแก่ท่านผู้อ่าน “ตะวันใหม่” ตามหลักกฎหมาย
ระหว่างประเทศและบางตัวอย่างที่เคยปฏิบัติกันมาดังต่อไปนี้

“(๑) ตามกฎหมายระหว่างประเทศนั้น การรับรองรัฐบาลของ
ชาติหนึ่งชาติใดมี ๒ ชนิด คือ

“ก. การรับรองทางพฤตินัย ซึ่งศัพท์กฎหมายระหว่างประเทศ
เรียกว่า “ดี แฟคโต รีค็อกนิชัน” (DE FACTO RECOGNITION)
คือการรับรองตามสภาพจริงของรัฐบาลใดที่ใช้อำนาจอธิปไตย
เหนือดินแดนทั้งหมด หรือส่วนใหญ่แห่งดินแดนของประเทศนั้น

“ข. การรับรองทางนิตินัย ซึ่งศัพท์กฎหมายระหว่างประเทศ
เรียกว่า “ดี จูรี รีค็อกนิชัน” (DE JURE RECOGNITION)

“(๒) ประเทศจีนเคยมี ๒ รัฐบาล ซึ่งท่านบรรณาธิการ
“ตะวันใหม่” ทราบแล้วคือ เดิมทีสหประชาชาติได้รับรองคณะผู้แทน
ของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ว่าเป็นคณะผู้แทนรัฐบาลจีนที่ถูกต้อง
ตามกฎหมายในสภาพความมั่นคง และในสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ

แต่มีครั้งหนึ่ง เมื่อประมาณ ค.ศ.๑๙๕๐ รัฐบาลประชาชนจีนได้ร้องไปยังสหประชาชาติว่า ส.ร.อ.ได้ละเมิดอธิปไตยจีนในการส่งกองเรือรบที่ ๗ (7th Fleet) ไปคุมช่องแคบระหว่างแผ่นดินจีนกับเกาะไต้หวัน สหประชาชาติได้ยอมให้รัฐบาลประชาชนจีนส่งคณะผู้แทนไปชี้แจงประกอบคำร้องของตน ณ สภาพความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ (ท่านเฉียวกวันฮวา อธิบดีรัฐมนตริต่างประเทศจีนได้เป็นคนหนึ่งในคณะผู้แทนนั้น)

“อนึ่ง ท่านบรรณาธิการ “ตะวันออกใหม่” อาจจำได้ว่าเมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๑ สหประชาชาติรับรองคณะผู้แทนของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าเป็นรัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว แต่ ส.ร.อ.ก็ยังรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ในทางนิตินัยอยู่ต่อไป ต่อมา ส.ร.อ.ได้รับรองรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ทางพฤตินัย โดยให้ตั้งสำนักงานผู้แทนรัฐบาลประชาชนจีนที่วอชิงตัน ส่วน ส.ร.อ. ก็ตั้งผู้แทนคณะของตนประจำปักกิ่ง ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในทางปฏิบัติหลายประการ ส.ร.อ.พึงรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนในทางนิตินัย เมื่อท่านคาร์เตอร์เป็นประธานาธิบดี ส.ร.อ. โดยเลิก การรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ทางนิตินัย และเปลี่ยนมา เป็นการติดต่อกับรัฐบาลสาธารณรัฐจีนโดยผ่านองค์การต่าง ๆ ของ ส.ร.อ. ซึ่งผลก็คือรับรองรัฐบาลนี้ในทางพฤตินัย

“(๓) เมื่อประเทศรัสเซียเกิดวิกฤตการณ์ใหญ่ใน ค.ศ.๑๙๑๗ ส.ร.อ. และหลายประเทศไม่ยอมรับรัฐบาลโซเวียต แต่ผลแห่งการทำสงครามภายในเป็นเหตุทำให้ราษฎรภายในประเทศโซเวียตขาดอาหารการกินเป็นจำนวนหลายล้านคน แต่รัฐบาล ส.ร.อ.สมัยนั้นเห็นแก่มนุษยธรรม จึงติดต่อกับรัฐบาลโซเวียตโดยส่งอาหารจำนวนมาก

ไปให้รัฐบาลไซเวียต เพื่อแจกจ่ายแก่ราษฎรไซเวียต ผลก็คือเป็นการ
รับรองรัฐบาลไซเวียตในทางพฤตินัยชั่วคราวในระหว่างที่ราษฎร
ไซเวียตอดอยากนั้น ส.ร.อ.เพิ่งรับรองรัฐบาลไซเวียตทางนิตินัย
เมื่อสมัยประธานาธิบดีรูซเวลท์

“(๕) หลักเกณฑ์ของสหประชาชาติปัจจุบันนี้ขัดแย้งกันในตัว
เช่น กระทั่งปัจจุบันนี้สหประชาชาติรับรองคณะผู้แทนของรัฐบาล
ปัจจุบันแห่งอาฟกานิสถานออกเสียงในสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ
คัดค้านมติของสมาชิกส่วนมากที่เรียกร้องให้สหภาพไซเวียตถอน
ทหารออกจากอาฟกานิสถาน ทั้ง ๆ ที่เลขาธิการสหประชาชาติ และ
ส.ร.อ. กับประเทศอื่น ๆ รวม ๑๐๔ ประเทศเห็นว่าการรัฐบาลของนาย
บาบรัก คาร์มัล (BABRAK KARMAL) ตั้งขึ้นโดยอาศัยกำลังทหาร
ไซเวียตที่ยกมาในอาฟกานิสถาน ตามทำนองเดียวกันกับที่อ้างว่า
รัฐบาลเฮง สัมรินของกัมพูชา ตั้งขึ้นโดยอาศัยกองทัพเวียดนาม”

จากหลักกฎหมายระหว่างประเทศและบางตัวอย่างที่เคยปฏิบัติ
กันมาดังที่ท่านปริดิยกุลกล่าวนี้สรุปได้ว่า

๑. รัฐบาลเฮง สัมริน เป็นรัฐบาลตามสภาพความเป็นจริง
เพราะเป็นรัฐบาลที่ใช้อำนาจอธิปไตยเหนือส่วนใหญ่แห่งดินแดน

๒. รัฐบาลเฮง สัมริน ก็เช่นเดียวกับรัฐบาลสาธารณรัฐประ
ชาชนจีน ที่แม้จะได้ครอบครองและใช้อำนาจอธิปไตยเหนือแผ่นดิน
ส่วนใหญ่ แต่สหประชาชาติก็ยังไม่รับรอง หากไปรับรองรัฐบาล
สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ที่ครอบครองและมีอำนาจอธิปไตยเหนือ
แผ่นดินนิดเดียว (เช่นเดียวกับรัฐบาลของพอลพล-เอียงซารี หรือ

รัฐบาลสามฝ่ายในปัจจุบันนี้ ที่สหประชาชาติยังให้การรับรองอยู่ และปฏิเสธรัฐบาลเฮง สัมริน) แต่ในที่สุดสหประชาชาติก็ไม่อาจเอามือ ปิดตาตัวเองได้ต่อไป จึงยอมรับความเป็นจริงแห่งการมีอยู่ของ รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี ค.ศ.๑๙๗๑ และในทำนอง เดียวกันในอนาคตอันไม่นานนัก สหประชาชาติก็คงจะล้มตาเห็นการ มีอยู่ของรัฐบาลเฮง สัมริน เหนือดินแดนกัมพูชาเช่นเดียวกัน

๓. สหประชาชาติให้การรับรองรัฐบาลบาบรัก คาร์มัล แห่ง อาฟกานิสถาน ทั้ง ๆ ที่เลขาธิการสหประชาชาติ และ ส.ร.อ.กับ ประเทศอื่น ๆ ๑๐๔ ประเทศ ซึ่งเป็นประเทศส่วนข้างมากใน สหประชาชาติเห็นว่ารัฐบาลของบาบรัก คาร์มัล ตั้งขึ้นโดยอาศัย กำลังทหารโซเวียตที่ยกเข้าไปในอาฟกานิสถาน ซึ่งก็เป็นไปในทำนอง เดียวกับรัฐบาลเฮง สัมริน แห่งกัมพูชาที่ประเทศส่วนข้างมากใน สหประชาชาติอ้างว่าตั้งขึ้นโดยอาศัยกำลังทหารเวียดนามที่ยกเข้าไป ในกัมพูชา แต่สหประชาชาติไม่รับรองเฮง สัมริน ในขณะที่เดียวกันที่ รับรองบาบรัก คาร์มัล การปฏิบัติของสหประชาชาติจึงหาหลักเกณฑ์ แน่นนอนไม่ได้

จากทรรศนะของท่านปรีดีดังกล่าวนี้ ทำให้ใคร ๆ รวมทั้งจีน เห็นว่ามีแนวโน้มในการที่สนับสนุนให้รับรองรัฐบาลเฮง สัมริน ซึ่งขัดกันกับจีนและ พคท. ที่สนับสนุน พอล พต เอียง ซารี

และเมื่อปี ๒๕๒๓ บัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดทำหนังสือที่ระลึก บัณฑิต ๒๒ ขึ้นเล่มหนึ่ง คณะผู้จัดทำได้ขอคำ ขวัญของท่านปรีดีสำหรับลงในหนังสือฉบับนั้น ซึ่งท่านก็ได้กรุณา เขียนคำขวัญส่งมาให้ตามคำขอ

คำขวัญสำหรับบัณฑิต ๒๒ ขึ้นต้นว่า

“ต้องใช้ปัญญาประกอบด้วยสติ เพื่อพิทักษ์เอกราชอธิปไตย
สมบูรณ์ของชาติไว้ให้ได้ โดยป้องกันชาวไทยผู้รักชาติแท้จริงมิให้ตก
หลุมพรางหรือกลวิธีใด ๆ ของ “กองกำลังแนวที่ ๕” “แห่ง” พวก
กระหายสงคราม”

นอกจากตัว “คำขวัญ” ดังกล่าวนี้แล้ว ท่านยังนำคำชี้แจง
ประกอบคำขวัญนั้นด้วย ดังความต่อไปนี้.

๑.

ในค.ศ. ๑๙๓๖ (พ.ศ. ๒๔๗๙) นายพลฟรอนโก (Franco)
และนายพลโมลา (Mola) ซึ่งเป็นพวกนิยมลัทธิฟาสซิสต์ได้รวบรวม
ทหารจำนวนหนึ่งก่อสงครามภายในต่อรัฐบาลสาธารณรัฐ
สเปน เพื่อการนั้นนายพลทั้งสองได้เตรียมกำลังไว้ ๔ แนวที่จะรุกไปยึด
กรุงมาดริด คือ กองกำลังจากแนวเหนือของประเทศ, กองกำลังจาก
แนวตะวันออกของประเทศ, กองกำลังจากแนวตะวันตกของประเทศ,
และกองกำลังจากแนวใต้ของประเทศ นายพลโมลาซึ่งเป็นแม่
ทัพฟาสซิสต์รองจากนายพลฟรอนโกนั้นได้เสนอขึ้นว่า กองกำลัง
ฟาสซิสต์ของสเปนจะต้องจัดตั้งกองกำลังอีกแนวหนึ่งเรียกเป็นภาษาสเปน
ว่า “กินด้า โคลุมน่า” (Quinta Columna) อันเป็นศัพท์ทางทหาร
คือ คำว่า “โคลุมน่า” (Columna) แปลว่า “กองกำลังที่จัดเป็นแนว
รบ หนึ่ง ๆ” และคำว่า “กินด้า” (Quinta) “ที่ ๕” (ใช้เป็น
คุณศัพท์ของคำว่า “โคลุมน่า” ที่เป็นนามเพศหญิง) ดังนั้นคำว่า “กินด้า
โคลุมน่า” จึงแปลว่า “กองกำลังที่ ๕” ขบวนการฟาสซิสต์สเปนจึง
จัดตั้งกองกำลังที่ ๕ ให้ปฏิบัติการภายในกรุงมาดริด และภายใน

เมืองที่สำคัญที่ยังอยู่ภายใต้การปกครองของระบบสาธารณรัฐ
กึ่งกำลังที่ ๕ นี้มิใช่มีหน้าที่เพียงเป็นสายลับเพื่อส่งข่าวคราวให้
แก่กองทัพฟาสซิสต์สเปนเท่านั้น หากมีหน้าที่สำคัญคือ จัดตั้ง
เป็นกองกำลังที่สามารถลุกขึ้นสู้ภายในเมืองเพื่อสมทบกับกองทัพ
ฟาสซิสต์ที่จะเคลื่อนเข้ามาจากแนวเหนือ, แนวตะวันออก, แนวตะวัน
ตก และแนวใต้

“คนอังกฤษแปลคำสเปน “กินด้า โคลมνά” เป็นภาษาอังกฤษ
ว่า “ฟีลท์ คอลัมน์” (Fifth Column) ครั้นแล้วคนไทยแปลเป็น
ภาษาไทยว่า “แนวที่ ๕” ส่วนความหมายนั้นหลายคนเข้าใจว่าหมาย
ถึงสายลับหรือจารชนเท่านั้น แต่ที่ถุกนั้นคำสเปนาดังกล่าวมิได้หมาย
ความเพียงสายลับหรือจารชนเท่านั้นหากหมายรวมถึงความถึงกอง
กำลังที่คู่สงครามฝ่ายหนึ่งได้จัดให้ขึ้นภายในอีกประเทศหนึ่งซึ่งสามารถ
ลุกขึ้นสู้ภายในเมืองสมทบกับกำลังที่รุกมาจากภายนอก

“๒.

ในระหว่างที่ยังนตรายจากสงครามปรมาณู (นิวเคลียร์) คุ
คมโลกอยู่ในเวลานี้ พวกกระหายสงคราม (Warmongers) ก็ยอม
ใช้ให้ตัวแทนของตนชักจูงหลอกลวงให้บุคคลในบางประเทศประกอบ
เป็น “กองกำลังแนวที่ ๕” เพื่อบีบบังคับ (pressure) ทางตรง
หรือทางอ้อมให้รัฐบาลของกองกำลังแนวที่ ๕ นั้นเป็นตัวแทน
(proxy) ทำสงครามกับประเทศที่เป็นปฏิปักษ์ต่อพวกกระหายสงคราม
และถ้ารัฐบาลของกองกำลังแนวที่ ๕ นั้นยังไม่อาจทำให้
รัฐบาลของตนทำสงครามก็ได้ แต่ประเทศที่หนุนหลังกองกำลังแนวที่
๕ นั้นก็สามารถที่จะใช้กอง กำลังแนวที่ ๕ ซึ่งเป็นตัวแทนของตนที่

จัดตั้งไว้ให้นั้นลุกขึ้นสู่ภายในเมืองสมทบกับกำลังที่รุกรมาจากภายนอก

“ฉะนั้นผู้รักชาติไทยแท้จริงจะต้องใช้ปัญญาประกอบด้วยสติ พินิจพิจารณาอธิปไตยสมบูรณ์ของชาติไทยไว้ให้ได้ โดยป้องกันชาวไทยผู้รักชาติแท้จริงมิให้ตกหลุมพรางหรือกลวิธีใด ๆ ของ “กองกำลังแนวที่ ๕” (กินต้า ไคลม่น่า) แห่งพวกกระหายสงคราม”

จากคำอธิบายคำขวัญของท่านปรีดี คุณपाल พนมยงค์ ซึ่งเป็นบุตรชายคนหัวปีของท่าน ได้ปรารภกับผู้เขียนว่า “คุณพ่อเขียนรุนแรงมากและมีประโยชน์มาก พวกจีนและ พคท.คงโกรธ แต่คนทั่วไปอ่านแล้วคงไม่เข้าใจ ต้องแปลไทยเป็นไทยอีกครั้งหนึ่ง”

คุณपाल ร่วมกับผู้เขียนจึงได้ช่วยกันพิจารณาคำอธิบาย “คำอธิบาย” คำขวัญของท่านปรีดี เป็นการอธิบายซ้อนคำอธิบายอีกทีหนึ่งให้เห็นความหมายที่ท่านเขียนจัดแจ้งแดงแจ๋เลยทีเดียว และจัดพิมพ์เป็นแผ่นปลิวในนามของ “ **พันธมิตรประชาธิปไตย** ” ที่คุณपाल เป็นประธานออกแจกจ่ายเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากหนังสือที่ระลึกบัณฑิต ๒๒” โดยพิมพ์คำอธิบายคำขวัญของท่านดั่งข้างต้นขึ้นไว้ในแผ่นเดียวกันกับคำอธิบายซ้อนของ “ **พันธมิตรประชาธิปไตย** ” คือเอาคำอธิบายของท่านไว้ข้างต้นแล้วติดตามด้วยคำอธิบายซ้อน ซึ่งมีข้อความดังนี้.

“คำอธิบายเพิ่มเติมในทรรชนะของพันธมิตรประชาธิปไตย

คำว่า “พวกกระหายสงคราม” หมายถึงกลุ่มผู้ปกครองปักกิ่ง

“กองกำลังแนวที่ ๕” หมายถึง พคท. และทุกกลุ่มพลังที่รับใช้ผลประโยชน์ของปักกิ่งโฆษณาชวนเชื่อว่า เวียดนามจะรุกรานไทย และสนับสนุนผลักดันให้ไปรบกับเวียดนาม เพื่อทำสงครามตัวแทนให้กับระบอบปักกิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับเวียดนาม แต่หากรัฐบาลไทยรู้เท่าทันกลอุบายนี้ จึงไม่เดินไปตกหลุมพรางทำ สงครามกับเวียดนาม อันยังความผิดหวังและไม่พอใจให้กับระบอบปักกิ่ง ซึ่งระบอบปักกิ่งอาจจะใช้ “กองกำลังแนวที่ ๕” ซึ่งเป็นตัวแทนของตนที่จัดตั้งไว้นั้นลุกขึ้นสู้ภายในเมือง โดยความช่วยเหลือของกองกำลังที่ยกมาจากภายนอกเพื่อ ล้มล้างรัฐบาล แล้วจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นทำสงครามกับเวียดนามตาม ความต้องการของระบอบปักกิ่งที่ยึดมั่น ๗ แส้ ๗ ใส่เวียดนามอยู่ตลอดเวลา

นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งรู้เท่าทันและเฝ้าติดตามการเคลื่อนไหวของระบอบปักกิ่งอย่างใกล้ชิดมาช้านาน จึงขอเตือนสติผู้รักชาติแท้จริง มิให้ตกหลุมพรางหรือกลวิธีใดๆ ของ “กองกำลังแนวที่ ๕” แห่ง “พวกกระหายสงคราม” ปักกิ่ง

นี่...เป็นคำเตือนสติของรัฐบาลราษฎรอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ผู้มีความห่วงใยในความอยู่รอดปลอดภัยของชาติเหนือสิ่งอื่นใด”

ภายหลังที่ “สาส์นประชาชน” ฉบับที่ ๑๐ ภายใต้การจัดทำของ *พันธมิตรประชาธิปไตย* ได้เสนอคำขวัญและคำอธิบายคำขวัญของท่านปรีดีพร้อมด้วย “คำอธิบายเพิ่มเติมในทรรศนะของพันธมิตรประชาธิปไตย” ปรากฏว่าแผ่นปลิวชิ้นนี้ได้แจกจ่ายไปถึงต่างประเทศด้วยรวมทั้งท่านปรีดีเองก็ได้รับ และได้มีปฏิกิริยาเป็นสองด้าน

ท่านหนึ่งมีความชื่นชมต่อความกล้าหาญของท่านปรีดี ที่กล้าแสดงทรรศนะเช่นนั้นออกมาโดยไม่กลัวอันตรายที่อาจได้รับจากจีน เพราะถึงแม้ว่าท่านจะแสดงทรรศนะเป็นคำเตือนกลาง ๆ โดยไม่ได้ระบุว่าชาติไหนที่ “กระหายสงคราม” และ “แนวที่ ๕” หมายถึงคนกลุ่มใดก็ตาม แต่จากบทบาทการเมืองของจีน และตัวแทนที่เคลื่อนไหวผลักดันให้คนไทยเป็นศัตรูกับคนญวนและผลักดันให้รัฐบาลไทยทำสงครามกับเวียดนาม อยู่ในเวลานี้ และประกอบกับคำให้สัมภาษณ์ของท่านต่อนิตยสารทั้งไทยและเทศมากมายรวมทั้งบทความอื่น ๆ ของท่านอีกหลายบทล้วนแต่เป็นคำให้สัมภาษณ์และบทความที่เป็นห่วงเป็นใยในอันที่ประเทศไทยจะตกหลุมพรางของจีนและทำสงครามกับประเทศเวียดนามตามที่จีนผลักดัน ซึ่งท่านเรียกสงครามชนิดนี้ว่า “สงครามตัวแทน” (proxy war) ก็ย่อมทำให้รู้ได้ว่า “คำเตือนสติ” ของท่านดังกล่าวนี้หมายถึงอะไร แน่นนอน, ท่านเตือนสติคนไทยและรัฐบาลไทยให้ตระหนักถึงภัยของพวก “กระหายสงคราม” และ “แนวที่ ๕” ซึ่งหมายถึงจีนและตัวแทนคือ พคท. และคนจีนโพ้นทะเลจำนวนหนึ่ง

โดยเฉพาะคุณปาล พนมยงค์ บุตรชายของท่านเอง ซึ่งเป็นผู้รับพินัยกรรมมรดกทางการเมืองคือภาระหน้าที่ของนักอภิวัฒน์สืบจิตจรรักษาตรึกประชาธิปไตยต่อจากท่าน ได้ตระหนักถึงความจำเป็นอยู่ของท่านในปารีสที่อยู่ภายใต้สายตาของจีน ซึ่งคอยเป็นเงาติดตามความเป็นไปของท่านด้วยท่าทีที่ระแวง เพราะว่าตลอดเวลาที่ท่านพำนักอยู่ในเมืองจีน ท่านอยู่ในฐานะ “รัฐบุรุษอาวุโสของประเทศไทย” ผู้ลี้ภัยการเมือง ไม่ใช่อยู่นาฐานะลูกกะไลหรือลูกไล่ของจีน ดังนั้นครั้งหนึ่ง

แม้จีนจะเรียกร้องให้ท่านเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนสันติภาพ (จากประเทศไทย) ไปร่วมประชุมสันติภาพโลกค.ศ. ๑๙๕๑ แต่ท่านก็ปฏิเสธ ไม่ยอมเป็นหมารุกการเมืองให้จีนจับใจ ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับจีนเป็นอย่างยิ่งและในเมื่อท่านมาแสดงทรรศนะอันที่ชัดให้เห็นอันตรายจากจีน ที่ผู้รักชาติไทยพึงสำเหนียกเช่นนี้ ความไม่พอใจของจีนก็ย่อมจะเพิ่มมากขึ้น แต่ก็แน่ละ, ในทางเปิดเผย ในหน้าฉากในทางการทูตจีนแสดงความปรารถนาดีต่อท่านเสมอมา ตลอดเวลาที่ท่านพำนักในฝรั่งเศส ในวันเกิดของท่านทุกปีจะมีผู้แทนจากสถานทูตจีนไปแสดงความคารวะและอวยพรเป็นประจำ

ปฏิกริยาอีกด้านหนึ่งเป็นไปในทางตรงกันข้าม ดังที่ท่านได้มีจดหมายมาแจ้งให้คุณสุภัทร สุคนธาภิรมย์และเพื่อนในกรุงเทพฯ ทราบ ถึงการที่ท่านถูกกดดันจากสถานทูตต่างประเทศและแน่นอน, ถึงแม้ว่าท่านจะไม่ระบุชื่อสถานทูตลงไปในจดหมายฉบับนั้น แต่ก็จะเป็นสถานทูตอื่นไปไม่ได้้นอกจากสถานทูตแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำฝรั่งเศส เพราะสถานทูตอื่นย่อมไม่กระทบกระเทือนต่อคำเตือนสติและคำอธิบายคำเตือนสตินั้น ข้อความในจดหมายฉบับนั้นมีบางตอนว่าดังนี้.

“...เนื่องจากใบปลิวของสิ่งที่เรียกว่า” ลาสันประชาชน ฉบับที่ ๑๐” บัณฑิตได้ส่งตัวแทนมาพบผม แจ้งว่าผู้นำใบปลิวได้จ้างเด็กเอาใบปลิวไปแจกที่มหาวิทยาลัยในวันพระราชทานปริญญา ผู้ปกครองนักศึกษาและนักศึกษาได้รับใบปลิวนั้นทั่วกัน ซึ่งเป็นการทำให้ผมเสียหาย เพราะผู้ได้รับใบปลิวนั้นเข้าใจผิดว่าผมหรือนักศึกษามี

ส่วนทำใบปลิวนั้น ต่อมาก็มีผู้ส่งใบปลิวนั้นมายังนักเรียนไทยในฝรั่งเศสและในต่างประเทศซึ่งหลายคนได้โทรศัพท์ต่อว่ามายังผม ทางฝ่ายสถานทูตในต่างประเทศก็วิจารณ์ผมเป็นการใหญ่...”

เนื่องจากความกดดันจากจีนและกลุ่มเหมาอิสต์ในปารีสท่านปริตจีจึงได้ทำหนังสือแจ้งไปยังนิตยสาร “ตะวันใหม่” และหนังสือพิมพ์ “มติชน” ว่าท่านไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ **พันธมิตรประชาธิปไตย** ในการแปลความหมายถ้อยคำของท่าน ซึ่งความจริง **พันธมิตรประชาธิปไตย** ก็ได้บอกไว้อย่างชัดเจนในคำอธิบายนั้นแล้วว่า เป็นพรรคหนึ่งของพันธมิตรประชาธิปไตย เพื่อยืนยันในความสุจริตใจ และรับผิดชอบในพรรคคนที่แสดงไปนั้น ผู้เขียนด้วยความเห็นชอบของคุณปาลและเพื่อนจึงได้มีจดหมายไปกราบเรียนท่านมีข้อความบางตอนดังนี้.

“๕ ท่านอาจารย์ย่อมตระหนักเป็นอย่างดีแล้วว่า ขณะนี้ระบอบปักกิ่งได้ทุ่มเทความพยายามอย่างมากมายและทุกวิถีทางที่จะผลักดันรัฐบาลไทยให้ไปรบกับญวน นับแต่สมัยรัฐบาลเกรียงศักดิ์เป็นต้นมา ที่ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดแจ้งกรณีหนึ่งในหลาย ๆ กรณี ก็คือการที่ปักกิ่งสนับสนุนการเงินให้...เอาเงินที่ปักกิ่งให้มาประมูลซื้อตัวผู้แทนคนละ ๒-๓ แสนบาท ได้ไป ๓๐-๔๐ คน จัดตั้งพรรคดังกล่าวขึ้น แล้วอาศัยเสียงพวกผู้แทนขายตัวเหล่านี้เป็นเครื่องมือต่อรองให้มีการปรับปรุง ครม.เพื่อจะให้...และคณะได้เข้าเป็น รมต.ร่วมรัฐบาลใหม่ด้วย และเมื่อ...และคณะได้เข้าร่วมรัฐบาลแล้วก็ต้องปฏิบัติตามนโยบายปักกิ่ง คือการผลักดันให้รัฐบาลไปติดกับญวน การรณรงค์ของปักกิ่งที่จะให้ไทยไปรบกับญวนนั้น ได้ทำอย่างเป็นขบวนการและหลาย ๆ

จัดตั้ง ไม่เฉพาะแต่กลุ่ม...กลุ่มเดียวเท่านั้น แต่ยังมียุทธวิธีอื่น ๆ อีก ซึ่งนับเป็นมหันตภัยของประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งควรที่ผู้รักชาติรักประชาชนจะได้เปิดโปงคัดค้านและขัดขวาง ในกรณีที่จีนเป็นปฏิปักษ์กับญวนนั้นพวกเราถือว่าเป็นเรื่องของจีนกับญวน เราไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย เราตั้งตัวเป็นกลางในกรณีนี้ พันธมิตรประชาธิปไตยจึงได้เรียกร้องให้รัฐบาลตั้งตัวเป็นกลางในปัญหาอินโดจีนหรือให้ขัด ๆ ก็คือ ปัญหาแกมพูชา อันเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับญวน แต่ในกรณีที่ระบอบปักกิ่งมาปกครองประเทศไทยให้ขัดแย้งกับญวนอย่างที่ท่านอาจารย์เรียกว่า “เป็นตัวแทนทำสงครามกับประเทศที่เป็นปฏิปักษ์ต่อพวกกระหายสงคราม” นั้น พวกเราไม่เห็นด้วยเพราะเป็นภัยต่อประเทศชาติ เมื่อไม่เห็นด้วย เราก็ต้องคัดค้านขัดขวางทุกวิถีทางเช่นกัน และพวกเราถือว่าเป็นภาระหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้รักชาติรักประชาชนจะต้องพึงปกป้องชาติให้อยู่รอดปลอดภัย ดังที่ท่านอาจารย์ได้กล่าวไว้ในคำขวัญว่า ฉะนั้น ผู้รักชาติไทยแท้จริงจะต้องใช้ปัญญาประกอบด้วยสติพิทักษ์เอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ของชาติไทยไว้ให้ได้ โดยป้องกันชาวไทยผู้รักชาติแท้จริงมิให้ตกหลุมพรางหรือกลวิธีใด ๆ ของกองกำลังแนวที่ ๕ แห่งพวกกระหายสงคราม” การปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้รักชาติดังกล่าวนี้ กระผมเห็นด้วยความเคารพว่ามีประเด็นต่างกันกับความเป็นกลางในความขัดแย้งระหว่างจีนกับญวน แน่แน่นอน, ความขัดแย้งระหว่างจีนกับญวน เราเป็นกลาง แต่ระหว่างธรรมกับอธรรมเราเป็นกลาง ไม่ได้และโดยเฉพาะระหว่างผลประโยชน์ของชาติกับผลประโยชน์ของต่างชาติ เรายืนอยู่กับผลประโยชน์ของชาติ

“๒ ในศาสนประชาชนก็ได้ชี้แจงไว้ชัดแจ้งแล้วว่า เป็นคำ

ขวัญที่ท่านอาจารย์มอบให้คณะผู้จัดทำหนังสือที่ระลึกบัณฑิต ๒๒
 สาส์นประชาชนคัดลอกเอามาจากหนังสือเล่มนั้น พันมิตรประชาธิปไตยเห็นด้วยกับคำเตือนสติที่ว่า “โดยป้องกันชาวไทยผู้รักชาติแท้จริง
 มิให้ตกหลุมพรางหรือกลวิธีใด ๆ ของกองกำลังแนวที่ ๕ แห่งพวก
 กระจายสงคราม” พันมิตรประชาธิปไตยจึงได้ขานรับคำเตือนสติ
 ของท่านอาจารย์ด้วยการจัดพิมพ์คำเตือนสติอันมีคุณค่านี้ออกเผยแพร่ให้กว้างขวางออกไป เพื่อให้ชาวไทยผู้รักชาติแท้จริงได้ฟัง
 ตระหนัก เพื่อช่วยกันรักษาให้ชาติไทยอยู่รอดปลอดภัยไม่ไปตก
 หลุมพรางหรือกลวิธีใด ๆ ของกองกำลังแนวที่ ๕ แห่งพวกกระจาย
 สงคราม และอีกประการหนึ่ง พันมิตรประชาธิปไตยก็ได้ชี้แจงไว้ด้วย
 ว่าท่านอาจารย์ไม่ได้สังกัดกลุ่มการเมืองใด หากมีแต่ความห่วงใย
 ประเทศชาติ ในคำอธิบายเพิ่มเติมก็ได้บอกอย่างตรงไปตรงมาว่าใน
 ทรรศนะของพันธมิตรประชาธิปไตย และคำว่าพวกกระจายสงครามก็
 ได้จำกัดขอบเขตเฉพาะกลุ่มผู้ปกครองปักกิ่งเท่านั้น ไม่ได้รวมถึง
 ประชาชนจีนและผู้รักชาติรักประชาธิปไตยที่แท้จริง ชาวจีนซึ่งมี
 อยู่มากมาย”

นอกจากคำชี้แจงของผู้เขียนแล้ว คุณสุภัทร สุคนธาภิรมย์
 ซึ่งใช้นามว่า “พรมย์” ได้มีจดหมายไปกราบเรียนให้ท่านทราบ
 ภายใต้นามสมมุติว่า “สมัย” มีข้อความบางตอนดังนี้

“๑. จากการอ่านจดหมายทั้ง ๒ ฉบับอย่างรอบคอบแล้ว
 ผมมีความรู้สึกว่าคุณสมัยกำลังถูกข่มขู่และคุกคามจากสายจีน
 มากกว่าจากสาย ซี.ไอ.เอ. แล้วคุณสมัยก็เกิดความวิตกกังวล
 เกินกว่าผลที่เกิดขึ้นจริง ๆ ทั้งนี้ เป็นเพราะสิ่งที่ทางพุทธศาสนาเรียกว่า

“ทิฏฐุปาทาน” ประกอบกับการขาดการใช้กฎ กาลามสูตร และหลัก
การวิเคราะห์ตามแบบวิทยาศาสตร์

“สำหรับผมเองนั้น ได้วิเคราะห์สถานการณ์แล้ว เห็นว่า
เมื่อพิจารณาจากปรากฏการณ์ที่เป็นจริงแล้ว ก็ไม่มีอะไรที่น่า
วิตก สิ่งที่จะทำให้คุณสมย์วิตกและหวาดหวั่นได้ ก็คงจะมีแต่การ
ข่มขู่จากสายของ พคท. เพราะ พคท. มีเจตนาที่จะข่มขู่, คุกคาม,
และทำลายคุณในทุกวิถีทางทั้งในที่ลับ และในที่แจ้ง และหวังว่า
คงจะได้รับฟังคำบอกเล่าเกี่ยวกับการที่ พคท. วิจารณ์ท่านแล้ว
ในระหว่างที่พวกเขายังอยู่ในป่า

๒. เรื่องการใส่ไฟถวายพระเพลิงกันว่า ใครเป็นสายอะไรของ
ใครนั้น (ท่านปรีดีปรารภมาในจดหมายฉบับหนึ่งว่า ท่านถูกใบปลิว
เดือนฉบับหนึ่งกล่าวหาว่าท่านเป็นสายไซเวียต ร่วมกับคนไทยอื่น ๆ
อีกหลายคน - ผู้เขียน) ผมมีประสบการณ์มามาก ตั้งแต่ปี ๒๔๙๕
จนปัจจุบันนี้ พอใครพูดออกมาว่า ใครเป็นสายใคร ก็สามารถ
วิเคราะห์และวิจารณ์ได้ในระยะเวลาไม่ช้านัก จนพอจะบอกได้ว่า
คนพูดมีเจตนาอย่างไร การรู้จักใช้กฎแห่งกาลามสูตร ประกอบกับการ
รู้จักกลั่นกรองข่าว และใช้วิธีวิเคราะห์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ จะสามารถ
ช่วยให้เราพอจะประเมินค่าของข่าว และเข้าใจความหมายเบื้องหลัง
ของข่าวได้เป็นอย่างดี ซึ่งในที่สุด จะช่วยให้ความวิตกหวาดกลัว
ลดหายไปด้วย พุทธภาษะพระก็ว่า การขจัดเสียซึ่งโมหะและอุปาทาน
จะทำให้หูดตาของเราสว่างขึ้น

ปัจจุบันนี้ ในเมืองไทยมีข่าวลือ และข่าวโฆษณาชวนเชื่อ
กันมาก หากใครไม่รู้จักใช้กฎกาลามสูตร และการวิเคราะห์ข่าวตาม

แบบวิทยาศาสตร์แล้ว มิซามินาน โรคประสาทก็คงจะจับเอาเป็นแน่ เพราะฉะนั้น จึงพึงรำลึกอยู่เสมอ ๆ ว่า เมื่อใดมีข่าวอะไรเกิดขึ้น จงพึงใช้กฎกาลามสูตรและทำการวิเคราะห์ตามแบบวิทยาศาสตร์ ทันที เพื่อดันหาความจริงในเบื้องต้น แล้วจึงค่อยติดตามความจริง ทางภาววิสัยในโอกาสต่อไป ดังนี้ก็จะช่วยให้ห่างจากเป็นเส้น ประเทศได้ดีทีเดียว

“๓. เกี่ยวกับขบวนการของเรานั้น ขอเรียนกว่า เป็น ขบวนการรักษาดิรักระชาธิปไตยอย่างบริสุทธิ์ ซึ่งตั้งขึ้นมาเพื่อ พิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติในทางการเมือง และผลประโยชน์ แห่งชาติในทางการเมืองนี้ได้แก่ ๑. เอกราช, ๒. ประชาธิปไตย, ๓. สันติภาพ, ๔. เป็นกลาง. การเคลื่อนไหวของเราอยู่ใน ๔ ทิศทาง ดังกล่าวนี้นี้ ไม่มีวัตถุประสงค์ในทางโค่นล้มทำลายรัฐบาล หรือเป็น ปรปักษ์กับมหาอำนาจชาติหนึ่งชาติใดโดยเฉพาะ ดังนั้น เราจึงไม่มี อะไรที่จะไปติดเกี่ยวกับ ซี.ไอ.เอ., หรือ เค.จี.บี., หรือ เองกัม ของจีน และเรายินดีติดต่อสัมพันธ์ ทั้งกับคนไทยในประเทศและนอกประเทศ ที่เห็นชอบกับอุดมการ ๔ ประการดังกล่าวนี้

“การที่มีบุคคลบางคนตีความเอาว่า พวกเราแอนตี้จีนนั้น เป็นการตีความแบบคนใจแคบ, แบบมีโมหะ ความจริง เราเพียงแต่ ต่อต้านผู้ที่ยุยงส่งเสริมให้ประเทศไทยทำสงคราม จีนยุให้ไทยกับ เวียดนามรบกัน ตั้ง ๑๐๐ กว่าครั้งแล้ว พวกเราได้ต่อต้านคำยุ ของจีนนั้นอย่างเหนียวแน่นและเอาจริงเอาจัง เพราะเราไม่ต้องการ ให้ประเทศไทยเข้าสู่สงคราม ผู้ที่เคารพนับถือจีนว่าเป็นเตี้ย จมเลย กลียดชังพวกเรา และหาว่าเราเป็นสายโซเวียต ซึ่งเป็นพฤติกรรมของ

พวกปัญญาอ่อน ที่เราไม่อยากต่อล้อต่อเถียงด้วยให้เสียเวลา

“ถ้าจะว่ากันไปแล้ว อเมริกันเสียอีกที่น่าชมเชย เพราะอเมริกันไม่เคยยุให้ไทยรบกับเวียดนามเลย เพียงแต่บอกกับรัฐบาลไทยว่า ถ้าใครรุกรานประเทศไทย อเมริกันจะช่วยเหลือไทยตามสนธิสัญญากรุงมะนิลาเท่านั้น ซึ่งก็เป็นการพูดไปตามหลักการ

“๕. หน้าแรกของ “ตะวันใหม่” คือหน้าข่าว “ถอดรหัส” มักมีข่าวที่น่าสนใจอยู่บ่อย ๆ เพราะเป็นข่าวที่เปิดออกมาจากกอรมน. ถ้าคุณสมัยอ่านบ่อย ๆ จะรู้ข่าวอะไร ๆ ได้เยอะ

“ขอให้คุณสมัยมีจิตใจอันสงบ และเยือกเย็น ไม่มีอะไรเป็นที่น่าวิตกเลย ว่าง ๆ ถ้าฝึกทำวิปัสณาเสียบ้าง ก็จะช่วยให้สุขภาพจิตดีขึ้นมากทีเดียว ด้วยความรัก นับถือ และเป็นห่วง

พ. รัมย์”

ก่อนที่จะจบ “แผนม่าปรีดี” ขอเสนอบางตอนของจดหมาย ท่านปรีดีที่มีถึงคุณปาล พนมยงค์ แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างท่านกับ พคจ. และพคท.

จดหมายฉบับนี้เป็นคำชี้แจงเพิ่มเติมของท่านต่อคุณปาล ในการจัดทำหนังสือ “จดหมายของนายปรีดี พนมยงค์ ถึงพระพิศาล สุขุมวิท”

ในการทำหนังสือฉบับนั้นใน “ภาคผนวก” หลายตอนท่านได้เขียนเปิดโปงและตอบโต้ พคท. ซึ่งแน่นอน, ย่อมจะกระทบไปถึง พคจ. ด้วย แต่มีบางท่านได้ขอร้องท่านให้ยุติบางบทความไว้ก่อน และด้วยความเกรงใจในท่านผู้ขอร้องท่านจึงจำต้องยุติ แต่ได้มี

เงื่อน ไขคังข้อความในตอนท้ายของจดหมายว่า

“.....ถ้าพวกเขาขึ้นค้นหุรงหาเรื่องใหม่มาโกหกอีก เราก็จะตอบโต้ให้หนักขึ้น.....”

จดหมายมีข้อความบางตอนดังนี้

“๑. คำว่า “แก๊ง ๔ คน” นั้น ก็ต้องใช้ตามนั้น เพราะเหตุที่จะใช้คำอื่นดังที่ที่มีผู้เสนอว่าคลั่งชาตินั้นไม่เหมาะแก่เรื่อง ให้ชี้แจงแก่เพื่อนเข้าใจด้วยว่าเวลานี้เมื่อทางภายในของเขาเสื่อม พวกเขาก็ปั่นฝรังขึ้นว่าเป็นอาจารย์หรือศาสดาลัยโดยเอาความเท็จไปปรอกรหูให้เขียนขึ้น เสร็จแล้วพวกเขาก็อ้างบทความของฝรังนั้น ๆ อีกทอดหนึ่ง ระหว่างนี้ทำมากขึ้น ถ้าปลามาเมืองนอกจะทราบดีฉะนั้น เราจึงถือว่าฝรังเหล่านี้เป็น “จำพวก” แก๊ง ๔ คนจะเหมาะกว่า เพราะพวกเขาโผล่ขึ้นก่อนคณะปัจจุบัน ซึ่งคณะปัจจุบันจะกินปูนร้อนท้องไม่ได้ หน้าพิของเขจะต้องสอบดูว่าสมุนคนไหนได้ตั้งต้นเขียนอวดอ้างไว้แล้วลงโทษกันเสียบ้าง หรืออย่างน้อยให้ถอนข้อเขียนเสีย แทนที่จะเพียงรับปากว่าจะแก้ไข (ข้อเขียนในสารานุกรมของจีนที่บันทึกว่า พคท. ได้นำประชาชนไทยลุกขึ้นต่อต้านญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยไม่กล่าวถึงขบวนการเสรีไทยเลย ท่านปรีดีได้มีโอกาสนพบกับผู้ใหญ่ของจีนและเล่าความจริงให้ฟัง ซึ่งผู้ใหญ่อจีนรับปากว่าจะแก้ไขให้ถูกต้อง แต่ก็หาได้แก้ไขไม่ - ผู้เขียน) แต่เราขอแล้วรอล้ำหลายปีก็ยังไม่ยอมแก้ไข มีหน้าซ้ำใช้วิธีโกหกกลับหลังให้เด็ก ๆ ฟังเอามากระซิบกระซาบกันต่อไป ถ้าผู้ใดถือว่าตนเป็นสาวกแท้จริงของศาสดาก็จงอย่ากินปูนร้อนท้อง

“๒. เป็นความจำเป็นมากที่จะต้องมีความเพิ่มเติมเพื่อปิด

ช่องพวกเมืองนอกที่ยังมงาย เพราะเวลานี้ในทางบ้านก็มีคนรู้ความ
โกหกบ้างแล้ว แต่ในเมืองนอกยังมีคนหลงมงายไม่ยอมเชื่อความจริง
พวกเขาลงทุนมากใน ส.ร.อ. ออกนิตยสารบ้าง ๗ บอ ๗ ออกมา ทำเล่
งาม ๗ บางคนเคยดีเช่นคนที่เป็ลลูกขุนฯ คนหนึ่งก็กลายเป็นตัวตั้งตัว
ตินิกยสารนั้น ๗ นำสงสารเด็ก ๗ เมืองนอกมาก

“ฉะนั้น จึงได้สงความเพิ่มเติม “ข้อสงเกดฯ” ต่อจาก
ข้อ ๕ ที่บอกให้แก้ไขแล้วนั้น เป็ลความข้อ ๖. (ใช้หน้าว่า หน้า
๗, ๘, ๙) อันเป็ลความสงสุดท้ายของบทความซึ่งหวังว่าคงมีเวลา
เรียงพิมพ์เพราะเป็ลตอนสงสุดท้าย คงจะไม่มีอะไรเพิ่มเติมอีก และขอ
ให้ตัดคำว่า “วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๒ บริติช พนมยงค์” ท้าย
ข้อ ๕ นั้นออก โดยเอาใส่ไว้ท้ายข้อ ๖ ที่สงมาใหม่แล้ว

“หวังว่าปิตุเรศและบุตราที่แท้และที่เป็ลลูกเลี้ยงทั้งหลายคง
จะได้สติบ้างว่า รายงานโกหกนั้นเป็ลอย่างไร และข้อพิสงจน์ว่า
เหลวไหลนั้นเป็ลอย่างไร (ปิตุเรศและบุตราที่แท้หมายถึง พคจ. และที่
เป็ลลูกเลี้ยง หมายถึง พคท. - ผู้เขียน)

“๓. ข้อสงเกดเรื่องที่มีผู้แต่งตามคำบอกแล้ว (hearsay)
ที่สงโดย จ.ม. ลงวันที่ ๒๕ ก.ค.นั้น มีการพิมพ์ผิด คือ

“(๑) หน้า ๒. บรรทัด ๗ คำว่า “ต้องการปฏิบัติ” ขอให้แก้
เป็ล “ต้องปฏิบัติการ”

“(๒) หน้า ๔ บรรทัด ๓ ของข้อ ๓. คำว่า “ได้ราษฎรต่อ
สู่ผู้ยึดครอง” นั้น ให้แก้เป็ล “ได้นำราษฎรต่อสู่ศัตรูต่างด้าวผู้ยึดครอง”

“อนึ่ง ขอให้แจ้งด้วยว่า สำหรับคนในบ้านเรานั้น ส่วน
มากยังไม่เข้าใจว่าการเป็ลพวกแก้ง ๔ คนนั้นเสียหายอย่างไร แต่

สำหรับพวกที่ถือตนว่าเป็นสาวกแท้จริงของศาสดานั้นได้ใช้วิธีเลียน
 คำนึงจากคนอื่นว่า “ลัทธิเก่า” หรือเป็นพวก “แก๊ง ๔ คน” ก็จะทำให้พวก
 เขาต้องยับยั้งการโกหกลงไปไม่มากนักน้อย ถ้าพวกเขาขึ้นต้นทูลงหา
 เรื่องใหม่มาโกหกอีก เราก็จะตอบโต้ให้หนักขึ้น การเรียกเขาว่า
 “คลังชาติ” นั้น เขาไม่รู้สึกระไรเพราะเขาถือ “ลัทธิไม่มีชาติ” เวลานี้
 เป็นแพ้นที่สิ่งเลวร้ายต่าง ๆ นั้นต้องให้ “แก๊ง ๔ คน”

เพื่อเป็นการทำความเข้าใจใน “เนื้อหา” จดหมายของท่าน
 บริติเชนคำว่า “แก๊ง ๔ คน” ฯลฯ เป็นต้น จึงขอนำเสนอข้อเขียนของ
 ท่านบริติ ภายใต้นามของท่านศาสตราจารย์วิจิตร อุติตานนท์ ที่มีถึง
 นิตยสาร “อตุรัส” ตอบโต้การหลอกลวงของจีนและพคท.ที่เขียนโดย
 นายแธเดียส ฟลัด และรวมทั้งข้อเขียนที่ใช้ชื่อนามท่านเอง “ในข้อสังเกตฯ”
 ดังที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ “จดหมายของนายบริติ พนมยงค์ฯ” ดังต่อ
 ไปนี้

นายแธเดียส ฟลัด เขียนฝ่าฝืนความจริง

เกี่ยวกับการต่อต้านญี่ปุ่น

ด้วยนายแธเดียส ฟลัด (Thadeus Flood) อาจารย์มหา
 วิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ได้เขียนบทความเรื่อง “เนื้อความทางประวัติ
 ศาสตร์ของฝ่ายซ้ายไทย” ลงพิมพ์ในวารสารชื่อ “บูลติน ออฟ เอเชีย
 คอนเซนต์ สกอลาร์ส” ฉบับฤดูหนาว ค.ศ. ๑๙๗๕ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ซึ่ง
 มีข้อความฝ่าฝืนความจริงหลายประการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเสรีไทย
 นั้นนายแธเดียส ฟลัด เก็บเอาคำบอกเล่าของคนจีนที่อยู่ใต้อิทธิพล
 ของคณะที่ชาวจีนเรียกว่า “แก๊ง ๔ คน” นั้นได้โฆษณาไว้

กองบรรณาธิการบทความของนิตยสาร “จตุรัส” ได้แปลบทความนั้นเป็นภาษาไทย นำมาลงพิมพ์ไว้ในฉบับ วันอังคารที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๔ พร้อมทั้งคำสดุดีของกองบรรณาธิการบทความรับรองว่าเป็นความจริงตามทฤษฎีมาร์กซิสต์เลนินนิสต์

ศาสตราจารย์วิจิตร ลุจิตานนท์ ซึ่งทำหน้าที่เลขาธิการกองบัญชาการเสรีไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ จึงได้มีจดหมายถึงบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการบทความหนังสือจตุรัส

ต่อมา “บรรณาธิการบริหาร” ได้ยอมลงพิมพ์จดหมายของศาสตราจารย์ วิจิตร ลุจิตานนท์ นั้น ในฉบับวันอังคารที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๔ มีความดังต่อไปนี้

จดหมายเปิดผนึกจากเสรีไทย
เสรีไทย กับ พ.ค.ท.

เรียน บรรณาธิการบริหาร และ บรรณาธิการบทความหนังสือจตุรัส

ในฐานะทำหน้าที่เลขาธิการกองบัญชาการเสรีไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าถูกถามโดยเสรีไทยหลายคนถึงความจริงที่มีผู้โฆษณาว่า พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเป็นผู้นำมวลชนไทยต่อสู้ญี่ปุ่นระหว่างสงคราม ซึ่งทำให้ชนรุ่นหลังเข้าใจผิดว่าขบวนการเสรีไทยอยู่ภายใต้การนำของ พ.ค.ท.และมีผู้โฆษณาสันนิษฐานว่า พรรคนั้นต่อสู้ญี่ปุ่นก่อนมีเสรีไทย การโฆษณาเป็นลูกโซ่โยงมาถึงบทความซึ่งมีผู้บอกให้นายแธเดียส ฟลัด คนอเมริกันแห่งกลุ่มที่เรียกตน

เองว่า “อาเชียน คอนเซินต์” เขียนลงในวารสารฉบับฤดูหนาว พ.ศ. ๒๕๑๘ มีความตอนหนึ่งว่า เสรีไทยร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเพื่อทำการต่อต้านจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นและรัฐบาลฟาสซิสต์ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ท่านได้นำบทความนั้นมาลงใน จตุรัสฉบับ ๒๑ ตุลาคม ปีนี้ เป็น “บทความพิเศษ” ภายใต้หัวข้อเรื่องว่า “การเติบโตของซ้ายไทย” และท่านยืนยันรับรองด้วยถ้อยคำ ว่า

“บทความชิ้นนี้ถือได้ว่าเป็นการวิเคราะห์ระบอบเศรษฐกิจการเมืองไทยโดยทฤษฎีมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ที่นับว่ามีความถูกต้องตรงต่อสภาพภาวะวิสัยและข้อเท็จจริงทั้งในอดีตและปัจจุบันของสังคมไทยชิ้นหนึ่ง และเป็นเรื่องที่แน่นอนที่สุด”

ผู้อ่านบทความนั้นประกอบกับบทความหนึ่งในจตุรัสฉบับเดียวกันภายใต้หัวข้อเรื่อง “ตลาดหนังสือหลังตุลาคม ๒๕๑๖” ซึ่งแนะนำหนังสือที่เขียนเป็นเชิงชวนอ่านและไม่ชวนอ่านด้วยแล้วก็เห็นจากตอนต้น ๆ ของบทความนี้ที่ผู้เขียนบทความได้แนะนำไว้ว่า

“การหันกลับไปหางานเขียน “เพื่อชีวิต” ในยุค ๒๕๑๐ เป็นที่ปรากฏให้เห็นได้ชัด ไม่เพียงแต่งานของจิตร ภูมิศักดิ์ หากรวมถึงงานของอุดม สีสวรรณ เจ้าของนามปากกา พมเมืองชมพู”

ผู้ที่เคยอ่านหนังสือของอุดม สีสวรรณ กรรมการกลาง พ.ค.ท. ซึ่งทางการได้ปล่อยตัวเป็นอิสระแล้วนั้นเคยเขียนหนังสือชื่อ “ทางออกของไทย” ใช้นามปากกาว่า “อรัญ พรหมชมพู” ได้ชี้ทางออกของไทยไว้ว่า ต้องอยู่ภายใต้การนำของ พ.ค.ท. ดังนั้นท่านหรือผู้

เขียนบทความจึงมีสิทธิเสรีภาพเต็มที่สนับสนุนบทความของนายพลัด เพื่อชวนให้ผู้อ่านถือว่าทางออกของไทยเป็นไปดังกล่าวนั้น

ส่วนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยซึ่งนายพลัดและท่านกับผู้โฆษณาบางคนกล่าวพาดพิงมาจนถึงนั้น ข้าพเจ้าในฐานะหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นก็มีความจำเป็นต้องเขียนจดหมายมายังท่าน เพื่อขอรับรองว่าเนื่องจากท่านได้สละหน้ากระดาษให้แก่บทความของนายพลัด และบทความตลาดหนังสือ ข้าพเจ้าขอให้ท่านโปรดมีน้ำใจเป็นนักกีฬาพอที่จะนำจดหมายนี้ทั้งฉบับลงพิมพ์ในเจดรัสซึ่งใช้หน้ากระดาษน้อยกว่าบทความนั้น โปรดอย่าตัดข้อความเลย ทั้งนี้เพื่อให้มวลชนได้อ่านเปรียบเทียบ แล้วก็จะสามารถวินิจฉัยได้ว่าสิ่งจะเป็นอย่างไร

๑. ขบวนการเสรีไทยถือหลักการมวลชนเป็นใหญ่ตามที่หัวหน้าเสรีไทยได้แถลงในที่ชุมนุมใหญ่เสรีไทยเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ ภายหลังสวนสนามต่อประชาชนในวันนั้นแล้ว ว่า

“ราษฎรทั้งปวงประมาณ ๑๗ ล้านคน (สถิติขณะนั้น) ที่เป็นคนไทยโดยทางนิதியและพฤตินัยนั้นเองเป็นผู้กู้ชาติ ฉะนั้น ผู้ซึ่งข้าพเจ้าจะต้องขอขอบคุณอย่างสูงยิ่งก่อนอื่นก็คือคนไทยทั้งปวงนี้”

โดยอุดมคติดังกล่าวนี้ ขบวนการเสรีไทยจึงไม่ใช่วิธีอดอ้างตนว่าเป็นผู้นำมวลชนไทยต่อสู้ญี่ปุ่น หรืออดอ้างว่าต่อสู้ญี่ปุ่นก่อนองค์การใดหรือพรรคใด เพราะเรื่องรับใช้มิใช่การโฆษณาขายสินค้าซึ่งผู้มีธาตุแท้ทางการค้าทำกันอยู่เพื่ออดอ้างคุณภาพของสินค้า

ส่วนการที่ขบวนการเสรีไทยต้องมีกองบัญชาการนั้น หัวหน้าฯ ก็ได้กล่าวไว้ในที่ชุมนุมใหญ่แล้วว่า

“การกระทำคราวนี้มีได้ก่อตั้งเป็นคณะหรือพรรคการเมือง แต่เป็นการร่วมกันประกอบ กิจเพื่อให้ประเทศชาติได้กลับคืนสู่สถานการณ์ก่อนวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ แม้ว่าการดำเนินจะได้จัดให้มีองค์การบริหาร คือ กองบัญชาการสำนักงานหรือสาขาใด ๆ ขึ้น ก็เพื่อความจำเป็นที่จะให้งานนี้มีระเบียบอันนำมาซึ่งวินัยและสมรรถภาพ สมาคมซึ่งมีสมาชิกน้อยกว่าผู้ร่วมงานคราวนี้ต้องมีกรรมการฉันใด ผู้ร่วมงานคราวนี้ซึ่งมีจำนวนมากก็ยิ่งจำต้องการมีองค์การบัญชาการฉันนั้น”

กลุ่มใดองค์การใดอ้างว่าเป็นผู้นำมวลชนไทยต่อสู้ญี่ปุ่นระหว่างสงครามจึงมีพรรณณะต่างกับขบวนการเสรีไทย

๒. เมื่อขบวนการเสรีไทยถืออุดมคติมวลชนไทยเป็นใหญ่ จึงวินิจฉัยจิตสำนึกของมวลชนไทยว่า เมื่อก่อนวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ ที่ญี่ปุ่นมิได้ยกกองทัพมารุกรานประเทศไทยนั้น มวลชนไทยก็จะเกิดจิตสำนึกจับอาวุธไล่ญี่ปุ่นได้อย่างไร มวลชนไทยเกิดจิตสำนึกเมื่อตนประสบว่าญี่ปุ่นยกกองทัพมารุกราน

จิตสำนึกของมวลชนไทย, จึงต่างกับจิตสำนึกของคนจีนที่รักชาติจีน ซึ่งอาศัยอยู่ในเมืองไทย ที่ประเทศจีนถูกญี่ปุ่นรุกรานก่อนประเทศไทยหลายปี ถ้าท่านศึกษาประวัติศาสตร์บ้างหรือสอบถามคนจีนในประเทศไทยที่มีอายุสูงและยังจำความได้ ว่าเมื่อก่อนญี่ปุ่นรุกรานไทยนั้น คนจีนในประเทศไทยได้มีองค์การหรือสาขาของพรรคต่าง ๆ ตั้งอยู่เป็นการลับ บางองค์การบางสาขาได้ใช้วิธีทำร้ายหรือทำลายชีวิตพ่อค้าจีนที่ทำการค้ากับญี่ปุ่น แต่นั่นเป็นเรื่องคนจีนด้วยกัน จึงไม่ควรอาศัยลัทธิไม่มีความเป็นข้ออ้างว่า คนจีนในประเทศไทยต่อสู้ญี่ปุ่น

ที่รุกรานประเทศไทยก่อนที่ญี่ปุ่นยังมิได้ยกกองทัพรุกรานประเทศไทย

๓. ท่านบรรณาธิการบทความและท่านที่พึงวิพากษ์กระจายเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย ที่ตั้งขึ้นเมื่อประมาณ ๑๐ กว่าปีนี้ คงได้ยินโฆษณาสถานีนั้นกระจายเสียงในวันที่ ๑ ธันวาคมของทุก ๆ ปีว่า พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ (สองสี่แปดห้า) แม้เป็นจริงตามนั้นแต่ก็แสดงว่าพรรคนั้นตั้งขึ้น ๑ ปีภายหลังที่ญี่ปุ่นโจมตีเพิลฮาเบอร์ของสหรัฐอเมริกาและรุกรานประเทศไทยวันเดียวกันนั้น ขอให้ท่านบรรณาธิการและท่านผู้อ่านใช้สามัญสำนึก ว่าคนไทยเรานิ่งมลายเป็นหนักหนาหรือที่ยอมให้ญี่ปุ่นย่ำยีจนถึง ๑ ปีแล้วจึงโง่งมลุกขึ้นเพราะมีพรรคหนึ่งตั้งขึ้นเป็นพรรคนำ

๔. ตามที่ท่านบรรณาธิการทั้งสองยืนยันรับรองคำกล่าวของนายพลัดที่ว่าไทยร่วมมือกับ พ.ค.ท. ต่อสู้รัฐบาลฟาสซิสต์ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นการสร้างเวทีประวัติศาสตร์ให้ พ.ค.ท. ก่อนเกิดของพรรคนั้นเพราะการต่อสู้เพื่อให้ออมพล ป.ออกไปนั้น มีขึ้นครั้งแรกในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๕ อันเป็นเวลาหนึ่งเดือนก่อนที่โฆษกฯ พ.ค.ท. ตั้งขึ้นในวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ คือจอมพล ป. ยื่นใบลาออกซึ่งคณะผู้สำเร็จราชการอนุมัติแล้ว คุณทวี บุณยเกตุ เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับให้วิทยุกรุงเทพฯ กระจายเสียงทันที จอมพล ป. ไม่พอใจจึงให้ราชเลขาธิการมัยนั้นเอาใบลาคืนและปลดคุณทวี บุณยเกตุออกจากตำแหน่ง และสั่งทหารบกคุกคามคณะผู้สำเร็จราชการ ซึ่งต้องให้เพื่อนทหารเรือช่วยคุ้มครอง

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๘๗ จอมพล ป.เสนอร่าง พ.ร.บ. ให้รับรอง

พระราชกำหนดระเบียบบริหารนครเพชรบูรณ์ และพุทธบุรีมณฑล
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ ร่วมกับประเภทที่ ๒ ส่วน
มากลงมติไม่อนุมัติร่าง พ.ร.บ. นั้น จอมพล ป. จึงต้องลาออก ความ
รายละเอียดแจ้งอยู่ในหนังสือชื่อ “บางเรื่องเกี่ยวกับพระบรมวงศา
นวงศ์ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒” พิมพ์ในโอกาส ๑๑ พ.ค.
๒๕๑๕ แล้ว

วิญญูชนย่อมเห็นได้ว่าขณะนั้นไม่มีสมาชิก พ.ค.ท. คนใดเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เหตุไฉนเสรีไทยจะทำการนั้นต้องขอความ
ร่วมมือจาก พ.ค.ท.

อนึ่ง บทความมากมายของโฆษก พ.ค.ท. ก็คัดค้านวิธีต่อสู้ทาง
รัฐสภา ถ้าสมมุติว่าเสรีไทยขอความร่วมมือจาก พ.ค.ท. ให้ต่อสู้จอมพล
ป.ทางรัฐสภา พ.ค.ท. ก็คงไม่ยอมรับร่วมมือ

ฉะนั้นวิวิเคราะห์ของนายพลัดจึงมิใช่วิธีมาร์กซิสต์เลนินนิสต์
หากเป็นวิธีที่ผู้อื่นบอกข้อมูลผิด ๆ ให้นายพลัดเขียนขึ้น ทำนองเดียวกับ
ที่มีผู้บอกให้ชาวต่างประเทศอื่นเขียนเพื่ออาศัยบทความนั้นเป็นข้อ
อ้างอีกทอดหนึ่งโดยหวังให้คนที่เชื่อความศักดิ์สิทธิ์ของคนต่างประเทศ
นั้นหลงเชื่อ

๕. เมื่อได้ประกาศสันติภาพในวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘
แล้วกองบัญชาการเสรีไทยที่ถืออุดมคติมวลชนเป็นใหญ่ทั้งคำพูดและ
การปฏิบัติ ได้ประกาศให้เสรีไทยทุกหน่วย และหน่วยต่าง ๆ ที่จัดตั้ง
ขึ้นโดยมิได้สังกัดขบวนการเสรีไทยโดยตรง แต่ได้ต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกรานซึ่ง
เป็นศัตรูร่วมของชาติและราษฎรไทยนั้น (อาทิหน่วยของนายบุญผ่อง
ที่บ้านโป่ง กาญจนบุรี ฯลฯ) ส่งสมาชิกตัวแทนของแต่ละหน่วยมาชุมนุม

หนุ่มที่กรุงเทพฯ เพื่อชวนสนาามอันเป็นการรายงานตนต่อประชาชน
ก่อนที่จะยุบเลิกขบวนการเสรีไทย

การชวนสนาามต่อประชาชนมีขึ้นในวันที่ - ๒๕ กันยายน
พ.ศ. ๒๔๘๘ กองบัญชาการเสรีไทยได้จัดริ้วขบวนชวนสนาามด้วย
ความเที่ยงธรรม ประชาชนที่ได้มาต้อนรับมากมายซึ่งหลายคนยังมีชีวิต
อยู่ในปัจจุบันนี้จึงยอมจำได้ว่าเสรีไทยที่แต่งเครื่องแบบทหารไทย
และเสรีไทยสังกัดสัมพันธมิตรแต่งเครื่องแบบทหารนั้น ประชาชนยอม
รู้อยู่แล้วว่าเป็นเหล่าใดจึงไม่ต้องมีป้ายบอกชื่อหน่วย แต่เสรีไทยที่ไม่มี
เครื่องแบบซึ่งทางการรับรองก็มีป้ายบอกชื่อหน่วยไว้ กรมโฆษณาการ
(บัดนี้คือกรมประชาสัมพันธ์) ได้ถ่ายภาพไว้หลายภาพ ขอให้ท่านถาม
ประชาชนที่ได้ต้อนรับการชวนสนาามวันนั้นว่ามีผู้ใดได้เห็นหน่วยใด
บ้างมีป้ายบอกไว้ อันที่จริงวันนั้นเป็นโอกาสเหมาะมากที่พรรคต่าง ๆ
ซึ่งร่วมงานเสรีไทยควรแสดงตนต่อประชาชนได้โดยไม่ต้องเกรงว่า
รัฐบาลจะแกล้งจับกุมเพราะถ้าถืออุดมคติมวลชนเป็นใหญ่และ
มีความสัมพันธ์ดีกับมวลชนแล้ว มวลชนก็ต้องให้ความคุ้มครอง

๖. เมื่อเสร็จสงครามและได้ยุบเลิกเสรีไทยแล้ว สมาชิกต่าง
ก็กลับไปประกอบอาชีพของตน ผู้ใดเป็นนักการเมืองก็จัดตั้งเป็นพรรค
การเมืองต่าง ๆ ตามที่ตนนิยม ในตอนนี้จึงปรากฏว่ามีหลายพรรค
ตั้งขึ้น เช่นพรรคสหชีพ พรรคก้าวหน้า พรรคประชาธิปไตย แนวรัฐ
ธรรมนูญ อิสระและพรรคคอมมิวนิสต์แสดงตนในตอนนี้ ซึ่งแม้กำลัง
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๙ แต่รัฐบาลสมัยนั้นก็ให้เสรีภาพในการ
นับถือลัทธิใด ๆ รวมทั้งตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ได้

ส่วนอดีตเสรีไทยบางท่านเช่น คุณครอง จันดาวงศ์ ซึ่งขณะ

รวมขบวนการเสรีไทยยังมิได้เป็นสมาชิกของพรรคใด แต่ภายหลังรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ แล้วเขาจะสังกัดพรรคใดก็เป็นเรื่องภายหลังสงครามฯ

๗. ท่านผู้อ่านหลายท่านย่อมทราบว่ ขณะนี้ประเทศไทยมีองค์การจากรกรรมของหลายประเทศที่หลั้ไหลเข้ามา และคอมมิวนิสต์ชนิดต่าง ๆ ก็ตั้งสาขาและหน่วยขึ้นดั่งที่เป็นอยู่ในหลายประเทศ เพื่อที่คนไทยจะได้รู้ว่้องค์การเหล่านี้เป็นคอมมิวนิสต์ชนิดใด ข้าพเจ้าขอให้ท่านบรรณาธิการโปรดตอบโดยตนเองและขอให้ช่วยติดต่อกับนายแอเดียส ฟลัด ซึ่งจตุรัสรับรองว่เป็นผู้ทฎฎีมาร์กซิสต์-เลนินนิสม์ ว่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งลัทธินั้นมิวัวิธีการจัดตั้งดั่งต่อไปนี้หรือไม่ คือ

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งลัทธิมาร์กซิสต์-เลนินนิสม์ ที่ตั้งขึ้นระหว่างประเทศครั้งที่ ๓ (โคมินเทอรัน) คือระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๙ (พ.ศ. ๒๔๖๒) ถึง ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖) ต้องเป็นสมาชิกองค์การนั้น นอกจากพรรคคอมมิวนิสต์ชนิดอื่นที่มีเ้ามาร์กซิสต์-เลนินนิสม์ จึงไม่เป็นสมาชิกหรือไม่ได้รับรองให้เป็นสมาชิก หรือสาขาของพรรคใดก็ไม่ต้องเป็นสมาชิกโดยเอกเทศเพราะขึ้นกับพรรคใหญ่ที่เป็นสมาชิกอยู่แล้ว ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านบรรณาธิการทั้งสองโดยตนเองหรือถามนายฟลัดช่วยแจ้งบัญญัติรายชื่อพรรคที่เป็นสมาชิกองค์การโคมินเทอรันด้วย

อนึ่งแม้องค์การโคมินเทอรันเลิกไปในระหว่างสงคราม แต่ภายหลังก็มี้องค์การโคมินฟอรัม ซึ่งแม้จะเป็น้องค์การสำหรับคอมมิวนิสต์ในยุโรปแต่เขาก็เชิญพรรคคอมมิวนิสต์มาร์กซิสต์-เลนินนิสม์ทั่วโลกให้

เข้าร่วมสังเกตการณ์ นอกจากนี้ เมื่อก่อนสตาลินวายชนม์ ก็มีการประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์โซเวียต ซึ่งสตาลินได้กล่าวสุนทรพจน์สำคัญถึงการชูธงแห่งชาติ ในการประชุมนั้นมีพรรคมาร์กซิสต์-เลนินมากมายได้รับเชิญไปด้วย แม้สตาลินวายชนม์แล้วพรรคมาร์กซิสต์-เลนินมากมายก็ได้รับเชิญไปในการประชุมของพรรคโซเวียตที่มอสโก เมื่อ ค.ศ.๑๙๕๗ (พ.ศ.๒๕๐๐) อันมีเรื่องใหญ่มากซึ่งทั่วโลกรู้จักกันเกี่ยวกับเรื่องคัดค้านการบุขานุคคลสตาลิน จึงขอให้ท่านบรรณาธิการทั้งสอง และนายพลัดโปรดแจ้งบัญชีรายชื่อพรรคที่รับเชิญแล้วแจ้งให้ผู้อ่านทราบด้วย

ด้วยความนับถือ

ศาสตราจารย์วิจิตร อุติตานนท์

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการที่มีผู้แต่งเรื่องตามคำบอกเล่า (Hearsay) ว่าด้วยการต่อสู้ญี่ปุ่นในประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒

มีบทความและหนังสือเกี่ยวกับการต่อสู้ญี่ปุ่นในประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งชาวต่างประเทศบางคน และคนไทยบางคนได้แต่งขึ้นตามคำบอกเล่า hearsay จากคนหนึ่ง แล้วก็มีคนที่สองคัดลอกเอามาเขียนและคนที่สามที่สี่และอีกหลายคนต่อมาหลงเชื่อคัดลอกเอามาเขียนคัดลอกซ้ำ ๆ กันต่อไป ทำให้บางคนหลงเข้าใจผิดว่าเรื่องนั้นเป็นความจริงเพราะมีคนเขียนถึง ๓ คนหรือ

มากกว่านั้น และยังเป็นชาวต่างประเทศคัดลอกเอาคำบอกเล่ามาเขียนด้วยแล้ว ก็ยังทำให้บุคคลซึ่งนิยมว่าเรื่องใดที่ชาวต่างประเทศเขียนเป็นลัทธิศีลธรรมที่เชื่อถือได้ นั้น หลงเชื่อว่าเป็นสารคดี แต่ว่าที่แท้แล้วข้อเขียนวิธีนั้นก็มาจากคนต้นตอคนเดียวที่ตั้งต้นบอกเล่าขึ้น ซึ่งอาจเป็นความจริงหรืออาจเป็นไปตามอคติของคนบอกเล่าที่ผิดพลาดจากความจริง

ผู้ปรารถนาจะจึงใช้หลักวิทยาศาสตร์แห่งการวิเคราะห์วิจารณ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และวรรณคดี *Scientific Investigation of Historical and Literary Documents* ประกอบด้วยจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Spirits) 6 ประการ คือจิตใจสังเกต, จิตใจมาตรการ, จิตใจค้นคว้าหาหลักฐานและเหตุผล, จิตใจวิเคราะห์วิจารณ์, จิตใจปราศจากอคติ, จิตใจที่มีความคิดเป็นระเบียบ ดังที่ข้าพเจ้าได้เคยอธิบายไว้ในหนังสือชื่อ “ปรัชญาคืออะไร” และในปาฐกถาที่ประชุมนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมันและในอังกฤษ, กับฝรั่งเศส และข้าพเจ้าได้ทำบันทึกข้อสังเกตและตอบคำถามนิสิตนักศึกษาที่ประสงค์เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับรัฐบาลบางสมัยของประเทศไทยซึ่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ตีพิมพ์ในหนังสือจุลสารพิเศษฉบับวันสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๙ แล้วนั้น

วิธีการดังกล่าวเป็นเรื่องยืดยาว ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ตั้งต้นไปจากสามัญสำนึก (Common sense) อันเป็นตรรกวิทยาเบื้องต้นของมนุษย์ชนที่ไม่ถูกครอบงำด้วยอคติ ๔ ประการ คือ ฉันทา (ความหลงรัก) โทสา (ความหลงโกรธ), ภยา (ความหลงกลัว), โมหะ (ความ

หลงมกมาย), ก็สามารถวินิจฉัยได้ว่าคำบอกเล่าซึ่งมีบุคคลนำมาเขียนโฆษณา นั้นเป็นความจริงเพียงใดหรือไม่

ข้าพเจ้าขอยกอุทาหรณ์บางประการเพื่อท่านผู้ปรารถนาจะ
ใช้ “สามัญสำนึก” วิเคราะห์วิจารณ์ดังต่อไปนี้

๑. บางคนโฆษณาว่าองค์การของตนนำมวลชนต่อสู้ญี่ปุ่นด้านเดียวก็สามารถทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามได้ แต่เรื่องเปิดเผยทั่วโลกแล้วว่าประเทศไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้นมีสถานการณ์พิเศษโดยเฉพาะของประเทศไทย คือ ด้านหนึ่งถูกญี่ปุ่นรุกรานและอีกด้านหนึ่งรัฐบาลไทยสมัยนั้นประกาศสงครามและก่อสถานะสงครามกับประเทศสัมพันธมิตร

ดังนั้น การโฆษณาว่าบุคคลใดหรือองค์การใดต่อสู้ญี่ปุ่นด้านเดียวก็สามารถทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามได้ จึงไม่ใช่สิ่งจะทางสารคดี

อนึ่ง การโฆษณาว่าบุคคลใดหรือองค์การใดให้สัมพันธมิตรยอมรับรองว่าประเทศไทยไม่ต้องตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามได้โดยบุคคลนั้นหรือองค์การนั้นไม่มีการกระทำใดในการต่อสู้ญี่ปุ่นที่เป็นคุณูปการแก่สัมพันธมิตร การโฆษณาเช่นนั้นก็ไม่ใช่สิ่งจะทางสารคดี

ฉะนั้น การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยได้เอกราช, เอกภาพ, กลับคืนมาโดยสมบูรณ์เหมือนก่อนวันญี่ปุ่นรุกรานนั้นจึงต้องปฏิบัติทั้งสองด้านประกอบกัน คือ ด้านหนึ่งต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน และอีกด้านหนึ่งปฏิบัติการเพื่อให้สัมพันธมิตรรับรองว่าประเทศไทยไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม และการผ่อนหนักเป็นเบา

เหตุผลดังกล่าวนี้เป็นข้อพิสูจน์ว่าการโฆษณาของบุคคลหรือองค์การใดนั้นเป็นสารคดี หรือว่าเป็นเพียงการโฆษณาอวดอ้างเท่านั้น

๒. ชาวต่างประเทศบางคนที่เขียนวิทยานิพนธ์และที่เขียนบทความโดยถือเอาการเจรจากับสัมพันธมิตรเพื่อให้สัมพันธมิตรรับรองว่าประเทศไทยมิใช่ศัตรูนั้น เป็นเรื่องสำคัญกว่าด้านที่ขบวนการเสรีไทยต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน

แต่ชาวต่างประเทศบางคน ก็ไม่ได้ค้นคว้าเอกสารหลักฐานของรัฐบาลอเมริกันเองที่เปิดเผยแล้วว่าขบวนการเสรีไทยได้เจรจากับรัฐบาลอเมริกันและสัมพันธมิตรโดยวิธีใด และเป็นผลขึ้นมาโดยการพูดเท่านั้น หรือว่าต้องมีการปฏิบัติอย่างใดบ้าง ที่ทำให้รัฐบาลอเมริกันและสัมพันธมิตรรับรองว่าประเทศไทยมิใช่ศัตรู

หากชาวต่างประเทศบางคนเช่นว่านี้ ใช้วิธีเขียนหนังสือให้เสร็จออกมาเพื่อให้จำหน่ายได้เร็ว ๆ โดยวิธีคัดลอกจากคำบอกเล่า (Hearsay) หรือจากที่คนอื่นได้เขียนไว้จากคำบอกเล่า จึงเป็นการทำให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าเรื่องบอกเล่าที่มีชื่อเสียงจะทางสารคดีนั้นเป็นความจริง อันทำให้เสียหายแก่ชื่อเสียงประวัติศาสตร์

ปรีดี พนมยงค์

๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๒

๒๐
แก๊ตตันต.

ที่ ๖๖ พ.ต.ท. โต๊ะประทุมทอมนิลส์
ส่งจดหมายเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓)
นั้นแท้เป็น ค.ศ. ๑๙๖๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔)

ภาคผนวก:

ในการให้สัมภาษณ์อาจารย์ฉัตรทิพย์ นาถสุภา เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๒๕ ต่อคำถามเรื่องที่มีข่าวเล่าลือว่า ในการอภิวัฒน์ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นั้น คณะราษฎรได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากกลุ่มนายทุนตระกูลหวังหลี และความสนับสนุนจากนายตันซิวเม้ง แห่งคณะสมาคมจีน อันเป็นข่าวเล่าลือที่เป็นความเท็จ ซึ่ง พคอ. และสืบทอดต่อมาโดย พคท. เป็นฝ่ายสร้างข่าวเท็จนี้ขึ้นมาเพื่อทำลายเกียรติภูมิ ของคณะราษฎร โดยเฉพาะมุ่งหวังทำลายท่านปรีดีให้เสื่อมเสียว่าเป็นผู้รับใช้นายทุน เช่นเดียวกับที่ สร้างข่าวเท็จว่าท่านปรีดีได้รับความอุปการะจากพระราชวงศ์ชั้นผู้ใหญ่พระองค์หนึ่งดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ต่อคำถามนี้ท่านปรีดีได้ให้คำชี้แจงมีรายละเอียดตามที่ปรากฏในหนังสือ “ประสบการณ์และความเห็นบางประการของรัฐบาลราชอาณาจักรไทย ปรีดี พนมยงค์” ดังนี้

“ผมขอใบ้อาจารย์ฉัตรทิพย์ฯ ที่ได้ถามผมเพื่อทราบความจริงของเรื่องที่มีผู้บอกว่า เมื่อการอภิวัฒน์ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ สำเร็จ แล้ว คณะนายทุนด้านหวังหลีและคณะสมาคมจีนส่งนายตันซิวเม้งมาหาผมบอกว่าขอพบกับคณะราษฎร ผมได้ตอบอาจารย์ฉัตรทิพย์ไปแล้วว่า เรื่องที่มีคนบอกเล่านั้น ไม่เป็นความจริง แต่ผมยังมีได้ชี้แจงเหตุผลให้ครบถ้วน เพราะเราข้ามไปพิจารณา

เรื่องอื่น ฉะนั้นผมจึงขอชี้แจงเพิ่มเติม เพื่ออาจารย์ฉัตรทิพย์ และ
เพื่อผู้อ่านคำตอบสัมภาษณ์ใช้เป็นหลักวินิจฉัยคำบอกเล่าดังกล่าว
คือ

“๑ ความเป็นไปไม่ได้ที่นายตันชีวเม้งและคณะนายทุนมาพบ
ผมแสดงความชื่นชมคณะราษฎร

“(๑) หลัก ๖ ประการของคณะราษฎรได้ประกาศชัดแจ้งตั้งแต่ววันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ และได้ประกาศซ้ำๆ ต่อมาอีกหลายปี ซึ่งราษฎรไทยจำนวนมากรวมทั้งนายทุนและนักเรียนนิสิตนักศึกษาในสถานศึกษาก่อนรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ นั้น ทราบกันดีถึงหลักประการที่ ๓ ของคณะราษฎรซึ่งมีความว่า “(๓) จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจโดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก”

“คณะนายทุนย่อมเห็นได้ทันทีว่า นโยบายของคณะราษฎรดังกล่าวขัดแย้งกับระบบของนายทุนอย่างชัดแจ้ง ฉะนั้นจึงเป็นไปไม่ได้ที่คณะนายทุนจะสนับสนุนคณะราษฎร แต่เป็นเรื่องที่ผู้บอกเล่าปั้นแต่งเรื่องขึ้นเอง หรือรับช่วงจากองค์การใดที่ปั้นแต่งเรื่องขึ้นตามวิธีต่อลู่ของเขา (หมายถึงพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยผู้เขียน) ซึ่งผมจะได้ให้ข้อสังเกตไว้ในข้อ(๒)

“(๒) คณะราษฎรนั้นมีพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นหัวหน้า และมีหัวหนารองลงไปอีก ๒ คน คือ พระยาทรงสุรเดช และพระยาฤทธิอัคเนย์ ผมเป็นเพียงหัวหน้าฝ่ายพลเรือน ซึ่งไม่มีอำนาจเหนือหัวหน้า

และรองหัวหน้า 3 ท่านนั้น อนึ่ง แม้ต่อมาจะได้ตั้งคณะกรรมการ
ราชฎฐขึ้น ๑๕ คนโดยมีพระยามโนปกรณเป็นประธานนั้น ผมก็
เป็นเพียงกรรมการคณะราชฎฐคนหนึ่งเท่านั้น ต่อมาภายหลังประ
ภาศให้รัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธ.ค. ๒๔๗๕ และได้เปลี่ยน
คณะกรรมการราชฎฐเป็นคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีพระยามโนปกรณเป็น
นายกรัฐมนตรี ผมก็เป็นเพียงรัฐมนตรีที่มีได้ว่าการกระทรวงใด ๆ
ซึ่งเรียกกันว่า “รัฐมนตรีลอย” ฉะนั้นถ้าสมมุติว่าคณะนายทุนจีน
ดังกล่าวจะไปแสดงความยินดีต่อคณะราชฎฐ ก็คงจะต้อง ไปแสดง
ความยินดีต่อพระยาพหลฯ หรือพระยามโนฯ ฉะนั้นผมขอให้
อาจารย์ฉัตรทิพย์และสาธุศิษย์โปรดสังเกตว่า ผู้บอกเล่านี้มุ่งร้ายต่อ
ผมโดย เฉพาะ (คือปล่อยข่าวว่าคณะนายทุนจีนเข้าไปพบท่าน
ปรีดี—ผู้เขียน)

“(๓) ในทางปฏิบัตินั้น เมื่อคณะราชฎฐได้ยึดพระที่นั่งอนันต
สมาคมได้ในตอนเช้าของวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ แล้ว ก็ได้
ตั้งกอง บัญชาการที่ขึ้นล่างของพระที่นั่งอนันต์ฯ โดยมีนักเรียนนาย
ร้อยและลูกเสือเบญจมาพิตรอารักขาภายในบริเวณพระที่นั่งอย่างเข้ม
งวด และภายนอก ก็มีทหารฝ่ายคณะราชฎฐได้ป้องกันอย่างแข็งแรง
ซึ่งคณะนายทุนจะเข้ามาพลุกพล่านไม่ได้ พระยาพหล พระยาทรง
พระยาฤทธิ์ และผมนั้นตั้งโต๊ะทำงานอยู่ที่ขึ้นล่างของพระที่นั่งอนันต์ฯ
ถ้าผู้ใดมีธุระจำเป็นด่วนขอพบผม ผมก็จะทำตามระเบียบคือ ให้ผู้นั้น
กรอกความในใบขอเข้าพบว่ามีธุระด่วนอย่างไร ถ้าสมมุติว่าคณะ
นายทุนจีนดังกล่าวกรอกข้อความในใบขอเข้าพบว่ามีธุระด่วน

อย่างไร ถ้าสมมุติว่าคณะนายทุนจีนดังกล่าว กรอกใบขอพบว่าจะมาแสดงความยินดีนั้น ผมก็จะแทงหลายเหตุว่าไม่จำเป็นต้องมาพบ ถ้าหากผู้ใดมีความจำเป็นเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศชาติในยามฉุกเฉินเช่นนั้น ซึ่งผมเห็นควรที่จะให้เข้ามาที่กองบัญชาการฯ ได้ ผมก็ต้องเสนอพระยาพหลฯ ขอความเห็นชอบให้ท่านสั่ง เพราะผมไม่มีอำนาจสั่งเวรยามที่รักษาการให้คนผ่านเข้ามาในพระที่นั่งอนันตฯ ได้ ผมเชื่อว่าพระยาพหลฯ จะไม่สั่งให้คณะนายทุนจีนเข้ามา แสดงความชื่นชม เพราะคณะราษฎรมีเรื่องอื่นที่สำคัญมากมายหลายประการ

“๒ กลุ่มการเมืองบางจำพวกใช้วิธีปั่นแต่งเรื่องขึ้นตามนโยบายที่เขาเข้ามา (หมายถึง พคท.—ผู้เขียน)

“คนธรรมดาสามัญจำนวนมากอาจคิดว่าการที่นายทุนจะพบผมหรือไม่พบผมมัน ไม่มีประโยชน์ที่จะปั่นแต่งเรื่องขึ้น แต่บางกลุ่มการเมืองที่ต้องการผูกขาด (monopoly) การนำคนงานต่อสู้ระหว่างชนชั้นนั้น (หมายถึง พคท.—ผู้เขียน) ก็ชักจูงให้คนงานอยู่ภายใต้กลุ่มนั้น โดยโฆษณาว่าย่องกลุ่มนั้น และปั่นเรื่องใส่ร้ายพรรคอื่นหรือบุคคลอื่นที่มีได้สังกัดกลุ่มนั้น อาทิ บางกลุ่มการเมือง ได้พิมพ์หนังสือว่าด้วยทางออกของไทย (หมายถึง พคท.—ผู้เขียน) ซึ่งชี้ว่าไม่มีพรรคอื่นหรือบุคคลอื่นที่สามารถนำประชาชนไทยให้รอดได้ นอกจาก พคท. เท่านั้น โดยเฉพาะผมก็ถูกโจมตีเพื่อให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า โครงการเศรษฐกิจของผมนั้นบังคับให้ทำงาน ฯลฯ

“ชาวคอมมิวนิสต์ย่านทะเลใต้บางคนเคยแสดงความเห็น

ว่าเขายินดีที่เมื่อ ค.ศ. ๑๘๙๘ พระเจ้ากวงสุ (KWANG HSU) จักรพรรดิองค์ต้องถูกขังขวางโดยพระมาตุจฉาเจ้า "ซูสี" มิให้สถาปนาระบอบประชาธิปไตยโดยโดยรัฐสภาได้สำเร็จในประเทศจีน เพราะถ้าพระเจ้ากวงสุทำได้สำเร็จแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ต้องรอเวลาไปอีกช้านานในการปลดแอกประเทศจีน ฉะนั้นชาวคอมมิวนิสต์ย่นทะเลใต้จึงพยายามขังขวางขบวนการใด ๆ ที่จะทำให้สยามก้าวเข้าสู่ประชาธิปไตยก่อนที่จะคอมมิวนิสต์ทะเลใต้จะได้โอกาสยึดอำนาจรัฐมานั้น ๆ (เช่นเดียวกับที่ พคท. กำลังขัดขวางขบวนการประชาธิปไตยอยู่ในเวลานี้—ผู้เขียน)

“นโยบายของคอมมิวนิสต์ย่นทะเลใต้ปรากฏตามหลักฐานที่อ้างไว้ในเอกสารหมายเลข ๙๖ แห่งโครงการเอเชียอาคเนย์ของโครงการ ศึกษาเรื่องเอเชียแห่งมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ ส.ร.อ.พิมพ์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๔ หน้า ๗๑ ที่ได้ลงพิมพ์คำแปลเอกสารของพวกเขา คอมมิวนิสต์ย่นทะเลใต้ (จีนเรียกว่าหนานหยาง) ที่กรมตำรวจสยามยึดไว้ได้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๓ (ค.ศ. ๑๙๓๐) และเจ้าหน้าที่แปลเอกสารของกรมตำรวจได้แปลจากต้นฉบับ ภาษาจีนมาเป็นภาษาไทย เก็บไว้ที่กองจดหมายเหตุของหอสมุดแห่งชาติ และสถาบันอเมริกัน ดังกล่าวได้แปลจากคำภาษาไทยมาเป็นภาษาอังกฤษ ดังที่ผมถ่ายภาพลงพิมพ์ไว้ดังต่อไปนี้ (เป็นภาพถ่ายเอกสารดังกล่าวภาษาอังกฤษ)

3) Up until this time, Siam has never experienced a violent struggle to change the system. But at present it is apparent that the class conflict is becoming increasingly intense, and even members of the official class cannot get along with one another. The propertyless class should point out to the people that this strife is the result of the imperialists scrambling to expand their influence in Siam. If disturbances break out, we will not help either side. Our desire is that both sides be defeated, then immediately to unite the people to struggle against the imperialists, against the power of royalty, and against the landowners. If there develops a split between the wealthy people and the royal class, then the propertyless class should oppose royalty, but at the same time should not become intimate with the wealthy class. The struggle must continue until the propertyless class are the leaders, holding absolute power.

4) The conclusions of this analysis of the government and economy of Siam are in accord with the procedures for parties in the South Seas which the Central Association sent to the South Seas parties October 23 of last year, and both can be used as a guide to operations.

Until the third meeting of representatives in the South Seas is held, this document should be considered as only a draft.

February 20, 1930
Committee in Siam

[A note in Thai says that there follows more discussion of the communists' methods of operation, but that the text is faded and can be read only in parts and that therefore it has not been translated. Signed by the head Chinese translator of the Bangkok police, dated May 6, 1930.]

คำแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมีดังนี้

“(๓) จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ (ค.ศ. ๑๙๓๐) สยามยังไม่เคย
ประสบการต่อสู้รุนแรงในการเปลี่ยนระบบสังคม แต่ขณะนี้เป็นที่ปรา
กฏว่าการต่อสู้ระหว่างชนชั้นจะเข้มข้นยิ่งขึ้น แม้กระทั่งบุคคลแห่งชน
ชั้นราชการก็ขัดแย้งระหว่างกัน ชนชั้นผู้ไร้สมบัติ (หู่ ฉ่าน เจียจิ) จะ
ต่อสู้ให้ราษฎรเห็น ว่าการไม่ลงรอยกันเช่นนั้นเป็นผลของจักรวรรดิ
นิยมที่กำลังจะพังทลายได้แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาในสยามถ้าความป็น
ป่วนเกิดขึ้นเรา (คอมมิวนิสต์ —ผู้เขียน) จะไม่ช่วยฝ่ายใด ความ
ปรารถนาของเราคือ ให้ทั้งสองฝ่ายพ่ายแพ้ (ตามสูตรของเหมาที่ว่านั้
บนกฎเสือกัดกัน—ผู้เขียน) ในทันใดนั้น เราก็จะรวบรวมราษฎรต่อสู้
จักรวรรดินิยม ต่อสู้ระบบเจ้าและต่อสู้เจ้าที่ดิน ถ้าการพัฒนาไปเป็น
การต่อสู้ระหว่างผู้มั่งมีกับชนชั้นเจ้า ไร่ ฝ่ายชนชั้นผู้ไร้สมบัติก็จะคัด
ค้านฝ่ายเจ้า แต่ในขณะเดียวกันเราก็จะ ไม่ต้องสนิทสนมกับชนมั่งมี
การต่อสู้จะดำเนินต่อไปจนกระทั่งชนชั้นผู้ไร้สมบัติเป็นฝ่ายนำ อีก
อำนาจไว้ได้โดยเด็ดขาด

“(๔) การสรุปแห่งการวิจัยนี้ว่าด้วยรัฐบาลและเศรษฐกิจของ
สยามนั้น สอดคล้องกับวิธีการของพรรคต่าง ๆ แห่งย่านทะเลใต้ ซึ่ง
สมาคมศูนย์กลางได้ส่งไปยังพรรคต่าง ๆ แห่งย่านทะเลใต้ เมื่อวันที่
๒๓ ตุลาคม ปีกลายนี้ (ค.ศ. ๑๙๒๙) และทั้งสองอย่างนั้น ให้ใช้เป็น
หลักนำในการ ปฏิบัติ

“จนกระทั่งมีการประชุมครั้งที่ ๓ ของผู้แทนย่านทะเลใต้ ได้มีขึ้นนั้น เอกสารฉบับนี้ถือเป็นเพียงร่างเท่านั้น

“วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๓๐

“(ลงนาม) คณะกรรมการในสยาม

(จบคำแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษที่อ้างถึงและครั้นแล้วท่านปริติ ก็ได้ให้ความเห็นต่อไปดังนี้)

“ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า นโยบายของคอมมิวนิสต์ย่านทะเลใต้นั้นกล่าวไว้ชัดแจ้งว่า ต้องการได้อำนาจอรัฐโดยเด็ดขาด ส่วนชนชั้นที่ผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษ (Wealthy Class) นั้น ภาษาจีนเรียกว่า จือฉ่าน เจียฉี แปลว่า **ชนชั้นผู้มีสมบัติ** ซึ่งใช้ถ้ายทอดคำฝรั่งเศส บูร์จัวซี นั้น แม้คอมฯ ทะเลใต้ต้องการจะช่วยในกรณีที่ชนชั้นดังกล่าวต่อสู้ระบบเจ้าก็ดี แต่คอมฯ ทะเลใต้ก็สั่งนโยบายแก่ **คณะกรรมการในสยาม** ไว้ว่าจะต้องไม่สนิทสนมกับชนชั้นนั้น พวกเขาจะต้องต่อสู้ต่อไปจนได้อำนาจอรัฐเด็ดขาด

“คณะราษฎรมิได้ขอให้คอมฯ ทะเลใต้หรือขอร้องสาขาของเขาในสยามให้ร่วมในการเปลี่ยนแปลงระบบปกครองเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ การเปลี่ยนแปลงนั้นย่อมทำให้คอมฯ ทะเลใต้ไม่พอใจ เพราะทำไปก่อนที่จะพวกเขาได้อำนาจอรัฐ (คือหมายความว่า คอมฯ ต้องการให้ความชั่วร้ายในสังคมดำรงอยู่นานเท่านาน เพื่อ

เขาจะได้มีโอกาสกวาดความชั่วร้ายนั้นในเมื่อเขาพร้อมที่จะกวาด
 อันเป็นลักษณะของการผูกขาดการปฏิบัติ แต่ถ้าใครมาชิงกวาดเสีย
 ก่อนค่อมฯ ก็จะไม่พอใจ ในเมื่อฝ่ายนั้นไม่อยู่ภายใต้การนำของเขา
 นอกจากไม่พอใจแล้ว ค่อมฯ ยังปลอมแปลงตัวเข้าไปสนับสนุนฝ่าย
 ขวาทิรักษาความชั่วร้ายเน่าเฟะเพื่อรักษาความชั่วร้ายเน่าเฟะให้ดำรง
 อยู่ต่อไปเพื่อค่อมฯ จะได้มากกวาดในภายหลัง และยิ่งกว่า นั้นค่อมฯ
 อุบาทว์เหล่านี้ยังยืมมือฝ่ายขวาทิรียบร้อมฝ่ายก้าวหน้าอื่น ๆ ที่ไม่
 อยู่ภายใต้การนำของเขา โดยชี้ไปที่ฝ่ายก้าวหน้าเหล่านั้นว่าเป็นค่อมฯ
 จะทำลายสถาบัน ทั้ง ๆ ที่ค่อมฯ อุบาทว์เหล่านี้เข้าไปอิงแอบฝ่าย
 ขวาทิและทำลายฝ่ายขวาทิด้วยการสนับสนุนให้ทำชั่วอยู่ตลอดเวลาและ
 มั่นคงจะเป็น ไปตามกฎหมายแห่งกรรมอย่างแน่แท้ จึงทำให้ฝ่ายนั้นเห็น
 ผิดเป็นชอบ หรือเห็นกงจักรเป็นดอกบัวไปตาม ๆ กัน—ผู้เขียน)

ทำนองเดียวกับที่พวกเขาไม่พอ ใจถ้าหากพระเจ้ากวงสูตสถาปนา
 ระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญในประเทศจีนดังที่ผม
 กล่าวข้างต้นนั้นได้สำเร็จ

“ฉะนั้นค่อมฯ ทะเลใต้จะต้องชักจูงให้คนเข้าใจผิดคณะราษฎร
 ว่าเป็นชนชั้นเจ้าสมบัติ (นุรฺจิวซี) คือพวกเขารู้อยู่แล้วว่าไม่มีผู้ก่อการ
 คนใด มฐานะเป็นนุรฺจิวร์ ตามความหมายของเองเกลส์ตามที่ผมอ้าง
 ไว้แล้วก็ดี (คำว่านุรฺจิวซี หมายถึงชนชั้นนายทุนสมัยใหม่ เจ้าของ
 ปัจจัยการผลิตทางสังคมและเป็นผู้ใช้แรงงานของลูกจ้างแรงงาน

—เองเกลส์) แต่เขาปั้นเรื่องขึ้นว่า นายตันซิวเม้งกับคณะนายทุน
 ซึ่งมีลักษณะเป็นเจ้าสมบัติ (บูร์จัวซี) สนับสนุนคณะราษฎรแล้ว
 คณะราษฎรก็จะกลายเป็นชนชั้นเจ้าสมบัติ (บูร์จัวซี) ซึ่งเป็นเป้าหมาย
 ที่คอมฯ ทะเลได้ต้องโจมตีต่อไป อันเป็นนโยบายที่ตกทอดมายัง
 ทายาทการเมืองของเขา (พคท.—ผู้เขียน) .

๑.๔

เหตุที่เรียกชื่อคณะของผู้ก่อการ ฯ ว่า “คณะราษฎร”

ก่อนที่ผู้คิดก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ฯ หลายคนหลายกลุ่มจะได้รวมเป็นคณะเดียวกันนั้น แต่ละกลุ่มก็มีชื่อของตนเองบ้าง และยังมีชื่อกลุ่มของตนบ้าง แต่เมื่อผู้คิดก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้รวมเป็นคณะเดียวกันแล้ว ก็ได้ใช้ชื่อคณะเดียวกันว่า “คณะราษฎร” ตามที่ผมได้เสนอในที่ประชุมก่อตั้งคณะราษฎรที่กรุงปารีส เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๐ (ค.ศ. ๑๙๒๗) ต่อจากนั้นมาผู้ที่เข้าร่วมก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่อยู่ในต่างประเทศและที่อยู่ในประเทศไทยก็ใช้ชื่อคณะว่า “คณะราษฎร” ดังที่ปรากฏตามคำแถลงการของคณะราษฎร เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งผู้สำเร็จราชการพระนครแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า ฯ และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า ประมุขของปวงราษฎรไทยและราษฎรไทยได้รับรองชื่อของคณะราษฎรดังกล่าวมาแล้วในข้อ ๑.๑, ๑.๒, และ ๑.๓ ส่วนผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ฯ ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ปฏิญาณตนในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ว่าจะซื่อสัตย์ต่อคณะราษฎร และจะช่วยรักษาลัก ๖ ประการของคณะราษฎรไว้ให้มั่นคง อนึ่ง คณะรัฐมนตรีตั้งแต่ชุดแรกและต่อ ๆ มาอีกหลายชุดนั้นก็ได้อ้างยืนยันตนต่อสภาผู้แทนราษฎรที่ถือเอาหลัก ๖ ประการ ของคณะราษฎรเป็นนโยบายของรัฐบาลนั้น ๆ ด้วย (ท่านผู้สนใจอาจศึกษาจากเอกสารหลักฐานของทางราชการได้)

เหตุที่ผมใช้ชื่อ “คณะราษฎร” นั้นคือ

๑.๔.๑ ความเป็นมาของศัพท์ไทย “คณะ” และ “พรรค”

การร่วมกันทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน ซึ่งสมัยนั้นเรียกว่า การปกครองที่พระมหากษัตริย์อยู่ใต้กฎหมายนั้นผู้ร่วมคิดกระทำการก็ต้องจัดตั้งองค์การ หรือสมาคมการเมืองที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า "Political Party" หรือที่เรียกโดยย่อว่า "Party"

(๑) เมื่อก่อน พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น ปทานุกรมของกระทรวงธรรมการ กิติและทางราชการกิติ ยังมีได้ใช้คำว่า "พรรค" เพื่อเรียกองค์การหรือพรรคการเมือง หากทางราชการทหารเรือได้ใช้คำว่า "พรรค" เพื่อหมายถึงเหล่าต่าง ๆ ของทหารเรือซึ่งแยกเป็น ๓ เหล่าใหญ่ คือ

(๑) "พรรคกลิน" หมายถึงเหล่าทหารเรือที่เป็นช่างกลประจำท้องเรือ (๒) "พรรคनावิกโยธิน" หมายถึงเหล่าทหารเรือที่ประจำการพลรบฝ่ายบก (๓) "พรรคनावิน" หมายถึงเหล่าทหารเรือที่ประจำการพลรบ

สมัยนั้นนักวิชาการใช้คำไทยว่า "คณะ" แปลคำอังกฤษ "Party" ที่ย่อมาจากคำเดิม "Political Party" เช่นแปลคำว่า "Conservative Party" ว่า "คณะคอนเซอร์เวทีฟ" แปลคำ "Socialist Party" ว่า "คณะโซเชี่ยลิสต์" และแปลคำ "Chinese Nationalist Party" หรือคำจีน "ก๊วะมินตั๋ง" เป็นภาษาไทยว่า "คณะชาติจีน" หรือ "จีนคณะชาติ" ซึ่งนิยมเรียกจีนก๊วะมินตั๋งว่าจีนคณะชาติติดสืบทอดมาจนทุกวันนี้มิใช่เรียกว่า "พรรคชาติจีน", "จีนพรรคชาติ"

ฝ่ายองค์การหรือสมาคมการเมืองที่ประกอบขึ้นเมื่อ ร.ศ. ๑๓๐ เพื่อ

ลัทธิระบบสมบูรณาฯ ในประเทศไทยก็ได้ใช้คำว่า “คณะ” เรียกองค์การเมืองหรือสมาคมการเมืองนั้นว่า “คณะ ร.ศ. ๑๓๐”

ผมขอให้ท่านที่สนใจประวัติศาสตร์ภาษาไทยโปรดสังเกตหลักฐานเอกสารแท้จริงก็จะพบได้โดยไม่ยากว่า ภายหลังที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้พระราชทานธรรมนูญการปกครองแผ่นดินฉบับชั่วคราวฉบับ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ แล้ว ได้มีบุคคลกลุ่มหนึ่งได้ร่วมกันจัดตั้งองค์การหรือสมาคมการเมือง อันมีวัตถุประสงค์จารัตินิยม (Conservatism) โดยใช้ชื่อว่า “คณะชาติ” ซึ่งมีหลวงวิจิตรวาทการเป็นเลขาธิการ ท่านผู้นี้เป็นเปรียญมีความรู้ภาษาบาลีและภาษาไทย อีกทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส แต่เมื่อปทานุกรมหรือพจนานุกรมไทยยังมีได้ใช้คำว่า “พรรค” เพื่อเรียกองค์การหรือสมาคมการเมือง หลวงวิจิตรฯ จึงใช้คำว่า “คณะ” เพื่อเรียกองค์การหรือสมาคมการเมืองของตน

(๒) เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๐ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปฯ ครั้งดำรงฐานันดรศักดิ์เป็น “หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร” ได้ทรงแนะนำให้ใช้คำไทยว่า “คณะพรรค” เพื่อถ่ายทอดคำอังกฤษ “Political Party” หรือที่ย่นย่อว่า “Party”

ส่วนทางราชการได้รับรองใช้คำว่า “คณะพรรค” เพื่อเรียกองค์การหรือสมาคมการเมืองตั้งแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ดังปรากฏในมาตรา ๑๔ มีความว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพ.....การตั้งคณะพรรคการเมือง.....”

ต่อมารัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔ มีนาคม ๒๔๙๒ มาตรา ๓๙ ได้เปลี่ยนคำว่า “คณะพรรคการเมือง” ของรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๙ เป็น “พรรคการเมือง” คือตัดคำว่า “คณะ” ที่นำหน้าคำว่า “พรรค”

ออกไป จึงเป็นอันว่าคำว่า “พรรคการเมือง” เพิ่งเริ่มใช้เป็นทางการเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒

ข้อสังเกต

(ก) ตามประวัติคำไทย “คณะ”, “พรรค” ดังกล่ามาแล้วนั้น ชื่อของคณะราษฎรที่ตั้งขึ้นในสมัยที่ปทานุกรมของกระทรวงธรรมการ และ รัฐธรรมนูญไทยยังมีได้ใช้คำว่า “พรรค” เพื่อหมายเรียกองค์การหรือพรรคการเมืองนั้น จึงหมายถึงพรรคการเมืองที่ใช้ชื่อว่า “ราษฎร” เอกสารภาษาอังกฤษสมัยนั้นเรียกคณะราษฎรว่า “People’s Party”

(ข) สารานุกรมจีนชื่อ “ซือเจีย จื่อซอเหินย่นเจียน” แปลว่า “ความรู้แห่งโลกประจำปี” และสารานุกรมจีนชื่อ “ซือเจีย จื่อซอ” “ซือเจีย” แปลว่า “ความรู้แห่งโลก” พิมพ์ที่ปักกิ่งติดต่อกันมาหลายปีนั้น ได้เรียกองค์การหรือพรรคการเมืองเป็นภาษาจีนว่า “ตั้ง” เช่น “เขียนโล่กั้งฉันทตั้ง,” “ไท่ก๊วะกั้งฉันทตั้ง” ต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีผู้แปล “เขียนโล่กั้งฉันทตั้ง” ว่า “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งสยาม” ที่อ้างว่าตั้งขึ้นในสยาม ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๒๗ (พ.ศ. ๒๔๗๐) และแปลคำ “ไท่ก๊วะกั้งฉันทตั้ง” ที่อ้างว่าตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕) นั้นว่า “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย” จึงมีปัญหาว่าโดยเหตุที่คำไทย “พรรค” เพิ่งมีผู้นำเอามาใช้เรียกคณะหรือพรรคการเมืองดังที่ผมได้กล่าวไว้ใน ๑.๓.๑. (๑) และ (๒) นั้น ซึ่งเป็นเวลาหลายปี ที่องค์การทั้งสองนั้นอ้างว่าได้ตั้งขึ้นในสยามหรือประเทศไทยนั้น องค์การทั้งสองจะเปลี่ยนชื่อองค์การของตนเป็นภาษาไทยโดยวิธีทับศัพท์จีน “ตั้ง” หรือใช้คำไทยว่าอะไร ?

๑.๔.๒ เหตุที่ใช้คำว่า “ราษฎร” เป็นชื่อของคณะ

ในการที่ผมเสนอให้คณะใช้ชื่อของคณะว่า “คณะราษฎร” นั้นก็เพราะผู้ก่อการ ๗ ทุกคนเป็นราษฎรไทยแท้จริง และสมาชิกคณะราษฎรทั้งหลายยอมอุทิศตน และความเหนื่อยยากเพื่อราษฎรให้บรรลุถึงซึ่งประชาธิปไตยดังที่นักประชาธิปไตยส่วนมากยอมทราบดีว่าประธานาธิบดีลินคอล์นได้สรุปคำว่า “ประชาธิปไตย” ไว้อย่างเหมาะสมว่า “รัฐบาลของราษฎร, โดยราษฎร, เพื่อราษฎร”

๑.๔.๓ คำว่า “ผู้ก่อการ ๗”

ผมได้เสนอที่ประชุมก่อตั้งซึ่งเห็นชอบด้วยว่า ในการก่อตั้ง “คณะ” หรือ “สมาคมการเมือง” นั้นจะต้องมี “ผู้ก่อการ” ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า “Promoters” ซึ่งประกอบเป็นกองหน้าของราษฎร เราจึงตกลงกันจำแนกสมาชิกคณะราษฎรออกเป็น 3 ประเภท คือ

ที่ ๑. ได้แก่บุคคลที่สมควรได้รับคำชักชวนให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกคณะราษฎรก่อนวันลงมือยึดอำนาจรัฐ

ที่ ๒. ได้แก่บุคคลที่จะได้รับคำชักชวนต่อเมื่อได้ลงมือปฏิบัติในการยึดอำนาจรัฐแล้ว

ที่ ๓. ได้แก่บุคคลที่จะได้รับคำชักชวนในวันลงมือปฏิบัติการยึดอำนาจนั้น ภายหลังที่การยึดอำนาจรัฐได้มีท่าทีแสดงว่าจะเป็นผลสำเร็จมากกว่าเป็นความไม่สำเร็จ

ผมได้ชี้แจงไว้ในหนังสือของผมชื่อ “บางเรื่องเกี่ยวกับการก่อตั้งคณะราษฎรและระบบประชาธิปไตย” พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๔ มีความดังต่อไปนี้

๒. การที่... ครอบงำสมาชิกประเภท ดี ๑. ว่า “ผู้ก่อการ
เปลี่ยนแปลงการปกครอง” หรือโดยย่อว่า “ผู้ก่อการฯ” นั้นก็
แสดงอยู่ในตัวแล้วว่า บุคคลประเภทนี้เป็นเพียงกองหน้า (Vanguard) ของ
มวลราษฎรที่มีความต้องการเสรีภาพ และความเสมอภาคยิ่งกว่าระบบสมบูรณา
ญาสิทธิราชย์”

(๔) การผูกขาดชื่อแห่งพรรคการเมืองนั้น เคยปรากฏครั้งหนึ่ง
ณ ที่ประชุมคอมมิวนิสต์สากลภายหลังที่สตาลินตายแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์
โซเวียตได้กลับคืนเป็นมิตรกับสันนิบาตคอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวีย ซึ่งได้รับเชิญ
ให้เข้าร่วมประชุมด้วย นายหูซิวฉวน กรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน
ได้คัดค้านว่า สันนิบาตคอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวียมิใช่คอมมิวนิสต์ แต่ฉกชิงเอา
คำว่า “คอมมิวนิสต์” ไปใช้เป็นชื่อของพรรคตน แสดงว่ากรรมการกลาง
ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนคนนั้นผูกขาดการใช้ชื่อคอมมิวนิสต์ไว้เฉพาะของพวก
ตนเท่านั้น

(สุนทรพจน์ ของท่านปรีดี, เรื่อง การเปลี่ยนแปลง
การปกครอง เมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕)

“...แม้แต่หนังสือของผม (ท่านปรีดี ฯ) ที่ผมเขียนไว้ มีคนเอาไปขายใน
แผงหนังสือที่ธรรมศาสตร์ ก็ยังโดนกดสั่งแก้ง... มีคนขาเบ้ ๆ เข้าไปอา
ละวาด ถ่มน้ำลายใส่อย่างนี้ก็มี คุณป่วยผ่านมามาก่อนนั้น ผมจึงถามดู คุณป่วย
แจ้งให้อาจารย์นงเยาว์รับไปช่วยแก้ไข... แล้วจะมาเอาอะไรกับผมอีก...นี่
ยังไม่พอนะ พวกในป่าก็เริ่มเอาผมอีกแล้ว นี่ฟังเทพคุณทองบักย์พูดสิ
พูดพลางสั่งให้ แว่น (เสาวณีย์) เอาเทพแคสเซียมาเปิด...”